

ספר אמונות ודעות

לרב סעדיה גאון

צילום הדפוס הראשון, קושטא שכ"ב

הדפוס השלם היחידי שלא נקטע על ידי הצנזורה הנוצרית, ששינתה וקטעה את כל הדפוסים האחרים. כולל מאמרים פולמוסיים רבים נגד הדתות האחרות שלא נדפסו במקום אחר.

נדפס מחדש

על-ידי

הוצאת מקור בע"מ, ירושלים

תשל"ב — 1972

ספר האמונות

והדעות אשר חבר הגאון רבינו סעדיא
ולבלשון הערב והעתיקור יהודה
בן שאול הידוע ותבון מרמון ספר
אל לשון הקדש

אמ' הממונה ראה ראיתי תהלת מעלת ספר האמונות
והדעות לרב רבינו סעדיא גאון ז' ואת יקר תפארת
גדולתו והסכמתי להדפיסו כדי לזכות בו את הרבים
וה' אלהים יעזר לי ויחיה אלהים עמדי
להכין אותי ולסעדי • יחזיק כירי • לגבר תליס
להתחיל ולהשלים •

יהי נא חסדך אלי לנפש • דוח נפש ואת לכו סעדי
בעמך ולחקוק ספר אמונו' לרב גאון אדונינו סעדי

בקושטאנטניא

ח

נרפס מחדש ע"י החצאת מקור
ירושלים תש"ב

בשה אני לאכול מבגדי תבונות
בנו שאלו בספר האמונות

בשה אני אחי הכמות והידות
אשה ארוך שפתי יהודה

אמר

יהודה בן שאל-פתח מחברו ואמר ברוך ייאלהי ישראל-
אשר לויאות - עין סואמת הברורה - המאמת למדברים
מציאות נפשות אמת ברורה ומצאו בה מוחשיהם מציאה ברורה וידעו
בה ידיעות ידיעת צדקה כסתלקו בה מעליהם השבוסים וסרו עמה
הספקות ונכללו להם הראיות והזדבנו להם המופתים וישתכח על כל ספור
נעלה לתהלה .

ואחר

מה שפתחנו כוונתם לאלהינו שכתבו במאמר קצר אני
מקדים לספר שזה אשר בוונתי לחברו הודעת סבת נפילי
הספקות לכני אדם בדרושיהם ואופניהם הרתם עד שתשלם הגעגוע אל
גודלם ושלום קצתם על קצתם עד אשר היינו אותו אמתות כפי מחשבתם
ומכרתם - ובאלהים אעזר לגלותם מעלי - עד אשר ישלם לי מה שאביע בו
אל עבודתו באשר שאל אותו חסידו באמר גל עיני ואביט ככלא' מתורתם
ורכני לשום את זה עם דברי הספר כלו מאמר קרוב ולא רחוק מהדברים
הקלים ולא הקשים משרשי הראיות והטעמים ולא מהעפפות - לבעבור יקרב
דרכו ויהל טרחו וישר למודו ויגיע בו מבקשו אל הצדקה והאמת כמו שאמר
החכם על סחבמה כשהיא קרוב' אז תבין צדקה ומשפט ומישר' כל מעגל בון'
תחלה סבת נפילת הספיקות לכני אדם - ואומר כי
המוסכלות מפני שהיו יסודות' מוסמים על המוחשים

ואודיע

זהו הדברים המוסגים בחושנו כולם בהם הספיקות באחת משני סבות
זה אם מפני ידיעת הדורס בדרוסו - או מפני שהוא מקל על עצמו ומניח
העיון וההתכלות באדם שמבקש את האובן - ונתתק לו בא' מ' דברים
אם בעבור שאין יודע אותו ואפשר שיכיר לפניו ולא יכירנו לאו סיהיה זולתו
ויחשוב שהוא הוא לאו מפני שהוא מקל על עצמו ומבקש אותו בקלות ורפיון
לכ בעבור זה לא יתברר לו ג' הדברים המוסכלי' פול' בהם ההפך לאדם
מסתי סבות האל אם מפני שמבקש המדע הכללי אינו יודע אפני הראיות
ומסים הראי' לא ראייה ומסים ג' כ' מה שאיננו ראייה ראייה אומה' יודע דרך
העיון א' הוא מקל על עצמו וממהר לגזור על הידוע קודם השלמת מלאכ'
העיון בו וכ' לא יתקבצו באדם ב' הדברים יחד ר' לא יתקבצו בקי במלאכ'
העיון וע' זה איננו ממתיק עד שישלים מה שהוא נודע ממנה כמשפט
ויקיים רחוק מבקשתו או בענין יא' ואמר כחכם בראשונים מן הסבורי'

יודע תבין ובאחרונים מהם לא ידעו ולא יבינו • וכל ספק אם
 יבטור אל סבי קדברים האלה דבר שלישי והוא שיהיה המבקש לא ידע
 מה יבקש כי אז יהיה יותר רחוק מן הדבר עד שיקרה לו האמת או
 יתבאר לו ולא ירגיש בו • והוא כמי שאינו בקי במלאכת המסקל ולא דמות
 המאזנים והאבנים ולא כמה זוים יש לו אבל המחוייב לו אפילו היה
 המחוייב לו פורעו משלם לא היה מתברר לו שפרעו מה שהיה חייב לו
 ואם יקח ממנו פחות ממה שהוא חייב לו הוא חושב שהונה אותו •
 וכמו שיהיה זה ענין השנים התובע אחר מהם את חברו כן ענין הדורש
 לסקול לעצמו ואינו יודע כלי השקילה ולא הכמות השקולה • ומשלנו
 עוד במי שהוא מקבל ממון לעצמו או לזולתו ברצונו עצמו והוא אינו בקי
 במלאכת הרצו ויקח פעמים רבות המעות הרעות ויניח הטובות וכן
 אם יהיה בקי במלאכה ולא יסתכל בטוב • וכבר דמה הכתוב ברצונו
 דברי הדבר ברצונו הממון באמרו כסף נבחר לשון דריק לב רשעי' כמעט
 ושם אשר ידעתם במלאכת הרצו מעטה או סבלם מעט רשעים מפני
 שהם חומסים האמת כאשר אמר לב רשעים כמעט ושם המרצים דריקים
 בעבור הכלם וידעתם בהקדמתו כסף נבחר לשון דריק ואין החכמים
 מסובחים והספקות מסתלקות מעליהם כי אם בסבלם עול ידעת הכלית
 חלקי המלאכה אחרי ידיעת אותה כמו שאמ' החכם הן הוחלת לרברכי' אוזן
 עד תכונותיכם עד תחקירן מילין • ואמר הדריק האחר ואל תכל מפני
 דבר אמת עד מאד

ואשר

הביאני אל הדבר הזה הוא מה שראיתי רבים מבני
 אדם באמנותם ודעותם מהם מי שהביע אל האמת
 והוא יודע אותה ושמה בה וכן אמר הנביא נמצאנו
 דבריך ואוכלם ויהי דברך לי לשסון ולשמחת לבבי • ומהם מי
 שהביע אל האמת והוא מסתפק בה ואינו יבנה מתאמת' אצלו ולא מחזיק בה
 וכן אמר הכתוב אכתוב לו רובי תורת' כמו זר נחשבו • ומהם
 מי שלא התאמת אצלו ומחזיק בה והוא אומ' השקר וחושב שהוא אמת והוא
 מחזיק בשוא ומביח הסו ועליו נאמר אל יאמן בסו נעתה ב' שוא תהיה
 תמורתו • ומהם מי שמנהיב את עצמו בדעת מן הרעות זמן
 ואחר כך מאבקו בעבור דבר שראה בו והעתיק ממנו אל דעת אחרת זמן
 ומאבקו בעבור דבר שהיה מבונה בעיניו בו ואחר כך העתיק ממנו אל
 דעת אחרת זמן ועזבו בעבור ענין שהפסיד אותו בעיניו וזה בהתהפכות
 כל ימיו • ומשלובי שרונה ללכת אל עיר ולא ידע הדרך אליה והוא
 הולך

הולך פרעה ואחר כך כבוד בדרך וישוב וילך בדרך אחרת פרעה ויהיה
כבוד בה וישוב וכן כסלישית וכרביעית וכן אמר הכתוב עמל הכסיל
תיגענו כי לא ידע ללכת אל עיר

ובאשר

עמדתי על הסרטים האלה ורוע מעפותם כאב לבי
על מיני מן המדברים והתעוררה נפסי לעמנו בני
ישראל ממה שראיתי בזמני מדברים מן המדברים
המאמינים אמונתם בלתי זכה ודעותם אינם ברורים והרבה מהמכחישים
מתגדלים בהפסד ומתפארים על אנשי האמת והם התועים וראיתי
בני אדם כאלו טבעו בימי הספקות וכבר כסו אותם מימי השבוסים ואין
כולל סיעלה אותם ממעמקיהם ולא שותה שיחזיק בידם וימסם והיה אזלי
ממה שלמדתי אלהי מה שאוכל לסמוך אותם בו וכיכלתי ממה שחננני מה
שאשימהו להם למסער וראיתי כי הועילם בו חובה עלי והישרם אלני
מן הדין עלי וכמו שאמר הנביא יי אלהים נתן לי לשון למודים לדעת
לעות את ישר דבר • וגם מה שאני מתורה בקצור חכמתי שאניני
תמימה ובחסר ידיעתי שאנינה שלימה ואיניני חכם מכל בני דורי אך
כפי יכולתי והשגת שכלי וכמו שאמר הנביא ואנא לא בחכמה דאיתי
בי מכל חייו וגו' • ועם זה איניני מתאשם שילחיני אלהי ויכלני
ויחנני במה שירע מכוונתי ומצפוני במה שבקשתי לא בפי פעלי ויכלתי
וכמו שאמר חסידן ידיעתי אלהי כי אתה בוחן לבב ומישרים תרבה

ואני

משביע באלהים בורא הכל כל חכם לב שיניין
בספר הזה ויראה בו שום טעות שיתקנה או מלה
מקופקת שישיבנה אל היסרה ואל יעכבהו מזה ענין
סאין הפסל שלו או שאני הקדמתיו לגלות מה שלא נודמן לו כי לחכמים
חמלה על החכמה והם מוצאים לה חנינה כחנינת אנשי הקרבה ובאשר
אמר אמור לחכמה אחותי את אף על פי שהכסילים חומלים על ככלותם
ואינם מנחיתים אותה כמו שאמר יחמול עליה ולא יעזבה •

ואחרי

כן אשביע על כל מבקש חכמה שמעיין בו בשם
הבורא יתברך שיכוין את לבו בעת שיקראנה
ויכוין בו כונתי ויעזוב התואנה והערבוב עד
שתשלים לו הטובה ותחוס לו התועלת באומץ מי שלמדנו מה שמועיל לנו
באמרו אניי אלהיך מלמדך להועיל וגו' וכאשר ינהג החכם
והתלמיד בספר המנהג הזה יוסיף בו המאמץ אמונה ויסתלק ההספק
מעל המסתפק וישוב המאמץ בקבל' להאמי' בעיין וכהכנה וישמור רגוע

בסקר ויתייסל המתעקש דליתאנה וישמחו רצדיקלי וישרים בארצו
 ויראוישרים וישמחו וכל עולה קפצה פיה מי חכם וישמר אלה ויתבוננו
 חבדיי * וזוה ייטבומצוני בני אדם ותוך תפלתם באשר יהיה
 עמם בלבם גוער בם על החטות ומעיר אותם על הנכונה וכאשר
 אמר החסיד בלבי צפנתי אמרתך למען לא אסגולך * ותתקיים
 אמונתם בעסקיהם ותמעט קנאת קצתם בקצתם על עיני העולם
 ויבאו כלם לפני אנשי החכמה ולא יטו אל דבר אחר ותהיה להם תשועה
 וטובה ורחמים באמרו פנו אלי וקוּסעו כל אפסי ארץ כי אני אל ואין עוד
 בל זה יהיה עם הכתלקות והפיקות והסרת השבוסין ותתפסט הידיעה
 באלהי' ובתורתו בהתפסט המים בחלקי הים כמו שאמר כי תמלא הארץ
 לדעת את כבוד יי במים יבסו על ים

ואולי

יאמר אומר מה ענין החכמה שהבואל יתברך שם
 אלה השבוסין והפיקות בין הכרואים ונקדים הנה
 התשובה על זה ונאמר היותם בראים הוא עצמו
 חייב להם הספק והשבוס והוא כי באשר היו צריכים בחלק הברואים
 בכל פעל שיפעלו והוא מדה מהזמן ישלם בה פעלם חלק אחר הלוקוהים
 המדע אשר הוא אחד מהפעלים צריך בלא ספק אל כמו זה ותחלת מה
 שתחלינה יריעותם להם תחלינה מדברים מקובצים ומשובסים
 ובכח השכל אשר בם אינם מניחים לזקק אותם ולצרפם במדה מהזמן
 עד סוף מכליהם הפיקות ויזדקק להם הזך בלתי מעורב עם שום ספק
 וכאשר יש לכל מלאכה ממלאכתם חלקים אס הם פוסקים מעשיהם קודם
 השלמתם לאתתוס המלאכה להם כמו הזריעה והבנין והאריזה ושאר
 המלאכות אשר לא ישלמו כי אס בהמתין עושיהם עד אחריתם כן מלאכת
 המדע צריכה שתחל מתחלתה והולכים עמה פרוק אחרי פרוק עד
 אחריתה ובענין ההתחלה יהיו הפיקות על דרך הדמיון עשרה ובענין
 השני ישובו תשעה ובענין השלישי ישובו שמונה וכן בל אשר יענין האדם
 ויתחבל יחברו הפיקות עד אשר יזדקק בסוף הפעליים האחד ההוא
 במכוס וישאר לבדו בלי ספק עמו ולא שבוס בו וביאור זה כמי שמבקש
 מופת שימד בועל האמת ואכחנו יודעים כי המופת דבור והדבור מין
 מן מיני הקול והקולות על דרכים רבים וכאשר יבא המבקש לזקק
 מבוקשו וכבר מצא הקולות מסובסים מסופקים והחל בחלוקה והפריש
 מהם החלה קול הקשת הגרמי כנכול אכן על אכן ובהבקע קצת הגשמי
 נפלה הגרעש והגרעש והגרעש להם וידע כי אלה קצתים לא יפיעלו לו
 להביא

להביא מופת ויעלה אל ענין השני אל קולות האיש בלבד והוא אשר
 יהיו לה מופת להיתבהם ואחר כן יפריש מהם קולות החיים שאינם
 מדברים כזה הלה והנהיקה והגעיה והעירה והדומה להם מפני שאין
 בהם שום חכמה ויעלה בענין שלישי אל קולות בני אדם בלבד אשר
 במינם כל מדע עד שיפריש מהם הקול הטבעי אשר הוא קולנו והדומה
 לו בעבור שאין בו תועלת ויעלה בענין רביעי אל קול האדם הלמודי
 דומה לומר אשר הוא מכ' אותיות ויפריש ממנו האותיות הנפרדות
 מפני שכל אות נפרדת מהם לא יועיל על דבר באמרן א' ב' ד' כל א' לברו
 ויעלה אל הענין החמישי אל האותיות המורכבות עד שיהיו שמות כל
 אחד מהם משתי אותיות או שלשה או יותר ואחר כן יפריש מהם כל שם
 נפרד שאמר לדבר וכאמר שמים בוכב אדם כי אין בטבע השמות האלה
 בשהם נפרדים סיורו על יותר מהנדרה בהם ויעלה בסמיאל
 הדבור המחובר באמרן בוכב מזהיר אדם קותב והדומה לזה מה שהיו
 שתי מלות מחוברות או מלה וסם אן יותר מזה כי הוא מקוה שיגיע
 במחברים האלה אל מבוקשם ואחר כן יפריש מאלה השתי מלות
 המחוברות או יותר כל חלק שאיננו הברה • ואחר כך יעלה במעלה
 השביעית אל ההגדרות כאשר יאמר אומר בכל זרחה השמש וכבר ירד
 המטר והדומה לזה ואחר כן ידע כי חזקנות על שלשה דרכים • ראוי
 באמרן האש חמה ונמנע באמרן האש קרה ואפשר באמרן ראובן
 באסכנן או בבבל ואחר כן ישים שני חלקי חראוי והנמנע לבד •
 ויעלה בשמינית אל ההגדה האפשריית ויחקור עליה אם היא כאשר הגיד
 המגיד עליה אם לא ואחר כן יעלה בענין התשיעי אל הבאת חראיה
 בדבר שהוא אם הוא מן חראוי יוציא ממנו מה שמחייבו בקצת הדרכים
 אשר אני עתיד לבארה • אבל הנמנע ימנע בוכל הדומה לדבר
 אשר גזר בו וכאשר יבטלו כלם ולא נשאר כי אם האחד שהוא אשר
 עלה בידו בענין העשירי והזקק לו והזדקך יפיל כלל העשרים הראשונים
 מלבד אשר היו מהם פקים מבוקשן ומשכשם אותו קודם העיון בו והסיר
 כל אחד ואחד מהם • וכבר התבאר כי המעיין החל בעיון
 מדברים מעורבים ולא זו לזקק אותם תשעה מעשרה ואחר כן שמנה
 מתשעה ואחר כן שבעה משמנה עד שיתלקו מעליו כל הערכובים
 נשאר לו חמזקק חדרוף ואם הוא פוסק העיון בהגיעו אל הענין
 הרביעי או החמישי או איזה מעלה שתהיה כבר פרו מעליו מן השפוקות

בפניה מעלות אסר הנני לחלו ונשארו עליו מהם כפי אסר הניח מן
המעלות לכנין ואס הוא מחזיק בענין שהגיע אליו יקוה לו שישוב עליו
וישלימנו ואס איננו מחזיק בדרך לשב אל הענין מראשיתו ובעבור
הדבר הזה טענו אנשים רבים ומאמו בחכמה קצתם מכניסלא ידעו
הדרך אליה וקצתם ידעו וכנכו בדריבה אך לא השלימוה והיו מהאובדים
וכמו שאמר הכתוב אדם תועה מדרך חסכל בקהל רפאים ינוח .

ואמרו

חכמי ישראל במי שלא השלים עניני החכמה
משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל דרכן רבו
מחלוקות ולמדנו מזה כי התלמידים כשהם משלימים הלמוד לא תחיה
ביניהם מחלוקת ולא ערוב על כן אל ישיב הכסיל אהקץ חטאו על
הבורא יתברך הוא הטוב אלה הספיקות אך בכלותו וקוצו ועלולו בהם
באשר ביארנו כי לא יתכן שיהיה מעשה ממעשיו ברבע אחד בהסתלקות
הספיקות כי אז קיה יוצא מתק הברואים והוא נברא ומי שלא תלקה חטא
בזה בעצמו אך התאווה שישמהו הבורא יודע מדע שאין בו ספק כבר טאל
שישימהו אלהיו דומה לוכי העורע בלא סבה הוא הבורא יתברך וכאשר
אני עתיד לבאר אבל כלל ברואים לא יתכן שיהיה מדעם בלא סבה והיא
הדריסה והעיון הדריכים למדה מהזמן כאשר ספרנו והם מתחלת רבעי
הזמן ההוא עד אחריתם בהספיקות כאשר ביארנו והמשובחים הם
הממתינים עד אשר יזכרו הכסף מן הטיב וכאשר אמר הגו סביב מכסף
וימינו חלב המלאכה עד אשר יוציאו מחמתה וכמו שאמר כי מיץ חלב
יוציא חמאה וגו' ועד אשר יצמח זרעם ויקצרוהו כמו שאמר זרעו
לכם לזר' קצרו לפי הסדר ועד שיתבשל פרי עצם וישוב למזון וכמו שאמר
עץ חיים היא למחזיקים בה

ובין

הקטלמנו מה שרצינו לזכור מענין השבוסים והספיקות אנחנו
דריכים לבאר מה היא האמונה ונאמר כי היא ענין עולת
כלל לכל דבר ידוע בהכונה אשר הוא עליה וכאשר תבא חמאת העיון
יקבלה השכל ויקיפנה ויכניסנה בלבבו ותמזג בהם ויהיה האדם מאמין
בענין אשר הגיע אליו ויניעהו לעת אחרת או לעתים וכמו שאמר
חכמים יפנו דעת וכמו שאמר קח בא מפיו תורה .
והאמונה על שני דרכים אחת וסקרה והאמונה האמתית הוא
סידע הדבר כאשר הוא הרב רב והמעט מעט והלכך
לבן והשחור שחור והנמצא נמצא והנעדר נעדר והאמונה השקדית
היא סידע הדבר בהקדמה הוא קרב מעט והמעט רב והלכך שחור והשחור
לבן

לכין ונמכר נערד והנערד נמכר והחכם המטבח מי שם
אמנות נדבכים טרס ומנזר עליהם דעתו וטעם הכמה בוטח אל
המבטח בו ונזרד ממה סדריך לחגור ממנו ונכחיל המבנה מי שם
דעתו לסרס וחשב כי אמנות נדבכים הולכות אחר דעתו ועם סכלותו
בוטח במה סדריך להזקק ממנו ונזקק מה בטוח בו וכאשר אמר ההכם
חכם ירא ובר מרעיונהל מה עבד ובוטח •

ואחבר

אל המאמר הזה זכרון אנשים תמכתי עליהם המה
עבדים וחושבים כי אין ארון להם ובמפועל כל מה
סדריהן שהוא בטל וכל מה סיקיימהו מה המקוים אלה אשר כללו
בתהומות האולת וכבר הביעו אל תהומות האבדון • ואם האמת אתם
מי שאין לו מהם ממין יעלה על דעתו סתיבותיו וארבויו מלאים ממון
ויראה מה יעיל לו • או יעלה על דעתו שהוא בן שבעים שנה והוא בן
ארבעים ויראה מה יועיל לו • או יעלה בדעתו שהוא שבע בשקו
דעב או שהוא רוק בשקו או שהוא מבוסה בשקו או שהוא ערוס ויראה ענינו
מה יהיה • ומי שיש לו מהם אויב מזיק יעלה בדעתו שאינו כבוד מת
ואבד ואינו ירא ממנו ומה מהרה תבזהו דעה סלה יגור ממנה וזאת
היא האולת הגמורה מאנשים חשבו כי כאשר לא יאמינו באלהיהו ינחו
ממכותיו ואזהרותיו ויגמולו וענשו ושאר מה כדומה לזה • ובמקום אמר
הכרוב כנתקה את מוכדותימו ונסליבה ממנו עבותימו •

והנה

קצת אנשי חורו התגברו לסבול האש והיא שורפת אותם
בכל עת סיקרבו אליה וקצת מה מתפקדים בעניני הבחורות
מתגברים לסבול מכות המטות ומקלות וחם מכאיבים אותם בכל עת
סיכפשו בס' כס' יותר יהיה חזק מה סיכפיש אלה המתגברים על כורא קבל
בענין הזה והם עם אולתם אינם נמלטים ממה סחייבה הכמון וכמו
שאר החכם חכם לבב ואמיץ כח מי הקשה אליו וישלם •

וכין

שהסלמנו מה שראינו לחברו אל האומר הראשון דרך סנדבר
הנה על משכי האמת ונחתני הבירוד אשר הם מוכא
כל ידוע ומכועב כל נודע ונדבר עליו כפי מה שהוא ראוי לענין הספר
הזה וגאמר שהם שלשה מסכים • הראשון ידיעת הנראה •
והשני מדע חסכל • והשלישי ידיעת מה שהקברח מבין אליו •
וכסמין לזה ביאור כל אחד ואחד מאלה הסרסים •

ונאמר

כי ידיעת הנראה הוא מה שסיגה האדם באחר מן החמסה
חוסים אס כראות או בשמע או בריח או במקום או בטעם

אבל מדע השכל הוא אשר יעלה בשכל כמו שהצדק טוב וחכמה מבוזה •
 אך מדע ההכרחות הוא מה שאם לא יאמין בו האדם יתחייב לבטל
 המושכל או המוחש • וכאשר לא יתכן לבטל אחד מהם מכריחוהו בר
 להאמין בענין שהוא באשר אנתנו מודים בעל כרחנו • כיום לאדם נפש
 אף על פי שאין אנו רואים אותה שלא כבטל פעלה הנראה • וכיום לנפש
 שכל אף על פי שאין אנו רואים אותה שלא כבטל פעלו הנראה • ואלה
 השלשה שרשים מצאנו בני אדם שאין מודים בהם והמעט מהם שכפר
 בשרש הראשון ואני עתיד לזכרם במאמר הראשון מן הספר ואשיב עליהם
 ובכפירתו הראשון כופר בשני ובשלישי מפני שהם בנינו עליו • ורבים
 מאלה מיהודה הראשון וכפר בשני ובשלישי ואני עתיד לזכור עוד
 דבריהם במאמר הראשון ואשיב עליהם • ויותר מכלם מי שהודה בשני
 השרשים הראשונים וכפר בשלישי • וקצת התחלק מעלותם בזה שמדע
 השני יותר נעלם מהראשון והשלישי יותר נעלם מהשני • והכפירה יותר
 מתקדמת אל הנעלם מאל הנראה • ויש אנשי שכתבו במדע הזה לחזיק
 במצורה וכל אחד מהם שלא בדעת חברו • וכל אחד מהם מקיים מה
 שהרחיק בעל דינו וטוען עליו שהכרח מביאו לזה כמי שקיים שכל
 הדברים נחים וכפר בתנועה • ואחר קיים כי כל הדברים נעים וכפר
 בכוח • וכל אחד מהם תראה שמתביא חברו הפקוש כשם אבל אנתנו
 קלה המיחדים מאמינים באלה השלשה משכים אשר למדעים ונחבר
 אליהם משך רביעי הנבאנו אותו בשלש ראיות וסב לנו שרש והוא ההגדר
 הנאמנת כי היא בנויה על מדע החוש ומדע השכל ומה שחייבו • כאשר
 אני עתיד לבאר במאמר השלישי מן הספר הזה •

ואומר

הנה כי זה המדע רוצה לומר ההגדר הנאמנת
 וספרי הנבואה מאמתים לנו אלה השלשה
 שרשים כי הם מדעים אמתיים מפני שהוא מונה המוחשים המורחקי' מן
 העצבים ומשים אותם תנועה ומחבר אליהם שנים • כאמרו פה להם ולא
 ידברו שינים לזם ולא יראו • והתנועה הם החושים עצמם והשנים
 קצתוברים אליהם אחד מהם התנועה כמו שאמר דבליהם ולא יקלכו
 ובה יודע הכבוד והקל כאשר ימנע האדם התנועה לכבודו • או שלא
 ימנעו לקלותו וזה שהאנשים רבו להוסיף במספר אלה החושים • ואמר
 במה מהם תודע הקלות והכבוד • וכאמר בחושי התנועה שבהתמלא
 הקלות והקושי • ואחר הדבור באשר לזיהונו בדבונם והוא כלל הדבור
 בעל השגות והחבור והקדמות והמופתיים כאשר בארנו • וכאשר אמר
 לנו

לנו מדע השכל וזהו בדקדק והזהיר מהכזב באמרו כי אמת ירבה חכיו וגו'
 בדקדק כל אמרי פי וגו' ואח"כ אמת לנו המדע ההכרחי כי כל מה שמביא
 לדחות מאומה מן המוחסא ומן המושכל שהוא שקר ובטול מה שדוחה
 המוחסא באמרו טורף נפשו באפוקה למענד תעזב וגו' אבל בטול מה שדוחה
 המושכל מהכזב והדקדק באמרו אם לא איפה מי יבזיבני וגו' ואחר כך
 הודיענו שכל המדעים בנויים על מה שהטבנו בחוסינו אשר זכרנום
 ומסתעפים מהם ומובאים מהם באמרו שמעו חכמים מלי ויודעי' האזינו
 לי כי אין מלים תבחן וחדף אבל יטעם לו • ואחר כך אמת לנו האמרים
 הצידיקים שהם אמת באמרו אחור שמע לי וגו' אשר חכמי' יבידו ולא כחדו
 מאבותם להם לבדם נתנה הארץ וגו' ויש להם תנאים כבר בארנו' בפי'
 אלה הפסוקים במקומם • וכיון שזכרנו אלה הפרשים הד' צריך כנבאר
 אפני הראיה מהם • ונאמר כי מדע החוש כל אשר יכול חושינו האמתי
 בדבוק אשר בינינו וכינוי ראוי שנדע שהוא הוא באמת כאשר הטבנוהו
 אין בו ספק אחר אשר נהיה רגילים בענין הדמיונים ולא נטעה בהם
 בעם אשר חסבו כי בצורה אשר תראה במראה כי היא צורה ברואה שם
 באמת ואינה כי אם טבע מיוחד לבשמים הזכים שתהפך צורת מה שהוא
 נכחה בה ולא כעם אשר שמו הקומה אשר תראה במים נהפכת שהיא אמת
 תברא בעת הדין ולא ידעו שהם כזה הוא בסיהיו המים יותר עמוקים
 בטיעורם מטיעור אורח הקומה וכאשר ישמר מזה וזולתו יגיע אל דעת
 המוחסות באמת ולא תטעהו הדמות כאשר אמר הכתוב וילאו מואב מיד
 את המים אדומים כדם • אך המושכל כל אשר יצטייר בשכלנו הנצל מכל
 פגע והוא מדע אמת אין בו ספק אחר שנדע איך נעיין ואחר כך נשלים
 העיון ונשמר מן הדמיונים והחלומות כי יש עס סקיימוס אמתות ברואות
 בצורות אשר ראה האדם וחייבו עצמם זה כדי שלא ידחו הכרא' ולא ידעו
 כי קצתם יהיה מעניני היום החולף אשר עברו על המחשב וזה אמר
 הכתוב כי באחלום ברוב ענין וקצתם מפני המון וגו' וחומם וקורם ורוב'
 ומעוט' וב' אמר הכתוב כאשר יחלום הרעב והקה אוכל וכאשר יחלום הצמא
 והקה שותה וקצת' מפני המהך הגובר על המזג • והחס והלח ידמה שנת'
 ומיני שחוק • נהדר והיבס ידמה אבל ודא' וכמו שאמ' הכואב חלולה כי
 אמרתי תכתמי ערשי שא בטיחי משכבי וחתתני בחלומות ומחזיונות
 תכתמי • אך בהם רמז מעט עליוני מתער' בהם על דרך הרמז והדמיון'
 כמו שאמ' בחלום ציון לילה וגו' אבל תקדמי' מהמדעי' באשר ישיג חסנו

בדברי' אחרי' עמו אנו חייב' שנאמין בהם כלם בין שהיו מעט או הרב'
מפני שלא התקיי' המוחש ההו' כי אם בהם ואפס' שיהיה' ואפשר שיהיו ב'
אוב' או ד' או יותר מזה ואפילו הביעו אלמה שהביעו מפני שא' בלת'
המוחש ההוא וא' בלעדיהם כלם

והאחר מהם כי כשאנחנו רואים עשן שנאמין מציא' אש במציאות
עשן כי לא יתום זה כי אם בזה וכן כאשר נשמע קול

אדם מאחורי הפרגוד או מאחורי הסולל אנחנו חייב' שנאמין במציאותו
מפני שלא יהיה קול אדם כי אם מאדם נמצא אבל מה שיוסיף על האחד
כמו שאנו רואים המזון ככנס בבטן בעל חי מובשם ותבא הפכולת ממנו
ואם לא נאמין בד' דברים לא ישלם מוח שהשיבו חושינו והוא שיש בהם כח
לחדד המזון לפנים וכח מחזיקו עד שיתבטל - וכח שמעכל אותו •

וכח דוחה פסלתו בו כדחז חוש • וכאשר יהיה המוחש לא יתום כי אם
באלו הארבעה דרך שנאמין שארבעתם אמת ואפשר שלא תסלם לנו
אמונתם שנאמין עד שנחדש לנו מלאכה שתאמתה לנו ואכסר שנצטרך
למלאכות רבות וכאשר יתאמת סודו בר ההוא המוחש נחלה בהם אנו
חייבים שנחשוב אותם כלם אמת עד שיתקיים המוחש ההוא וזה כאשר
נראה הירח מאיר על הארץ והוא בא בעתים פוגים מיום ומלילה ועם זה
הולך מליכה ארוכה ומליכה קצרה כאשר יקצר עתים להגיע אל אחד
האמנות השממה ועשרים אשר חשבנו וקראנו להם שמות וימשך עתים
ויעבור אותם ועם זה אנו רואים אותו פעם הולך בכנב ופעם בצפון ונדע
מזה כי אם היתה לו תנועה אחת בלבד לא היתה מתחלפת הליכתו ורחבו
וראותו התחלפותו מחייב' שיש לו תנועות רבות ושהתנועות הרבות לא
תחייבה כי אם מגשמים רבים מפני שהגשם האחד לאינו בעת אחד
סתי תנועות מתחלפות כל שכן שלשה או ארבעה ושגשמים הרבים
השונים בצורתם פוגקים קצתם את קצתם ולכן התנועות יחברו קצתם
מקצתם או יופיעו עליו ומה לא יתאמת לנו כי אם במלאכת השיעור
שקראת הנדבך והיא תראה אותם לנו נכנס' בצורה על דרך ההרכבה
אחר שצמוד על הפשוט מהם והעסקנו לדעת הצורות הפשוטות אחר
ההקדמות והקיים עד שידענו הצורה המכוללת והמורכבת והעבודה
והנכנסת והפשוטה והפוסקת עד שהגענו לידיעת הצורה המפוסקת ומה
שמצרר מאלקיה ומה שמתבטל עד שידענו כי צורות הכללים כ
בדורות או שגולות ומקצתם בתוך קצתם • וברשלמות המלאכות
באלה יתברר לנו כי הליכת הירח מוכב מארבעה תנועות ודרך
שנאמין

סנחמין כי אלה המלאכות אמת מפני שלא תתום לנו אמונת התחלפות הליכתו על החק הטבעי כי אם בהם • וכיון שבארנו איך יהיה המרע הסבירי בדרך טבעי מה שישמרהו מן ההפך • והוא שרוב מחלוקות בני אדם וקתחלפות ראיותיהם בנוממנו • ונאמר כשיאמר אומר האמת כי בכך שלא אבטל המוחש אנו חייבין לעיין שמא המוחש יתקיים בזולת מה שהאמין בו ואם הנא כן מה שהאמין בו בטל

פירוש מגורה

המגורה בעבור	הוא העגול הלכן הנראה בשמים • ויש אומרים
סדואים מלבנתה	שהוא ככב הנקרא נר השמים • ויש מי שקורא
סדיה ע"ה סכוכ	אוקו שער השמים • ויש מי שאומר שהוא מקום
בלבל השמש מתקדם	דיוח בין שני קטבי הבלבל הקוטב הכפול
ובאם יבחנו דבריו	ותקוטב הדומי והשם יתברך והוא היסוד
כמצא זולתו אפשר	

וכנראה היה זה איך עולה מחלק אישי עומד או בכבים קטנים נקבצים או זולת זה ויתבטל מה שאמר • ואם יאמר אומר האמת כי בכך שלא אבטל המוחש אנו חייבין לעיין אם המוחש כלל הוא יתחייב בזולת מה שהאמין בו בטל האמונתו • כמי שחשב שיש ארץ אחרת זולת זאת וראיותם על זה שתהיה האש באמצע היכל דבר חשוב שמור באמצע • וכבר התישר לנו שנחשוב זה לאדם השוכן בארץ אשר הוא באמצע הכל • ובטל מה שחייבונו עצמם בו • וכשיאמר אומר האמת כי בכך הקשה על המוחש והיתה האמונה ההיא מפגרת מוחש אחר • כדון בגבול שבשני המוחשים כמו שחשבו כי הדברים כולם הוחלו מן המים • כי ב' ח' מיסוד לחוש וזכו מה שהם רואים אותם הגדת המים מה הוכחו לאיתכן סיקה שרם כי לא יעמוד בעצמו וכאשר נפגשים בהבאת הראיה כמו אלה השנים בגדול מבהב יותר ראוי לראיה • וכאשר יאמר אומר האמת כי בכך הקשה על המוחש ויהיה קצת מאמרו סותר את הקצת מאמרו שקר • כי האמר אשר חשבו כן הטוב הוא כל מה שזו אערב לנו מפני שכך הם חשים • ואינם אצרים סתריעתם תעירב לסונאיהם כאשר הריגת סונאיהם תעירב לגם • ויהיה טוב ורע יחד דבר שבו יחד זה הית זה

ובשיאמר אומר האמת כי בכך לעלת בו ודקדקנו העלה הכיא ומצאנו אותה מחייבת דבר אחר איכנו מאמין בו • כבר בטלה במאמר אנשי הקדמות האמינו כי הדברים קדומים • מכני שאין אנו מאמינים אלא במה שהסיבוק חושינו • ואשר אין מאמינים כי אם במה

זה הסובוהו חוסיזהם ימנעם שיאמינו כי הדברים קדמונים כי אי אפשר
 שיחוסו הקדמון בקדמוהו . וכן אם יאמר אומר מאנתיך עלה כך
 ותמצאהו שבכנס ביותר קשה ממה שברח ממנו כאשר ברח קצת המידים
 מאמור שאינו יכול על השבת אתמול וזכנס במה שהוא יותר רע להפך
 עליו מה שהוא הבל וכאשר אני עתיד לזכור במאמר הראשון .
ואנחנו עתה כאשר נדרוש קיום אמתת מדע ההכרחי נשמרהו
 מחמת הענינים האלה המכסידים אוחו והוא שלא
 תבזר בזולתו אמתת המוחש ולא תבזר בזולתו אמתת חידוש ולא שיהיה
 מפסיד אמת אחר ושל איסור קצתו את קצתו כל כן כיכנס ביותר רע
 ממה שברח ממנו . וזה אחרי טעירת המוחש והמושכל ברגילות אשר
מדענו והיו שבעה ענינים עם המתון על מלאכת העיון עד השלמתה
 תבא לנו האמת וכשיבא זולתנו להביא לנו ראייה במדע ההכרחי נבחיץ
 דבריו באלה השבעה וכאשר יבחן במבחן ויסקל במאזניו יהיה אמת גם
 כן מקובל וכן נסתמסבהם בעניני ההגדה הנאמנת רוצה לומר סכרי
 הנביאים אך אין זה מקום לכאור בו כל אפשריהם וכבר בארתי מזה קצת
 ברחב בפתחת פירוש התורה . ואם יאמר אומר איך נשים עלינו
 לדין העיון בידיעות ודקדוקים עד אשר נאמין אותם כפימה שיתבררו
 במלאכה השיעור ויתישבו והעם מרחיקי המלאכה הזאת עד שהם אמרי'
 שהעיון'בה מביא אל הפסיד'ומביא אל האפיקורוס' . נאמ' כי זה אינו אלא
 אצל עמי הארץ שבהם כאשר בוכרים עמי הארץ שבעיר הזאת כי כל מי
 שהוא הולך אל ארץ הודו יעשיר . וכמו שנאמר על עמי הארץ שבעירנו
 שהם בוכרים שדבר שאר דומה לתנין בולע היח ונקדר וכאשר אומר'
 על קצת עמי הארץ שבערב שהם בוכרים שמי שמת מהם ולא ישהנו
 במלו על קברו יביאوهו ליום הדין רגלי . והרבה כזו ממה שראוי לשחוק
 עליו . ואם יאמר אומר הנה חכמי ישראל הקירו מזה וכלבד העיון
 בתחלה'הזון ותחלת המקום באמרו כל המסתכל בארבעה דברים ראוי
 לו באלו לא בא לעולם מה למעלה מה למטה מה לפניו מה לאחור .
 באמר וכעזר באלהים כי העיון האמתי לא יתכן שימנעוהו ממנו ויזכרנו
 בכר כזה בו עם ההגדה הנאמנת באמרו הלא תדעו הלא תשמעו הלא
 הוגד מראש לכם הלא הכינותם מוכדות הארץ . ואמרו החכמים
 קצתם לקצתם משפט נבחרה לנו נדעה בינינו מה טוב . וכאשר
 יש לחמשת האנשים בזה רוצה לומר איוב וחבריו מאמרים כרחבים .
 אבל מנענו שנוצח פסרי הנביאים לבד ונקטנו על תקן שיבא לכל אחר
 ואחר

ואחר ברעת עצמו • בהעלותו על דעתו התחלות הזמן והמקום • כי כל
המעין מן חכר הזה אפשר שימצא ואפשר שיטעה • ועד שימצא יהיה
בלא דת ואם ימצא הדת ויחזיק בה לא יבטח מהעתקתו ממנה בספק
מיעמוד לפניו ויפסיד עליו אמונתו • ואחזקו כלנו מפכיתים שהעושה
זה חוטא אם הוא בעל עיון אבל אנחנו קהל בני ישראל חוקרים
ומעיינים על דרך זולת זו שהוא מה שאני עתיד לזכרו ולבאר בע"ה •
דע אלהים ייסיד האיש המעין בספר הזה כי אנחנו חוקרים
ומעיינים בעניני תורתנו בשני ענינים האחד מהם
שיחברו אצלנו בפעל מה שידענו מנביאי האלהים במדע • והשני
מנסיב על כל מי שטוען עלינו בדבר מדברי תורתנו והוא שלא יבנו
חייבנו כל מה שאנו צריכים אליו מענין תורתנו על ידי נביאיו אחר
שאמת להם הכבואה אצלנו באותות ובמופתים וכוונתו שכל
בעינינו הם ונשמרם והודיענו כי כאשר נעין ונחקר יבא לנו חכרון
חשש בכל שער כאשר הודיענו על ידי נביאיו • והבטיחנו כי לא יתכן
סיה לכושרים עלינו מענה בתורתנו • ולא ראה למספקים
באמונתנו והוא באמרו כמה שנגיד לנו מן הדברים כלם שהם
מוחלים והוא הכנורא את התחלתם והוא אחד אין שותף לו באמרו
בה אמר מלך ישראל וגו' אלו ייבא את אני ראשון ואני אחרון
ומבלעדי אין אלהים ואמר אחריו כיה שבוה בו והזכירו ממנו
והגיד אותה לנו שהוא היה והוא יהיה באמרו ומי כמוני קרא ויגידה
וישרה לי משומי עם עולם ואותיות ואשר תבאנה יגידו לנו • והקיד
פחדנו מן החולקים עלינו כי לא יתכן להם שיבדו עלינו בטענה ולא
סיראו עלינו דבר מהויב כמו שאמר אל תפחדו ואל תרהו הלא מאז
השמעתיך והגדתי ואהם עדיהם אלוהי מבלעדי ואין צור בלי דעתי •
ואמרו אל תפחדו רובה בו עניני בעלי דינין ברובם וכחותם ומדות כמו
שאם במקום אחר ותפחד תמיד כל היום מפניהם המביק • ואמרו ואל
תרהו הוא כמו ואל תיראו כאל יבא בענין התמורה ה' במקו' אלף ורובה
מן הדברים עצמם ומן המעשים עצמם כאשר הם במקו' אחר מפניהם תירא
ומיד רי' אל תחת ואמר קיר' את דבר יי • ואמרו הכל מאז שמעתיך רובה
בו ההגדות שעתידים לבא • ואמרו והגדתי רובה בהגדות אשר חלפו
כמו שאמר הראשונים הנה באו וחרטות אני מגיד • ואמרו ואשר עדי דומה
אל מה שראה נעם מן האותות המלאות והמופתים הנגלים והם על פנים
דברים מבא העשר מכות על מצרים ובקיעת הים ומעמד קר סיני •

ואני רואה כי ענין זה המן יותר כפלא מכולם כי קדבר הממדי
 יותר כפלא מהנפיק כי לא יעלה דברת תחבולה שכלכל עם שמשפרם
 קרוב לאלף אלפים אדם ארבעים שנה לחמדבר כי הם ממזן מוח יחל
 אותנו בורא להם באויר ואלו היה שום כנים לתחבולה לקצת זה
 היו מקדימים אלה הפילוסופים הקדמונים ויומכלכלים תלמידים בו
 ומלמדים אותם החכמות ויוממספיקים להם מהבטור להתעסק בקנין
 ולבקש עזר מבני אדם ולא שינוי המון בני ישראל מרכימים על הענין
 הזה ומספיק זה בהנאיכל הגדולה המנת ועם זה בשנינו א מרים לבניהם
 שאנחנו שמדנו במדבר ארבעים שנה אוכלים המן ולא היה לנו שום עיקר
 היו אומרים להם בניהם הנה אתם מכזבים לנו אחת פלוגי הלא זה טרף
 ואתה פלגי הלא זה בנך אשר מהם חיותם תמיד מתפרכס זה מה שלא היו
 בניהם מקבלים מהם בשופנים - ואמרו הים אלו מבלעדי דונבן שמה
 הייתם יראים שיהיה קצת מה שהגדתי לכם שהיה או קצת מה שהגדתי
 לכם שיהיה אינן אם היתה בדיאה מבוראונותי ושמאלא הייתי
 יודע כל מה שיעשה ווכיון שאני אחד דעתי כוללת כל מה ששיתני ומה
 שאעשהו • ואמרו ואין צור כל דעתי נכנסו בגדולי בני אדם
 וחכמים כי מלת צור נופלת על גדולי בני אדם כאמרו בבינו אל צור
 חוצבתם ולא מקצת צור נוקדתם הביטואל אברהם אביכם ולא סרה
 תחוללכם וגו' ועוד אף תשיב צור חרבו ולא הקמותו במלחמה • ודונבן
 בו כי אין חכם ואין גדול שלא ארעהו ולא יתכן שיהיה להם טענה עליכם
 בתודתכם ולא סכר לאמונתכם מפני שדעתי כוללת הכל והודעתי לכם
 אותו ועל הדרך הזה ירחמך האל נעיין ונחקוד להוציא אל
 מה שהודיענו אלהינו במדע ובהכרח ויבמך לשער
 הזה שער שאנו צריכים לנאמר בשינוי דברי התורות מתקיימות ב
 בחקירה ובשנין הברור באשר הביד לנו אלהינו מה אופני ההבמה
 שהודיענו אותם מדרך הנבואה והעמיד עליהם מופתים ואותות הנראות
 לא המושכלות • אחר כן אשיב בעזרת האל התשובה השלימה ונאמר
 מפני שידע בחכמתו כי אעבוקשים המוצאים במלאכת העיון לא ישלמו
 כי אם במדה מהזמן כי אם ימחה אותנו בידיעת תורתו עליה נעמוד
 זמן בלא תורה עד שתשלים המלאכה ויהיו העבוקים ושמאריבים ממנו
 לאתשלים בו המלאכה בעבור חסרון שיש בו או שלא ישלם לו להתעסק
 בה בעבור שיקוץ בה או מפני שהספקות סולטים עליו ומכלכלים אותו
 ושמדנו בבוראית מכל אלו הטרחים כלם במקרה ושלח לנו שלוחין והביד
 לנו

לנו בהגדה והראנו בעינינו אותות עליה ומופתים שלא התערב בהם
 ספק ולא מצאנו דרך לרחותם כמו שאמר אתם ראיתם כי מן השמים
 דברתי עמכם • ודבר עם נביאיו בפנינו ונטו זה מחייב להאמין בו תמיד
 כמו שאמר בעבור ישמע העם בדברי עמר וגם כך יאמינו לעולם •
 והתחייבנו מיד לקבל ענין התורה וכל אשר נכלל בה כי כבר התקיים
 בעד המוחש והתחייב בקבולו כל מי שהוגד לו בראיית ההגדה הנאמנת
 כאשר אני עתיד לבאר • וכוונת הכרח לעיין במתן ער שיצא לנו זה
 כעיון ולא סרנו מהמעמ' הוא עד שנתקיימה טענתו עלינו והתחייבנו
 להאמין בתורתו ממה שראו עינינו ושמעו אזנינו • ואם יאריך הזמן
 למעיין ממנו עד שישלם עינו לא יחוס לזה ומי שיתאחר בעבור דבר
 מונע מזה לא יסאר מבלי דת • ומי שיהיה מן הנסים או הנערים ומי
 שלא ידע לעיין תהיה דתו שלמה לו ומגיע אליה ביכל בני אדם שוים
 במדעים החוששים יסתכח החכם המכהיג ובעבור זה אלתו רואה בתורה
 מקבץ בקרבה מקומות הנסים ובכלי והאבות בזכרון האותו והמופתו •
ואחר כן אומר בהקדמת זה כמי שסקל מממונו אלף זוז לחמשה
 לכל אחד כי' זוז ולששה אנשים לכל אחד ששה עשר זוז
 וסניסלישי זוז • ולשבעה לכל אחד ארבעה עשר זוז וסניסלישי •
 ולשמונה אנשים לכל אחד עשר זוז ושלש סמיכות • ולתשעה אנשים
 לכל אחד עשרה זוזים וסניסלישי ורובה לאמת אצלם במהרה מה שנסאר
 מן הכל והוא אומר שהנשאר הוא ת'ק' זוז וישים ראיתו על ממונו שקילת
 הממון וכאשר יסקול אותו מהרה וימצאו ת'ק' זוז התחייבו להאמין מה
 שאמ' להם ויש להם מתן לרעתו מדרך החסכון כל אחד כפי השנחתו
 והבנתו ומה שקורה לו מדבר מונע וכמי שספר על חולה מהחולי' בענין
 מעניני החולי והוא נותן במהרה עליו אות טבעית עד שיעמוד הדורס
 אותה מדרך העיון על מבוהקו • וראוי שנאמין עוד בהתורה קיתה לכורא
 על בראיו קודם בני ישראל באותות ובמופתים נבליים מי שראויש עליו
 טענה במה שהסיגו חוש ראיתו • ומי שהוגד לו יש עליו טענה במה
 שהסיגו חוש שמעו • וכמו שאמרת תורה על קצתם כי ידעתיו למען
 אשר יבזהו

ואסמך לדברים האלה מה שעלה בדעתי בסבות אשר הפילו
 בפניהם ובכזב וכרוח מהאמנת האותות והעיון באמונו
 כי אני רואה מהם שמונה הם נמצאות חרבה • תחלקם כבוד הטורח על
 פבע בני אדם וכאשר יוגיש הטבע בענין טבא עליו לחזק אותו ולאמנו

בְּרִאיוֹה וּמִסְתַּמֵּשׁ בָּהּ בַּעֲנִין הַחֲזוּהָ חוּחַ בִּנְרִחַ וּמִפְחַד מִזָּה • וּבַעֲבוּרֵי אֶתָּה רִוּחָה הִרְבֵּה בְּכִי אֲדָם אוֹמְרִים הָאֵמֶת כְּכֹדֶה • וּמֵהֶם אוֹמְרֵי הָאֵמֶת מִרָּה • וְהֵם רֹכְזִים בַּחֲדוּת וּבִדְרוּחִים מִמֶּנָּה וְעַלֵּיהֶם אָמַר הַכְּתוּב רַחֲמֵנוּ מֵעַל יְיָ לֵכֵן הִיא כִּתְכָה הָאָרֶץ לְמוֹדָעָה • וְלֹא הִבִּינוּ הַפְתָּאִים כִּי אִם יִלְכוּ לִרְצוֹן הַטֶּבַע בְּבִרְחָם מִהַעֲמַל וְהַיָּבִישָׁה יִשְׁאָרוּ רַעֲבִים וְנַעֲבִים בְּכַטּוֹל חֲזָרָה וְהַכֵּיץ וְהַשְׁנִית הַסְתַּכְלוֹת הַגּוֹבֶרֶת עַל רַבִּים מֵהֶם וְחוּחַ תִּדְבָּר בְּלִסּוֹן הָאוֹלָת וְחוֹסֵב בְּלִבּוֹ הַעֲצֵלָה וְאוֹמֵר

מַכְלִי מִחֲשַׁב אֵין דְּבָר • וְכֵן בַּמַּצְפּוֹנ • וּבִאֱלֹהֵי הוּא אוֹמֵר כִּי עֲתָה יֵאמְרוּן אֵין מֶלֶךְ לֵכֵן כִּי לֹא יֵאָדָּנוּ אֵין יְיָ וְהַמֶּלֶךְ מִהַיְעָשָׂה לֵכֵן • וְאִיכֵם חוֹסְבִים כִּי כִּאֲזָר הֵם מִדְּבָרִים בַּקֶּבֶת הָאוֹלָמוֹת הָאֵל וְהַגְּבוּהוֹת יָמוּתוּ וַיִּאֲבִדוּ וְהַשְׁלִישִׁית נִטּוֹת הָאֲדָם לְמִלְאֵת חַאוּתָיו בַּמֶּאֱכָל וּמִסְתָּה וּמִכָּבֵד וּבִקְנִין וְחוּחַ מִתְחַד לַעֲשׂוֹת זֶה בִּזְרִיזוֹת בְּלִי מִחֲשַׁבָּה

וּבִהֵם אוֹמְרֵי הַכְּתוּב אָמַר כָּבֵל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים וְגו' • וְלֹא חֲשַׁב כִּי כִּאֲזָר יַעֲשֶׂה זֶה בְּחַלּוֹ וּבִשְׂרִיאוֹתָיו וַיִּאֲכָל בָּל מֵה שִׁיתָאוֹה וַיִּשְׁגַּל בָּל אֲשֶׁר יִמְצָא יָמוּת וַיִּאֲבִד וְהַרְבִּיעִית הִקְדִּיחַ בַּעֲיּוֹן וּמִיַּעוֹת הַתִּישָׁבוֹת בַּעֲתֵי הַשִּׁמֶשׁ וְהַמִּחֲשָׁב וּמִשְׁפִּיק לוֹ הַמִּזְעֵר

וַיֵּאמֶר כְּבֹד עֵינֶיךָ וְלֹא יֵאָדָּנוּ לִי כִי אִם זֶה וּבִהֵם אָמַר הַכְּתוּב לֹא יִחְדוּךְ רַמְיָה בִּידּוֹנוֹ • וּפִירוֹשׁ רַמְיָה הִקָּץ לֹא יַעֲשֶׂה לַחֲסָנוּ • וְלֹא יִדְעוּ כִי אִם יִנְהַבּוּ כֹזֶה בַּעֲנִין תְּאוֹתָם לֹא תִסְלַם לָהֶם

וְהַחֲמִשִּׁית עֲזוֹת וּגְאוּלָּה שְׂבוּכֵי עַל הָאֲדָם וְלֹא יוֹדֵה כִּי יִשְׁחַכְמֶה נַעֲלַמְתָּ מִמֶּנּוּ וְלֹא מִדַּע עֲמַד לִפְנֵינוּ וּבִהֵם אָמַר הַכְּתוּב יִשַׁע בְּנוֹכָה אֲפֹן בְּלִי יִדְרוֹשׁ וְגו' וְלֹא הִרְבִּישׁ בִּי הַטֶּעֱנָה הַזֹּאת לֹא תוֹעִילֵהֶן בַּעֲשׂוֹת טִבָּעַת וְלֹא בְּכַזִּיכַת אוֹת • וְהַשְּׁשִׁית מֵלֶה שִׁישְׁמַעֲנָה הָאֵל בְּשֵׁם אֶחָד מִן הַמִּכְחִישִׁי לַיָּבִישָׁה

וַיַּעֲמִיד כָּל יָמָיו בַּמַּחֲזוֹבוֹ אוֹמֵר דְּבָרֵי נִרְבֵּן בַּמַּחֲלֵה מִלִּי וְגו' • וְלֹא חֲשַׁב כִּי אִם לֹא יִבֵּן עַל עַצְמוֹ מִהַחוּס וְהַקּוֹר יִבְיָאוּנוּ אֵל הַמוֹת • וְהַשְּׁבִיעִית רִאיוֹה חֲלוּשָׁה שִׁמַּע אֶתָּה מֵאֲחָד מִן הַמִּיחָדִי וְהוּא חוֹסֵב

כִּי הֵכֵל הוּא כֵּן וַיִּהְיוּ מִשְׁחָקִים עַל הֵם וּמִלַּעֲיִבֵי בָם וְלֹא הִעֲלָה בַּמַּחֲשָׁבוֹת בִּי סוֹחֵר הַבְּגָדִים הַיִּקְרִים אִם אֵיכָנוּ כִּקִּי בַּקְּפוֹלָם לֹא יִפְתִּית זֶה הַבְּגָדִים מֵאוֹמָה • וְהַשְּׁמִינִית אֲדָם שִׁישׁ בִּינְוּוֹכִין קֶצֶת הַמִּיחָדִים שֶׁנֶּאֱמַר וּמִבְיָאוֹ זֶה עוֹד לִשְׁכּוֹא אֱלֹהֵינוּ • וּבִהֵם הוּא אוֹמֵר בַּמַּחֲשָׁבוֹת הַנֶּאֱמָר כִּי שִׁכְחוּ דְּבָרֵי דְרִי וְלֹא יִדְעוּ הַכָּסִיל שֶׁסּוֹכְאוֹ לֹא יוֹכֵל לַהֲגִיעַ מִמֶּנּוּ עַקֵּה שֶׁהִגִּיעַ הוּא מַעֲבָמוֹ כִּי אֵין בִּיבּוֹלֶת מִשְׁנֵאוֹ לַהֲתַמִּיד עֲלֵינוּ הַעֲנִי הַמִּכְבָּאִים עֲדָה

פרי ער • אך מי שהיה מנהגו חלוקה דעות בלשון חשב בספוקים מהתקל
 וראה בהם מה שהדחיקו או שהתפלל לאלהיו ולא ענהו ושאף ממנו ולא נתן
 לו • או שראה דשעים שלא נקם מהם • או שהיה תמה איך תעמוד לכופרי
 מלכות או שראה המות אונס את הבריות וכולל אותם או שענין האחרות
 והכפס וענין הגמול והעונש לא עלה בשכלו • אלה כלם והדומה להם אינן
 עתיד לזכור כל אחד מהם במאמ' אשר הוא ממנו ובשער הראוי לו ואדרב
 עליו כפי היכולת ואקוה שאביע בו אל תקות המנהגי' בזה בע"ה • וכאשר
 הביעו הדברים עד הנח איני רואה לזכור ענין הספר ומספר מאמרים ואחר
 כך אחל לבארם ואקדים בהתחלתם זכרון מה שבאר בדבריה נביאי ואחר
 כך אביא עליהם המופתים המושכלי' באשר הקדמתי ואומר כי כל מאמרי
 הספר הזה עשרה • **המאמר הראשון** בשהעולם וכל אשר
 בו מתודש • **המאמר השני** בשהבול
 אחר • **המאמר השלישי** בשיש
 לו בוני ואזהרה **המאמר הרביעי** בעבודת
 והמרי • **המאמר החמישי** בזכות
 ובחובות • **המאמר הששי** בכפס ובענין
 המות ומה שאחריו • **המאמר השביעי** בתחיית המתים •
 השמיני בגאולת בני ישראל • **המאמר התשיעי** בגמול והעונש •
 העשירי במה הוא הטוב לאדם **המאמר השנים עשר** בעולם הזה
 ואחל בכל מאמר במה שהוא לו ממה שהודיענו אלהינו ובמה שמחזקו מן
 המושכל ואח' כן אהמיר לו מי שנטה אליו ומי שחלק עליו ממי שהביע אליו
 ואזכור מה שיש לו מן הדברים ומה שיש עליו מן התשובות ואח' כן אחתום
 בדעות הנבואה אשר לענין שהוא אשר לו המאמר • (ומאלהים אשאל
 להיטיבני וכל מי שמעיין בו ולהביעני אל תאותי בעמך וחשידיך והוא
 שומע קרוב • נשלמה ההקדמה

המאמר הראשון בשהנמצאות כלם מתודשות • אמר
 יהודה בן שאול • אמר מחבר הספר
 בהקדמת המאמר הזה כי כל מעיין בו הוא דורש דבר שלא נפל עליו ראות
 העין ולא חשיבוהו החושים • אך הוא משתדל לקיים אמתו עד דרך הבאח
 שרית מן המושכל והוא איך קצו הדברים לפנינו •

ועיקר הדבר שחזק דורש דק למאד לא ישיגהו חחוש והוא מסתדל להשיגו
במחשבה • וכיון שהענין המבוקש בן חיתה כוונת מבקשו שימצאוהו באשר
ימצאו על הכורה אשר בקש למצוא בה אין ראוי להרחיקו ולא סתעסוק
למצאו בצורה אחרת ויריעת איך היו הדברים לפניו הוא דבר שלא ראוי
אותו אחד מן המדברים אבל כלנו מכוונים להגיע בשכלנו אל דבר רחוק
ועמוק מחושינו • וכאשר אמר תחכם בזה רחוק מה שהיה ועמוק עמו' וגו'
• וכאשר יצא לנו כי הדברים חודשו לא מדבר וחושינו לא נפלו על דבר
בזה אין ראוי לנו להתרחק ממנו ולמהר לומר איך נודע בדב' שלא ראוינו
במהו אך תכחו דעתנו עליו וכשמה בו כיון שהגענו אל מה שבקשנו •
וחזרתי להקדי' ההדק' מאת שלא יקום הקורא בספרה: שהמציאנו
דבר לא מדבר בראות עין והקדמתי לו כי אלן היה זאפס'
לא היה צריך לראיה ולא לעין ולא להוציא דבר מתוך דבר • ועוד כי
היינו אנחנו וסאר בני אדם שוים במציאותו ולא היינו חולקים בדבר
מענינו • אבל הצרכנו אל עיון סיבלה אותנו לנו ולראיה שתבארה לנו
משני שלא היה בראה ולא מוחש ולא אנחנו כלפד הסכמנו עם נפשונו על
הוראת דבר שלא ראוינו כמוהו בתחלה אך בלתי ענינו והמביאים ראיות
הסכימו עם נפשם על כזה כי אנשי הקדמות הם משתדלים לקיים דבר
סאין לו תחלה ולא סוף ולא כפלו חושיהם על דבר שחשו אותו וסגיגהו
סאין לו תחלה ולא סוף אבל הם משתדלים להשיג את זה בשכלם •
ובעלי הסנייים משתדלים לקיים שני שרשים זה הפך זה מתפריים
במזגו והיה העולם • והם לא ראוי שני דברים זה הפך זה
נפרדים ולא איך נמזגו ונתערבו • אך הם משתדלים להביא ראיה על זה
בדרך השכל ובעלי החמר הקדמון הם מכוונים לקיימו
היו לי דבר שאין בו חוש ולא קור ולא להיות ולא יובש
נחפך בכח מהכחות והיו בו אלה הארבעה והם לא הסיגו דבר אין בו אחד
מן הארבעה ולא איך הפך ויתחדשו בו הארבע' אבל כוונתם לעמוד עליו
מרדף הקשת השכל ובן כל סאר הדעות כאשר אני עתיד לבאר • וכיון
שהדבר בן כבד הבסיס הכל עם נפשו על הוראת דבר בתחלה לא נפל
עליו ראיות עין • ואתה המבקש ירחמן חאל כאשר יצא לך מנאמרכו כגון
זה והוא מיות דבר לא מדבר אל תמנר להרחיקו כי כמו זה בקשת מתחלה
בקשתך וכל מבקש זולתך בן בקש • אך שמהו תבונן כי ראיתך חזקות
מראיותיהם ויש לך טענות שתשיב בהם על כל כת מהם ואחר זה שאתה
יס' לך יתרון עליהם באותות ובמופתים שהתקיימו לך החזק באלה השלש
דברים

דברים בכל ספר משפטי זה והם שראיתך יותר חזקה ופסיך תחנות
 על מי שחולק עליך ואותות נביאיוך מהיתרון
ובאשר בארתי הקדמה הזאת אומר כי אלהינו יתברך ויתעלה
 הודיענו כי כל הדברים מחודשים והוא חדשם לא מדבר
 כמו שאמר בראשית ברא אלהים וגו' • ואומר עוד אנכי יי עושה כל
 נוסה שמים לבדי וגו' • ואמת זה אבלנו באותות ובמופתים וקבלנוהו •
 ואחרי כן עיינתי בענין הזה היתאמת בעיני כאשר התאמת בנבואה
 ומצאתיו כן מפניס רבים אקצר מכללם ארבע ראיות • הראשונה מהם
 מן התכליות והוא שהשמים והארץ כיון שהתברר שיש להם תכלית בהיות
 הארץ באמצע ובבזבז שמים סביבותיה התחייב שיהיה לכחם תכלית
 כי אי אפשר שיהיה כח לאין תכלית בגשם בעל תכלית ודוחה זה הדיוע •
 וכאשר יכלה הכח שצנמר אותם התחייב שיהיה להם תחלה וסוף • ואחרי
 סגולתה לי זאת הראיה התישבתי בדקדוקה ולא מהרתי לבזור אומר בה
 עד שבדירתיה באמרי שמה הארץ אין לה תכלית בארץ וברחב ובעמק
 אחרי כן אמרתי אלו חיתה כן לא חיתה השמש מקפת אותה עד שהים
 משלמת סבובה בכל יום ולילה פעם אחת ותשוב זורחת ממקום שזרחה
 ובאה למקום שבאה וכן סירה ושאר הככבים • ואחרי כן אמרתי שמה
 השמים אין להם תכלית ואמרתי ואין יהיה זה והם מתנועעים כלם ו
 וסובבים סבוב הארץ תמיד כי לא יתכן לחשוב כל גלגל הקרוב אלינו
 הוא אשר יסוב והשאר יותר גדול מסיסוב מכני שאין אנו מסבילים כי אם
 זה הדבר אשר יסוב ולא נסביל אחריו דבר אחר כל שכן שנאמין שהוא
 שמים ונאמר שהוא סובב • ואחרי כן חקרתי ואמרתי שמה ים ארצות
 רבות ושמים רבים יקיפו כל שמים מהם הארץ שלהם ויהיו עולמים שאין
 להם תכלית • וראיתי זאת נמנע מצד הטבע כי לא יתכן להיות עפר
 ממעל לשם בטבע ולא אריר תחת מים בטבע כי האש והאוויר קלים
 סביהם והעפר והמים כבדים שניהם • וידעתי כי אלו היה בנמצא גוש
 עפר חוץ לארץ האת היה בוקע כל אויר וכל אש עד אשר יגיע
 לעפר הארץ הזאת • וכן אש היה מקוה מים חוץ למים האלה היה
 בוקע האוויר והאש עד שיגיע למים האלה • ומצאתי הנביאה נבמורח
 כי אין שמים בלתי אלה ולא ארץ כי אם זאת וכי השמים האלה יש להם
 תכלית והארץ הזאת יש לה תכלית וכאשר גשמיגם ים להם גבול כן ים
 לכחם גבול מגיע אל קץ ועמוד אצלנו ולא יתכן להם לעמוד אחר כלות
 פכה שהוא ולא ימצאו קודם קיומו ומצאתי הכתוב סקעיר עליכם ב

בהכלית באמרו מקצה הארץ ועד קצה הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים • והעיד ביהשמש תסובב סבוב הארץ ותסובב בכל יום וזרח השם ונבא השמש **והראיה** השנית מקבוצ החלקים והרכבת הפריקים והוא שראיתי השמים חלקים מחוברים ופריקים מורכבים והתבאר לי בהם סימן מעשה העושה והחדוש • אחר כן אמרתי שמה אלה הפריקים והחבורים אינם כי הם בגשמים הקטנים רוצה לומר גשמי החוש והצמח ופסגותי מחסבתני אל הארץ והנה היא כן כי היא עפר ואבן וחול ודומ' להם מקובצים ועלייתי בה אל השמי' וראיתי בהם כתות רבות מן הגלגלי' קצתם בתוך קצתם יש בהם כתות מן המאורים הנקראים ככב' נבזרו גדול וקטן רב אור ומעט אור והורכבו בתוך הגלגלי' ההם וכאשר נתברר לי הקבוצ והחבור והקרכבה אשר הם החדושי' בגשם ששמים וזולת' האמנתי בעבור הראיה הזאת עוד כי השמים וכל אשר בהם מחודשים ומצאתי הכתוב אומר כי פירוד חלקי החיים וחבורם יורה על חדושם והוא אמרו יודך עשוכי ויבונכוני • ואמר בארץ יוצר הארץ ועושה הוא בוננה • ואמר בשמים כי אראה שמיך מעשה אכזב עותיד ירח וככבים אשר בוננת **וחשלישית** מן הראיות המקרים והוא שמצאתי כל הגשמים לא ימלטו ממקרים סיקרו בכל אחד הם מעצמו אם מזולת עצמו כמו סילר החי והצמח ויגדל עד אשר ישלם ואחר כן יחסר ויתפרדו חלקיו ואחר כן אמרתי שמה הארץ נמלטת מאלה המקרים • והשתדלתי בה ומצאתי שהיכנה נמלטת מצמח וחיים מהם מחודשים וידוע כי מה שהיכנו נמלט מן המחודש שהוא כמוהו • אחר כך אמרתי שמה השמים נמלטים מחודשים באלה • והשתכלתי והנה אינם נמלטים מחודשים ועקרים התנועה הדבקה בהם לא תנוח אבל תנועות רבות בונות עד אם תערוך אחת מהנה אל האחרת תדע כי יש להם אחור ומקירות ומהם נפילת אור קצתם על קצתם ויתחדש בהם האור כיור • ומהם שמראה קצת ככבים לקצת האורם והלובן והירקרק והירוק • וכאשר מצאתי החדושים שכללואותם והם לא קדמו להם האמנתי כל מה שלא קדם החדוש הוא כמוהו בעבור שהוא נכנה בגדרו • ואמ' הכתוב בחדושי הארץ והשמים שהם מורים על תחלתם אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה • בבראתי אני ירי נטו שמים וכל צבאם ביותי •

והראיה הרביעית מהזמן והוא שירעתי כי הזמנים שלשה חולף ועומד ועתיד • ואע' פ'ס'ס' עומד פחות מכל עתה • שמת' בעתה בנקוד' ואמרתי אם יקרה האר' משתדל במשתדלו לעלות מהנקוד' הזאת

הזאת למעלה לא יתכן לזה בעבור שהזמן חזן לו תכלית ומה שאין לו תכלית לא תעלה בו המחשבה למעלה ותעבור בו העלה עצמה תמנע סתור בזה הנהלמה ותעבור בו עד סתביע אצלנו. ואם לא תביע הקוים אליו לא נהיה. ויהיה הדבר מחוייב שאנחנו המון ההוים אינם קוים והנמצאים אינם נמצאים. וכאשר מצאתי נבצתי נמצאתי ידעתי כי שהיה עברה על הזמן עד שהביעה אלי ולולי שיש לזמן תכלית לא היתה ההנה עוברת בו והיתה דעתי בזמן גם כן בזמן העתי באשר היתה דעתי בחולף בלא עכוב ומצאתי הכתוב 'אומ' כמו זה בזמן חרחוק. כל אדם חוזר וכו' אנוס יסיט מרחוק. ואמר אסא דעי למרחוק. והביעני על אחד מהמכששים תמי שפגע זולתי מהמאמני שטען על הראיה הזאת ואמר היתכן שיעבור האדם מה שאין לו תכלית לחלקיו בהליכה כי כל מיל שילך אותו האדם או אמה ויעלה אותו כל מחשבתו נמצאתו מתחלק לחלקים שאין להם תכלית. ומהקצת המאמנים חוצרן להודות בחלק שאינו מתחלק.

והקצתם הודה בטפירה פירוש הוא הדלוג מלמטה למעלה.

והקצתם הודה בנפילת חלקים רבים על חלקים. והשתכלתי בטענה הזאת ומצאתיה הבהלה מפני שחלוק הדבר לאין תכלית אינו נופל בראש במחשבה ולא יתכן שיפול בפעל מפני שהוא דק מנפול הפעל עליו או בחלוק. ואם הזמן תקולף עברה אותו שהיה במחשבה לא בפעל. הוא בעיני דומה הטענה הזאת. ואם שהיה עברה בזמן בפעל עד שהביע אליו תהיה זאת הטענה אינה סוברת טענותינו מפני שהיא במחשבה. ואחרי אלף הראיות יש לי ראיות אחרות. מהם מה שכתבתי בפ' בראשית ומנהם מה שכתבתי בפירוש הלכות יצירה ובתשובותי על היג' הכלבי.

חזן מדברי אחרים תמצאם בסאר חבורי ועם כל זה אומר כי בתשובות אשר אשיב בהם במאמר הזה על מי שחולק על הדעת הזה. גם כלם מחזיקות ומאמנות אותו ובריד שיתבונן האדם בהם. ויחזר מהם אל הדעת הזה מה שהוא דומה לו. וכאשר חזר לו ביד.

במור כי הדברים כלם מחודשים עינתי אחר כן היתכן שיעשו את עצמם או לא יתכן שיעשה אותם כי אם זולתם ובטל אללי שהיו הם עושים את עצמם מפנים איני זוכר מהם כלשהם.

הראשונים הם שכל גשם שכוין אליו מן הנמצאות. וחשבנו שהוא יעשה את עצמו אנחנו יודעים שאחר שהיה יהיה יותר חזק ואמין על עשותו במוהו. ואם עשה את עצמו והוא חלש יעשה כמוהו והוא חזק. וכאשר בלילה לעשות כמוהו והוא חזק כבר בלילה לעשות כמוהו והוא חלש.

הפנים הפנים כי כאשר נעלה במחשבתנו סיעה חדשה את עצמו זה סקר על פני חלקי הזמן כי אם נשתדל להודו בעמותו עצמו קודם סיעה יורעים אנחנו כי אז היה נעדר והנעדר לא יעשה דבר • ואם נאמר כי אחר סיעה עשה את עצמו כיון שקדמה היותו איננו צריך לעשות את עצמו ואין בכאן חלק שלישי כי אם עתה אשר איננה מובלת מעסק • והפנים השלישיים כי כאשר נחשוב שהגשם יכול לעשות את עצמו לא יתכן זה אלא עד שנחשוב עליו שהוא יכול לעזוב עשותו את עצמו • ואם נחשוב עליו זה נמצאנו נעדר יחד מפני שמחשבתנו יכולה לא יהיה כי אם נמצא וחברנו אליו מאמר שלא יעשה את עצמו הוא שנאמין שהוא נעדר • ומה שהביא לקבץ נמצא עם נעדר לדבר אחד בענין הוא סקר משתת • ומצאתי הכתוב סקדס להכחשת הענין הזה כאמרו הוא עשנו ולא אנחנו ובהקדמו על מישאמר לי יאורי ואני עשיתי ועשנו אותן •

ואחר הפנים

האלה אשר בטלו אצלי סיעה הדבר מחדש את עצמו וחייבו שזולתו עשמו עיינתי במלאכת העיון אם מחדשו עסקו מדבר או לא מדבר כאשר נכתב בספרי ומצאתי שכל מה שכללנו שחדשו מדבר טעות מפני שהדבר פותר קצתו את קצתו מפני שאמרנו חדשו מחייב סיעה העצם נברא מוחל • ואם נשער המאמר מדבר נחייב שחומר שלו קדמון לא נברא ולא מוחל ובאשר נעלה על הסכל חדשו לא מדבר נמצאנו דבר יסר • ואם יאמר לי אומר חייבת לדבר עושה כידוע מפני שלא ראית במוחש עשוי כי אם מעושה ולא פעל כי אם מפועל גם כן לא ראית במוחש סיעה דבר כי אם מדבר ואין שמת ראיתו שאין פעל כי אם מפועל ולא שמת ראיתו שאין מדבר כי אם מדבר ואם שמים במציאה • ואומר לו כי קיית דבר מדבר או לא מדבר טוהאמבוקהאשר דרשתו להביא הראיות עליו • ולא יתכן סיעה מדבר אשר יתעסקו להביא עד עליו שיעיד הוא על עצמו באחת משתי המשלות אבל מביאים עד מזולתו כאשר היה אין פעל כי אם מפועל לצד מן המבוקס הזה אשר אנחנו מבקשים אתתתו לקחתו לדאש עליו ורין לי היות דבר לא מדבר עם שמצאתי קצת מהדברים אפשר שיאמר עליהם זה אלא שהמאמר דק יוכא חוץ לענין הספר והנחתו ולקחתו הגלוי • והתבאר לי עוד כי כל מה שנחשוב שהנמצאת נבראו ממנו כבר חייבו שהדבר ההוא הוא קדמון ואם חיה קדמון ישתנה הוא והבורא בהדמותו חתחייב שלא יוכל לו לברוא ממנו דברים ולא היה נשמע לו להפעל ברכונו ולהגביר בקצתו אלא שגחבר אליהם עלת שליטת במחשבתנו

ספרים

כפרידה ביניהם עד סתיה בהזזה עושה וזה עשוי • ואם נאמר זה נאמר דבר שאיננו נמצא כי לא מצאנו כי אם עושה ועשוי לבד • וזכרתי עוד בי עקר מבוקשנו היה מי עשה הדבר כי העושה ראוי שיקדם לעשוי ואין א' מהם יותר ראוי להיות בבה להיות האחר ממה שיה' אח' בבה להיותו וזה סקר במו • וזכרתי עוד כי האומר שהוא ברא דבר מדבר כשימשך האדם עמו ימסכנו עד שיבאנו אל שלא ברא דבר כלל • והוא מהבב המפלט בלב היות דבר מדבר הוא המוחש כן השבנו • ויאמר כי המוחש גם כן יושב סינייה במקום ובזמן ובזווה מבוירת ובשיעור משוער ובמצב נצב ובצירוף מצטרף ושאר התכונות הדומות לאלה כי משפטם כלם כשער הן במשפט דבר מדבר ואם נבוא לחסלים כל משפטיהם עד שנאמר נברא דבר מדבר בזמן ובמקום ובשיעור משוער וכל מצב נצב ובצירוף מצטרף והדומה להם יהיו כלם קדמוניות לא נשאר אס' כן דבר לבוא ותבטלה הריאה כלל • ודקדקתי עוד כי אם לא נודה היות דבר לא מדבר לפניו לא יתכן שימצא דבר כלל והוא שאם נעלה במחשבתנו דבר מדבר ויהי דרך הדברה שני במאמר כדרך הראשון ותנאו שלא יהיה בראש מדב' לשי' ודרך השלישי כדרך השני ותנאו שלא יהיה כי אם מדבר רביעי ויביע הדבר עד אין תכלית • וכיון שמה שאין לו תכלית לא יסלם בכך כתחייב שלא נמצא והנה אנתנו נמצאים • ולולי שהדברים אשר היו לפניו יש להם תכלית לא היו נשלמים עד שנמצאו • ואשר יצא לנו מן המושכל הוא הכתוב בפריה נביאים • כי הגשמים תחלתם מאת הכורא כאשר נאמר בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ ותכל מעולם ועד עולם אתה אל • וכיון שהגעתי לאמת אלה השלשה שרשים בדרך העיון באשר התאמתו כדברי הנביאים והמוכתים והוא שהדברים מחודשים ושמחדשם זולתם ושהוא חדשם לא מדבר • והיה זה הרעיה הראשון מן המאמר הזה אשר הוא העיון בהתחלות ראוי שאביא אחריו שנים עש' דעות למי שחלק עלינו באמונה הזאת ויהיה הכל שלש עשרה • ואבאר בובל מה שנגע בו כל עם לדעתם ומח שסתר אותו • ואם יהיה לו דומה מן הכתוב אבארהו בגזרת השם

והרעת השני דעת מי שאמר שבווא הדברים'ים לו גשמים לחוניים קדמוניים מהם ברא אלה הגשמים המורכבים וטען על זה מפני שלא יהיה דבר כי אם מדבר וכאשר עלו במחשבת'ם למעלה והתעסקו לרמות איך ברא הכנולא הדברים המורכבים מן קדמוניים • אמרו כדעתם

לנו שהוא קבץ מהם נקודות קטנות והם החלקים אשר לא יחלקו ומה מעלים אותם במחשבתם שהם דקים עד מאד יותר דק מה שאפשר להיות מן הצדק ועשה מהם קו ישר ואחר כך גזר הקו שהוא לשני גזרים שוים • אחר כך הרכיב מן האחד מהם על השני הרכבה אלכסונית עד שיכיו כצורת הסמך היונית אשר היא כצורת אלף למד בערבי בלא תושבת כזה X ואחר כך סימך אותם במקום שנפגשו ואחר כך גזר אותם ממקום הסימור ועשה מאחור מהם הגלגל הענין הגדול ועשה מן האחרת הגלגלים הקטנים • ואחר כך צייר מן החלקים האם הרוחניים בורה אבטרוכולית וכרא מהם עגלת האש • ואחר כך צייר מהם צורה סמינייט וכרא ממנה עגלת העפר • ואחר כך צייר מהם צורה סתים עשרדנייה ושם עליה סבוב האויר • ואחר כך צייר מענה בורה עשירדנייה וכרא ממנה כל הימים וגזרו בזה וסמו בזה אמונתם • והביאם אל המאמר הזה שלא יודו במה שאינו בנמצא • וחלה הצורות אשר טרחו בהבאתם לדמותם אל צורות הטבעים האלה הנמצאים • והנני מבאר מה שיש עליהם בשערים האלה • ואומר שיש עליהם במאמרים האלה סתים עשרת תשובות • מהם הארבעה הראשונות אשר גורן אותנו סודברים מחודשים ומהם האחרות אשר גורן אותנו סבובים הדברים בראש לא מדבר • ואחר שיסבולו אלה הסמוכה תשובות אנו מוכא ארבעה תשובות אחרות סתחייבו בהם • תחלתם שהם האמינו במה שאין בתוהו בכדרא • והם הרוחניים אשר הם מדמים במחשבתם באבק וכדך מכל דך וחלקה שאין מתחלק וזה דבר שלא יושכל

והשנית

אני רואה כי אלה הדברים אשר טענו לא יתכן סיהיו חמים ולא קרים • ולא לחים ולא יבסיס מפני שהם אומרים שאלה הארבעה טבעים מהם נברא ואני רואה עוד שלא יתכן להיות להם מראה ולא טעם ולא ריח ולא גבול ולא סיעור ולא רוב ולא מיעוט • ולא במקום ולא בזמן מפני שאלה הדברים הם תארי חגסמים ודברים שהם הם אנלם קודם הבטמים וזה תוספת למה שלא יושכל • וברחו מהיות דבר לא מדבר וכנסו במה שהוא יותר רחוק ועמוק ממנו • והשלישית סאני מרחיק ואחשוב לסקר התקפות דבר לא מקייר בצורה • על פינניך בצורת האש המים והאיר

והאוייר והעפל והצמירות מה שאינו ארוך ולא רחב ולא עמוק עד
 שהיה ממנו הארוך הרחב העמוק וכן הסתנות מה שאין לו ענין עד
 שהיו לו כל הענינים הנראים עתה ואם אכלם סתקנו כל הסמוכים
 והסגונים מפני שהבורא הכס יכול להפכם ולסגותם חכמתו אם כן
 ויכלתו לברא דבר לא מדבר • ונכוח מאלה סדוקניים הסקרים

והרביעית מלא התקיים מה שטרחו בו מאמנת החתום

והדבוק והרכבא והסימור והחתוך הסני וסאל
 מה שנקמד אל המעשים האלה מפני שאין ראיה מעמדת על דבר
 מהם אבל הם מחסכות וסברות • אבל אני רואה שיש במלאכה
 הזאת סתירה וזוהי שהעושה אכלם אם הוא יכול להפוך את הרוחניים
 בשמים הוא יכול להפכם בדגש אחד ובטלו אלו החלוקים • ואם הוא
 אכלם אינו יכול להפכם כי אם מעט מעט כמעשה הברואים דבר
 אחר דבר כל סכן מלא יוכל להפכם מן הרוחניות אל הבשמיים •
 וסכלו אלה הסקרים כלם מלבד עזיבת האותות והמופתים ומן
 הצדקה בבילתי המוחש לא נחו • והגיעני בי ים אשמים
 ונעמנו חסכו כי הענין שאמר בו הכתוב יי קנני ראשית דרכו קדם
 מעשיו מאז וסאל הפרשה הוא ענין אלה הרוחניים • והתבוננת
 בדבר ומצאתיו מטעו בפירוש הענין הזה מחמש עשרה פנים הסגים
 גשר אשר בארתי מדרך השכל • אך הסלסל אחרים מדרך לסון
 העברים ודבריו המקראית חלתם כי מלת קנני מורה על בריאת הדבר
 כמו שאמר קונה שמים וארץ • וכמו שאמר עזר מלאה הארץ קנינך •
 ואם הם מחזיקים שהמלה הזאת מחייבת קדמות יחסכו גם כן כי הסמים
 וכל אשר בהם קדמונים ויבטלו בריאתם מרוחניים אשר חיתה כוונתם
 אליהם • ואם תהיה אכלם מלת הקנין בשמים ובארץ מחייבת
 בריאתם היא עצמה תחייב בריאת הרוחניים • והסגיים שמלת
 ראשית דרכו מורה על ענין תחלת הבריאה כי כמוה נאמר בברוך
 שכתבנות הוא ראשית דרכיאל וכאשר ענינאסס שהוא תחלת מה שברא
 שכתבנות יתה גם כן ענינה הנח כי זה מוזכר תחלת מה שברא
 מהדברים • ואם אינם רוצים בפירוש הזה יחייבו שהבהמה
 שהיא קדמונת • והסליסיים סזה הענין הנזכר אוסב סאמת וסונא
 סהיה • כמו שאמר בפרק כל אצרי פי אין בהם נפתל ושקס

ומי שאהבו אוהב את החיים ומי ששנאו אוהב המות • במו שאמר כי
 מוצאי מצא חיים • וחוטאי חומם נפשו כל משאלי אהבות מות • והוא
 מזה לבקשו ולהזהר בו • כינו שאמר ועתה בניס סמעו לי והקשיבו כל
 אחי פי • ואז הם הרוחניים אין נמלסות המדות האלה סיהיו להם אם
 בענין פשיטותם או אחרי כבתם • ואם נחשוב אותם להם בפשיטותם
 אין פגם בעת ההיא בדרך ולא טוב ולא חיים ולא מות ולא אדם נמצא
 סיכסוי ויגע עליהם • ואם נחשוב שהם להם אחרי נהרסבה החלק
 אשרים לנו נחם אפסונו מגיע עלינו בחכמה והחל' הנשאל אשר לא חורב
 אי אלא להגיע אליו כי המורכבות יבדילו ביניהם וביניהם כפי דרכיהם •
 וטעמי סאזים חסוכי פרסת והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה
 וסאז תבין שהיא אלה הרוחניים • מפני שאמר באחרונה אלהים הבין
 דרכה והוא ידב את מקומה • ומצאתי אלהים בן טעו בפני יותר מנעות
 הראשונים שני שהענין הראשון אין מפורס בו שהיא החכמה אישי שעל
 האמת שאין בו ספק שהוא על החכמה אבל הענין השני איז זכרון החכמה
 בו מפורס ואין הטעו עצמם בכניוין • וראיתי עוד שהכתוב מביא על
 החכמה הזאת כי נמצאת עם הארבעה יבורוה לא קודם באשר נאמר
 אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה • ביחול לקנות הארץ יביס
 תחת כל השמים יראה • וזכר השמים וארץ ואחר בן לעשות לרוח משהל
 ומיס תכן במדע • וזכר האויר והמים • אחר בן ראוי והפרה הכינס
 וגם הקרה • וכבר נבלה בטול סברת סני הענינים האלה ברוחניות •
 אך הם על החכמה ואין החפץ בה שהיא היתה לבדא ככלי שברא בה
 בדברים אבל החפץ בה שהיה חרטה מבריאת היסודות וספנות •
 ונחבארז חכמתו טבה הכל מתוקן

והרעת

הטליסי דעת מי שאמר טבורא קבשמים בראש מעצמו
 מצאתי אלה האנשים לא נתכן להם לכחש בעושה ועם זה
 לא קבל שכלם כפי מחשבתם סיות דבר לא מדבר • וכיון שאין דבר כי אם
 סבורא האניכוכי ברא הדבר למן עצמו • ואלה ירחמך קאל יותר כסילים
 מן הראשונים • וראיתי נבלות אולתם בשלש עשר פנים מחס הארבע אשר
 על בעלי הרוחניים • וארבעה ראיות החדש • וארבעה ראיות סיות
 דבר לא מדבר • אך אפני התשובה אשר על מי שאמר בקדמות הרוחניים
 אינס חייבים בהם אך הם חייבים כמותם חמש ענינים • כל אחד מהם
 מרחיק אותו • הראשון הסתנות הענין הקדמון אשר אין לו בורה ולא
 תכונה ולא סיעור ולא גבול ולא מקום ולא זמן עד טסב קבת גוף טיסלו
 - בורס -

צורה ושיעור וגבול ומקום חזן וס'זי מה שנכללו עליו הנמצאות ואין להעלות זה על חלב כי חם מרחוק סברחוקים

והשני בחירת האדם אשר לא ישיבהו שנוי ולא יפצל בו פועל ולא ישיבהו משיג שישים קבתו בוף עד שישיבהו חמשיגים ועד

שיפעלו בו הפועלים ועד שיסכל אחר חכמה ויחפש אחר המכונה וירעב ויבמא וידאב ויגע וישיג והוא שאר הדעות והוא היה דחוק מכל אלה ואין לו צורך לקנות מהם תועלת אין אלה הדברים כי חם מעניני ההכל • **והשלישי** הצדיק אשר לא יעול איך בור על קצת חלקיו להפילם בדעות האלה • ובאשר אשתדל לדעת זאת לא אמצאנו

שיעבור אח' משני ענינים חם שכל עליו זה בדין ושתחייב בו לא יקרה כי חם בעבור דעת טעמה או בחטאים שחטא • או שיתקו בלא חיוב ויהיה זה חמם שחמקו ועול טעול עליו • ועל אי זה משני הענינים שכל הדבר מצאתיו מופסד ושקר

והרביעי איך הכל החלק והוא מצות שאר החלקים עד שהטבע ונתקן וכצטייר וככנס תחת הצער חם היה זה בעבור

פחד ספחד או תקוה ואלו היה זה על א זה משני הענינים לא ימלט סיקה דרך הכל שיפחד וסיקוה או סיקה זה דרך הקצת לכד ואם הוא זה דרך הכל מאי זה דבר יירא ולמה יקוה ואין דבר זולתו • ואם יקרה זה דרך הקצת לא יז עלה שם הקצו מקוה ומפחד והוא לא יקוה ולא יפחד • ואם הקצת קבל מצות חרוב לא לתקוה ולא לפחד ולא ליראה זו רעה מפני שאין לו עלה ידועה וכל זה כיוב ושקר •

והחמשי מי סיקל להשיב חלקיו מן הצערים והוא חכם לא יתכן שלא ישיבם • ואם נעביר על דעתנו שהוא יעשה כן

יבטלו הכרואים ואם אי אפשר בלעדריהם בבוף באשר לא היה אפשר ב בלעדריהם בתחלה יהיו אלה החלקים שהם גופים לעתים וכל חלק מהם יצטייר ויתכן מדה מהזמן • ואחרי כן ימלט ויפתלק ויכנס תחתיו חלק בהפעלות • ועם כל זה לא יתכן סיהיה תכלית לעתים חל מפני שהכל אשר הם ממנו אין לו תכלית וזה מה שידחנו הסכל ותמאנה אותו המחשבו הכרורות • ואיני חושב שהתאים בברחם מהיות דבר לא מדבר עד שהמינו באלה האולמות כלם אלא כמי שכורת מן החום אל האש ומן המטר אל תחת המדבס חוץ ממה שדחו מדבר האותות והמופתים •

והדעות הרביעית דעת מי שחבר בין אלה השגים וחשב כי החבורה בקל הנמצאות מעצמו ומדברים קדמונים • ויתחייבו

והרעת התמיסית דעת מי שאמר בסני עוסים קדמונים ואלק יסייד קאלהים יואר בקלים במה שנטו אליו מכל מי

ובכן מוצא הרע אין לו תכלית מהמסע כדדים והוא מטע ומזרח ומערב ודרום וכפון ויש לו תכלית מלמעלה ממקום שהוא ממסע מוצא הטוב ווארמו עוד טאלה קסני שרשים לאכרו כבדלים זה מזה * ואחר כן נמזג ומהתחדשו אליו הבשמים מהמזגם ונחלקו בסכת המזגם סקצתם חסכוני הטוב היתה כח שורפה הד הפופסאותו מן הרע • ומקצתם חסכוני הרע היתה סכת המזגו לתקיתו בטוב סיהכה במה סכו מן הערבות •

מיוחד בהם מ'מינים מן התשובות במאמר הזה חוץ ממה שיש עליהם במאמר השני • ואז טלקחתי קטבי דבריהם וסבבתי עליהם אופן הענין ונתקו בו עוד סלא כשאר מהם דבר • וחטובותי אל לבי ראסון ראסון מה שחשבו כי אין בנראה שני פעלים זה הכר זה מעושה אחר • גמחתי מהיות שני פעלים מפועל אחר נכון עכמה פנים • אחר מהם מהאדם יקצוה ויכעם • ואחר כן וירצא ימחול ויאמר כבר רציתי וכבר

מחלתי • והם העבירו את המותל הזה גם כן ליד הקרוב ואם סרע חות
המותל

פמחל ככל היסוד כאשר מחל • ועל שתי הפנים יחדיו כבר היו פני המעשים לאחר • ועוד כי אנו רואים תארים רובם וגונם וכאשר יביאנו להורות יורה במה שחטא ובמה שצדקה • ואם הדע הוא שהורה כבר צדקה וצדקה הוא טוב • ואם השואב הוא אשר הורה הוא גם כן אשר רבה וגבב ועל שני הענינים יחד כבר התקיימו לאחר השני מעשים • ועוד מאם יקום הכח הכועס איכנו הכח הרובה • וכן הכח הגונם איכנו הכח המורה ראוי אם כן שלא יזכור הרובה בעת רבותו מה שהיה ממנו בעת הקצו ולא יזכור המורה בעת הוראתו מה שהיה ממנו בעת חטאו ואיכנו מוכאים המוחש בהפך זה כלו • ואחר כן השתכלתי מה שהכיר דעה מהיות פועל אחד לשנים והנה הוא מופסד וסקר משני פנים •

אחר מים שאם נעלה בדעתנו ששנים שיעשו עשוי אחד ונחשוב תאחד מהם עושה אז כלו והשני גם כן עושה את כלו יהיה כל זה הכל כיהעושה את כלו לא נשאר לשני מה יששה • ואם נחשוב כי אחד מהם עושה אז קצתו והאחר עושה קצתו כל העשויים כן כבר היה לעושה אחד ואין לו שותף בו • **והפנים** השניים כי המעלה על דעתו שני דברים יעשו שלא יחשוב לכל אחד מהם שכלם סיכול שיעשה הדבר ההוא כן הוא יכול שיעזוב עשותו • וכאשר נעלה על דעתנו שתי בחירות זו הפך • במעשה אחד בחר האחר מהפועלים עשותו ובחר האחר שיעזוב עשותו • ברצא אותו בשכלנו עשוי עוזב בעת אחר וזה הפך מכוול • והנה אתה רואה אותם שזרתיקו מה שהתקיים בעדות הנראה והורו במה שביטלו הנראה • ואלה המעשה תשובות שלשה על מחקתם שני מעשים מעושה אחד ושתיים על קיומם מעשה אחד לשנים • ואחר כן אומר ברחו מהיות דבר לא מדבר פסני שלא ראו כמוהו וחפילו פכמם בגומץ לא נראה כמוהו • ותחלת זה שהם הורו כי כל אחד מהשנים אין לו תכלית מחמשה צדדים אשר לא ראו והיה יותר טוב להם שישימם שיש להם תכלית הקשה על הספית אשר ראו אותה ודנו בהפך זה • ועוד

מהם במה שחשבו כי הרב מכל אחד מהשנים נפרד בלתי נמצא • ואם כל דבר שהיגבו מהם לא השגוהו כי אם נמצא • ועזבו להאמין כי הכל נמצא הקשה על הקצת ויחשבוהו בהפך זה • ועוד במה שחשבו שהנמצא חרם בלתי קדמון לא היה לפניו מוצא ומה הודיעם ואלי שני הענינים לא פרו נמצאים ונפרדים עד אין חספץ •

ועוד כמה מחשבות שהם עתידים להפריד אחר זמן ומה הודיעם שהיה ואולי לא יהיו נפרדי לעולם הקשה על הנראה שמה יפרדו וימזגו בעתיד לאין תכלית ראה איך ברחו מחיות דבר לא מדבר מפני שלא ראו במקו בדמבא • והסכימו על חלקים בלתי נמזגים ושהם אין להם הכלית ובמזג לא היה מזג לפניו ובפרד לא יהיה אחריו מזג ולא ראוי דבר מזג לכמצאות אף ראו הסמצאות בהפרד זה ואלה ארבעה תשובות אחרות •

ואחר כך עיינתי בשתי עלות המזג אצלם ומצאתים נפסדות שתיהן והוא כי הפועל אם היה באשר אמרו קצתם בכונן הטוב כבר שרע בהתערבו עם גרע בכוננו בקטת הרע ואם הוא בכונן הרע כבר נהפך המכונן מעצמותו וזה מה שממאנים להודות בו • ועוד אם הוא המזג מפועל הטוב לא הביע ה' מה שכונן מהרפות הכד הממשאות • אבל אנחנו רואים צערי בהכבס הרע יותר גדול מהמשוש וההתאחד עצל פתי •

ואם הוא הפועל לרע כבר הביע אל בקשתו והנה אנחנו רואים אותו שיערב לו הטוב ויאכלהו וישתכו וירוחאותו ויקרב אליו ועל סני הענינים כבר נפל היאוש מבור הטוב על הרע • ואחרי כן התבוננתי בפני המזג אחר שהיו נפרדים וראיתי המוחס דוחה את זה כי אנחנו רואים האם מתרחק מהתחביו אל המים ונראה האויר בורח מהתערב בעפר וכאשר יהיו חלקיהם הנעטטים על זה ההדנע כל סבן ניימנעו חלקיהם רבים ולא ישלט המזג לעולם זה מבוחר • ועוד אם העם נתלים בהקשה יש לנו עליה אלה הסלשה תשובות אהרונות •

ואם מכד ההגדה אומרים המאמרים האלה ההגדה הברורה לא תהיה כי אם מדרך הבואה וכל נביא איכינוכי אם אחרי המזג וכזם שלם טענות • הראשונה שאחרי הפרדו ממובא הבמור אינו יודע מה יהיה מהמובא אחרא • והשנית כי בהתערבו עם הרע כבר נסתכל צדקו ולא יתן הנפשות בוטחות בו • והשלישית כי הכביא אין מתקיימג לו הבואה כי אם באוהות המלאות והאותות המלאות לא תהינה כי אם בחרוש מה שאין בטבע ולא במנהג והם מכחישים מה שהוא ספר הטבע והמנהג והם מביאים ראיה תמיד במה שהם סוברים בטבע ובחק • וזם ממה שמרחיק אותם מטעות הבואה כי לא יתכן אצלם להביא מופתים עליה וזה השלמת החמשה עשר פנים • ואני עתיד לזכור אחריהם פנים אחרים במאמרי השני מאמר ניוחד בעזרת האלקים ואמצתו • ולא תבנות דעתי אחר כך במקום מה על כל מה שזכרתי עד שאבאר כי זה הדבר אשר החזיקו בו העם הזה ר' לחסר אינו ספר האור אבל קרא העדר האור

ואם יאמרו מאי זה טעם אתה אומר כי אין החסד הפך האור אביא בזה
 שלש ראיות • אחת מהן כי האדם אינו יכול לבד ארס ומה הנחנו
 דואים אותו כשהוא עומד לשמש וישים כפו האחת על השנית כמו קובה
 יהיה מה שיש ביניהם חסד והאדם אינו בורא שרש החסד • אך כך בעד
 האור מהביא אל האור אשר בין כפיו וחסד מפני שחסד האור • והשנית
 בי אני רואה את האדם יש לו כל כשהוא עומד לפני נר אחד ואם נקיפהו
 בנרות רבים לא יהיה לו כל ואין בכח האדם לבלות שרש מהשרשים אבל
 המביא האור אשר היה נעדר בקצת האור המקיף את האדם • והשלישית
 בי לא ראיתי שני גופים זה הפך זה סהפך אחד מהם וישנו האחר על
 השלמות כאשר לא יתפכו המים אם ולא האש מים • וכאשר ראיתי האור
 החסד יסוב מאיד ידעתי כי החסד אינו הפך האור אבל הוא העדרו •
 ואחר כך מצאתי שאר המוחשים על שדרך הזה והוא שהאור מקבל הקול מן
 המדבר ומגיעו אלינו ואם לא יקרה הקול לא נשמע דבר ולא אמ' באור
 שהוא אינו משימ' הפך הקול אבל הוא העדר הקול וכן המאמר בריח כי
 האור מקבלו באיזה מקום סיהיה ומגיעו אלינו ואם לא יתה לא נריח
 דבר ואין זה הפך קריח אבל הוא העדרו • וכן האור מקבל האור
 ומגיעו אל עינינו ואם לא יתה אור לא נראה דבר ואין זה הפך האור
 אבל הוא העדר האור • וכאשר ראיתי הגופים העבים מונעים האור
 ונדרמה לפני אדם כי הצל יולד מהם • אמרתי אולי יטענו
 כי החסד יולד מן העבר והתבאר לי כי אם היינו לוקחי' גוש עפר ועמדנו
 במקום השמש וורינו את עפרו באיר לא היינו רואים לחסד מקום כלל
 ונאמר עוד אולי הם טוענים באדם אשר הקיפוהו סננוח כי כלו שב אל
 גומו וידעתי שאם היה זה כן היה משחיר הנראה מבופו • ואלה דברים
 נראים מוחשים דוחים התחדשות השבוסין אשר נאמרו כי החסד באור
 ואני יודע כי האלהים פטר על עצמו שהאור באור ובדא חסד • ואומר
 במה שהוא נאנת למוחש הזה כי הוא ברא האור המקבל האור והחסד
 במציאותו והעדר באמרו אחריו עושה שלום ובדא רע ולא חנו מסכימים
 בלנו כי הבורא ברא רע אך ברא לדבר' אשר הם הוכל' סיהיה לאדם
 בהם שלום ורע בבחירתו • שאם יאכל המאכל כפי צרכו וישתה המים כפי
 צרכיהם זה שלום ואם יקח מהם מה שאינו הוכל יהיה זה רע • וכאשר
 אני עתיד לבאר במאמר הרביעי בשער הצדק • אבל יחש האור והחסד
 לבדיתו בעבור רוע מחשבת מי שחאמין בשנים ועל כן אמר יוצר אור
 ובורא חסד וקודיענו עוד כי יש לאור ולחסד תכלית ואשר השיבנו אל

נפסותיהם באמת חזק על פנימים עד חכלית לור פס חזק

והרצת הטעם דעת מי שהורה בארבעה יסודות אלה חסד וכל
הגשמים מורכבים מארבעה יסודות והם החום והקור
והלחות והזובס שאלה הארבעה היה כל אחד נפרד בתחלה ואחר כך
הסתברו והתחדשו מהם הגשמים • ומביאים דאיה על זה כיהם מראים
הגשמים מהכלים מחוץ חום האויר וקורו • וכיון שהדבר לא יקבל כי אם
הדומה לו כבר נתחייב שיהיו בתוך גשמיים אלה הארבע • ואלה הכלים
מכל מי שקדם בעבור דברים אביאם פרס ואבארם עליהם עזבו בהם
דרך הרהור ותעומדך האמת • ואומר תחלה שגם הרחיקו היות
דבר לא מדבר בדיסלמודו במה שלא נראה כמוהו • וכנחנו במה שלא
נראה כלל והאמינו בו והוא טעם אד' בעול' לא ראה חום נפרד ולא לחות
גמור ולא קור פשוט ולא יובס לבד אך השיגו החוש והם נקבצו בגשמים
וטענו אלה כי בתחלה היה כל אחד מהם נפרד ולא ראו מזדבר ואחר כך
מה שהם מאמינים שהתחברו אחר שהיו נפרדים הוא עוד בחק המותם
כי אנחנו והם לא ראינו מעול' מים שהתחברו פס האם ולא אם שהתחבר
פס המים עד כהמים • והעמר אשר יתכן חבור' ולא יסבדו בשאנן מחבר'
ואחם ואח' כן נעזבם הם מתחיל' להפדו וסוקע העפ' וזכמים המים ודבר
שאם יוכרח להתחבר יספד מן הסקר שיבא הוא מאליו להתחב' פס הפכו
(ואחר כן) עיינתי במה שזכרו מן ההתחדות ומאיתו איבנו נמלט
משיהיה התחברותם לעצמם או לדבר אשר זולת זה ואם ההתחברות
הוא לעצמם בטל מה שאמרו עצמיהם לאסרו נפרדים והתחייב שאם
המצאם הם מורכבים • ואם ההתחדות לדבר זולת זה אל הענין ההוא
היה כונתו ואמרנו כי ים להם בורא בדאם מחוברים • ואחר כן עמנתי
בהפדו אשר שמוהו קדמון ואם הוא לעצמם בכל עת סימא עצמם לא
יהיו כי אם נפרדות וטל החבור ואם הוא לדבר אחר תהיה עלה חמישית
צריך שיהיו כתבעים לבדד אותה והמה שלא ימצאוהו אבל הבאתם
הראיות על מציאות אלה הארבעה בגשמים • איך זזת טובה עלינו איך
אנחנו נאמר שהם נמצאים זיט להם ממציא המציאם • ואלה התשובות
עליהם אמרו בכל אחד מהן הפך הנראה ומהיות כל אחד מהארבעה
נפרד ובואם מאל' ייהם אל ההרכבה וההיותם בכל ענין או לזולת עצמם •
אלה התשובות עליהם עז הטעים עשרה הקודמות • רוצה לומר ארבע
ראיות שהדבר וארבע ראיות שהדבר אינו עושה את עצמו וארבע ראיות
היות דבר לא מדבר • ואלה השתים עשרה מלבד מה שהיא מתחייב
באותה

באותות ובמופתים • ומי שידעתיו מעמנו שכתב הקדמות דבר
 מהטובים לא מצאתיו שחושב כי אם הקדמות המים והאוויר מפני שהתור
 ספירה על עגלת האש והעפר בראשית בראשית את השמים ואת הארץ
 אבל כבר על המים והאוויר שהם קדמוניות מפני שהטוב שטנין והארץ
 היתה תהו ובהו ורוח • המים שהם בן הודם הכריאה • וזה מאמרו אולם
 גמולה כי התורה לא אמרה והארץ היתה אלא אחר שהקדימה בראשית
 בראשית המים וזוהי הארץ כאשר נבראת עפר ומים ואויר • וכבר נסר
 הכתוב על הדוח באמרו כי הנה יוצר הרים ובורא רוח • ועל המים
 התחזונים באמרו אשר לו הים וזוהי עשהו ועל העליונים באמרו והמים
 תהיך מעל השמים כי הוא בוח ונבראו •

והדעת

השביעידעת מי שאמר בארבעה יסודות
 וההיולי ואלה הם יותר ככלים מכל מי
 שהקדם זכרם מפני שהיינו העשוי עושה וקיימו הדברים לא עשם ולא
 מקרה ויתחייבו היו חייב לאשר על בעלי הטבעי ועמם התמס' חייב
 מעל בעלי הרוחניים ואלה אחד ועשרים וכאשר נאמר לאלה הסתי
 בתוך כאשר אינכם רואים עושה הבשמים האלה למה אמרתם שהטבעי
 עשו אותם ולמה לא אמרתם שאין להם עושה נמצאם שאמרים אף על
 פי שלא ראינו להם פועל כנראה כריך סתמין שיש להם פועל שאיננו
 נראה שאין פועל הווה כי אם מפועל וראיתם זאת בעצמה מבטלת סיהיה
 הדומם עוש' דבר כי אין אנו רואים פועל כי אם בוחרו נמצאם עוד אומרי
 ראינו המים כשפוסקין אותם מן האילן לא יעשה פרי והוא ראה כי
 מעשה ההפרות למים • ונאמר כי בורא הגוף בלא הבח יכול שיברא
 בסבה כי לא יתכן סיהיה יכול תדבר בגדול וילא מהקטן וכיון שאין
 פעל כי אם מבוחר יתחייב סיהיה הבוחר הוא אחד עשה הפרי בסבס
 היא המים • ונמצאם עוד אומרים כבר הטכנו ככלנו על שהאש שורפת
 ולמה יחשבת הפעל לזולתה • נאמר כאשר הטכנו על שהכין כורית
 והפעל איננו כי אם למיניו ונאפשר סיהיה למניע ההוא מניע אחר • כן
 נאמר ביהאש שורפת ולאש מניע הוא האויר ולאוויר מניע הוא הכורית
 והפעל אסכן לבורא אשר הוא השניע הראשון וכבר אמר הכתוב
 במעשים שהם למניע הראשון באמרו היתפאר הגבור על החוכב כן
 אס יתגדל המעשור על מניפוכה ניה שכת ואת מריתיו כהרים מטה לא עין
 ופכתי אלה השבועין בסוף אלה הדעות שלא יפגשום קצת
 התלמידים ויתבלבלו •

והרע

השמינית דעת מי שאומר כי השמים הם הפועלים את
הבשמים והוא תמים אותם קדמונים ואינם מאלה
הארכעטטכעים אך הם מדבר חמישי וכאשר ישיבו עליו מחוס השמש
הוא אומר כי אין עצמה הם אבל היא מחממות האור מרב סבוכה וביש
חליו חמו • ואמר זה מביא ראיה על השמים שהוא טבע חמשי מפני
שהוא רחוק תכונתה עבולה בהפך תכונת האש או האור אשר הם
למעלה והפך תכונת העפר והמים אשר הם למטה • וכבר טעה טעות
מבוארת במה שהביא ראיה ממנו ובמה שהביא ראיה עליו • ואינו מבואר
הכל • ואומר כי אפני טעותו במה שהביא ראיה מן השמים כי אלן היתק
אש היתה תכונתה למעלה כאשר אנחנו אומרים כי תכונת האש עצמה
הטבעית היא הסבוב וקראיה על זה תכונת השמים אשר היא אשגמורת
כאשר התבאר לנו מתכונת השמש המוחשת אך זאת התנועה שתרצה לאש
למעלה היא תקרית בעבור שתצא מעגלת האור וכאשר תצא מעגלת
האור ותגיע אל מוצאה תשתנה תכונתה הסבובית וזה כמוהאבן אשר
אין לה תנועה במוצאה אבל היא שוקעת וכאשר יסליכוה למעלה ת
תקוע למטה עד שתצא מעגלת האור וכאשר תצא ממטה יראה טבעת
סוף לה תנועה • וכאשר נראה האבן אשר אין לה תנועה מתנועת
בהכרח עד שתגיע אל מוצאה תהיה האש אשר יש לה תנועה סבובית
עוד קרובה להבנתו שתנועת תנועה זולתה עד שתגיע אל מוצאה
הלא תראה כי האש הזה בעבור זה הפך החלוש חייב את כפסו להאמין
ברבר חמישי שאיננו מושכל וכל ליתם חוס השמש שהוא מוחש אל האור
לא אל עצמו • וזה תמה מעצתו שישם הברור הסקוהספק ברור קיים
ויברר מהיות דבר לא מדבר מפני שלא ראה כמוהו והוא מאמין בטבע
חמישי ולא ראה כמוהו • ויתחייב עוד בהפךד אמונתו שעצם השמים ים
לו תכלית זכח: אין לו תכלית ובעבור זה אינם אכלו כלים וזה תחלת מה
שהקדמנו לסתור דבריו ושאר השנים עשר מאמר הקודמים • ועם כל זה
אשיב עליו במה שטען מקדמות השמים מארכע' פנים אחרים • תחלתם
סדור חלגלים והוא שהדבר הקדמון לא תהיה קצתו יותר ראוי במעלה
תחשובה מקצתו האחרת ואם הפנימי הוא החשוב או החיצון הוא מחוייב
בטענה • וכן המאמר בהדור הכוכבים כי קצתם בגלגלים ורובם בגלגל
החיצון • והשניים מהשיבנו השמים בעינינו והידוע שעינינו אינם
עשירים כי אם מה שהוא מאלה הארכע' יסודות כי טבעית מתחבר' יעם
מכני עינינו אבל אם יהיה יסוד חמשי נמצא אין לו בעינינו דבר דומה
סידכה

שִׁדְרָךְ בּוֹ יוֹרְאֵנוּ הַחוּם אֵלֶּה אִם יִחְסוּב שִׁים בְּנוֹ גַּם כִּן מֵאוֹמָה מִן הַטֹּבֵשׁ
 הַחֲמִישִׁי וְזֶה שְׂאִיכְנוֹ חוֹשֵׁב • וְהַשְׁלִישִׁים מֵהַתּוֹסֵפֶת וְהַחֲסָרוֹן וְהוּא
 סָבֵל יוֹם חוֹלָף מִחֲזוֹן לְגַלְגַּל הוּא תּוֹסֵפֶת עַל מֵה שְׁחָלָה וְחֲסָרוֹן מִן הַשְׁתִּיד
 זְמַת מִזֹּאז מוֹכֵל הַתּוֹסֵפֶת וְהַחֲסָרוֹן יֵשׁ תְּכֵלִית לִכְחוֹ וְתְכֵלִי' מִחִיבֵית הַחֲדוּשׁ
 זֶה אִם יִתְנַבֵּר חוֹשֵׁב וְיִחְסוּב כִּי חֲלִיפֶת יוֹם מִן הַיָּמִים לֹא תוֹסֵף עַל מֵה
 שְׁחָלָה וְלֹא תִחְסֹר מִמֶּה שְׁעִיד נִקֵּת הַמְצִיאָה וְהַכְרִיאָה • וְהַרְבֵּיעִים
 מִתְחַלְפּוֹת הַתְּנוּעוֹת וְהוּא שֶׁהִכָּח אֲשֶׁר אֵין לוֹ תְּכֵלִית לֹא יִתְחַלֵּף בְּעַצְמוֹ
 וְכֹאשֶׁר רֵאִינוּ תְּנוּעוֹת הַשְּׂמִים מִתְחַלְפּוֹת עַד שֶׁקָּצָתָם נִעְרָכִים אֶל קֶצֶת עַל
 מַלְשִׁים כִּפֹּל וְעַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְחַמְשִׁים וְחֹמֶשׁ • וְעַל יוֹתֵר מִזֶּה יֵרְעוּ סָבֵל אֶחָד
 מֵהֵם לֹא תְּכֵלִית • וְכִיאוּרֵזֶה שֶׁהַתְּנוּעָה הַמְּזוּרְחִית לְגַלְגַּל הַבְּדוּלָה
 תִּלְחֹף מוֹכֵבֶת בְּכָל יוֹם וְלֵילָה פַעַם אַחַת • וְהַתְּנוּעָה הַמְּעַרְבִית לְכוֹכְבִים
 הַקְּיָמִים תְּנוּעַ בְּכָל מֵהָ שָׂכָה שִׁיעוֹר מִדְּרָגָה אַחַת • וְעַל שְׁעֶרְךָ הַזֶּה לֹא
 תִּסְבֹּחַ מְכֻבָּב שֶׁלֹּם כִּי אִם בְּאַלֶּף שָׂכָה יִהְיוּ יָמִים י'ג' אֶלֶף אֶלֶפִּים וְק' מ' אֶלֶף
 יוֹם אֶלֶף כִּפְלִי הַתְּנוּעָה הַמְּזוּרְחִית מִלְּבַד מֵה שִׁים בֵּין זֶה מִן הַתְּנוּעוֹת • וְזֶה
 תִּאמַר בְּכַתְּשֶׁתְּעֹבֵד תְּנוּעוֹתָהּ הַמְּעַבֵּר אֶיךָ לֹא יִהְיֶה לוֹ תְּכֵלִית • וְאַלֶּה
 הַז' פְּנִים עַל הָאוֹמְרוֹת מִלְּבַד טַעֲנַת הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים • וְאִמְרוּ
 הַסְּפָרִים כִּי הַשְּׂמִים לֹא יִשְׁוּ דָּבָר וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם הֵם לִיזְרִינוּ יִתְבַּרְךָ הוּא
 אֶמְרוּ תִּשְׁבַּח בְּהַבְלִיגוּיָם מִגְּשָׁמִים וְאִם הַשְּׂמִים יִתְנַבְּרִים הֵם הֵלֵךְ אֶתְהִי
 אֶלְהִינוּ וְנִקְוֶה לְכִי אֶתְהַ עֲשִׂית אֶת כָּל אֶלֶה • וְאִמְרוּ עוֹד אֲנִכִּי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ
 וְאִדֶּם עֲלֶיהָ בְּרִאֲתִי אֲנִי יְדִי נָטוּ שְׂמִים וְכָל כִּבְאֵם בּוֹתִי •
וְהָרֵעַ • הַתְּשִׁיעִי דַעַת הַמִּקְרָה • אֶלֶה הַאֲנִשִּׁי חֲשֹׁבוֹ כִּי סָבֵלִים הַחוּרָה
 אוֹתָם שֶׁהַשְּׂמִים וְהָאֶרֶץ הֵיוּ בְּמִקְרָה בְּלֹא כּוֹנֵת מְכוּן וְלֹא
 מוֹעֵל מוֹעֵל וְלֹא בּוֹחֵר וְלֹא דוֹמֵם • וְכֹאשֶׁר שָׁאֵלוּ אוֹתָם אֶיךָ יִעֲבִירוּ זֶה עַל
 דַּעַתָּם אֲמָרוּ כִּי בְּשְׂמִים לֹא יוֹרֵעַ מֵהֶם נִקְבְּצוּ אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה וְנִדְּחָקוּ
 וְנִלְחָצוּ וְמֵה שִׁהִי מֵהֶם קֵל מֵהֶר לַעֲלוֹת לַמַּעֲלָה וְשֶׁב שְׂמִים וְכוֹכְבִים
 וְהַשְּׂמִיָּה מֵהֶם כִּבְדָּר שָׁקַע לַמַּטָּה וְכָף עֲלִיו הֵלַח וְהַתְּמַצֵּעַ בֵּינֵם הִרְפָּה
 וְשִׁכַּח אוֹתָם הוּא הָאִוִּיר וְהַסָּה אוֹתָם וְהַעֲמִידָם • וְאֵין מִפְּקֵשׁ אֶלֶה יוֹתֵר
 סָבִילִים מִכָּל אֲשֶׁר הָדָם זָכָר • וְיִתְחַיִּיבוּם הַתְּנוּעוֹת עֲלֵיהֶם הַשְּׂמִים עֲשֶׂה
 פְּנִים אֲשֶׁר הַקְּדָמָנוּס וְיִתְחַיִּיבוּם עוֹד אֶלֶה הַשְּׁלֹשָׁה פְּנִים אֲשֶׁר אֲנִי מִסְּפָר
 אוֹתָם תְּחַלְתֶּם שֶׁהַדְּבָרֵהָ בְּמִקְרָה יִיוָּחַ אֶל דְּבָר טַעֲנִי • וְיִהְיֶה הַדְּבָר
 הַזֶּה בְּטֹבֵעַ זֶה בְּמִקְרָה וְאִם יִהְיֶה כָל דְּבָר בְּמִקְרָה מֵה הוּא הַדְּבָר שִׁהִי
 בְּטֹבֵעַ • וְהַשְּׂמִיָּה הַדְּבָרִים הַנוֹפְלִים בְּמִקְרָה מַעֲשִׂים בְּשִׁיעוֹר וְאִם יִהְיוּ
 בְּלִי הַשְּׂמִים חֵם הַדְּבָר הַמְּעַט אִם כִּן מֵה הוּא הַדְּבָר הַרֵב

והשלישי

שהדבר הנזכר במקרה אין לו קיימא מפני שאין לו
 סורס הולך עליו ולא משך שמכלכל אותו ההתמדה
 אש יהיה כל דבר אין לו קיימא מה הוא אשר לו קיימא • ואלה
 דחמך האלהים דברים מופקדים והזיות שאין להם קיימא בעת המבחן
 הנבאין וכאשר בארתי טעותם במאמרים במקרה כן אבא ארצו בסתר מה
 שסבבו והשבו • ואומר כי מאמרים כי הדברים באו ונקבצו ונדרחקו ויראו
 לכו מאין באו והם יודעים מקום שהיו בו וזלזלה אשר קצתם מקום לקצתם
 ומאין זה דבר ברחו ואין זה דבר היה סבת עזיבתם לראשון והליכתם אל
 השני ואחר כן יאמרו איך היו מקודם זה הקבוץ העל מה שהם או על
 זולתו • ואם הוא ענינם בחפך מה שהם עליו איך חושבים האבות
 שהיו • ואחרת מאולתם אמרם כי כל דבר מזהיר חלק עלה מהם
 למעלה מורה אמרם זה על שהם טובים שהכוכבים כשיעור החול אין
 סבבולח אשר ימצא בארץ ולא ידעו כי אחד מן הכוכבים ככל הארץ
 בפלים רבים והם רחוקים מזה והוא מהם והדומה לומר מהם • ואחר כן
 אומר ואם הם אומרים אמת על המקרה ימציאונו סתכן התחברות
 חלקי בית מאבכים ועבים מעצמם ויפסלו ויתרכבו עד שהיו בית
 לא יתחברו חלקי הספינה מעבים וכרזל ויתחזקו מאלוהין ויבאו בים
 וזה מה שלא ימציאו נראה ולא יבשירוהו במאמר שלא יחשבו
 לפתאים וכאשר תחבר אלה חשבעה תשובות אל מה שהם תהיינה
 חסע עתים חוץ ממה שנתברר באותות ובמופתים •

והדבר העשירי הדעת חידוע בקדמות והוא דעת מוטבע
 מבלעות רבות אפשר ששפתו עס ההיולי ואפשר
 ששפתו עס הארבעה טבעים ואפשר ששפתו נפרד לבדו ואומרים
 בעליו כי הדברים כלם לא קרו על מה שאנחנו רואים מהארץ •
 וחשמים והבמה והחיים • ואשר המקרים אין להם תחלה ולא סוף
 וחברולח שבעטנתם מהם אין מאמינים אלא במה שיכול עליו ראותם
 ולא הסיבו חושיהם לבשמים האלה תחלה ולא סוף • ואלה ירחמך
 האלהים אשר אני חושב שבבני אדם מה שיחשב שהם מלאים •
 המתוכח עמם שלא תתקיים עליהם טענה • ואבאר סאלה יתיר
 סבבים מכל מה שהם זכרו ובאלהים אעזר ואביאם במנה הויכוח
 עד שאביאם אל ההודאה בידוע • ואומר כי תחלת טעותם שאחר
 פאמרו שלא נודה בראש במה שיכול עליו חושיו וחדו במה שלא נכל
 גליו חוסם כי לא אמרו לא דאין תחלת קבשמים וסופם ויבדקו על
 חוסם

חושם אך הם אומרים בכר התברר לנו שאין להם תחלה ולא סוף ואף
 ענין לא יתכן מיראהו בחוש * וכאשר ישובו לטעון שהם הבכילוח
 בשכל הקשה על המוחש יעזבו סודם טענתם ויורו בידוע בלתי ה
 המוחש . אך אני מוצא אותם סותרים דבריהם שכל אחד מאמין
 שהמדינות אשר הלך בהם והמעשים אשר עשה ובני אדם קראה וקחסכו
 אשר חשב וכבר רחקו מעיניו אומתו אמת והוא אינו רואה אותם
 בחושו מפני שרחקו ממנו אבל הוא יודע בשכלו אשר קבל נורתם
 דמותם ונטבעו אצלו אבל אני רואה אותם סותרים דבריהם אחד
 מיטמעותו ויראהו וחוש החיות אין לו ממסלת על השמע וחוש
 הטעם אין לו ממסלת על המשום וכאשר יביעו חושי האדם לדבר
 שיש לו מראה וקול וטעם ומשום אם לא יהיה הנה מרע תרבה בו
 הנפש כל אלה המוחשים לא תגיע אליהם נאחר כן אני מוצא כל אחד
 מהם כשהוא רואה אדם ואחר כן ישאלוהו הלאית אותו אומר כן ואם
 המענה הוא לחוש הוא איננו מדבר ואם המענה לרבוך הוא לא ראם
 מאומה וזאת ראה שיש הנה מרע כפנהו חוש הראות והליץ בעדו הרבו
 וכאמר כי אין מרע כי אם מה שיכול עליו החוש הם עוברים זה חסר
 והוא חסר כשאין להם לקיים דבר כי אם בחוש אם כן אין להם גם כן
 לבטל כי אם בחוש ומי יתן שיאמרו באי זה חוש בטלו כל מרע בלתי
 המוחש בראות או בשמע או בזולת זה וכמצינו שהם יראים מהדברים
 שיש לירא מהם כמו הבית הרעוע שיכול עליהם ויקוו הדברים המקווים
 כמו הזרע והלידה ממה שורה כי כלם מתנהגים במרע ולא בחוש לבד
 כי אין החוש כופל על תקוה ויראה ובמה שאנחנו רואים אותם שהם
 מתרפאים בעת החולי ופל סכן כרפואות הנמאסות אשר הם מרגישים
 כצערם והם חושכים שהם עושים בטבעם ראינו שאינם סומכים על החוש
 כי אם על המרע ובשאלנו אותם על השלב אשר עינינו רואות אותו יורד
 מן האויר אם הוא חלק מן האויר יתבאר ענינם שאם ישימוהו חלק מן
 האויר יבערו . ואם ישימוהו חלק מן העץ ויאמרו אבל האויר הקפואו כבר
 הודו בידוע ועזבו המוחש וכשאינו יורו בהיותו אד קודם היותו מים ואינם
 בבה העלתו מן הארץ או היתה לבדה היא בבה אחר וכש' שכבר הודה
 במה שיש אחר המוחש . ואנחנו לא נסיר שומנו מעליהם עד שביאם
 מהאמונה במוחש אל האמונה במה שמדון לו ואם יש שם טליש אלמה
 שמדון למה שמדון לו ואם יש שם רביעי אלמה שמדון למה שמדון לו
 וכן לעולם עד אשר ישלם המרע ונורקו בו על חדוש הדברים

ואלה השמונה פנים הם חייבים בהם עם השנים עשר הראשונים רצופים
לומר החדש וארבע ראיות וארבע ראיות המחדש וארבע ראיות היות
דבר לא מדבר ויהיו עשרים • ומי שיש מהם שחבר הקולי אל מאמרו
יתחייב במה שיש עליה מן התשובה • ומי שיש מהם שחבר הטבעים אל
מאמרו יתחייב מה שיש עליהם מן התשובות • והספרים כבר חבירו קידוע
אל המושכל ואל המנוחש ואל הטבע באמרו הלא און מלין תבחן וחץ אכל
טעם לו • בישישים חכמה וארך ימים תבונה •

והדעת האחד עשר הוא דעת בעלי העקשות אלה שמים הנמצאות
קדמוניות מחודשות יהי כי אמתת הדברים האכלם אינה
אלא כפי הדעות והם יותר בכלים מכל סקדם זכרו • ותחלת מה שאבאר
מכללותם כי הדברים לא היו בעבור הדעות אבל הדעות היו בעבור
הדברים שבינוסעל אמתם והכחו אלה הכלים הדבר ושמו הדברים
סולכים אחר הדעות • וכבר הקדמנו בפתיחת הספר הזה דברים קצרים
בענין הזה והבחינו דבר אחר בו אומר אותו הנה והוא שאלה חושבים
כי הדבר כשחולקים בו שנים יאמינו והאחד על דרך אחת ויאמינו השני
על דרך אחרת יתחייב שיהיה לדבר האו שתי אמתות ומאמרו זה מביא
אל דרכים רבי' מן ההפך ואזכור מהם שבעה • האמר כאשר מחייבי שתי
אמונות שיהיה לדבר שתי אמתות כן יהיו חייבים שהאמונות מחייבות
לדבר עשרה אמתות ואחר כך יתחייבן שעצם הדבר אשר יש לו עשר
אמתות בעבור עשרה מאמינים שיהיה בכל עת מראה אדם אחר לדבר
זה הוא אמונת אחד עשר חוקי אמת אחת באמתותיו וסיהיה בכל עת
סתבטל אצל אדם מן העשר אמונות שתבטל בזה אחת מאמתותיו וסלא
יפקדו על דבר בעצמו כמה יש לו מן האמתות כלא כגשכל בני אדם
יידעו כמה יש לו אצלם מפני האמונות ויתחייבו עוד שאל בני אדם יהיו
טורדים סלא יעניבו באיזה דבר ולא האמינו לו ענין כלל שיבטל הדבר
שהוא ולא תהיה לו אמת כלל • וכאשר יתחייב כי השתיד עות שהם בשתי
ראיות מקבצים הדבר האחד שתי אמתות יתחייב כמנהגו בשני הדעות
שהאחד מהם בראיות והשני בזדון רוצה לומר שמוזידים בו לומר שהקד
סיהיו הדבר שתי אמתות ויהיה בזב מי שזב על פלוגיהי ואמר שהוא
מת מקנהו אמתות קמות כאשר הקנהו דרך מי שזדק עליו והייס •
וכאשר יתחייב זה בשני מאמרים האחד דרך ואחד בזב יתחייב גם כן
בשני מאמרים שניהם בזב ויהיה זה המראה האדום כשיראו אותו השנים
ומאמין האחד שהוא לבן והשני שהוא שחור יזיה המראה הנאלץ ושחור
יתד

יחד ותבטל אמתתו אשר היא האודם חוץ ממה שהם חייבים במה שכתבנוהו מאמתות הדברים בפתיחת הספר הזה ומן הראיות הנזכרות בחרוש ואמר הכתוב במי שחשב שהדבר הולך אחר אמונתו ונעתק עם מחשבתו - טורף נפשו באכזריות עמומה.

והרעת

הסני' עשר דעת העמידה - אלה האנשי' חשבו כי האמת הוא טעמור האדם ולא יאמין בדברי אמוני העין רב הפקות ואנחנו רואים כמו הברק הלוהט לא יאצר ולא יתפשט וראוי שנעמוד מהאמין ואלה יותר סכלים מאנשי העקשות מפני שהם חברו אל האמת הנמצאות סקרים ואלה עמדו מהאמת והסקר יחדו - וראיתי לבאר מה שיש עליהם בזה להשיבם בו אל האמת כי הם יתקנו בדבר עמם בדרך העין אם לא טבעו באולת סנתיאש מהם כמו הכת אשר אחריה' - ואומ' אם תהיה אצלם אמתת כל דבר הנמיר ממנו הם חייבי' טעמור מן העמידה ולא יבזרו עליה שהיא אמת ולא דנתי עליהם בזק עד שדנתי בועל עצמי כי כאשר האמת כי המדע אמת האמתני סבו ידעתי שהוא אמת - ואחר כן אומר כי דברים עם המדברים עמם לחייבם בעמידה יוצאים בזה ממה שטענוהו ובאים להצדיק במדעים ולולי זה לא היו חושבים לקיים העמידה ואומר עוד כי רוצה עמנו אל סכלם בעת הצדק אל ההנהגה כאשר הם רצים אל ראותם בעת שהם צריכים לראותה ואל שמשם בעת שהם צריכים לשמוע יבטל עמידתם ויאמת המדעים כמו החושים - ואומר עוד כי מה שהם שוכרים האומן הבקי והרופ' המומחה והעשיר המופלג ממה שמור' כי לא יאמינו בענין העמידה ואלו היה הדבר כן היו לוקחים כל מי שימצאוהו - ואומר עוד כי זכרם מה שהיה מן הפעלים ומה שקרה להם מן המקרים וכל סכן אם יבזרו עליו העדות ממה שמבטל העמידה ויקיים האמתות - ואומר עוד כי הסתמסם במחשבה בכל דבר שיש לו אחרית מבקשים שתהיה אחריתו טובה ולא רעה בטול העמידה והכנע אל האמתות - ואומר עוד כי מה שהם מסבחים המטיבים ומגנים המריעין וכן שהם מצדיקים הצדיקים ומכזיבים הכוזבים ממה שמבטל העמידה ומקיים האמתות ואלה הארבעה עניינים עם מה שקדם בפתיחת הספר יעידו על אמתת האמת ונזכר בו על חרוש הדברים וכמו שזכרתי החכמה ואמרתי חבינו פתאים ערמה וכסילים הבינו לב -

והרעת

השליש עשר דעת הסכלים והם העם אשר עם הכחשתם המדעים כחסוקה מוחשות עוד ואמר כי אין אמת לשום

דבר כלל לא לירושלם ולא למוחם והם יותר סכלים ממה שהקדם וכלם כי
הסבאשר יאמר להם חיתכן שיהיה הרבה הקדמון לא חרם או חרם לא
קדמון או חרם וקדמון יחדיו או לא חרם ולא קדמון יאמרו כן • ובאשר
יאמר לאחר מהם יתכן שיהיה האדם ההוא אדם לא חמור או חמור לא אדם
או אדם וחמור • חד או לא חמור ולא אדם אומרים עוד כן ומי שהביא אתהו
האולת או הוציא אתהו העקשות אל ענין בזה אין אופן לדב' אתו ולא תועלת
בהתוכח עמו והוא סכל ראה שתישב עליהם בה מכתובים בה ומחזיקים
בעקשות ובהבדלה • ובמהם אמר הכתוב בכל תוסית תגלע •
ואמר עוד בארץ כסיל אל תדבר כי יבין לשכל מליך • ומי שהחזיק
עמם ויאמר להם במדע אמרתם שאין מדע או באולת אז יהיו במכוכה
מפני שאין אצלם לעיין דרך אמת • אך קשנים ירחמן ה' עליהם
בזה שירעבו עד שיתרעמו מהרעב ויבמאו עד שיביש מהם הנפול • ויבין
המכות המכאובות עד שיבכו ויזעקו • ובאשר יבט או בהודאה ככאב ככה
חודו במוחם ובאשר יבקשו המהכל והמשתהו ממנו חסד וחסד חודו בתחלת
דבר שסמך למוחו ולא נהור מהם להעלותם מדבר אל דבר עד בשלם
אל המדע השלם ונורם בו שהדברים מחודשים ואם הם לא יורו בדברים
אלה ככה נפלו בראש חמור מהתקן ובם אמר הכתוב אש תכתוש את
האויב במכתם בתוך הריפות בעלי נא תבור מעלין אולתו • וראוי
לבאר הנה דעות אחרים מלבד אלה השנים עשר אבל אינם שרשים
אך קצתם שעיפים משרש אחד וקצתם שעיפים נקבצו מסני שרשים או
משלשה ואין צריך לזכרם הנה ולא להשיב עליהם אבל בזכרי אלה השנים
עשר שרשם ובארי הסבר עליהם בטלתי בזה בעיניהם ונכרתו ופארותם
והזקיים השרש הראשון כי הדברים מחודשים ומחדשם חדשם לא
מדבר כאשר בארתי ופרשתי • וכיון שהשלמתי ביאור הדעות האלה
ומה שהביא ממנו ראה כל אחד מהם על דעתו ומה שיתחייב לו מן השענות
ואקמיק לדבריה אלה מה שאפשר שיסאלו עליו קצת בני אדם בשער הזה •
ואומר כי הם שואלים אם יהיו הדברים מחודשים איך יאמר ההכס דור
הולך ודור בא וה' ארץ לעולם עומדת • ואבאר ואומר כי ההכס
לא רצה בזה עמידת הארץ לאין תכלית אף שם המאמר הזה ראה על
תדושה והנאממה שראינו אותה שאין החודשים נפרדים ממנה כי דור הולך
ודור בא מאנשים ובעלי היים ובמח והיא כן עומדת עד בוא עולמה •
התבאר לנו בזה שהיא מחודשת כי מה שאיבנו בפרד מן החודשים מחודשם
מפני שהחודש כולל אותו • ואולי חושב יחשוב ויאמר איך יבא דבר
לא

לא מדבר ונאמר אלו היו הכרואים מגיעים לעמוד על זה איך הוא לא היינו חייבים שייחדו בכלנו לבוא הקדמון כאשר נהיה כלנו מסיבים אבל דנו הסכלים ביחד הבוא בפעל הזה מפני שאין דרך לנכבד לעמוד עליו איך הוא ומי שיצריכו להראותו זאת האיכות הוא מצריך שנשים עצמנו ונשימנו בוראים אבל נסקיק עליה בשכלנו מבלי סכרמה חותה ולא נביירנה או שמה יחשב במקום הארץ ויאמר אי זה דבר היה במקומה זה ומאמרו זה אמנם מביא אותו סכלותו בגדר המקו' וסברתו כי ענין המקו' הוא מה שהוא מושם תחת נדבדים ותבדק נפשו מקום למקום ורואה שאין לזה תכלית ויהיה נבדק • וצריך שאלהר כי אחת המקום איננו כמו שחשב אבל הוא פביטת שני הגשמים המתמססים וקרא מקום מסומם מקום אבל יסוב כל אחד מהם מקום לתבירו והארץ עתה בסבבה קצתה מקום לקצתה וכאשר לא תהיה ארץ ולא גשמים יבטל שיאמר מקום בשום פנים • ושמא יחשב גם כן בזמן ויאמר קודם כהתחדשו מקום הגשמים האלה איך היה הזמן ההוא ערום מהנמצאות כלם וזה עוד אין אומר אותו כי אם מי שהוא סכל בגדר הזמן ויחשוב כי הוא דבר יוצא חוץ לגלגל ושחטולם כלו בו ואין אחת הזמן כן אבל אחתו השארות הנמצאות האלה ענין אחר אשר מהגלגל ומה שלמטה ממנו וכאשר לא יהיו אלה הנמצאים בטל שיאמר זמן בשום דבר • ושמא עוד ימטנן בעיניו אלה הגשמים ויאמר זאת היא כל היכולת וכל החכמה • הנה נאמר לו ברא מה שידע שנשיגהו ונדעוהו ונשמרהו ויספיק לנו לקבל הוראה בו על אלהותו • ואם יאמר ההנח דבר שלא ברא אותו נאמר שלא תא בורא כל דבר • ואולי יאמר איך יקבל הסכל כי אין לעולם כי אם ארבעת אלפים ושם מאות ושלשים ושלש שנים • ונאמר כי כאשר נאמין עולם נברא אי אפשר לו בלא התחלה התראה אם היינו אנחנו הכרואים בשנת מאה לבריאת עולם ההינן תמהים ומכחישים את זה כל שכן שלא נכחישהו בזמן הזה • ואולי יאמר בלבד כאשר יקוה אבלנו מי שעזב דבר שהוא פועל בעזיבתו ההיא ולא בד הבורא עזב • הדברים עד שבראם וכיון שצויתו ההיא נקראה פעל לא נמדד עמו פעל עם ארץ הזמן ונאמר כי לא היו עניני בני אדם פעלים כי אם מפני שהם מועלים המקרים כי אם לא ידעו יכעסו • ואם לא ישתקו יאכלו

אכל הכורא פעלו סתדסחגסמים וחגסמים אין להם חפץ סתיהם כאמר
יעזבם כבר פעל אות' אך כאם יעזב לחדסם לא ימאד דבר וולתו ואלו
יחסב לאי זועלה בראחבון' אלה חגסמא' וכוה שלם תסוכו' • הראשונה
סכאמר בראם לא לעלה ולא יהיה עם זה לבטלה כי הארם יהיה פועל
לבטלה כשהוא פועל ללא עלה מכני שהוא מכני תועלתו וזה מרומם
מחבורא • וסגנית סרבה בזה להראות חכמה ולבלותה וכמו שאמר
לחוריע לבני הארם גבורותיו • וסגלית' רבה בזה תועלת חכמו' במה
סמכהיבם בו ויעברוהו וכאשר אמ' אני יי אלסוך מלמדך להועיל מדריכך
בדרך תלך ואם יאמ' למח לא בראם קודם חומן הזה כאמר כי לא היה זמן
סנסאל עליו וסוד סדך דרך כל בעל בחירה טיעסה בכל עת סירבה •

המאמר השני בשמחדש הדברים אחד אמר יהודה בן שאול אמר המחבר

אקרים במאמר הזה לאמר כי סתחלות המדעים גדול'
ותכליותיהם דקות • וסחס מגיעות אל הידוע
האחרון, ולא יהיה אחריו ידוע אחר וסחאדם עולה בידיעותיו/מענין אל
ענין, וכל מעלה יעלה אליה היא בהכרח תהיה יותר דקה מהמעלה אשר
לפניה, עד סתהיה המעלה האחרונה יותר דקה מן הידיעות כלם, וכאשר
יעבסנה הארם בדקות אחיא הוא אשר בקססו, ולא יכשר סיתעסק בס'
סתהיה גדולה, ואם הוא מתעסק בזה, הוא מסתכל לסוב אל הידוע הראשו'
אשר ממנו החל לו ספני אשר בו סנה, והוא כבר עוות דרכי המדעים
וחמסם, וכל אשר הוא מתעסק להגדיל הידוע האחרון הוא מתעסק לבטל
עיונו • ולבטל מדעו, ולסוב אל הסכלות בו, וצריך סאבאר מאין אמרתי
אלה סססה מאמרים • ואחר כן אומ' ססכה אשר הביאתני, למנות אותם
בתחלת המאמר הזה • ואבאר תחלה ססתחלות המדעים גדולות, ואומר
ססס מתחילות מן המוחס, וכל דבר סיפול עליו החוס, הוא סדבר הכולל
אשר אין בו יתרון לקבת בני אדם, על קבתם סססיה אחד מהם יותר יודע
מן האחר בו, אבל אין להם בו יתרון על סבהמות כי אנחנו מוצאים אותם
ססס חסות בראותם, וסמעם, כאש' יחוססם, וכל דבר סיסתו בו סבהמות'
עם בני אדם, א' להיו' דבר יותר עבה ממנו, וכאשר יעמוד האדם על
זה הדב' המוחס, יודע כי הוא גסס, יראה בדקות סכלותים בו מקרין, והוא
מפני סרוא מסתיר עת, ומלכין עת, ויחס עת, ויקר עת, ואחר כן יוסף
לדקת

לדיקת ויראשם כו ענין, עולה ממנו ענין הכמות והוא בעמדו על ענין
 ארץ רחב ועמק, ואחר כך יוסיף לדיקת ויראשם ענין, הולך עם מצבו
 עולה ממנו המקום והוא פגישתו, ואחר כך ילך עם דקות עינו, ויביע אל
 שמו ענין הולך שמו עולה ממנו הזמן, והוא קיומו, ועל הדרך הזה איכנו
 זו, מביע ומפליג, והוא הולך עם מחשבתו והכרתו, עד שיביע אל סוף מה
 שיסיבנו, ויהיה זה האחרון האחר, יותר דק, מכל אשר עלה לו, באשר היה
 הראשון יותר עבה, מכל מה שעלה לו. • ומזה דנתי, כי סוף הידועים
 הוא הדיקת סבה, ואמרתי שהארס עולה מידוע אל ידוע, שאין אחריו ידוע
 בעבור שלשה דברים **אחד** מהם כי הארס כיון שגופו מובדל
 מתחייב סיהיה לכל כח שבו, גבול, וכח המדע **אחר**
 מהם, ובאשר אמרתי בשמים כי כח עמידתם, חייב סיהיה לו תכלית •
והשני כי המדע איכנו נתפש לארס, אלא מפני שיש לו תכלית, וארס
 יחשב שאין לו תכלית, ואיכנו להתפשט לו, ובאשר יבטל זה
 יבטל מידע הארס, **והשלישי** כי השרש אשר ממנו יתילדו
 כל המדעים, רכוני לומר החוששים לו תכלית בלי
 ספק, ולא יתכן סיהיה מה שיתילד ממנו באין תכלית, ויהיה הסתירה בחלום
 השרש, ואמרתי שהארס עולה מהם מענין אל ענין, מפני שכל מדע יש
 לו שרש, שיתילד ממנו, ואין לסכלות שרש, שיתילד ממנו, אבל הסכלות
 העדר המדע בלבד, באשר בארנו בענין ההסדר, שהוא העדר האור, ואיכנו
 הספונדמו שהבאנו סם ראייה, כי הסדר אלו היה הפך האור, לא היה נחפץ
 האור, והמחסיך, לאור, וכן נאמר כי הסכלות אלו גיטה שרש, במדע, לא
 היה אפשר שיפך הסכל, וידע, אבל היה המדע והסכלות מתקבצים בחלק
 אחד, והיו נמנעים • ומזה אמרתי שהארס יעלה במדע מענין אל ענין
 אחר, מפני שהוא כולל משרש ומסתעף, ולא יתכן שיעלה בסכלות מענין
 אל ענין, כי אין הסכלות מעלות ירדך בסך, הוא עוזבת מדע דבר אחר
 דבר, והעדרו • ואמרתי שהאחרון יותר דק מן הכל, בעבור מה שאנחנו
 יוראים שהסכל יורד ממקום האור, ואנחנו יוראי' איתנו באכזב, ונרדק' העני'
 ונרע שהוא ממעט, ואחר כך נרדקת מתחשבת עוד, ונרע שהמים ההם לא
 יעלו, כי אם על דרך חליד והעלית ואנחנו כי תחלתו אל ואחר כך •
 קצמקנו עור, ואמרנו אי אפשר שלא יהיה לארץ ההוא סבה שתעלה, וכבר
 התבאר כי הסבה העולה ביריכו באחרונה, היא דקה מן הארץ, אשר היא
 יותר דק מן המים, אשר הוא יותר דק מן הסלג, וזאת הסבה חזקה, אליה
 כוון הארס ומביע, ואמרתי שמי שהתעסק סיהיו סוף ידעותיו, כמין תחלתו

שומע אותם כאשר בליתי מהקדשם וכדרם, והמרתי אך הוא מנחית מדעו,
 כב במבוקשן כמי שחייב את עצמו שתהיה הקבה המעלה האד מן הארץ,
 סלב, כמוהם שלב אשר בו התעסקה תחלה, ובכר השחית, מפני שהסלב הוא
 אשר בקש, והסלב דבר עלה לו מכלי דרישה, ואם לא יפרס הדרישה שהיה
 סלב, אז מים אבל אמר רוצה אני שאראנו, ואם לא לא אאמין בו, הוא אומר
 בכר בקשתי סלב, אז מים או אד, אבל בקש אותו בזולת הדבור הראשון
 מפני שלא יתכן לראות בשער הזה, כי אם הדברים האלה, ואם ישוב על
 דרך שבת האד, ובעלו בעבור שלא עלה לו נראה, ואמר שאין קבה, בכר
 בשל ענין ששכר התכרר אכלו, לתוחלת נכונה או ענה נבערה, וכיון
 שהשלמתי אלה הדברים, צריך לבאר הסבה אשר הביאתי להקדימ' הכס
 • ואומ' כאשר נבעתי אל שער ידיעת העושה, ראיתי אנשים רוחים רחוקים
 בעבור עלת שלא ראוהו, ואחרים מכני עמק ענינו ודקותו, ואחרים חושבים
 שתהיה ידיעתו ידיעה אחרת, ואחרים חושבים לציירו במחשבתם בשם
 ואחרים אינם בונים בהגשמתו בפירו' אך הם מבקשים לו במות או איכות,
 או מקום או זמן, והדומה לזה, ובקשתם זאת, היא בקשת עצם בעצמה, מפני
 שאלה הספורים, לא יהיו כי אם לבשם, והקדמתי הדברים האלה, להביר
 מחשבותם התועות, ואנייה לנפשות מטרחס, ואאמת, ביהיות ענין הכורא
 בתכלית הדקות, הוא בידורו, ומציאתנו אותו בשכלנו, וזה דק מכל ידוע.
 הוא אמתותו אשר אמרו לא נאמ' כי אם במה שיראו עינינו, ובעלנו המדעי
 הבד המיבוטי עליה, כזכר ידעת בעלי הקדמות, ובעלי הקדמות, עמידה
 במה שאם יצטרך המעיין להקשה כל בו, ישוב לפיין אותו, שמה, במה
 שאמרתי, ואשר אינם מודים בענינו בעבור דקותו, ועמקו, בכר הניסון
 מבוקשם, הסני אחר הראשון, והוא אמתה יודע, כי בכר הארתי, בשער
 למדע, כי כווננו בו אל דבר דק, ענינו קונעלם, שלא נראה כמוהו, ואמרתי
 סבו אמר הכתוב, רחוק מה שהיה, ועמוק עמוק מיימצאנו, ובכר ראיתי
 זולתנו, איך חשב הכנין ההוא דק באבה, והשער, ובחלק שלא יתחלק, ו
 זאבחנו איך יבא לנו דבר לא מדבר, והאשר יהיה זה הענין הידוע במעלה
 הקיאה בהכרח יהיה ענין ידוע במעלה אשר לאחיה, רוצה לומר בורא
 יתבדך יתבדך מכל דק, ועמוק מכל עמוק, וחזק מכל חזק, ונעלם מכל
 גשם, וגבוה מכל גבוה, עד שלא יתכן לעמוד על קצתה כלל, ובזה אמר
 ג. כתוב, והקר אלונה תמצא, אם עד תכלית כדי תמצא, גבהי שמים מה
 חפעל עמקה ממצול מה תדע, ארוכה מאדך מדה, ורחבה מניסם, ואשר
 יסתרנו טיהטבונו, בשם יעורו מאולתם, הלא הגשם היה תחלת ידוענו,
 וכמה שיש בו מן הסימני, שקרנו ודרשנו עד שהגענו אל ידיעת עושה.

אף יסובו אל א'ב'ג'ר' על הדמיון ומתעסקים בו שהוא גסם ונהיה הגסם
אשר בקשנו לו העושה אים ידוע בעצמו, עד שיתכן שיהיה עושהו, אים
אחר זולתו, אבל בקשנו עושה לכל גסם שראינוהו והסכלנוהו, וכל גסם
שיעלה במחשבתנו, זה העושה עשהו, והוא יוצא חוץ לו, ואשר בקשו מה
שים אחריו, כבר ראינו מה שבקשו, מזה האדם החכם, ומיוב תכלית חכמתו
בתכלית כחן, ומזה הידוע, שמי שלא הגיע אל תכלית, ויפסק איננו יתפש
לנפשות, ומזה הקרש אשר עליו נבנו המדעים כלם, ואוסף הגה ביאור
ואומר • ואולי חושב יחשוב, שיתכן להיות אחר הידוע זה, ידוע אחר
ומחשבת אחר מבי אדם, לא הגיעתהו, או מחשבות כלם, לא הגיעו אלן
ואומר • בי זאת מחשבה נפסדת, מפני שכל הידיעות אינם נודעות, כי אם
במבוע הגסם, כאשר הקדמנו בתחלת הספר, וכאשר יבא הידוע מהיותו
גסם, חן בתוך גסם, כבר נמנע, שיהיה אחריו ידוע אחר כלל, ואשר לא
בקשו לקיים אותו גסם, אך בקשו שתהיה לו תנועה, או מנוחה, או כעס
או רצון, או מה שדומ' לזה, כבר בקשו, היותו גסם באמת, בדרך הענין, לא
בדרך הדבור, ודומה למי שאומר, אינני תובע ראובן במאה זוז, או חמי
תובע אותו בגדר רבבה, כי הוא סלק מעל ראובן לסון המאה, אבל קיים
ענינה • וכאשר תמנע הבקשה שהוא גסם, תסתלק ממנו הבקשה
במאומה, ממקרי הגסם הכלליים, והסיבותי הדברים בהקדמה, עס
שמכנהגי להכנה, להסביעה ביאור, מפני שהיא מכוונת כל הספירה, והקטב
ואתעכב בה מעט, כי הוא מפסיק, מיגיעה רבה אחריה, ואם יאמ' איך הים
הענין הזה, בדרך אל היגיעה הזאת הרבה, ואל אלה המאמרי הרחבים
ואומר כי זה לסתיםכות, אחת מהם, כי כל דבר יקר ההסבתה, שיעלה
ממנו, יתרה ורחבה, מהסגחה בדבר הנקל, כאשר הוא ידוע, כי צריאת
הזכוכ' יותר קלה ממציא' הפכיסים, והסבי' כי המתעסקי' במדע הזה, רבו
מאמריה' והיתה סבת זה, אם מיעוט הכב' או מיעוט שכל, או זרון לדמות
או עזיבה ועצלה, או נטות אל תאוה, כאשר הקדמנו בפתיח' הספר, ובעכול
זה בהטרכנו, לגלות טעותם, במה שכעסוך לגל' האמת, וכאשר בלימי
מאלה המחסבות המטען, איתחיל בעצם התאמר • ואומר קאלהיבו ית'
הודיענו על ידי כביאן, שהוא אחד חי, יכול חכם, לא ידעה לו דבר, ואין
דומה לפעליו, והעמידו לנו על זה תאוה' ומפסתי, וקבלנו מן מקור אל
מה שיעלה לנו מן העיון, מה שהוא אחד, כמו שאמ' שמע ישראל אל אחד
י אחד, ואמרו עוד ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וגו' ואמרו
י בדד ינחנו ואין עמו אל נבר • ומה שהוא חי, אמרו כי מי כל בשר
אשר שמע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש וגו'

ואמרו ווי' אלהים אמת הוא אלהים חיים ומלך עולם, ומה שהוא יכול, אמרו ידעתי כי כל תוכל ולא יבצר ממך מזמה, ואמרו לך יי' הגדולה והגבורה והתפארת והכח וההוד וגו' . ומה שהוא חכם, אמרו חכם לבב ואמין כח מי הקשה אליו ויסלס ואמרו אין חקר לתבונתו . ומה שאין דומה לו ולא לפעליו, אמרו אין כמוך באלהים יי' ואין כמעשיך . ואחר ששמענו אלה החמשה ענינים מספרי הכביאים, התעסקנו לקיימם מדרך העיון, ומצאנו כן, ומצאנו עמו בטול כל טענה, שיטעון עלינו כל מי שחולק עלינו, על דבר מהם, והם אינם מסתדרים בזה, כי אם משני פנים אין להם שלישי . אחד מהם הקשתו על הכרואים, והסנינים שהוא תופס אותנו, בכל מלה שנתארח בה, וכל מלה שנכתבה בהגשמת המלה לא בהעברתה . וכאשר תתישב לנו הידיעה הזאת, נבאר זה, כי בולת חבורא ואמצתו . ואומר תחלת, כי מצאנו מה שזרה על שהוא אחד אחר מה שקדם מן הראיות, מה שאומר מעושה הגשמים, מפני שחיה שלא תמיניה, והיו הגשמי' רבים, ויתחייב שהוא אחד, מפני שאם יומי' על האחד יכול עליו המספר, וכנס תחת חקי הגשמים . ועוד כי הסכל גזר, בענין העושה במה שאי אפשר בלעדיו, אבל מה שמוסיף עליו, אפשר בלעדיו, ואין צורך אליו . ועוד כיהעושה והאחד, תתקיים כראיה הראשונה, אשר היא ראית החדוש, אך מה שמוסיף עליה, צריך אל ראיה שנית, וזולת הראיה הקיף להורות עליו, ואין דרך לראיה שאיננו מדרך החדוש בסוס פנים, ואחר אלה הסלס ראיות על שהוא אחד, אומר כי כל טענה, שהיא מפרידה בין פנים, היא טענה לאחד, וכבר עמדת, על מה שקדם מתשובתינו על בעלי הדעת הזה . ואומר הנה עוד שמצאתי אלה, בשיאמר להם למה שמכתם כל אלה הנמצאות כלם, אל שני טרשים בלבד, ולא חשבתם שלכל אחד מהם, שרם שחדשו, הם אומרים, אנחנו רואים אותם, ואם רבו אפניהם הם נקבצים, אל התועלת וההזק, ואין ביניהם שלישי, על כן שמכנוס אל פנים, והתבוננתי במאמר הזה, ומצאתי שיש למדבר עמם, שיאמר להם וכבר מצאנו התועלת וההזק, שנקבץ אל חמשה חושים, מהם מה שיוחס בראות ומהם מה שיוחס בשמע, וכן בשלשה האחרים, ואינם יותר ראויים בקבצם, אל פנים מזולתם, לקבצם אל חמשה, יש לנו לאמר להם עוד שכל התועלת וההזק, מתקבצים תחת המראות, ושרי המראה הטבעי, שבעה, לזכר ושחור, וירוק, וירקרק, ואדום, ומראה השמים, ומראה העפר, ואינם יותר ראויים בקבץ, שכל, אל פנים מזולתם, לקבצם אל שבעה . ועוד יש לנו לומר, להם, שהם נקבצים תחת העצמים, ושרי העצמים, תפסה, המתוק, והדסן והס

והם חמיל' לחי' ואמל' והמליח והחרף והם חמיל' ובהקובץ והחמיק והעפין
והם יבס' קרים, והתפל, והוא קר לח' ואינם יותר ראויים לקבצם אל סניס
מזולתם, לקבצם אל תשעה, וכן יאמר להם על הארבעה טבעים אשר הם
קומכיל' אליהם הכל • וכן בעשר המאמרות אשר על העצם, וכן בששת מיני
התנועה, וכן בשבעה מיני הכמות, וכן בשלשה הזמנים, ושלש הגזירות
ושלש הצורות, לא אריך בדברי, עד סיתבדר הפסדמה שנטו אליי, מאפני
ההתחלקות, שחלצו מספר מבין שאר המספרים וגזרו עליי, ואוסף בזה
ביאור ואומר כי כל אחד מהם כשהוא רוצה לברוא דבר, לא יתום לוכי אם
בעוד האחר לו, ושניהם אם כן נלאים, ועסאזה, אם יהיה חפצו מכריח
האחר, לעזרו, שניהם מוכרחים, ואם יניו בוחרים ירצה אחד מהם להחיות
בטם, ורצה האחר להמיתו, יתחייב סיקיה, הגשם, הוא חי מת יחד, ואומר
עוד, אם יהיה כל אחד מהם, יכול להפליס דבר מחבירו, שניהם אי' אינם
יודעין, ואם אי' יכולי' על זה, שניה אי' נלאים, ואומ' עוד כי אם הם דבקי'
הם דבר אחד, ואם הם כפרידי' יש ביניהם דבר שלישי, ולא אפשר לבפליסם
לדמותם אל החשך והאור, המסתמסים, בלא שלישי כי אלה מקרים והם
אבלם בשמים, ויבאנו אלה הטענות מסכימים למה שאמרו המספרים, כי אין
בורא ביאם אחד, באחדם אתה הראת לדעת כי יי' הוא האלהים אין עוד
מלבדו • ואמרו וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים
בשמים ומעל ועל הארץ מתחת אין עוד • ועוד פנו אלי והושענו בל אפני
ארץ כי איני אל ואין עוד • ועוד למען ידעו ממזרח שמים וממערבה כי
אפס מבלעדי אפני ואין עוד • ועוד אפני יי' ואין עו' זולתי • ועוד הלא אפני
יי' ואין עוד והדומה לזה, ואם יאמר אומר אם כן מה ענין אלה השני שמות
המסתמסים תמיד במקראי' אלהים? באמר לוכבר אמת שהוא לענין
אחר באמרו כי באמר יי' בורא השמים הוא האלהים • • ואמרו דעו כי
יי' הוא האלהים • ועס זה הביאור אל תבנית אם יספר אחד מהם בפעל א'
והשני בפעל אחר, דומה לזה בלשון, וילך ירבעל בן יואש וישב בביתו
ולגדעון היו שבעי' בנים יוצאי ירכו ספר השם הזה בפעל א' ח' וספר האת'
בפעל אחר, ולא הסבית כי כבר אמת כי ירבעל הוא גדעון, ואם יאמר אם
כן מה ענין אמרו אלהי ויי' לריבי • • וכן משמים יי' ועליון יתן קולו
כאמר זאת עלה שנית ורעם מפני שהוא יי' ושהוא עליון העירה כי אתה
אלהי ואתה יי' ודמינו בלשון, שמעו זאת כל העמים, האזינו כל יושבי חלד
בם בט ארסבם בני איס' יחד עשיר ואביון, עכינו שאתם עמים ואתם
יושבי חלד ושאתם בני אדם ושאתם בני אדם • ודומה לאמרו אל תירא

עבדי יעקב ואל תחת ישראל . אל תירא עבדי יעקב ויחלון בחלתיכם
 סאתה יעקב ואחת ישורון . וכלל אומר כל מה שימצא במקרים , וכדברינו
 אהנו המיחדים מלשון . בפסוק בוראינו ומעשיו , וחולק על מה שמחייבו
 העיון האמתי בלי הפק , שחולך דרך העבר מהלשון ומצאנו המהפסיכאטר
 יבקשו . ואין השגה הזו בדרך להרחיב בפרטנו בספר הזה ונסבא דרכי
 ההעברו והשמואל ורחב הלשון כי כב' בארתי מזה בעור רחב , בפתיח פרק
 התור לא אסוב לשנות אף אכונן לבאר מה שיש בלב' בלשון , בכל ספק שבא
 לידי בלבד . ואם יאמ' מה ענין אמרו 'י אלהי שלחני ורוחו , באמר כי יבשר
 להיות ענינו ברוחו , באמר דרשו 'י ועזו ופרו בעזו , וכאמר ונעליך יזרח 'י
 וכבודו עליך ירא' ופירשו כי בנה 'י ביון נרא' בכבודו , וכאמר 'י וכלי עמנו
 ופירשו ב'ע' תצא אל' כן פירשו הנה ותעד בס' ברוח ביד נביאך אלה נאי
 זה דבר מזה שיבא לידנו ונמס' לזה העבר' ונמס' סאפס' אין לנו דרכי יותר
 מזה . ואח' אומ' שמצאתי מדרך העיון מה שיורה שהוא חי יכול חכ' הוא
 מה שהתאמת לנו שהוא ברא הדברים , וככה שכלנו התברר כי לא יעשה
 בראש יכול ולא יוכל כי אם חי . ולא יהיה העשוי המתוקן אלא ממני סידע
 קודם שיבשה ואין יהיה . ואלה השלשה ענינים מצאנו שכלנו
 לעשונו פתאום בלי מתכנתה מביא אחת והוא שבמה שעשה התקיים לו
 שהוא חי יכול חכם באשר בארתי ולא יתכן שיגיע השכל אל אחד מהשלש'
 הצנינים האלה קודם האחר אף הוא מגיע אליהם פתאום מפני שה' סקר
 אצלו שיעשה זולת חי ושיעשה זולת יכול ושיבא מעשה גמור ומתוקן ממנו
 שלא ידע איך יבא הפעל . כי מי שאינו יודע לא יהיה מעשהו מתוקן ולא
 מכוון . וכאשר חקיימו בשכלנו אלה השלשה ענינים בבית אחת לא
 נתכן לשנותיננו להגיעו בבית אחת כי לא מצאנו בלשון מלה מקבצ' אלה
 הג' ענינים וכעת רכנו לסליץ עליהם בשלש המלות . אחד אשר קטרנו
 חדר ב' בכיור שהכל ראש בבית אחת ואל יחשוב חושב ס' הקדמון יתברר
 יש בו ענינים שונים כי כל אלה הענינים הם כלם בענין שהוא עושה אף
 מליצתו הוא אשר הביאנו להוציא זה הירוש' בשלש מלות כי לא מצאנו
 בדברים העושים מלה שתקבץ אותם ולא יתכן לבדוא' להם מלה ותהיה
 המלה בלתי ידועה ותהיה צריכה לפרש . 'ונשוב למלות רבות במקומה
 ואם יחשוב חושב כי הענינים האלה מחייבים שני ר'ל' ס'יהי זה זולת זה
 אכא' לו השגה מה שחשב בעיון האמת והוא שהשני והשתנות לא יהיו
 בי אש' בשמים ובמקרי' אף בורא שתקריס הוא מרומם מכל סני ההשתנו'
 ולא יספיק לי זה עד שאשיבו ביאור . ואומר כי כאשר אמרנו עושה
 אינו מוקל תוספת בעצמו אף מועיל שיש לו הנה עשוי . בן אמרנו חי

יכול חכם אשר הם פרושי עושה אבל לא יבדיל עושה כי אם מי סאלה
הענינים לו בכת אחת אינו מועיל תוכפת בעצמו אבל מועיל שישלו הנח
עשו ו' אח' מהתבוננת בזה ותקנתיו בבהי אל ספרי הקדש ומצאתי בהם
בבטול הזולת ממנו אין עוד מלבדו ומה שמ' דבר נשמע בו ועוד יהיה
י' אחד ושמו אחד • ואחר כן אומר בבשר הזה געו הנוצרים והשבו בו
ולתו ונביאם זה אל שישימוהו שלש' ויבאו אל ג' ככירה והנה אני מקיים
מים עליהם מכתסובה מהמובטל ובאחד האמת ב' הדוחו' העזר ואיני
מכין בתסובה הואת עמי הארץ שבהם כי הם אינם יודעי' ביהם השלום
המובטל בלבד ולא הטירד בכרי בתסובתם מפני שהוא מבוזר ונהל
אבל אכונן להשיב אל החמיהם אשר חוכבי' בהם מאמינים במלכה בעין
ובדק' תכונ' וכו' אל אלה המדו' ולתועצמו' בס' ואמר ולא יבדל' א' ד' חכ'
חי ותשבו כי חיותו וחכמתו שני דברי' זולת עצמו וסבוא' ג' ותחלת מה
סתכל בו התשוב' עליהם שהם אינם נמלטי' משיחטבוהו גס' לא גס' ואם
חשבוהו גס' הם טועי' בפתי עמם וכס' זה הם חייבי' בכל תשוב' שהשיבונ
בה על כל מי שישימוהו ואם לא יחשבוהו גס' אמר' שיש בו סנוי עד שיח'
תארו זה אינו תארו האת' הוא אמר' שה' מובט' באמ' אב' אמרוהו בלשון' אח' כי
מה שיש בו סנוי הוא גס' בלא הפ' ואנחנו כבד קיימנו כי העניני' האל' הם
תא' אחד אבל להשון לא יוכל לקבצ' בדכו' באש' יוכל השכל לקבצ' במדע
ודומ' זה למי שאומ' שה' אינו עובד האש אבל הוא עובד הדב' הסוד' המאיר
העול' למעל' אשר הוא האש באמ' ואח' כ' נשתדל עמם שיאמרו בפי' שה' גס'
ואם ימנעו מזה ויאמרו לא יתכן לאמ' שהוא גס' בכל גס' עשו וכן יתחיל
שלא יאמרו שהיותו וחכמתו זולתו שכל מי שיחיתו זולתו גס' ואלה ירחמ'
האל' ככלו אבני' הב' הראיה והוא שאנחנו המון האמיני' האמ' נכחו שחיי האדם
זולתו בעב' שראינוהו פעם חי ופע' מת ידענו כי דבר דיה בו ודיה חי וכאשר
הר' ממנו שבת מת וכן באש' ראינוהו פעם חכם ופע' ככל ידענו כי דבר דיה
בו והיה חכם וכאשר הר' ממנו שבת ככל ולולי מה שראינו מאל' כ' העניני' באד'
היינו תאמיני' כי האד' חי חכם לעצמו וכיון ששכל באמת מצוא עת לבדו
הכל שלא יהיה בה חי ולא חכם באש' כמ' לאד' יתחיי' בלי ספי' יחיי' לעצמו
וחכם לעצמו ושכל מה שנטו אליו האנשים האל' מעיקרו ועם זה לא השלימו
מה שראוי לדעם על דעתם והא' שאמרו עצמו וחיותו וחכמתו ועצבו לזמ'
ויכלתו וכן ענין שומע ודואה ואם אמרם חי מבפיק להם מיכול ואמר' חכ'
מבפיק להם משומע ודואה אמרם ג' חכם מבפיק להם מחיבי' אין חכם
כי אם חי הלא תראה שהם לא הלכו על דעתם אפילו אחר עינם לא קלכו
אף הכהילוכ' במאמרהו לעמוד בו כנגד מה שראת' להם •

ואחר כן אומר כי אם היה אפשר בענינו שנוי אחד היה אפשר בכול שנוי
 שבעולם כי הענין אינו נומעיין כי אם בכללי הדברים ומיניהם ואיננו
 מעייין באישיהם ופרייהם ואם האנשים האלה חשבו להביא ראייתן
 העצמאית בבר בארצו הפקדו עליהם במה שנטו אליו ואם הביאו ראייה מן
 הכתוב במה שאומרים קצתם ראיתי הכתוב אומר רוח ומלה הוא אמרו
 רוח יי' דבר בי ומלתו על לשוני • באמר בזה הרוח והמלה ברואים
 הם הדברים העצמאיים אשר הם הכורא בפי נביאו וכבר ידענו כי
 הספרים קוראים הם הכורא נפש באשר אמר אשר לא נשא לשוא נפש
 במקום שמי • וכאשר היה בברואים נפש ורוח ענין אחד והיה נפש
 בכורא ענינו שם כן לרוח וענינו חזון וכבואה וזה מאלה המביאים
 ראייה מעוטיריעה בלשון העברים • ובן מצאתי קצתם מביא ראייה כי
 הספרים אמרו כי רוח האל עושה באמרו רוח אל עשתי ונסמת שדי
 תחייני ואמרו שדבר הכורא עושה באמרו בדבר יי' שמים נעשו וראיתי
 שם זה ממעוט יריעתם בלשון ארץ חפץ הספרים באמרו כי עושה עשה
 הדברים בכוני או במאמרו או בחפצו או ברצונו כלומר עושה אותם
 בכוונה לא על דרך השואל ולא בסגבגה ולא בהכרח כאשר אמר והוא באחר
 ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש • ורובים באמרו שהוא עשה אותם בדברו
 ובדברו פיו ובמאמרו ובקריאתו עושה אותם בכת אחת לא במדה מהזמן
 ולא חלק אחרי חלק כאשר אמר קורא אביאליהם יעמדו יחדיו ונדמה לנו
 זה בדבר אשר באמר לו בו או שפנח בו ברוח פיו כן אמר וברוח פיו כל
 בבאס מנשמת רוח אפך ומזה אני מוצא אותם עוזבים דעתם כי הספרים
 אומרים כי ידו תעשה כי יד יי' עשתה זאת ושעינו תצור עיני יי' נצור דעת
 ושכבודו יאסוף כבוד יי' יאסוף ושאלו עולה ואף יי' עלה בהם ושרחמין
 באים יבואוני רחמין ואחיה • ויהיה כל אחד מאלו הענינים והדומ' להם
 מדות אחרות מוספות על הרוח והמלה מפני שלכלם פעל מיוחד להם
 באשר להם פעל מיוחד • ואלה יישיירך האלהים ושרומה להם הצלנו
 העבדות בדבר ונרחבות נרחבה בהם הלשון ולכל אחד מהם הקרבה
 והבנה אבאר אותם בעתיד בעזרת האל • ומצאתי קצתם חושב ענין יי'
 קניי ראשית דרכו שלכורא מלה קדמונה לא סרה ברואה והשער הזה
 כבר השיבותי קודם הפעם הזאת על אשר השיבותי אל הרוחניי ובאיתי
 שאלת קניי ענינה בריאה ובליתי שהתארגן הוא תאר החכמה ואין רובים
 בו שברא הדברים בכלי הוא החכמה אבל רובים בו שברא הדברים
 מתוקנים יעיד מייסירא אותם כי חכם עשה אותם • וראיתי אחרים
 בתלים

נתלים בנעשה אדם בצלמנו ואומרים שזה הדבור רומז לרבים • ואלה יותר מכלים מהאנשים ההם כי לא ידעו כילסון העברים מתרת לגדול לאמר נפעל ונעשה והלא ח'כאש'א' בלק חולי אוכל נכה בו ואמר דניאל דנא חלמא ופסרא נאמר קודם מלכא ואמ' מנוח נעצרה בא אחרך ונעשה לפניך גדיעזים והדומה להם ואחרים חושבים בענין וירא אליו באלוהי ממרא ואומרים שזה הענין אשר נראה לאברהם הנקרא בשם הזה הוא שלשה כי הוא פרס אחריו והנה שלשה אנשים נכבים • ואבאר כי אלה הם מכלים מהכל והוא שלא התחילו עד שיביעו לסוף הענין ואלוהיו ממתיני' עד שיסמנו ויפנו משם האנשים וילכו בדומה ואברהם עורבו עומד לפני יי' הני יורעים ביהאנשים כבר הלכו וכבוד יי' עומד ואברהם לפניו ובטל סתירה הוא הם אבל נראה הכבוד תחלה לאברהם שילמד ממנו שאלה האנשים חסידים ויראי'הם עלכן אמר להם אדני אם נא מצאתי חן בעיניך רוצה לומר מלאכי' על דרך הקב"ה הנמצא בלסון העברים ובלשונות אחרות כאשר אמרו ליי' ולגדעון רוצים חרב ליי' ולגדעון • ואומרים לעזתים לאמר וכבר הסתירו ויוגר ואמרו וישלח אבשלום והסתירו ויקח את אחיתופל והדומה לזה • ואלה האנשים ירחמך האל ארבע כתות השלש מהם יותר קדמונים והרביעית מקדו כיצא הראשונה רואה כי משיחם גופו ורוחו מהבורא יתברך והשנית רואה שבפניו נברא ורוחו מהבורא והשלישית רואה שרוחו וגופו נבראים ויש בו דוח אחרת מהבורא אבל הרביעית חושבת שהוא כמו הנביאים בלבד ופוכים בכך הכזכר אצלם בוכאשר נסבור אנחנו בבני בכורי ישראל כי הוא להגדיל ולפאר בלבד וכאשר חושבים זולתנו ענין אברהם ידיר בורא ואת הקב"ה האחרונה התחייבו ממנה שאשיב עליהם בספר הזה וממנה שאזכרנו בשער השלישי בשער בטול התורות שנקרא בערבי אל בסך וכל מה שאזכרנו במאמר השמיני בביאת המשיח אך הכת הראשונה האומרת כי קצת האל סב גוף ורוחו היא מתחייבת עם שתי התשובות האלה כל מה שיתחייבו האומרים ביהדברים הנבראים הם מן אבורא והכת השלישית האומרת שבגוף ורוחו מחודשים תתחייב כי גוף מחורש סב אלוה בשתוף דבר בו אלהי ומקיסין אותו לחול הכבו' על הר סיני ובעץ הקנה ובאלה מועדי וזו מחייב אותם להאמין ביהא'ל והקנה וזה האל'ים בסך ויובי' ורעה ועם זה התחייבו מה שזכרתי בשער בטול התורות ובשער ביאת המשיח אך הכת האמצעית תתחייב בו מה שתחייבו בזה שתי כתות יחד תתחייב מה שתחייב בו הראשונה מפני שאמרה שהרוח אלהי' עלינו ומה

סתחייבה בו האחרונה מפני שאמרה כי הבן מחודש ועם זה מה שיש
בשער בטול התורות ובית המכית לא המלט ממנו והוא מה שזכרתי
בקצרה לגלות התשובה על מי שהאמין שהוא שנים או שלשה או יותר
אך הוא אחר כפרד ואקמץ לזה מה שאלו יאמר יאמר איך יהיה מה שהוא
יותר דק מכל דק בענין חזק מכל חזק • אומר ביהחכם שם לשער הזה
הימנים בנמצא והוא שהפס יתר דק מהבן וז"ל חזקה ממנו ובה
מנהיג את עצמו ועל כן היות האבות נשבעים חיי' אשר עשה לנו את
הנפס הזאת וכן החכמה יותר דקה מן הנפס והיא חזקה ממנ' ובה תתנבב
ובעבור זאת תמצאה לכדה מיוחסת אל הבורא יי' בחכמה יבד ארץ •
וכן בארבע יסודות אלו רואים המיס שהם יותר דקים מן העפר והם
יותר חזקים ממנו מפני שהם שוקעים בוועוקרים אותו והרוח יותר דק
מן המיס והוא חזק מהם כי הוא מניע אותם ופעמים ישליכם והאש יותר
חזקה מן הכל כי עגלת האש סובבת הכל ובתנועתה המתמדת תנוח
הארץ וכל אשר עליה במרכז והתנועה העליונה המזרחית
אשר מסבבת הגלגל הגדול לא ידעלה אדם כבה מניעה כי אש מצות
יוצרת ית' אשר הוא דק מן הכל וחזק מן הכל וכבר התבאר כי כל דבר
שהוא יותר דק בענין הוא חזק ממנו וכיון שהקדמת הענינים האלה אני
רואה לכתוב רוב התארים והדברים ששואלים עליהם בענין הזה מהם
שעולה על כלל ונמצא בכתוב ונשמע מדברי מאמין ואקדים לזה מאמר
כולל • ואומר כי כל מה שרומזים אליו בענין הזה מעצם ומקרה או
תאר לעצם ומקרה לא יכשר ממנו לא רב ולא מעט בענין העושה כי זה
העושה ית' וית' התקיים לו שהא' עושה הכל ולא נשאר עצם ולא מקרה ולא
מה שיתואר בו אלא שכבר נכד וכגבל וככלל וחתקיים שזה העושה עשה
וכבר נמנע וכסתקר שיאמ' עליו מאומ' ממה שהוא עשה וכל מה שימצא
בפרי הנביאים מתארי העצם והמקרה אי אפשר שלא ינבא להם בלשון
ענינים זולת ההגשמה עד שיהכים למה שמחייב אותו העיון וכל מה
שנאמר ואנחנו המון המאמינים מתארינו ממה שידמה להגשמה הוא ממנו
הקדמה והמטלה ואינו בגשמות הדברים אשר נאמר בתוה' על בני אדם
וכיון שבאיתי אלה השלשה ענינים אל יטעון המעיין בספר ויכניסו
עליו הספקות מאמר זה ומאמר הפץ ומאמר רב ובעם ומדומה
לזה וכן מזה שיש בספרים כי אלה המלות לא נאמר אותם אלא אחר קיום
השרש כאשר הקדמנו אליו שיושבו אליו וינשא אליו כי הכנין אינו נכנס
באש מחישק ונמצא ואינו נכנסה נמצא לתטה על כן אל תחיד נבון
בעבור

בצבול תאריכת ראה אותו בספרים או שתמצא אותו מכתמים עליו
 ותשוב בספק אבל הקש אותו על הקשר כאשר כבר התברר וחקייס
 באמת והנה אני מביע אלה הענינים על עשר המאמרות ואדבר על כל
 אחד מהם במה שיבשר ואומר כי אנשים סברו כי זה הענין עצם ונחלקו
 דעותם בו אמר קצתם ארס ואמר קצתם אש ואמר קצתם אויר וקצתם
 כסף ואחרים אמרו דברים אחרים זולת אלה וכיון שהתקיים שהוא כורא
 כל ארס וכל אש וכל אויר וכל כסף וכל נמצא כבר התבטל בראית הסכל
 כל אלה המחשבות וכאשר התקיים זה בסכל כן התקיים מן הספרים שהוא
 מהדברים הנמצאים חמשה שרשים המוצק והצומח בעלי חיים והכוכבים
 והמלאכים והרחיקו הספרים מהדמות חמשתם אל הכורא או סידמ' להם
 ואמרו כי קל שבמנצק והוא הזהב והכסף למי תדמינוי ותשוו
 ותמסילוני וכדמה הנלים זהב מכים וכסף בקנה יסקלו ואמרו יתברך למי
 תדמינוי ותשוו בטל בו שיהיה דבר דומה אליו ואמרו תמסילוני וכדמה
 בטל בו שיהיה הוירומוק אל דבר • ואמרו ביקר שבמנצק הארו והשטח
 ואל מי תדמינוי אל ומה דמות תערכו לו קסכל נכך חרש חסכך תדומה עץ
 לא ירקב יבחר • ואמר בבעלי חיים כלם ונשמרתם מאד לנפשותיכם
 כי לא ראייתם כל תמונה מן השחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל
 תבנית זכר או נקבה תבנית כל בהמה אשר בארץ תבנית כל צפור כסף
 אשר תעוף בשמים תבנית כל דומם בארמה תבנית כל דגה אשר במים
 מתחת לארץ • ואמרו בכוכבים ואל מי תדמינוי ואסוה יאמר קדוש שאן
 מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאים • ואמרו
 במלאכים כי מי בשחק יערך ליי' ידמה ליי' בביני אלים וקשנו כל
 נמצא והרחיקו סידמו לכורא או סידמה' אליהם הכורא • ואלה
 הדברים המפורשים הם השרשים הבנוח בהם וראוי שיושב כל דבר
 מסתפק מהעברות הלשון אליהם עד שיכבדים עצם • ומזה מה שאמר
 הכתוב יברא אלהים את הארס בצלמו ובצלם אלהים ברא אותו ואבאר סוד
 ועל דרך ההגדרה והחשיבות והוא כאשר כל הארצות שלוו והגדיל אח' מהם
 באמרו זאת ארצי וסכל הקדים סלו והגדיל אחד מהם באמרו זה קרי
 וכן יש לו כל הצורות והגדיל אח' מהם באמרו זאת צורתי על דרך היחוד
 והסגולה לא על דרך ההבטחה ומהם מה שאמר הכתוב כי יאליהן אש אוכלת
 קור ואבאר סגולה בזה שהוא באש סורף למי שכתב וכתש ואני מוצ' בלשון
 שהוא מרמה בלא כף' ויוביא אתכם מכור הברזל שענינו כמכור הכרז
 ועוד אחרי כלל מת אחרי פרעוש אחד ענינו ככלב מת או כפרעוש

ועוד ופני ארץ פניהם בבני גר ענינו בסניאריה כן אסאוכלה ענינו
 באסאוכלה הוא שהא עונש • ואחרכן אדבר אל הכמות ואומר שענין
 הכמות כוכל סני דברים לא יתכנו על הכורא אחת מהם מדת ארך ומדת
 רחב ומדת עמק והאחרים פרחים וחבורים יתפרקו ויתחברו קצתם אל
 קצתם ולא יאמר על כבורא מאומה מזה בראיות מן המושכל • ומן הכתוב
 ומן המקובל • מן המושכל שאלה הפרחים והחבורים הם אשר בקטנו
 להם בורא ומצאנוהו בסכלנו ומצאנו שלא נשאר מהם דבר שלא נכנס
 תחת ענין שהוא עשה • ומן הכתוב כאשר הקדמנו פן תסחיתון וסאר
 הכתובים • ומן המקובל כי מצאנו חכמי עמנו הנאמנים על תורתנו
 בכל מקום שמצאו מאומה מאלה הדמיונים לא תרגמוהו מוגסם אבל
 הסיבות אל מה שמביאים לשרש הקודם והם תלמידי הנביאים ויודעים
 יותר דברי הנביאים ואלו היה אצלם שאלה המלות בגשמותם היו מ
 מתרגמים אותם לנו כאשר הם אך התברר להם מהנביאים חוץ ממה
 שיש בשכלם כי אלה המלות המוגשמות רצה בהם ענינים גדולים ויקדים
 תרגומם כאשר התברר להם ומזה תרגמו הנביא "היה הא מחאמן קדם
 מ" הויא ותחת רבלי ותרגמוהו ותחת בורסיא יקריה ותרגמו על פי י' על
 ממר רי' ותרגמו באזני י' קדם י' • וכן כל מה שדומה לזה וכיון
 שבארתי שהמושכל והכתוב והמקובל הכימו כלם על הרחקת הדמיון
 מאלהינו יתברר אזי רוצה להציע אלה המלות הגשמיות ואומר שהם עשר
 ראש באמרו וכובע ישועה בראשו • עין באמרו תמיד עיני י' אלהיך בך
 אזן באמרו כי בכיתם באזני י' פה באמרו על פי י' ספה באמרו ומוצא
 ספת לא אשה פנים באמרו יאר י' פניו אליך יד באמרו קנה יד י'
 לב באמרו ויאמר י' אל לבו • מעים באמרו על כן המו מעילו • רגל
 באמרו וספקו להרוס רגליו • ואלה הדברים והדומה להם ממעשה
 הלשון והרחבתו תפיל כל אחד מהם על ענין וסברתו במה שמצאנו
 בזולת ענין הכורא וכדע כי הלשון כן אמתתה ומכנה שתרציב ותשאל
 ותקרא באר מרחיבה ואומרת שהשמים מדברים השמים מהפנים כבוד
 אל ושהים מדבר כי אמר ים מעו הים לאמר ושהמות מדבר אברון ומות
 אמרו • ושהבן שומעת הנה האבן הזאת תהיה לנו לעדה כי היא שמעת •
 ושהקדים מדברים הקדים והגבעות יפצחו לפניהם רנה • ושהגבעות
 לובסות וגיל גבעות תחברנה והדומה לזה מה שלא יספר מהרה • ואם
 יאמר אומר מה היתה ההועלת שתרציב לשון זאת הקרובה שתפיל לנו
 אלו הספקות ולמסל לא סמכה על מלות אמתות והיתה מקירה מעלינו זאת
 הרשע

הרעה אחר בי אלו מתכה על מלה אחת היה השמוש בלשון מתמעט ולא
 היה מביע להגיד בה על קצת המכוונות ואלו היינו באים לבפר עליו
 בלשון האמתי היינו חייבים לעזוב ולמניח שומע ורואה רחום חפץ עד
 אשר לא יעלה לנו כי אם היסוד כלבד . וכיון שבארתי הדבר הזה חסוב
 אל העשרה ההם בביאורים וענינים ואומר שרבו הנביאים בראש ענין
 שהגדלה וההגדלה באשר אמר בבני אדם בכודי ומרים ראשי ורבו בשין
 בשבחה באמרו ואשימה עיני עליו ורבו בפנים הרבון והכנס כמו שאמר
 באור פני מלך חיים ואמר ופניה לא היו לה עוד ורבו באין קבול מרבדים
 באמרו ידבר בא עבדך דבר באוני אדני ורבו בכה ובספה בהור וכו' ו
 באמרו על פי ארץ ובניו ספתי בדיק ידעו רבים ורבו כי יכולת באמרו
 הן לא קצרה יד ורבו בלב חכמה באמרו נער חסד לב ורבו במעים
 חנות באמרו ותורתך בתוך מעי ורבו ברבל הכרח באמרו עד אשית
 אויביך יהודם לרגלי . וכיון שמבאנו אל המלות בבני אדם על
 זולת ההגשמה ואחר כן אומר בקצת העתים קל וחומר סיבט פרוסם
 בעניניהם כדור על זולת ההגשמה ואחר כן אומר כי כבר מבאנו אל
 המלות במקובץ ולא סיבט שיהיה לו מאומה מן אלה האברים ופוא שאנחנו
 מוצאים בלשון לארץ ולמים סתים עשרה מלות תחלתם ראש וראש
 עתות חבל ועין באמרו וכסה את עין הארץ ואין באמרו ואינו ארץ
 מים באמרו על פני הארץ . ופה באמרו ותפתח הארץ את פיה . כנה
 באמרו ומכנה הארץ . יד באמרו על יד הנבר . ספה באמרו על ספת
 האור . לב באמרו קפאו תחומות כלבים . טבור באמרו על טבור הארץ
 בטן באמרו מבטן סוף סופתי סמעת קולי . יחס באמרו וסך בדלתים
 ים בניהו מרחם יבא . ויד באמרו והבצתים מירבתי ארץ . ובאמר
 מבאנו בלשון סעסה אלה המלות למח טעיר חוסנו שאין מאומה מאלה
 האברים אכלהם כלם העברות כן עשתה זה למח טעיר לו סכלנו שאין
 לו מאומה מאלה האברים אכלהם כלם העברות . ואם יאמר אומר אין
 קלסון עושה אלא את שהוא מוגסם יתחייב שימציאנו אלה חסותם עשרה
 בארץ ובמים וכמו שבערו אלה המלות עבר עוד העבד אלהים מהטם
 אונן קח עיניך קלסון ודמותה לזה ועברו פעליהם המיוחדים אליהם
 פוירא ויטעו וידבר וישב ודומה לזה ויהי לכל אחד מהם סברא עד
 וירם יי אשר מסמט וקסה ופוא קבול באמרו מרים מים ופריה כפי מה
 מסמכים למסמכל ולסכתוב ולמקובל . ואם יפרץ כורץ ויאמר ואין יתכן
 מסמכך אלו מסכרות באלו המלות המוגשמות וכמה סיוחם אליהם וסכתו

כבר בלא שצולתו כצורת האדם האדם הנביאים מדברית עמם ומיחיים
 אליה דבריו וכל שכן שהוא על כסא ומלאכי נוסאים אותו ממעל לרקייע
 אשר על ראשם כמראה אבן הפיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות
 בעראה אדם עליו מלמעלה וכבר נראית הכורה הזאת על כסא ומלאכי
 מימינה ומשמאלה כאמרו ראייתי את יי' ושב על כסאו וכל צבא השמים
 עומד עליו מימין ומשמאלו נענה כי זאת הכורה ברואה וכן הכסא
 והרקיע ונוס היו כלם מחודשים חדשים הכורא מאור לאצת אכל כביאן
 כי הוא שלח דבריו אליו כאשר אבאר במאמר השלישי והיא בורה יקרה
 מן העלמים שבמה כבריאתה בעלת הוד ואור והיא נקראת כבוד יי'
 ועליה ספר קצת הנביאים חזה הוית עד ידי כרסון רמין ועליה אמר
 הקצמים שכינה ויש שתיהם אור בלא בורת אים והכורא חבדיל כביאן
 סמאגיו הכורא מנורה שבמה ברואה מאור נקרא כבוד יי' כאשר
 בארנו ומתה שמורה על מה שאמרנו מה שאמר הנביא על זאת הכורה כן
 אדם עמוד על רגליו ואדבר אותו ולא יתכן שיהיה זה המדבר הוא אדון
 הצולמים כי התורה אצרה ולא קם כביא עוד בישראל במשה אשר ידעו יי'
 פנים אל פנים אכל שאר הנביאים העלמי' דברו עמם ואם נמצא שכתוב
 סכבר פרס ספמלאך כבר פרס מחורס ואם אמר כבוד יי' הוא מחורס
 ואם יזכור סס יי' ולא סמך אליו כבוד ולא מלאך אכל סמך אליו ריאה או
 כסא אותאר אים איך ספק שים במאמר דבר נסתר הוא כבוד יי' או
 מלאך יי' כאשר הלסון מתרת כמו סקדמתי * ואחר כך אדבר על
 האיכות והם המקרים ואומר שהוא באמת לא יתכן שיקרהו מיקרה כי הוא
 בורא המקרים כלם וזה אשר נמצא שאומר שהוא אוהב דבר או סונא דבר
 הענין בזה שכל אשר בוכו בו קראו אקוב אצלו כאשר חייבנו להקוב אותו
 באזרו כי יי' אוהב מספט כי בדיק יי' בדיקות אהב והדומה לזה וקבץ
 רבים מהם ואמר כי באלה חפצתי באם יי' וכל אשר הזהירו ממנו שלא
 יבטחו קראו סנא אצלו מפני שחייבנו לשנאתו כמו שאמר סס הנה סנא
 יי' סונא גול בעולה וקבץ מהם רבים ואמר כי את כל אלה אשר שנאתי
 באם יי' ומה שאנו רואים שאומר שהוא רוצה וסנא בועם הענין בו
 סקבת ברואיו כאשר יחייב להם להכלמה והגמול קורא זה רצון כאמרו
 רוצה יי' את יריאיו רצית את אוהביך וכאשר יתחייב קצתם הצער
 והענש קורא זה בעם כאמרו פני יי' בעושי רע ועזו ואפו על כל עוזבין
 אכל הכעם והרצון המושמים וסאהבה והסנאה המושמין לא יחיו כי אים
 בקי סיקו וייראו ונקבע מכורא הכל סיקו לדבר אמה סבראן סיייראנו
 ועל

ועל הדרך הזה כוציא סאר תארי חיראה העולים במחשבה ועל המצטרף
 אומר כי חקוראית' לא יתכן שיכרפו אליו על דבר ההגשמה ולא ייוחס אליו
 כי הוא לא סר קדמון ואין דבר מן העשויים מצטרף אליו ולא מיוחס ועתה
 באשר נעסם לא יתכן שיסתנה עצמו וישוב מיוחס אליו ומצטרף אליו כ
 בהגשמה אחר שלא היה כן וזה אשר נראה בספרים שקוראים אותו מלך
 ומסימים בני אדם עבדים לו והמלאכים משרתים באמרו יי' מלך עולם
 ועד הלהוה עבדי יי' משרתיו אש לוהט אלה כלם על דרך הכבוד והגדול
 בכבוד שהגדול שבבני אדם אצלם הוא מלך ועל ענין שהוא עושה כל מה
 שירצה ומצותו מתקיימת כמו שאמר באשר דבר מלך שלטון ומי יאמר לו
 מה תעשה ואשר נמכת סמיתתים אליו אלהים ושונאים באמרו אלהי יי'
 מלאו רע ואמרו משנאי יי' יכחשו לו • זה מהם על דרך הכבוד והגנוי
 וכי רוח חכמים מבני אדם בסם אלהים ובנו החטאים בסם שונאים ובן
 שירמת סכסכם בשער הזה • ואומר במקומות לא יתכן שיצטרך הכורא
 אל מהם סיהיה לו מבמה פנים תחלתם שהוא בורא כל המקומות • ועוד
 שלא סר לבדו ואפס מקום ואיכנו נעתק בעבור בריאתו למקום ועוד כי
 הגדיך אל מקום הוא הגשם אשר הוא ממלא מה שיפסדו וממססו ויהיה
 כל אחד מן המתמססים מקום לאחר זה כלונמנע מהבורא וזה אשר
 הנביאים אומרים שהוא בשמים על דרך הגדול והכבוד מפני ס
 שהשמים חכלס רמים מכל דבר שידענוהו כמו שאמרו כי האלהים
 בשמים ואתם על הארץ • ועוד כי השמים ושמי השמים לא
 יבלבלוהו • וכן האמר כשהוא שוכן בבית המקדש ושכנתי בתוך
 בני ישראל ויי' שוכן בציון וכל זה להגדיל המקום ההוא והיסות
 ועם זה כבר הראה בו אורו הגדול אשר הקדמנו וברו הנקרא
 סכינה וכבוד ועל הזמן לא יתכן סיהיה לבדו זמן מפני שהוא
 בורא כל זמן מפני שלא סר לבדו ואין זמן לא יתכן שיעתיקו הזמן
 וישנהו ושהזמן איכנו כי אם מדת קיום הבשמים ואשר איכנו בשם
 מרומם מהזמן וממדות הקיום ואם נספר עליו בעמידה וקיומה היא
 על דרך הקרוב כאשר הקדמנו וזה אשר בספרים שאומרים מעולם
 ועד עולם אתה אל • ועוד כי מיום אני הוא ועוד לפני לא
 נוצר אל ואחרי לא יהיה אצל שבים כל אלו הנקודות מן העתים על
 פעלו ואשר אמרו ומעולם ועד עולם אתה אל אינס רובים בו כי אם
 לא סרת מופיע תחלת הזמן לעבדיך כאמרס קאל לנו אל למופעות
 ואמרו ית' לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה רובם בו קודם שאשאלת נביאי

ואחר ששלחתיו אין אלוה מכלעדי כי כבר הקדים לפני עבדי אשר בחרתי
 וכל און חסד יסדר שיאמר האדם לפני והוא רוצה קודם פעלי כמו שאמר
 יוחא לז' כן לחילק לפניך / ויאמר אחריהווא רוצה אחר פעלי כמו שאמר
 נתן חכמיא ואני אבא אחרך ומלאתי את דבריך וכן גם מיום אני הוא רומן
 אל יום נכבד יום געמך הר סיני אותה שדומה לו והוא אומר מן העת
 שהיא אני הוא העצום אתכם בזה והמזהיר אתכם מזה ומכיל אתכם מזה
 מפני שבמר המאמר השל ומי יסיבנה * ועל הקנין כי כל חפצו איס
 הם בראיו ומשני ולא יתכן שנאמר סקונה זה מכלעדי זה ולא סקנינו
 לזה יותר ולזה פחות ואשר בראת בספרים אומרים שעם סבולתו וקנינו
 נחלנו ונחלתו כי חלקי עמו יעקב חבל נחלתו אין זה כי אם על דרך
 הגדול והכבוד מפני שאכלנו סבלת כל אדם וחלקו יקרים אכלו ועוד כי
 משימים אותו גם הוא על דרך העברה חלק החסידים ומנתם באמרו י'
 מנת חלקי וכוס וזה על דרך הגולה והגדול * ועל סדרך חזק יהיה ענין
 הריאזו אלוה לאדם ולמאמנים באמרו אלהי אברהם יצחק ויעקב
 וכאמרו אלהי העברים כי הנא אלהי הכל וזה ממנו על דרך הגדול והכבוד
 לחסידים * ועל המצב כי הבורא יתברך וית' אינו גסם ולא יתכן שיחס
 לו מצב מהמצבים לא משיבה ולא מעמידה והקומה לזה והכל נאנע מפני
 שאינו גסם ושהוא לא סר ואין דבר זולתו ומפני שמצב אינו כי אם
 הסתעף גשם על אחר ואפני שמצב אחיבים סנו וחלוף לנכב ומה שאומרים
 הגפרים וישב י' תלך לעולם רוצים בו הקיום * ואשר אומר קומה י'
 ויסדו אויבך אינם רוצים בו כי אם הקדמת העזר והעונש * ואשר אמר
 ויתרבו עמו סר רוצים בו האור ההוא שנקרא סכינה * ואשר אמר וילך מ'
 באשר כלם רוצים בו לעלות האור ההוא ועל הדרך הזה הוא מתקיים כל
 מה שדומה לדברים האלה * ואומר על הפועל כי הבורא יתברך אף על פי
 שאנחנו קוראים אותו עושה ופועל לא יתכן ענינם בזה מובנם והוא פ'
 הפועל על המובנם לא יוכל לפעול בזולתו עד שיפעל בנפשו ויבוע
 תחלה ואחר כך יגיע והוא ית' ית' וית' וית' וית' וית' וית' וית' וית'
 כי כל פועל מובנם בדרך אל חפצו עשה בו ואל מקום וזמן שיעשה בהם
 ואל כלי שיפעל בו וכל זה מרומם ממנו כאשר בארנו וזה אשר נמצא
 בספרים זוכרים מקצת השגלים הדבר והפכו או מקצתם בדבר לא השגנו
 כלו מושב אל ש' כסח * לחרש דבר ימצאנו בלי סיפגהו מעסק ולא
 משום ובספר הכריא אמרו בדבר והשגו ויעם אלחים ויסבת * וכאשר
 י' יעם אינו בתנועה (לא כ' גיעה אבל הוא הגביא בדבר המאורס כן בלי
 ספק

ספק חשבת לא מתנועה ולא מיגיעה אבל הוא עזיבת המציא הדבר
 מתחרט ואף על פי שאמרו ויבא חינוך דבר יותר מעזיבת החדר והכריחם
 זכשער הנכונאח אמרו וידבריי וענין הדבור שהוא ברא דבור הגיעו
 באויר אל שער הנכונאח העם / ואמר הדבור מה שאמרו החסידים מעולם
 אחרים אתאפק וענין החרישות זאת המתנה ואריכות כילסון הערב
 מספר עליו ספור הדבור כפי סברתנו ואינה מהפדת עליו החרישות ולא
 בסברא ובאשר נוציא כמו החסידים אל הפרוש יתברר מה שזכרנו •
 ומספרנוהו בתחלת הדברים באריכות ובהצלחת סברואים מענין שמצער
 אותם קוראים אותו וכיחבאמרו ויזכר אלהים את נח ויזכר אלהים את
 דחל והדומה לזה • ואמרו בסתימלסונות זכירה ולא ספרה עליו
 אחת מהן הפך הזכירה אשר היא הסכחה בעזב הקבל • אך רוב מה
 שהם אומרים ולא זכר הדוס רגליו והטובה והראמים נאמרים עליו בשם
 אל רחום וחנון • והקמשהעונם נאמרים עליו בשם אל קנא ונוקם
 ואלה הענינים גם כן שהם על סברואים באשר אמר נוקם יי לזריו
 ונוטר הוא לאויביו ואמר סומר הברית והחמד לאוהביו ולסומרי מצותיו
 לאנה דור • וכל אשר בא מאלה השמות ענינם שב אל הברואים וזה
 הוא המקרה בין שמות הצבס ושמות הפעלים ובאשר בארנו בפרוש ואל
 שמות • ועל הנכסל אין חוסכים שמאומה מההפעלות נכסל על הבורא
 כי אם הראות בלבד, ובדרך שאלאר עוד שהראות אינה טפלת עליו, והוא
 שהדברים אינם נראים כי אם במראים הנראים בשטחיהם המיוחדים אל
 הארבעה סבבים / ומתחדשים עם הכחות אשר בראות העין ממיניהם
 באמצעות קוצר ויראן אך הבורא מן הסקר שיחשוב עליו סושב כי
 בו מאומה מן סתמקרים אין שלטון לראות על השגתו, והנה אתה רואה אי
 אפשר למחשבות לדמותו ולבניו בהם ואיך יקרה דרך לראות אליו וכבר
 בלבב דעת קצת בני אדם ענין משה רבינו, איך שאל מאלגיו הראני נא
 את כבודך, והוסיף להם בלבול תסובתו לא תוכל לראות את פני כי לא
 יראני האדם וחי, ונכסל בלבול, באמרו וראית את אחורי ופני לא יראו •
 ואומר בגלות כל זה ובארנו כי יש נבואה אור בראהו וקראהו לנביאים
 להיות רואים למש כל דבריו שבוואה אשר ישמעום הם מאת הבור'
 ובאשר יראה אותו אחד מהם, אומר ראיני בבוד יי, ויש שאומ' ראיני יא יי'
 על דרך ההקשר / וכבר ידעת כי משה ואהרן ונדר ואביהו ושבעים
 מוזקני ישראל אמר עליהם בתחלה ויראו את אלג' ישראל, ופרשו אחר כן
 ומראו, כבוד יי באם אובלת בראש תגר, אבל בשם רואים האור האור

אינם יכולים להסתכל בו מרוב כחו ובחירותו, ומי שמסתכל יירצח
 ברכבתו ויפחד רוחו כמו שאמר פן ירדנו אל י' לראות ונפג ממנו
 דב • נשאל משה רבינו שיחזקו הכורא להסתכל באור הקורא
 והסיבו כי תחלת האור הקורא עצומה, לא תוכל לראותה ולא להסתכל
 בה. שלא ימות / אך יחד עליו בענן, או במה שדומה לו, עד שיעבור
 תחלת האור הקורא מפני סחוק כל דבר נוגש בכתחלתו, כמו שאמר
 ושכוחי כפי עליך עד עברי • וכאשר עבר תחלת האור, בלה מעל
 משה הדבר הבוכר, עד שהסתכל באחריתו, כאשר אומר וחסריותי את
 בפי, וראית את אחורי • אבל הכורא עצמו, לא יתכן שיראה אותו
 אחד מעם, כי זה מדרך הסקר ואחר כן אומר, איך יתקיים
 במסתבתו הענין הזה, רוצה לומר הכורא יתברך, וחוש מחשבתו לא
 נפל עליו? ואומר • כאשר יתקיים בה, הסבת הטוב, ובנות הכוב,
 וחושיתו לא נפלו עליו • צאשר נעלה בשכלנו, המנע
 מקבץ נמצא ונעדר, ושאר המתרחקים והחושים לא ראו את זה
 ואמר הכתוב וי'אלהים את • ואומר ואיך יעלה בשכלנו, המצאו
 בכל מקום, עד שלא יהיה מקום רק ממנו, מפני שלא בר קודם כל
 מקום, ואלו היו המקומות מלידידים בין חלקיו, לא היה בורא אותם,
 ואלו הגשמים מטרידים המקומות ממנו או מקצתו, לא היה בורא
 אותם, וכיון שהדבר כן, המצאו אחרי סברא הגשמים בלם, בהמצאו
 קודם לכן, בלא שני, ולא פרידה ולא הפחד, ולא הפסק, וכמו שאמר
 אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם י' • הלא את השמים
 ואת הארץ אני מלא נאם י' • ואקרב להבין זה, ואומר לולא
 שהרבחנו, סקבת הכתלים, אין קוטרין בעד הקול, וכן אנו רואים
 שהזכוכית, איננה סכה בעד האור, וידענו כי אור השמש, לא יזיקנו
 הלכלוכים אשר בעולם, היינו תמיהם על זה • ואלה כלם פליאות
 מעידות על אמתת ענינו • ואומר עוד, איך יעלה בלב, שהור
 יודע כל מה שהיה, וכל מה שהיה, וסדיעתם הצלו שום • והבאר
 שהברואים אינם יודעים מה שעתיד, מפני שדיעתם אינה כי אם
 מדרך החושים, ומה שלא יבא אל שמעם, ואל ראותם, ושאר חושים,
 לא יעמדו עליו, אבל הכורא אשר אין דרך ידיעתו בטבע, אך היא
 מפני שצמנו עד, והחולף, ושעתיד, הצלו יחד בשום ידעם, בלא בבה
 וכאשר אמר מביד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשו, אומר
 עבתי תקום וכל חפצי אעשה • וכאשר יגיע האדם אל ידיעת
 מעבין

פפנין האז מ'ה בדורך חגד'ה, וראית סאנותות ומופתיס תאזעבן
 נפשו ותמוג ברוחו, וישוב נמצא בחדר'ה, וכל אשר תעמוד בקיכלס
 תמצאנו, פאשר אמר הנביא נפשי אויתיד בלילא, אף רוחי בקרבי א
 אשאר. • ותעגה באהבתו, אהבס סלמס, סאין ב' ספס, כמו סאמר
 ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך וגו' • ויהי העבד הקטן זוכר
 ביום בלכתו, ובליס על יפשו, וכמו סאמר אס זכרתיך על יפשי
 באסמורות אחגה בר, וכמעט סתיה מדברת, ר'ל' סרוח סתהמה בעת
 זכרו מסכסג, והכליון, • וכמו סאמר אזכרה אלהים ואסמיה, אסיחס
 ותעטג רוחי סלה • ויון איתו זכר, יותר מן סדסגיס, וירוה אותס
 סגן, יותר מכל רוק, כמו סאמר כמו חלב ודסן טסבע נפשי וגו' עד
 סתסיב כל עניניה כלס אליו ותהי סוסס בן וכוונת תמיד באשר
 אמר בטחו בן בכל עת עס ספכו לפניו לבכסס וגו', ואס ייטיב לס
 תורה, ואס יזערנע, טסכונס, סאמר אכלו ויסתחוו כל דסני ארץ
 ואלו היס מפריר בינע וכין גופס, היס מיהלת לו, ולא היס חוסדת
 אותו, כמו סאמר הן יקטלנילו איחל, וכל אשר תסתכל בעניניו, תוסג
 ירחס ופחד, וכמו סאמר על בן מפניו אבהל, איתבונן ואפחד מענו •
 וכל אשר תתבונן במדותיו, תגדיל סכחיקס, ותוביף סמחתס, וכמו סאמר
 יסח לב מפקסו יי', עד סתאכס אחכין ותוקיר מוקירו, כמו סאמר ולו
 קס יקדן רעיך אל עו' ותפגא מענאיו, ותאיב אויביו, וכמו סאמר הלא
 מענאיך יי' אסגא וגו' עד סתעסון בעכורו, ותסיב על מי סמדבר
 בו ובעניניו בסכל וברעת לס בככרות, כמו סאמר אסא רעי •
 למרחוק ולפועלי אתן בדת, כי אמנס לא סקר מלי, תמיס דעות
 עמך, ותסכחנו ותסללנו בסכל וכיוסר, לא כגומא ובסקר, כמו
 סאמר סכחוכ במסבחיט, וידבר חוקיקו על לב גלגס, המסכילים
 סכל טוב ליי' • ולא תסכחנו, בסהוא יסיס, אסססס יותר
 מן העסרת, סלא יוסף בסס, ולא סיכניס סעולס כחלל הטכעת
 סלא יזר זה וירחיב זה, ולא סיסיב איתמל, חולף, כי גל זה סכל,
 ואסר מיסאלנו קצת סכופריס על כל אלס, ונסיב כי קא וכול
 על כל דבר, וזה אשר סאל עליו, איננו כלום, כי קא סכל, וקסכל
 איננו כלום, • וכאלו סאלג סיוכל ענ לא כנוס, אף על זה סאלו
 באמת, אכל סיא מסכחת אותו בעניניס סעכמיס, טסוא הקדמון
 אשר לא חלף, ולא יחלף, כמו סאמר מעוגה חלמי קדס וסהוא אחר בעצמי
 באמת, כמו סאמר אמת חו' נכדר, וססוא סחי וקיי' כמו סאמר כי אסא אל
 סקיס ידיו, וססוא יכול על כנדבר כמו סאמר אאל סגדנו סגדנו וססוא

ושהוא ח' יודע כל דבר ידיעה שלמה, כמו שאמר בחדש על מפלסי פב, מפלחות תמים דעים, ושהוא בורא כל דבר תחלה, כמו שאמר לא באלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא וסאינונו עושה השוא ולא התהו, כמו שאמר לא תהו בראה לשבת ירח, וסאינונו מעול ולא חומץ, כמו שאמר בבור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, וסאינונו עושה לעבדיו כי אב הטוב, סנא' טוב יי לכל וגו' • יודוך יי' כל מעשיו וגו' • כבוד מלכותך יאמרו וגו' וסאינונו משתנה ולא יחלוף, כמו שאמר אני יי' אלמים לא שניתי ואתם בני יעקב וגו' • וסמלכותו לא תחלוף ולא תכלה, כמו שאמר מלכותך מלכות כל עולמים וגו' • ושמחות קיימת לחץ מפיכ לה, כמו שאמר יי' בטמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה • וסחובת לשבחו במדותיו הטובות והגדולות, כמו שאמר ויסירו בדרכי יי' כי גדול כבוד יי' • וסכל מה סיספרו עליו המספרים, ויסכחו בו המסכחים, הוא נכלה וגדול ומרומם מעל כל, כמו שאמר ויברכו סם כבודך ומרומם על כל ברכת ותהלה • וזה אשר תמצא במקומות מספרים, מן הסבב והתחלת אינו מיוחס אליו, אך הוא מיוחס אל ספוריו, כמו שאמר ברוך סם כבוד יי' מקומו • ואמרו זמרו סמו, ופעמים תמצאו להפך ספורו, ויאמר ברוך סם כבודו • ואמר וסודו לזכר קדשו, אך בדרבי רבותינו רבים באלו הוא להפך ספורו, סם אומרים ברוך סם כבוד מלכותו, ואומר בכל זה, שהוא גם כן ממעשה הלסון, והוא כאשר הוא מכוונת להגדיל ולהאדיר מקדמים המלות קודם שיזכרו המגדול, והוא וכל אשר ירבו המלות סם הקודמות יהיה בהם יותר גדולה, כמו סנאמר בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארתו, והוא הוא עשיר ומלכו ווגדולתו, והוא גם כן יקרו ותפארתו וגדולתו, ודמו הספורים הקתם לקצתם, הסתכל יי' סידך באלמים מה סכתכחו, וסתכוך בו כפסך והעלהו במחשבתך, ואל תמכר לגזור על המלות, אבל גזור על ס הסרטים הקודמים, וסם המלות העברים והקרבם, כאשר בארנו

נמלס המאמר ססני מן סספר

המאמר השלישי בצווי ובאחרת
אמר יהודת בן שאול אמר המתבר

אשר ראוי לקדם אותו התחלה למאמר הזה, כי הכורא יתברך כיון
שהתברר שהוא קדמון, לא היה עמו דבר, היה בריאנו
לדברים טובים וחסד ממנו, וכאשר זכרנו בסוף המאמר הראשון בעלת
ברית הדברי, נשמך שימצא בספרים שהוא טוב ומטיב, כמו שאמר טוב
י לכל ורחמינו על כל מעשיו, ותחלת הטבתו לברואים, שהנכם יהיה
דכוננו למר, המציאו אותם אחר שלא היו, וכמו שאמר לחסובים שבהם כל
הנכרא בשמי ולכבודי בראתינו וגו', ואחר כך, הנכם בבחשמי געים בה אל
ההצלחה המורה, והטובה השלמה, כמו שאמר תודיעני ארח חיים שבע
סמחות את פניך וגו', והוא מה שזכר והזכירם ממנו, והוא המאמר תחלת מה
סיקף עליו, הסכל, ויחשוב בו, ויאמר הוא היה יכול שייטיב להם ההטבה
המורה, ויכליחם ההצלחה המתמדת, מכלתי שיכוס ויזכירם, אבל יראה
שטובתו בדרך היא טוב להם, בעבור מה שיתלק מעליהם מענייני הערצת
ואומר בבירור הענין הזה, כי שמונו בנת הבטחם אל הטובה המתמדת,
בהטריחם במה שזכו בו, הוא יותר טוב, והוא שהשכל דן, שיהיה מישמביש
לטובת, על מעשה שהעבד בו, יש לו כפל, מה שיביעהו מן הטוב, מ' שלא
עשה דבר, אבל הוא מתחבר עמו, ואין השכל רואה, להשוות ביניהם, וכאשר
הדבר בן, כטה בכווראנו אל החלק היותר לגיות, תועלתנו, על הגמול
בכל תועלתנו, ואשר תהיה על לא מעשה. וכמו שאמר הנה יי' אלהים בחוק
יבוא וזרועו מושלה לו הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. וכיון שהקדמנו
ההקדמה הזאת, אומר פותח חודיענו, אלהינו יתברך בדברי נביאים, שיש לו
עלינו תורה נעבדהו בה, ובה מצות שזכו אותנו בהם, אנחנו חייבים
לשמרם ולעשותם בלב שלם, הוא אמרו היום הזה יי' אלהינו מצוד לעשות
את חקיהם האלה ואת המצוות שהם האותות והמופתים האלהים,
כפסד והעמידו לנו נביאיו, על המצוות שהם האותות והמופתים האלהים,
ושמרונו, ועשינו אותם מיד, ואחר כך מצאנו פסיון מחייב, שזכר בהם,
ולא היה ראוי לעזבנו מכל עדי דבר, וראוי שאבאר ממה שמחייב אותו
העיון לענין הזה דברי ועניני, ואומר כי השכל מחייב, להקביל כל מטיב,
אם בהטבת אדם הוא בריך אלהים, בהודות, אדם אינו צריך לגמול, וכאשר
היה זה מחייב השכל לא היה נכון, שיעזבוהו כבורא יתברך בענייני עבדו,

אבל תחייב לזנות ברוחיו בעבודתו, והודות לו בעבור סבלאם, והסכל
 מחייב עוד, שהחכם לא יזיר לגדפו ולקללנו, והתחייב עוד למנוע חכורא
 עבדיו מזה, להקביל בו. והסכל מחייב עוד, שימנע הכרואים לחטא
 הקצתם לקצתם, בכל מיני חטאים, והתחייב עוד, שלא יתיר להם נחמם
 זו, והסכל מבטיר עוד, שיטריח חסדם עוסק בדבר מהדברים, ויתן לנ
 סכרו עלינו, בעבור שיביעמו אל התועלת בלבד / מפני שהיה זה ממס
 סמועיל לעושה, ולא יזיק המטריח, וכאשר בקבץ אלו הארבעה ענינים
 יהיו כליהם, תהא נזכות אשר בזכו אלהינו, והוא שחייבנו, לדעתו ולעבדו
 בלב שלב, שזו שאלה הכבי' ואלה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדו בלב
 שלם ובנפש חמה. ועוד הזהירנו, מהקבילו בקללות ובדופים, אף על
 פי שאינם נזיקים אותן, אלא שאין מדרך חכמה להתירה, באמרו ייט אש
 כי יקלל אלהי, ונסא חטאנו, לא תתיר לקצתנו, לסרע לקצתנו, ולחמסם, כמו
 שאמ' לא תגבנו ולא תכחשנו, ולא תסקרו אש בעמיתנו, ולא תסלש' ענינים
 הם, ומה סכמך אליהם, הם חלק הראשון, מפני חלקי המצות, וכדרך אל
 הראשון מהם, להסכנו, ולעבדו, ולעמוד לפניו, והרומה לזה, והכל בכתב
 ובסמך אל השכי, שלא יסותף לו, ולא ישכב בסמו לסקר. ושלא יתארהו
 בתארי' המגנים, והדומ' לזה והכל בכלל. ויבטך אל השלישי, פשות המספס
 והאמת והדרי' וההרחק מהדוג המדברים, ואיסור הניאוף, והגנבה
 והרכילות, ושיאהב המאמץ לאחיו, מה שהוא אוהב לנפשו, וכל אשר נכלל
 באלה השערי' והכל בכתב, וכל ענין מאלה, שמצנו בו, נטע בשכלנו טובות
 וכל ענין מהם, שהזיר ממנו, נטע בשכלנו גנותו, כמו שאמרה החכמה
 אשר היא הסכל, כי אמת יהנה חכי ותועבת טפתי רע. וחלק השכי
 דברים אין הסכל גוזר אותם, שהם טובים לעצמם, ולא מגבנים לעצמם
 הוסיף לנו הכורא עליהם, בזוי ואזהרה, להרחיק גמולנו, וסכלחנו עליהם
 כמו שאמר יי' חפץ למען בדיקו יבדיל תורה ויאדיר. והיה המצוה בו
 מהם טוב והמוזהר ממנו מהם מגונה למקום העבודה בחס והוספן בענין
 השני בחלק הראשון, ועם זה, אי אפשר שלא יהיה להם עם הקהילות
 תועלות חלקיות, ועלילת מעטה, מדרך המוסכל, באשר היה לחלק הראשון
 תועלות גדולות ועלילת גדולה, מדרך המוסכל. וראוי שאקדים
 הדברים, על המצות השכליות תחלה, ואומר מן החכמה לאבדור שפיכו' דמי
 המדבר, שלא יתיר זה, ויכלה קצתם את קצת' ויש בו אחר מה שמרגיש בו
 מן הכער בטול הענין סכון בהחכם, ומכרית אותם ההרג, מאשר בראם
 לו, והטריחם בו, ונא החכמה לאקור הזנות, שלא יהיו המדברים ככהמות
 ולא

ולא ידע אחד מהם אביו שיבדדו, גמול סגדלו, וסירי שהיה האב גרמל
 באשר ירש ממנו המציאה, וסידע שאר קרוביו, מרוד ואחי אס ויעסה מה
 שהוא מוצא להם, מן החניכה • ומן ההבמה לאסור הגנבה, בי אס תותר
 יבטחו קצת בני אדם על גניבת ממון קצתם, ולא ייסבו העולם ולא יקנו
 ממון, אך אס יבטח הכל על זה, חבטל הגנב עור בבטול הקניין, מכני שלא
 ימצאמה שיגנוב כלל • ומן החכמה, אך מראשיתה דבר בזה, ועזוב חכום
 כי הדין הוא האמירה על הדבר באשר הוא, ובענינו, חכום, הוא האמירה
 על הדבר לא באשר הוא, ולא בענינו, וכאשר יכול החוש עליו, וימצאו בתכונה
 מהתכונה, ותליץ עליו הנפש בהפך, בתכונה, ולתה מקבילו ב' התכונה, בנפש
 נמתהפכו, ותשער מהמנעם בד' נכרי, ואח'ן אומר שראיתי מכני אדם מי
 סתם, כי אלה ד' הסרטי' אמורי, אינם מנורי, אבל המנור אצלומה שיבערו
 נידאיהו, והטוב אצלם מה שיערב לו וירביעו, ולי על הדבר, אלה חסוב'
 רחבה, במאמר הד' בשער הדדי, אך אזכור ממנה הגה קצת • ואומר כי מי
 סחוס זה, כבד עזוב, כל מה שהיה ראוי להנהיגי, שער זה הוא סכל, והבנתה
 טרחו מעליו, ועס זה לא אנוח עד שראשי בהו, והתהפכו, וההמנע ואומרי
 הריב, הסונאמה שיערב להורג, ויבשר הדורג, ולקריח' הממון והנשי הנשואות
 ממנה שיערב ללוקח, ויבשר ללקוח ממנו, ועל המהש' האחת, ותחייב להיות
 כל פועל אלול, השני, הבמה ובכללות יחד, חכמה, מכני שיערב לגנב, וללוקח
 וללוקח, וסכל, מכני שהוא מצער בעל דינו, וכל דעת סמביאל, אלה התהפכו'
 ואל תזמנע הוא שיקר, אך יתקבץ עליהם ההפך הזה באיש א' בדבש שנפל בו
 מעט אדם, אכלו והוא ערב, והורג, ומתחייב שיהיה חכמה, וסכל, יחד, אח'ן
 אומר בחלק חב' אשר הוא מותר בסכל, והתורה בזה, בקצת, ואברהם קצתו
 והגיתו, הסאר מותר, כמו שהוא כמו קדוש יוס, בין ימים כשבתו, ומעריס
 וקדוש אים, משאר בני אדם, ככה, והנביא • ו. המנע מאכזר, קצת המאכלים
 ומסכב קצת בני אדם, והפריסות תכף, לקצת המקרים, בעבור הטומאה •
 ואלה הסרטים ומה סילוד מהם, ומה שיבטורף אליה' ע'פ' שהעלה הגדולה
 בקיומם, מצות אלהי, ומהבאתו אל התועל, אגני מוצא לרובם עלות חל'ו'
 מועיל, ואני רוא' לזכור קצת, ולדבר עליה, וחכמה, סבור אל מעל מהכל, ואומר
 כי מתועל קדוש קצת הזמן, והחלה בעזיב' המעשי' כן, להביא אל המנוח, מרב
 סיגי' ע' ולהגיל אל קצת החכמה, וחלקתן התובכ' בחפל, ויכנו בני אדם לפגיע'
 קצתם את קצת' בהתקבצ', וידברו בעניי תורת, ויכריזו בהם, וכל הדומה
 לזה, ומתועלת קדוש אים מיוחד, לקבל ממנו החכמה יותר
 ולהפגיש בערם, ולחבב לבני אדם חדרך הישרה, כדי שיגיעו אל
 מעלתו, ושישתדל לקיימך בני הדט, בין כהו גאוי, לכך, ומק

שדומה לה ומתנועע לאסור אכילת קצת בעלי חיים שלא ידמוהו לבורא
 לא יתכן, שיחייב לאכול מה שהוא דומה לו, ולא לשמאו, ושלא יעבור האדם
 מאומה מהם, כי לא יתכן לעבוד, מה שהוא לו למאכל, ולא מה שהוא
 אכלו טמא, ומתועל' פרחקת סביבת קצת הנשים, אחת איש, כאשר הקדמנו,
 אכל האב והאחים הצורך מביא לחתיחד עמם, ובהתרת נכואיהם היחשולם
 על לבם לזנות עמם, ושלא יתאוו לבורה חפס מקרוביהם, ושלא ימאסו
 בורח שאיננה יפה, כשיראו קרוביהם אינם חפצים בה, ומתנועעו' טומאה
 והטהר' שיכנס האד' מעצמו, ומכשרו, ושתיקר בעיניו התפלתו, אחר שספק
 ממנה ימים, ושייקר בעיניו הקדש, ומהקדש אחר שנמנע ממנו ימים / ו
 וסיים לבו ליראת שמים, ועל זס הדמיון, כאשר יתקדש רוב המצות האלה
 השמעות, ומאכלהם מן עיפי העליה, ותועלותיה דברים רבים, וחכמת
 הבורא ודעתו, למעלה, מכל מה שסיבגוהו המדברים, כמו שאמר כי גבהו
 שמים מארץ, כן גבהו דרבי מדרכיהם * וכיון שאמרתי זה בכלל בשני
 חלקי המצות, והם השכליות והשמעיות ראו שאלה, מה היה הצורך
 לשלוחים ולכביאים, כי שמעתי, כי יש אנשים שאומרים, כי אין לבני אדם
 צורך לכביאי, וששכלים מספיקים להם לחישים, במה שיש בהם מן הטוב,
 ומן הרע, ושבתי אל מבחן האמת, וראיתי בן שאס היה הדבר, כמו שאמר
 הבורא יודע בו יותר מהם, ולא היה סולח שלוחים, כי איננו פועל מה שאין
 לו ענין, ואחר כך הסתכלתי בענין, ומצאתי צורך הכביאים, אל השלוחים,
 צורך גדול, לא מפני המצות השמעיות בלבד, להודיע אות' אד מכני המצות
 השכליות, ביהמעה בהם, לא ישלם כי אם בשלוחים, שיעמידו בכי אדם
 על יחש, ומזה, שהשכל רץ, בהודא' לאל על טובתו, ולא סס גבול להודא' החיאי,
 לא ממאמר ולא מזמן, ותכונה, והצטרכו לשלוחים, ושמו לו גבול, וקראוהו
 תפלה, ושמו לו עתים, ומאמרים מיוחדים, ותכונה מיוחדת, ומבמה מיוחדת,
 ומזה שהשכל הרחיק הנאוף, ואין בו גבול מוסס, איך תהיה האשה נקנית
 לאיש, עד שתשוב כאשת איש, והיה זה בדבור בלבד, או בממון בלבד, או
 ברצון אביה בלבד, או בעדושים, או בעשה, או בקבוצ אכסיהשיר, בזה, לא
 בסיג' שיש בו עליה, או שירשמה ברושם, ובאו הכביאי ואמ', במה, וסמל,
 ו עדות, ומזה, כי השכל מרחיק הגבה, ואין בואדי, והיה הממון ברשוא' אדם,
 עד שיהיה קונחו מדרהגה לאכזה, או מדרך הסחורה, או מדרך פירוש, או
 מדרך הפקד, כמו ביד הברזים, או בתת הדמים, יתקיים המקראו ב
 בתפישת המקראו בדבור בלבד, ושאר מה שיפול בשער הזה, מן הספקות
 שהא ארוך, ורחב, ובאו הכביאים בכל שער מהם, בדיון פוסק, ומזה הערכת
 החבלות

אחבולות צדי העכל רואה לשער הנזק, ולא סס לשעורו גבול, אס בחוכחת
 בלבד, או בקללה שמתאז בחלקאה בסכן, ואס היה בהלקות, כמה שיפורו.
 וכן הקללה וההוכחת, או סלא יתפיקו ממנו, כי אס בהמיתו, ואס עונם כל
 מזיק אחד, או קצתם אינו דומה לקצתם, וסמו הכביאים, לכל אחד מהם
 תשלם ידוע, ושתפו קצתם עם קצתם בענינים, וסמו לקצתם תשלום
 עמו, ובעבור אלם הדברים, אשר ספרנו, והדיו מח להם, הושרנו לשליחות
 הכביאים, כי אס חיינו מונחים לעצתנו, והיינו חולקים בדעותינו, ולא היינו
 מסכימים על דבר, ועוד בעבור השמעיות, באש' בארתי * וכיון סבארתי
 איך הביא הבורך, לשליחות הכביאים, ראוי סאסמך לזה איך התקיימ' להם
 השליחות אלכל בני אדם, ואומר, בעבור סחיו בני אדם, יורעים בכחם
 ויכלתם, סהם אינם יכולים להכריח הטבעים, ולא להפך העצמים, אן הם
 בלאים מעשות זכאי זה מעשה בוראס, סהכריח הטבעים הנהלק' וכו' אס
 מחוברים וקיה ענינם לברוח זה מח, וסנה עצמי נמרדיהם, עד ססבו
 מחוברים, לא יראה מהם עצם גמור, אלכל כראה דבר אחר, וזולת העצמי
 האל, ההמתבודד, ירצה לומר אדם, או במח, והדומה לזמ מהגסמ', התחייב
 להיות זה אלכל, סמין מעשה חבורא, וכל כביא סיבחרו חבורא יתברך
 לשליחותו, נותן לו אות, מאלה האותות, אס הכרח טבע, כמו מניעת האס
 מסרוף, ועצירת ההכר סלא יעבור, והסמיד סבלגל מחליבתו, והדומה לזמ
 או ססוך עין, כאשר נהפך החי דומס, והדומס חי, והמיס דס, וקדס מיס,
 וכאשר ינתן לו אות כזה, יתחייב הרוא' אותם מבני אדם, להקדישו ולהאמין
 בו, כמה סיאמר להסכי החכם לא נתן לו אות, עד סהיה נאמן אלכל, וזה
 סענין, אף על פי סהוא ססכל הוא כהוב ספריס, כאשר ירעת מדבר משה
 רבינו, והאותות סמלאים, אשר נתנו למה סאינני צריך לזכרם סנה, וכאשר
 סס מחוברים ספפר ואלה סמות, וזולתו, ופרוסס וכמו סאמר לעמו, סמסות
 סגדולות אשר ראו עיניך, ומי סהאמין בו מבני אדם, סס גבדיקים, כאשר
 אמר, ויעסס האותות לעיני העס ויאמן סס, סלא האמין בו, סס סתועים,
 וכאשר נודע מענין, ססאמר בו, כי לא האמינו באלהים, ואני צריך
 לאמר הנה דבר, אסמור בו האמתות, והוא סהבור יתברך, איננו הוסר עין,
 עד אשר יודיע לבני אדם, סהוא עתיד להפסס * והעלה בזה, להאמין
 בנבואות, אלכל מבלי עלה, אינו הוסר מאומה, מן העינים, כי אס היינו
 חושבים, וסחין סאמתות נפסדות לנו, וקיה כל אחד ממנו, כאשר יסוב אל
 ביתו, ואל בני ביתו, לא יהי בגווס, סלא יהפוך עיניס סהבורא, וסאיני, וזולת
 סס ססזכור, וכן ססיעור על אדם בערות, אורן בדין, אלכל צריך סגאמין, כי

הנמצאות על תכונתם, לא יסנה אותם בוראם כי אם אחר שיעזר עליהם
ואות עזרם, שלא יתכן בחכמה שיהיו השלוחים לבני אדם מלאכי, מפני שבני
אדם אינם יודעים, שיעזר בהם המלאכי, במה שיוכלו ולא במה שילאו ממנו
וכאשר יבואו באותו מלאכים יש לבני אדם לחשוב, שכל המלאכי בן טבעם
ולא יתאמת אצלם, שהאות ההוא מאת הבורא / אך השלוחים, כשיגידו בני
אדם בעונות, ונמצא עושים מה שכלל ממשותת, ומה שאיכנוכי אם ממעט
הבורא תתאמת להם השליחות במאמרו • ואומר עוד, כי בעבור חבלה
הואית הסנה בין הנביאים ובין שאר בני אדם, במקום שלא יחשבו בני אדם
כי כאשר יכולים לחיות לעולם שלא כדרכם, הם כן יכולי לעשות האותות
המלאים שלא כדרכם הם ועל כן לא הספיק להם, מבלעדי אכילה ושתים
ולא מנעם מן הזונג, כדי שלא יפול הספק באותותם, ויטענו בני אדם
שהמניעה היא מטבעם, וכאשר נתקנה להם, נתקנו להם גם כן האותות
ועל כן עוד, לא הבטיחם בבריות הבוה התמידה, ולא בממון הרבה, ולא
בכנים ולא הקצלה מחמם חומם, בין במכות, או בחרפות, בין בהריגה, כי
אם היה עושה זה / היה אפשר, שייחמו בני אדם הענין הזה, אל טבעם
שיצאו בו, מגדר שאר בני אדם, ויאמרו כאשר יתחייב יציאתם בענין הזה
בן החייב שיוכלו על מה שכלל ממנו • ואומר בחכמתו נעלה על כל
מאת כיעזבם בכל עניניהם כאשר בני אדם, והנביאם מכללם, שנתן להם
יכולת על מה שכללם ממנו שאר בני אדם, שיאמת אותן, ותאמן שלמותן
ואומר בעבור זה עוד, לא שמם עושים האותות תמיד, ולא יורעו העתידות
תמיד, שלא יחשבו המון העם, שיש בהם טבע מיוחד, מחייב זה, אבל שם
אותם, עושים זה בעת מן העתים, וידעו זה עת, מבלעדי עת, ויתבאר בזם
מהוא בא אליהם מצד הבורא, ולא מעצמם, יסתבח החכם ויתברך
ואשר הביאנו, לזכור כל אלה הדברי, הנק, שראיתי אנשים הפסידו אותם
מחשבותם, כאשר חשבו כדברים האלה / והקצתם את, הרחקת סימות
הנביא כשאר האדם, והקצתם שהרחיק שירעב ויצמא, והקצתם הרחיק
מיסגל ויוליד, והקצתם הרחיק שיעבור עליו החמם והעול, והקצתם הרחיק
מיעלם ממנו דבר דמן הנמצאות, ומבאתי כל מה שזכירו און ועול / אך
בתאמת לי, שהחכמה במה שעשה הבורא בענין שלוחיו, היא דומה לשאר
מעשיו, כמו שאמ' כי יסר דבר ייכל מעשהו באמונה, והמה לא ידעו מחשבו
יג' ולא הבינו עצתו ועמדתי, על שהנביאים היה מתאמת אצלם, שחברבור
סגיו סומעין קיתאמת הבורא קודם שייחמהו הבורא אצל עמו, והנא שהיה
בראיה לו אות מתחלת עם התחלת הדבור, ונתסלם עם שאלתו, והיא אם
במנו

אבל הוא מעשה העוזה, החכם, היכול, כמו שאמר לעושה נפלאות גדולות
 לבדו • ואם ישאל שאל, איך נבחר יונה לסליהו ונבחר ממנה,
 זה חכם איננו בוחר, מי שימרהו • אומר, כבר השתכלתי בדבר יונה
 ולא מצאתי כתוב שאומר, כי הוא לא הגיע השליחות הראשונה, אף על פי
 שלא מצאתי גם כן אומר, שהגיע אותה, אך חובתי להאמין בזה, בדרך כל
 חזכאי • ובהחכם לא בחר לסליהו ומי שלא יגיע, וכבר מצאתי הכתוב
 אומר, וידבר יי' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל לאמר ויניחו מפורסם
 וידבר משה כן אל בני ישראל, כי אם בקצתם, אבל ברח יונה משני דברים,
 סיסלחו פעם שנית בסליחות, כי עלה בלבבו הראשונה התיארה שנית
 לאיטל, להפחיד בעונש, ופחד יונה, שיערס בדבר וישוב, ויחלק הוועד
 ההוא, ויניחו אותו אל תבוא, ויצאמן הארץ, אשר יעדם הכורא, שתהיה בו
 הנבואה, וזו מפורסם באחרית מאמרו, אלא יי' הלא זה דברי עד היותי על
 ארמתי, על כן קדמתי לבדו תרשיסק, ולא היה עליו בזה חטא, מפני שלא
 אמר לו אלהיו, הנני שולח אותך שנית, אבל היה זה דבר, שעלה על לבו
 נדחה מה שאפשר להיות, או שלא להינות, והסיבה אלהיו, אלא הארץ המיוחדת
 בהכרח עד שנבא אותו, ושלחו ונסלמה חכמהו, ואחר כך אבא, ענין בברי
 הקדש, ואומר כי הוא קצר לנו, מכלל מה שהיה בזמן החולף, הגדות נתקן
 בהם לעבודתו, ונבחר בהפרו, ונבחר אליהם מצותו, וסמך אליהם מה שהוא
 גומל עליהם, והיה זה תועלת קיימת, לעולם, והוא שכל כפוי גביהים,
 וספרי החכמים מכל עם, אף על פי שהם רבים, אינם בוליסכי אם שלם
 שרשים, תחלתם בקדור הצווי והאזהרה, והם שער אחד, והשני גמול ועונש,
 וחס פריהם • והשלישי, הגדת מי שהטיב בארצות והצליח, ומי שהפסיד
 בהם ואבד, כי התקון השלם, לא יהיה כי אם בקבוצת אל השלמה, והמשל בזה
 אומר, כמי שנכנס על חולה, שיש לו קדחת, והתברר לו, כי בבת חלינו
 תגבורת הדם, ואם אמר לו אל תאכל בשר, ואל תסתה יין, כבר תקן מענינו,
 ולא התקון השלם, ואם יוסף ויאמ' לנשלא תטרף דעתך, כבר הוסיף בתקון,
 ואינו עד עתה שלם, עד שיאמ' לו כאשר קרה לפלוג, וכאשר יעשה זה, כבר
 נשלם תקונו, ועל כן קבצו הפסרים אלה השלמה שרשים, ואינו צריך
 לזכור דבר מהם, מפני רובם • ואחר כך אומר, שהחכם השלם, השלם
 מדעתו שתורויו, ודברי אותותיו, בריבים בארץ הזמן, אל מעתיקים, כדי
 שיאמרו לאחרונים, כמו שהאמתו לראשונים, שם בשכלים, מקום לקבול
 ההגדה הנאמנת, ובנפש, מקום לחיטוב בה, כדי שיתאמתו בו ספריו,
 ויגדונית • ואני רצא לזכור חלקים, מאמתת ההגדה, לולא כי
 הנכסות

ונפסות מתוכן, שיש בעולם הגדה אמתית לא היה ארס מקוה, מה שדרכו
 לקנות, ממה שיבשר בו בהכלה בהחורקה והתועלת במלאכ פלוגית, שכם
 הארס וזכרו, מושתים לקנות, ולא היה גם כן ירא, ממה שיראים ממנו
 נאכנת דרך הפלוגי, ומן ההכרזה במניעת המעשה הפלוגי, אם לא יהיה
 ויירא, ויפחדו לו כל עניניו, אם לא יחשוב שיש בעולם הגדה אמתית, לא
 יקבלו מכות מלכם, ולא חזקתו, כי אם בעת סיראו אותו בעיניהם, וישמעו
 דבריו באזניהם, וכשלא יהיה עמם, יסתלק קבול מצותו, והרחוקו, ואלו חיים
 זה כן בטלה ההנהגה, ואברו הרבה מבני ארס, ולולי שיש בעולם הגדה
 אמתית, לא היה מגיע הארס לדעת, שזה הקנין אבינו, ויורשת זקנו, וגם
 לא היה מגיע לדעת, שהוא בן אמו, כל שכן שיחיה בן אביו, והיו עניני בני
 ארס בהפקות, עד שלא יאמינו, כי אם במה שיפול חושם עליו, בעת נשילתו
 בלבד, וזה הדעת הרוב, מדעת המתעלמים, אשר זכרו במאמר הראשון,
 בכך אמרו בספרים, כי ההגדה היא נכתת אמת, באמת הדבר המושג ב
 בראות, הוא אמרו כי עברו איי כתיים וראו וקדר שלחו והתבוננו מאד,
 ולמה חושף, בשער ההגדה, והתבוננו מאד, ואמר, כי ההגדה יכול בהחפז,
 תה שלל יפול במוחם, משני צדדין, אחד מהם מדרך הסברה, והאחר מדרך
 ההדמיה, ועל כן אמר והתבוננו מאד, וכאשר השתר לנו באלה השני ענינים
 איך נאמין ההגדה עליהם, מבאנו בסכלי, הסברה וההדמיה אינם נעלמי
 אלא מן היחיד, אך הקבוץ הרב, סברותם לא יתחלקו, אך אם יזידו ויסכימו
 על בריאת ההגדה, לא יעלם זה בין ההמון מהם, אך תהיה הגדתם, בכל
 מקום שתבא תבא עמה הגדת הסכמותם, וכאשר תראה הגדת אבותינו בני
 ישראל, על אלה השלש ספרים, תמצאה נגלת מאלה הטענות, ברורה
 באמת • וכיון שקדמתי אל הדברים, אני רואה לסמוך לדברים האלה
 הדבור בבטח התורות, כי זה מקומו, ואומ' כבד קבלו בני ישראל, קבלת
 גמורה, שגבות התורה אמרו להם הנביאים עליהם, שלא יבטלו, ואמרו
 ששמעו זה, במאמר מפורש, יסתלק ממנו כל מחשב, וכל סברה, ואחר כן
 התבוננתי בספרים, ומצאתי מה שיש בהם מודע על זה, תחלה, שרוב
 חמבות, כתוב בהן ברית עולם, וכתוב בהן לדורותיכם, ועוד מה שאמר
 תורת תורה, בזה לנו משה מורשה קהלת יעקב • ועוד כי אומתנו איננה
 אומה, כי אם בתורתה, וכיון שאמר הבורא, שאומה תעמוד, כל עמידת
 השמים והארץ, מן החכמה, שיעמדו תורותיה, כל ימי השמים והארץ, והוא
 אמר, ובה אמר יי' כותב שמע לאור יומם חקות ירח וכוכבים וגו' אם ימושו
 החיים, סאלת מלפני האל יי' גם זרע ישראל וגו' גראתי באחרית

הנבואה מזהיר על סמיר תורת משה עד יום דין ושליתו אליהו הנביא יהודה
 הוא אמר וזכרו תורת משה עבדי אשר בויתו אותה בחורב על כל ישראל
 חקים ומספטים הנם אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום יי
 הגדול והנורא • וראיתי אנשים מאומתינו, שמביאים רחיה לרחות בטול
 התורה מדרך הכלל, ואומר לא תמלגה תורה, כשמצוה בה הכורח מאחר
 מארבעה ענינים, אם סיגרים בה סתמי עולמית, וזה לא יתכן לבטלה לא
 שישימה בחלק מהדומן, כאלו אמר עמוזה מאה שנה, ובטולו בפחות ממאה
 שנה, לא יתכן ואחר המאה כבר נשלים, ונא יסול עליו בטול, ואם סתמי נסמך
 אל מקום כאלו אמר עמוזה במצרים, ובמצרים לא יתכן לבטול, ואם נעשה
 בוולתו בוולת מצרים, אין בטול, ואם סתמי, כאלו אמר עמוזה
 בעבור שניני סתמי, ואמר נבדלים, וקודם שיצמדו תמי סתמי, לא יתכן לבטול
 ואם יבנה בוולתו, אחר עמידת חקים, איננו בטול • וכאשר יאמר נא
 נבנה הנה חלק חסידיו, והוא התורה, אשר לא הובדל לחזק, ונא יסודו בני
 ארץ מבוטלת, עד אשר יבנו בוולתם, ואומרים, וזה גם כן אלו סתמי, בחלק
 עמוזה, כי המדע תהיה ידועה, אם אכל סתמי, על אשתתה, או אצל בני
 ארץ, אל שת הכווי הסני, ועל סני הענינים יחדיו, יבטל, ובטול בהצדדים
 נעשים, וזמן התורה חלקי, בשכל מתחלת הכווי בה / וקצתם אומר זה החלק
 החמישי, לא יתכן, כי התורה הכללית והחלקית, לה הוכיח אם סלל יסוד
 דבר סתמי וראיתי למי שהוא מכסיר הבטול, בענין זה, שבעה מאמרים
 וחושב סתם מדרך העיון ושכלל לקיים, ואני רואה לזכרם, ולזכור מה שיש
 עליהם, מן חסוכות • ואומר, תחלתם הקשתו על החיים והמות, הוא אומר
 שאשר כשר, להחיות בחכמה ולהמית בחכמה, כן יתן תורה בחכמה, ובטלה
 בחכמה (והחבאר ליכניס כיניס הפרם גדול, כי לא תהיה, כי חס להמית
 ולא נתן תורה לבטלה, כיהמות היא דרך הנסיעה אל העולם הבא, אשר
 היא הכונה, ולא נתן תורה בעבור לבטלה, כי התורה, אלו היתה בעבור
 לבטלה, לא היה אפשר לכל תורה מבלי בטול, ותבטל הראשונה בשנייה
 והשניה בשלישית, עד אין תכלית, וזה סקר / ועם זה, אלו היה זה כן, היה
 בתורת השנית, לעולם הסך וסתיים, ובאור זה שהתורה השנית, יהיה בה
 הכונה וולתה, מפני שהיא תורה, וזה מספיק כל תורה, ותהיה היא הכונה, מפני
 שהיא מבטלת הראשונה, וכך משפט כל מבטל, סתמי הוא הכונה הראשונה,
 והוא מאמר ים בודקות • והשני הקשתו על המת המצויים בתורה, וסוד
 התורה מהם, במות, וראיתי, סתמות לא היה אפשר סלל יסוד בתורה, מן
 המתים, כיון סלל יסול עליהם, ונא יסול אזהרה, ואין סתמי, כיה מאמרים
 בלעדיה

צ'לעדין, על מה שאי אפשר בלעדיו, ואם לא היה אפשר בלעדיו, רבטול, פור
 וסוב ההפך אשר זכרתינו, פס בטול כל תורה. • והסליסית, הקשתו על מי
 מעוסק ביום, ויטעות ביום אחר, ויצום ביום, ויאכל ביום אחר, וזגס כן
 אדרד הקהרה, כי הארמפי סלא היה ביכלתו, סיצום בכל יום, ולא סיטעות
 בכל יום, לא היה נכון, סיצוהו הכורא בזה, והתורה יתכן לארס סיטעות
 בכל דור. • והרביעית הקשתו על מה שמעשיר ומוריש, מפקח ומעור
 מעוסק כל אחד מהם, בעת שהוא טוב סיטעותו בו, והסתכלתי מה שיש בין
 הדברים האלה, כי כל ההכלח, כבר שמסגמול, מי שעבדו, וכל היסורין
 שם במול, מי שהמרה אותו, אכל התורה לא שמה במול, לא על העבור, ולא
 על המר, אלא היה טוען זה, טוען ביה' מפסידתו עליו, וחסורו, ארסוק, מפני
 שתכלתו, היה במול לרבר שקדס לה, כיון שאין תורה לפניה. • והחמישי
 הקשתו, על התארים הקמרה, אשר שהיא ירוקה, והדומה לזה. • ואלה כלם
 התכונות, בהם, והנה הם מחוייבים, אם בבניה ובטבע או בהרגל, והתורה
 איננה כן, כי אם היתה כן, היה מתחייב בטול כל תורה, ויטוב ההפך. •
 וששטי אמר, באשר היתה המלאכה בשבת מותרת, בסכל ובטלה, הסמם
 במניעה, בן יתכן שיסיב, שמע אחר אל התרת', ואז' בענין זה, היתה זאת
 ההקשה נגמרת, אלו היה הסכל מחייב המעשה בשבת, ואז היה לומר, שהמעשה
 בטל מחוייב, והוא אכל ההתר לא כי הארס לא סר, סיראה בסכלו, שהוא
 מותר לו, סיבטל בכל יום שבת, וזולתו, אם למנוחת גופו, אם להנאה, סימנה
 בה, או לשנייהם יחדיו, וכן באה התורה, במה שהיא מותרת בסכל, ואמרה לו
 השבת למנוחת גופו, ושתקנה בזה תועלת ובמול, ולא בטל לרבר, א' ע' פ'
 שסמועולמי, כי יתכן בסכלו, סיצוהו חכם לבטל יום ידוע, ויתן לו לכל יום
 דיכל. • והשביעי אמר, באשר היה נכון שתה' תורת משה, בלתי תורת אברהם
 היה גם כן נכון, שתה' תורה זולת משה בלתי תורתו, וכאשר נעין בתורת
 משה נמצאה תורת אברהם באמת, אך הוסיף משה המצו, והשבת לחדושים
 שהחדשו על עמו, כמי שינצל ביום ידוע, וידור לזום אותו, הו' תמי' ובאש'
 ייסר זה אכלו מחמת עצמו, אשר סיצוהו בו אלהיו, ואם היה התוסף בטול
 מי שהוא מתנדב בתפלה, או בצום, או בצדקה, כבר בטל תורתו, ואם בעל
 התורה חתיר לו זה, כבר חתיר, סיבטל תורתו, ומתחייב על הקסוריו. •
 הראשונות, כמו זה ואלה כלם ירחמו אלמים טרדות, לא התקיים מהם, עס
 חציין מאומה, ואחר אלה השבע' אני רואה לזכור דבר, שהם אומרי ירחבו
 בו הדברים, והוא, שהם אומרים, כמו שהיה סבת האמין במסקה, עמידו
 האות' והמוסותים, בן חייב שתהיה השבת לקאמין, כוללת, האות' והמוסותים

ותמחתי בעת שמעית תמהגדול הוא סמכת האמינונו במשה לא תחלה
 האותות והמופתים בלבד / אבל סבת האמינונו, ובכל נביא סיקראנו
 תחלה אל מה שיבשר וכתב נשמע דברו ונראה אותו שיבשר נבקש ממנו
 המופתים עליו, וכאשר יצמירם נאמין בו / ואם נשמע טענתו מתחלתה
 ונראה שלא תבשר לא נבקש ממנו מופתים כי אין מופת על נמנע, והדרך
 באלה חסדי ענינים כרחוק ושמעון עמדו לפני הדין / ואם יטעון ראובן
 מה שאשר כמותו הובילו את ישיעליו אלה דיבר יבקש ממנו הדין עדים
 וכאשר יעידו הצדדים יתחייב לו חממון / ואם יטעון עליו מה שאי אפשר
 באלו אשר יש לי עליו חזקת / תהיה טענתו מעקרה בטלה / שאין חזקת
 בדעות אדם, ולא יתכן שיבקש הדין עדים על זה • כן הדרך עם כל טעון
 בכבואה, ואי יאמר לנו שזה מבוך חתכם שתבזמן יום כך, נבקש ממנו
 אונות, וכאשר נראה אתם נאמין אותם, ונבזמן ואם יאמר אלהי יבזמן חתכם
 לנאוף ולגנוב, או שהיה מודיעכם שיביא עי חזקת, או שברא השמים
 והארץ בשבת, בלי תחשבה לא נבקש מעגנו אות, משני שקראנו, למה שלא
 יבשרוהו השכל, או הגדה נאמנת / וכבר הוסיף יקבתם על המזמר הזה
 ואמר אם לא יבשר אלינו ויראנו האותות והמופתים / ונראים בהכרח מה
 נאמר בעת ההיא, עניתינו כי נאמר בעת ההיא, כאשר נאמר, במי שיראה
 לנו אותות ומופתים, על עזיבת מה שיש בשכלנו, מטוב הדבר, וגנות הכובד,
 והדומה לזה • והנדרך לומר כי גנות הכובד, וטוב הדבר, אינם מדרך השכל,
 אבל הם מדרך הכווי והאזהרה, וכך מניעת הרביח חסוהניאוף והגנוב, והדומה
 להם, וכיון שיבא אל אלה הדברים, הקל טרחו מעלי, ולא תזכרתי לרברב
 עמו / ומהם מה שמביא טענה על בטול הצורה בפסוקים מהמקרא, והנני
 זוכרם, וזוכר דבריו בהם, ומה שיש תשובה עליו, ותחלתם, ויאמר יי' מביני
 וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן וגו' • ואלה השלשה שמות להר סיני
 והוא שכלהר יסיק בתחלה, כנגד עירות שמות פוסקים אותו בשמות, כמון
 סנקיראת כל פסקה ממנו, בשם העיר סכנגדה, כמו שהים אחד ושאר צות
 אשר כנגדו, מקנות אותו, שמות רבים, לעמת כל ארץ, כן הר סיני הוא הר
 נבר סיני, ושעיר, ופארן, בפגשים שניהם / הוא אמרו ויטעו בני ישראל
 למעשיהם מתדבר סיני, ויחזו במדבר פארן / והראיה על שפארן ושעיר
 בפגשים, אמרו ואת התורי בהרם שעיר, עד איל פארן / ומבאתי בקצת
 הפגשים, שעיר רומים בו, אל הר סיני, כמו שאמר יי' בבאתך משעיר
 נאמר כך אמר זה סיני / והוסיפו אנשים, ואמרו שהוא אחר, שאמר הופיע
 מהר פארן בלשון החולק, אמר אלוה מתימן יבא, וקדוש מהר פארן, בלשון

העמיד, והתבאר לך מהמנין כשיבא יהיו קצת המלות חולפות וקצתם כאלו
הם עתידות, כאשר מנה חטאות אבותינו במדבר, וימרו על ים סים בוא
מחרו סכחן מעשיו, ויתאוו תלואה במדבר, וקצתם כפר עליהם בלסון עתיד
יעשו עגל בחורב, תפתח ארץ, ותבלע דת, כאלו הם עתידות, וגם חונפות
באזנות, כי כן דרך המורה, שיאמ' פלוני ייטיב לי ויושילני, כן דרך המתרעס
לומר, פלוני יחמסני, ויויקני, ויעסקני, וראיתי אנשים טוהלים, מיהו זה
סאמר עלינו, וציר בבויס סולח קומו ונקומה עליה למלחמה, והודעתים
סאחא יחזיאל, וזאת המלחמה היתה לארוס, כימייסוספט, כי עובדיה היה
בימיו, וכאשר באו להלחם עמו בכי עמון ומואב בהר סעיר / כאשר הוא
מפורס בדברי הימים, גם יסוספט, והתפלל אל אלהיו, כאשר הוא כתוב,
וּסְמַח אֱלֹהֵי יִחְזִיאֵל, בעבור רגבים הם, באמרו ויחזיאל בן אכריו בן בניה
בן ישיאל בן מתניה הלוי וגו' ואם להם התיצבו אתם לכד ואלהים יצילכם
מארוס הוא אמרו לא לכם להלחם בזאת התיצבו עמדי, וראו את יסועת יי'
וענין קומו בדברי עובדיהו, הוא ענין התיצבו עמדי בדברי יחזיאל, וכאשר
סמע ממצנו התיצבו גועזו בזה, וחסכו סאחא רצו, העמידה להלל ולהודות
הוא אמרו, ויועץ אל העם ויעמד' משוררים ליי, והפיק בזה רצון סבורא
והצילם מן האויב, כאשר החלו להלל ולהודות לו / כמו סאמר ובעת החלון
ברגס ותהלה וגו' • והכל כבד חלף • ומצאתי זולת אלס, טוען בדברי
ירמיהו, חנה ימים באים נאם יי' וברתי את בית ישראל ואת בית יהודה
ברית חדשה, ואמרתי לו ראה מה סאחריו, כי כבד פרס סהברית הזאת
סחדשה, היא סתורה עבמה, באמרו כי זאת סברית אשר אכרות את בית
יסראל אחרי הימיהם נאם יי' נתתי את תורתי בקרב וגו' ואינ' סבחה סלא
בברית הראשונה, אלא סלא סתופר בפעם הזאת, כאשר סופרה בראשונה,
באמרו אשר סמה ספרו את ברית, ואנכי בעלתי בס' • ואחרי אלס
המאמרים מצאתי להם ספקות מן המקרא, הם חוסכים סיראו מהם בטול
צווי וזהרה, וגם רבים, ואשר נלוח אליהם יותר מהם, אבל סמכתי מהם
על עשר סאלות, ומה סיבא מוולתם, יתבונן בהם, סקורא את ספר יזק, כי
יבגלו לגאפני סעטות בהם, וגם סבריא אשר סברו בהם • ותחלתה לקיחת
בני אדם את אחיותיהם ואומרים זה בטול ואין זה בטול אבל סאחא לדרך
בי אכנחן חוסכים ססאחות מנועה קודם משה כמו סמצאנו אכרוס אומ'
לסרס אמרי נא אחותי היא אבל לקיחת בני אדם את אחיותיהם הים
בעבור סהכרח כי לא ססמחן המדברים זולתם, וכאשר רחב סרוע ספסקס
אמתלת סהכרח למי סעסס זה כמי סיאכל ביום ססוס בחלני נכאשר ירפא

מעשה אמתלתו וכמי שיאכל המתה במדבר וכאשר ימצא זולתה חסד
 שמתלא * והשנית דן על קין בעבו' הרבו הכלונד ונע בלכד ודן אחריו
 כן בהריג' כל רוצח וזהב' לאיכנו בטול כי החלא' בזה להרוב את הרובת
 בי אס' בדיון ועדים וכיון שלא נמצא' בעת הרוב קין את הכל לא נתחייב
 מהרב ארענסו בזולתו הלא תראה שאמר לנו שוטף דם האדם באדם דמו
 יספך * והשלישית מה שכוה בקרבן כל אדם אחר כן מנעם כלם חוץ
 מאהרן וכניו וזה גם כן איננו בטול כי אין כתו' אומר שכל בני אדם העמדו
 להקריב אבל היה מקריב קודם אחרן מי שהיה מעמד בכמו מקומו אבל
 זולת המעמד לא היה לו להקריב קודם בחירת אהרן ולא אחר בחירתו *
 וזה רביעית הקרבת הקרבן בשבת אחר אסור המעשה בו וזה גם כן איננו
 בטול אבל הוא ממה שמאמץ רוחת הבטול כי הקרבן היחיד קודם מכות
 משבת ולא יתכן שיקלענה מכות השבת ויהיה זה בטול ואסור שאל
 שמתעשים חוץ מן הקרבן והמילה הקודמת בילה * והחמסית מה שאמר
 שביורא לאברהם על יצחק וקעלהו סס לעולה על אחד האחים וגו' ואח' כן
 אמר אל תסלח לירך אל הנער ואל תעס לו מאומה וזה גם כן איננו בטול
 אבל לנו ולא אצלם כימי שמכשיר שבטול לא יכסירו קודם שיקבל המכזה
 פעם אחת שלא ייח' שוא אבל צוה לאברהם סימון את בנו לקרבן וכאשר
 פסלם ממנו הזמון בהראות הצבים והאש ולקחת הסבין אמר לו ריך לא
 פיתית מאר יותר מזה * וחמסית מה שאמר הכורא לבלעם על שלוחיו בלך
 לא תלך עמם ואחר כן אמר לו לך עם האנשים וזה גם כן איננו בטול כי
 האנשים אשר מנעו ללכת עמם אינם האנשים אשר צוהו ללכת עמם כי
 אמר ויוסף עור בלקסלנו שריש רבים וככברים מאלה ומנעו ללכת עם
 משחותים וכוהו ללכ' עם הגדולים לחוסף בגדלתו עד שיאמ' הבזיל הכורא
 בני ישראל מיד פלגי האדם הגדול * והשביע' מה שאמר הכורא לחזקיהו
 בי מת אתה ולא תחיה אחר כן אמר לו חכני יוסף על ימיו חמש עשר שנה
 וזה גם כן איננו בטול מפני כשהכורא מצוה זוני אינס אובערהאל עבדו
 וכאשר יסמעהו העבד ותחת בו קערה יסור ממנו מה שאימ' בו וכמו
 שידענו מעבין גינוה וכל בעל תשובה ונכנס * והשמינית ענין ואקח
 חת הלויים תחת כל בכור בכני ישראל וזה גם כן איננו בטול כי ממנהבו
 להגדיל מעלת עבדו וכאשר ימרח אותו יספילנו כמו שהסבין אדם בגן
 עדן וכאשר חטא גרשו והביא אבותינו לארץ כנען וכאשר חטאו הגלס
 ופורסו וכל מה שהוא על דרך פסונם כן * ותשיע' אמרו כי יחושע כלם
 בשבת ואין קדו' כן כי לא זכר בכל יום מלחמק אבל היו בכל יום נושאים
 בארץ

הארון ותוקפי' בסופו' ואלו המעסי' מותר' בסבת אבל היום חז' סבו הית' המלחמה לא היה שבת - וקעסיר' אמרו שהכוכ' בתחל' היתה נבר המסב' ואח' כמשתיק' והפנה אותו אל בית המקדש וזה ג' איכנו בטול כי הכנסת חלה הית מכותה תחלת' כנגד הארון ובמדר' במדבר היתה הכונה שם ובאשר כסע אל הגבל' וסילה נכח וברעון וכח חלכה הכונה לאחריו וזו ממש' האמ' סיל' העלו אחר חבלה ואבשי' מהם דקדקו במלת פולס ואמרו ראינוהו בלשון עברי' מתחלק' לחלקים ואמרנו כן יסנה שלש פנינים א' מהם המרים שנה והשני ימי הכוכ' והוא וסליש' כל ימי עולם ובאשר נראה את זה על מצות הסב' יבטלנו שני פניני' ויתקיי' מהחזון כי גאינו את ידמיו' והיה אשר דוד משה קרוב לטמון מאו' וחמשי' שנה וזהו דורות רבים וכתות רבו מבני ישראל מזהירים על שמירת יום השב' ושלל יפשה בן פלאכה במושאמר ולא תוביא' משא מבתיכם כיום השבת וכל עלאכה לאתעטו וקדשתם את יום השב' כאשר בוית' את אבותיכם וכיון שבטל זמן החמשים והמ' האבנים בהם לא נשא' מן החלקים כי אם ימי וקצתם טואליט אותנו על פלות חקבלה אשר מעטנום שגולס בכתמדת' וזאת הורה כל ימי עולם והוא חושב כי תאמר שנאמר לו יעבור סכר' אחרת לסנותו עלינו - ומהגנו שנאמר לו היתבא בפולס דבר אמת' אבוא' תמנה' עמו כל סכר' וכל ספק ואם יאמ' לא יבטל אמת' הדבר וימי' ימחולו בספק' ואם כן תאמר לו בדבר' סחוף האמת' שמענו כזוים לסעו' מצות המורה הית' מהה' גי' שאנ' יאמר ולכם הברכה' אנחנו קבלנו מארס טריוסון סכלבס טעטנו וסנאכ' בסר בחלב וסנחורס בסור ובחמור יחדיו וזין לבס ליקכל דברי' כביא סי' והרט כי ארס אמר לנו של איבסלנו - ואלה ייעירך חיליט טענות' זין להס עקר אבל הם טוענים אותם לטראמים אבל טוגנים הברכה' שחס מותרים בלבר ואנחנו בסך מורים שהיו מותרים בעין סגין וקדרכת מניעתם בסכל מפני שהיה אפשר לארס להמנע מהם מצד עצמו לתועלת סתג' יענו ואלו ה' סכר' ברחמי' למעון לעית' מהם טעטנו להם לא היו טומעין לזכי' מהקבל איכנו אומר בכל יום אלא מה שאמר באתמול ואיכנו כמו מחושב סנועץ מ' אפס' לו לומ' נבלה ל' היום מהם סלא עמדת' עליו אתמול עתה ירחמך ה' אחר סגרו אלא סבטולים מעלינו ובטלנו סתמח הגדול עלינו סלא נקיים אלא המכות אשר יגענו וחסתדלנו לחשמיד' הלא תשוב חגיגה לריה במי מאמ' עליה תקסיח בנית' ללא לח לריה יגיעה וגו' ונחיה' במי' סאין לודעת ולא תכוכ' כעו' שא' בי' אס' אלוה' אפס' ולא תלק' לא בבי' ובר' קסמ' אס'

ואחרי אשר דברתי בעניני הכטול במה שזכרתיו וזכרתי הערכובים
העולים על הלכבות בעבור מות הנביאים ואכילתם וסתיתם ומסגלם
והחמם העובר עליהם להבד את מלכבות אשר במעט סיפסדו בעבורם
וזכרתי עוד מהספורים הנפלים על הבורא בהרחקת הדמות וסער • ה
החכמה והיכולת והתארים אשר אם קיימי טובלם הייתי ירא שיכפרו בני
אדם אני רוצה סאחב'אליהם שנים עשר עניני אני חושב שאם לא אדבר
על אחר מהם יתבלבלו לבות בני האדם ותפסד אמונתם וכאשר נבארם
יסור סלטון ספקותם ויברו הלכבות מהם כאשר התבררו מן הראשונים
ואומר אולי קצת בני אדם מקבצים להחזיק בספר הזה בעבור שאין פרוש
האבות תבוארים בו ואומר כי איננו לבדו המסד לתורתנו אך יש לנו
זולתו שני משכים אחרים אחד מהם לפניו והוא מצאע סככל ושני אחריו
מוצא הקבלה ומה שלא מצאנוהו בהם והסלימו בה חמדות
בכמותם ואכותם בזה • והשני אולי אחר מקצר מהחזיק בו בעבור
סחושב שיש בו סתירה כאמרו בסמואל ויהי ישראל סמונה מאות אלף איש
ובדברי הימים ויהי כל ישראל אלף אלפים ומאה אלף איש ואומר כי
הרוב לסלסלאות אלף היו כתובים בספר חמלך ארבעה ועשרים אלף
לכל חדש כמו שאמר לכל חדשי השנה המלכות האחת ארבעה ועשרים
אלף והפילו מן הכנולא האחת הכתובים ונכתבו באחרת • הסלימי
אולי יביאהו לזה מהסבב שיש בו הגד' שהיא סקר שיהיה הבן גדול מן האב
סנתיים כי יהורם בן יחזקאל מת והיו לו ארבעים שנה ועמד אחיה בנו
תחתיו ונכתב במלכים שהיו לו שנים ועשרים שנה ובדברי הימים שנים
וארבעים שנה • ואומר כי מנין שנים ועשרים שנה לחיו ומנין השנים
וארבעים שנה לחיי אמו וסיתא העלה בזה כי בעבורה מת ואם יתבענו
תובע איד ייחסוהו כחן אל מנין שהיה קודם היותו • ומה חקרתי על ענין
זה ומצאתיו סיהיה אחד מבני ישראל מברקס הבן ונודר נדר קודם סיוחן
אותו בשנים וכאשר ינחן אותו יקראוהו בן נדרי כמו שאמר מה ברי ומה
בר בטני ומה בר נדרי • וכן מעמיקים מברקסי האמת על הענינים
גד סיתברר להם סדרך • וארכיפי אולי ימהר ממחר בעבור מצות
הקבכות אם לסחוטם הבהמות או להקטרת הדם וסחלב ואקריב סענין
הזה ואומר כי הבורא גזר על כל בעלי חיים במות וסם לכל אדם ימי
חיו וסם מדת סיהיה הבהמות לעת סחיעת וסם סחיעטה במקום סמות ואם
יש סחיעטה בער יותר על בער סמות הוא היודע זה וראוי אז לתת להם
ספרד סחיעט סער סחוא • ונאמר זה אס תתברר סחוספת בסכללא
בגבול

בַּבְּרֹאֲאֵל הַקְּטָנִית הָדָם וְהַחֲלָב כִּבְר בְּאֶרֶץ הַתּוֹרָה שֶׁהָשֵׁם זֶה שִׁיתָבוֹן בּוֹ
 בִּי נִפְסוּתִינוּ וְשִׁכְנוֹת הָדָם כִּמוֹ שֶׁאִמְרָ בִּי נִפְסָכָל בְּסֵר בְּדָם הוּא • וְכֹאֲשֶׁר
 נִרְאָה זֶה נִשּׁוֹב אֶל נִפְשָׁנוּ לֵאמֹר לֹא נִוְקָה לַחֲטָא שֶׁלֹּא יִשְׁפֹּךְ דַּמּוֹ וְיִשְׁרָפוּ
 חֲלָכָנוּ בְּאֶשֶׁר אֲנַחְנוּ רוֹאִים • וְהַחֲמִישִׁי אֲוִלִי חוֹשֵׁב יַחֲסוֹב אִיךָ הַשִּׁכִּין
 הַבּוֹרָא אֲוִרוֹ בֵּין בְּנֵי אָדָם וְהִנֵּחַ הַמִּלְאכִים הַטְהוּרִים וְכֹאֲמִי הוֹדִיעָךְ
 מִהֵנִיחַ הַמִּלְאכִי הַטְהוּרִים בְּלֹא אֹרֶךְ כִּי אֲפֹשֶׁר שֶׁכִּבְר הַשִּׁכִּין הַבּוֹרָא בִּינִיחָם
 מִאֲוִרוֹ כִּפְלִימָה מִסִּמּוֹ בֵּין בְּנֵי אָדָם כֹּל שֶׁכֵּן שֶׁהַכְּתוּבָה אֶל נֶעְרֵךְ בְּבוֹד
 קְדוּשָׁתָם רַבָּה וְכוּרָא עַל כֹּל שֶׁיִּכְיִין רוֹצֶה לֹמֵר מִיִּשְׁקוּא שֶׁבִּיב חָאוֹר קְהוּל
 וְשִׁשִּׁי אֲוִלִי יִתְמָה מִמַּעֲסָה הַמִּשְׁכָּן וְיֹאמֵר מִה לְבוֹרָא לֵאמֹר לֵאמֹר
 וְלִכְרוֹת מוֹדֵלְקוֹ וְלִקְוֹל כִּסְמַע לִנְבוֹן וְלִחֲסֵם אֲפִוּוֹ לִרְחִיט טוֹב
 וְלִמְנַחֵת טוֹלֵת וְיִין וְשִׁמֶן וְפִירוֹת וְהָדוּמָה לָזָה • וְיֹאמֵר וּבִלְהִיט אֲשֶׁר
 בִּי אֵלֶּה כֹּלֵם מִדְּרָכֵי הַעֲבוּדָה לֹא מִדְּרָךְ הַנֶּרֶךְ בִּי כִּבְר דִּין לֹן שֶׁשֶׁלֹּא יִנְכֹּן
 בְּרִיךְ אֵל דִּבֵּר אֲכַל בְּוֹרֵךְ הַכֹּל אֲלִינוּ אִךְ כּוֹוֹן שִׁיעֲבֹדוֹ וְעִבְדִּינוּ מִן הַטּוֹב
 שֶׁיֵּשׁ לָהֶם וְהַטּוֹב מִה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֲבֵסֵר וְהִיִּין וְחִסְלֵת וְהַקְּטָנִית וְהַסִּמּוֹן וְהַדְּבָרִי
 הַעֲרִיבִים וְיִכְיָאֵם מִהֶם דִּבֵּר מוֹשֶׁה כִּפִּי יִכְלָתֵם וְיִגְמַלְסֵם הוּא בְּדִבֵּר רַב כִּפִּי
 יִכְלָתֵם כִּמוֹ שֶׁאִמְרָ לְכָבֵד אֶת יְיָ מְחֻנֵּךְ וְכוּ' וְיִשְׁלָאוּ אֲשֶׁמִּיךְ שֶׁבֵּעַ וְכוּ' וְיִכְלָם
 מִדְּעוֹתֵם שֶׁלֹּא יִכְיָלֵם אַחֲרֵם מִהֶם זֹלָתוֹ בְּעִבְדוֹת הַעֲבוּדוֹת הָהֵם כִּמוֹ שֶׁאִמְרָ
 זָכַרְתָּ לְאֵלִים תּוֹדָה וְשֶׁלֹּם לְעִלְיוֹן נְדִיךְ וְקִרְאִי בְיוֹם זֶה אֲחֻלָּךְ וְכוּ'
 וְיִכְבְּדוּ מִסִּבֵּן הָאוֹר הָאוֹר שֶׁנִּקְרָא שְׂכִינָה מִמִּמּוֹנֵם בְּזָחַב וְכֹאֲשֶׁר וּבִלְהִיט
 הָיִיתִים וְשֹׁאֵר הַדְּבָרִים הַנִּכְבְּדִי וְיִגְמַלְסֵם עַל זֶה שִׁירָאָה לָהֶם הַכְּבוֹדָה מִן
 הַמִּשְׁכָּן הָהוּא כִּמוֹ שֶׁאִמְרָ עַל הַמִּשְׁכָּן וְכוּ' עֲדִיתִי שָׁמָּה לְבִנֵּי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּם
 בְּכִכּוּרֵי • וְכֵן יִשּׁוֹב מִקּוֹם לְשִׁמּוֹעַ תַּפְלֵת הָאוֹמָה בְּכֹל זֶה שֶׁתִּמְצָאֵם
 בְּאֶשֶׁר שֶׁכֵּר שֶׁלֹּא הַכְּבוֹדָה הַבֵּית מִשְׁעָרֵי שְׁמִיעַת הַתַּפְלוֹת וְיֹאמֵר לוֹ הַבּוֹרָא
 מִמַּעֲתִית תַּפְלֵת וְחַת תַּחֲנִתָּךְ אֲשֶׁר תַּחֲנִתָּ לִפְנֵי • וְהַשְׁכִּיעִי
 שִׁיחֻשׁוֹ בְּחֻלְתֵּי הַמִּצְוֹת אִיךָ יִהְיֶה חֹאדֵם בְּעוֹד בּוֹכּוֹ בְּבִרְיָאָתוֹ הַסְּלֵמָה
 אִיכְנוֹת תִּמְיָם וְכֹאֲשֶׁר יִכְרוֹת מִמֶּנּוּ דִּבֵּר יְרוּעֵי יִהְיֶה תִּמְיָם רַבּוֹנִיבָה הַמִּלֵּה
 וְאֲבֹאֵר בִּי הַדְּבָרִים הַסְּלֵמָה הוּא אֲשֶׁר אִיךְ בּוֹ לֹא תוֹסֶפֶת וְלֹא חֲבוּרֹן וְכִרָא
 הַבּוֹרָא זֶה חֲאֲבֵר תוֹסֶפֶת בְּאִישׁ וְכֹאֲשֶׁר יִכְרָתֵנוּ תְּסוּרָה תוֹסֶפֶת וְיִשְׁאֵר שֶׁלֹּם
 וְהַשְׁמִינִי • שִׁיחֻשׁוֹ בְּעִנִּין פִּירָה אֲדוּמָה אִיךָ הִיָּתָה מִצְוָה שֶׁתִּטְהַר
 הַטְּמֵאִים וְתִטְמָא הַטְּהוּרִים וְכֹאֲמֵר אִיכְנוֹ דִּבֵּר זֶר שִׁפְטָל דִּבֵּר אַחֲרֵי שֶׁנִּי
 פִּעִלִים זֶה חֲפֹךְ זֶה בְּעוֹרֵךְ אֶל הַגּוֹף הַפּוֹגֵעַ בּוֹ כִּי אֲנַחְנוּ רוֹאִים הָאֵם מִתְּכַת
 הַעוֹפֶרֶת וּמִקְפִּיאָה הַחֲלָב וְכִרָאָה הַמִּים מִרְטִיב עֵץ הָאֵרֶץ וּמִגִּבֵּה הַעֵץ
 שֶׁנִּקְרָא אֶל גִּמְיֹן וְנִקְרָא אֶל הַטּוֹב מוֹעִיל הָרַעֲבָה וּמִזִּיק הַשִּׁבְעָה וְנִקְרָא

הַרְפוּאָה הַחֲסוּבָה תֹּעִיל לְחֹלֶם וְתִזְקָה לְבָרִיא וְאִינֶכָן זֶה כִּמְיָה דְבָרָא
מִטַּהַר הַטְּמֵא וְתַטְּאֵה הַהוֹר **וְהַעֲשִׂי** הַקָּרִיב אֶשֶׁר הֵן
מִקְרִיבִי לְעֹזְאֵל בְּיוֹם הַכַּפָּנִי

לְבָנֵי אֶדְם שֶׁהוּא שֶׁסָּדַר וְאֹמֵר כִּי עֹזְאֵל שֶׁסָּדַר כְּמוֹ שֶׁאֶחָד בְּמִקּוֹם
אַחֵר הוּא הֵכָה אֶת אֶדְם בְּגִיָּא מִלֵּחַ עֲשֵׂרֶת אֲלָפִים וְתַפְסֵם אֶת הַסֵּלֶק
בְּמִלְחָמָה וְיִקְרָא שְׁמָה יִקְתָּאֵל עַד הַיּוֹם וְכֵן יִבְנֶאֱל וְיִדְנֶאֱל וְיִרְשָׁאֵל הַכֵּל
מִקּוֹמֹת וְהִיא אֶחָד מִשְׁנֵי הַשְּׁעִירִים מִקְרִיבִים אוֹתוֹ עַל הַכֹּהֲנִים בְּמִקְדָּשָׁם
בִּי רוֹב חֲזָאִיהֶם הִיא בְּמִקְדָּשָׁם וְהָאֶחָד מִקְרִיבִים אוֹתוֹ עַל הַהֶמְוֶן חוּץ
לְמִקְדָּשָׁם עַל דְּרַךְ הַיִּתְרוֹן אֲבָל עֲנִין הַפֶּלֶת הַגּוֹרְלוֹת אֶשֶׁר הוּא יוֹתֵר זֶה
מִמֶּנּוּ שֶׁמֶן בְּעִנִּין אֲבָרָא בִּי אֵין זֶה לְשִׁנּוּי הַמּוֹקְרֵב לוֹ אֵךְ הֵם שְׁנֵיהֶם קָרִיב
לְאֵלֹהִים אֶחָד אֵךְ הַפֶּלֶת הַגּוֹרְלוֹת בְּעֶבֶר שְׁנֵי הַמּוֹקְרֵב בְּעֶדֶם וְחֵם כֹּהֲנִים
וְיִסְרָאֵל וְרֵאשִׁי שִׁפְלֵי גּוֹרְלוֹת תַּחֲלָה וְכֹאשֶׁק יִהְיֶה לְכָל אֶחָד שְׁלוֹשָׁן יִקְרִיב
אוֹתוֹ בְּעַד כַּפָּסוֹ בְּכִירֹר שֶׁהוּא קִנִּין לוֹ **וְהַעֲשִׂי** אֲנֹנִי עַל
עֲבָלָה עֲרוּמָה אֵיךְ יִכּוֹפֵר בָּהּ לַעֲם

עֲשׂוּהוּ כִּי כֹכַר הַקָּדִים בְּתַחֲלַת הַעֲנִין כִּי יִמְצָא חֲלָל לֹא כּוֹדֵעַ מִי הֵכָהוּ
וְאֹמֵר כְּמוֹ שֶׁרָאוּ לִיכָר הָאֶדְם עַל עֲשׂוֹנוֹ מִה שֶׁאֵין רָאוּ לְעֲשׂוֹתוֹ כֵּן רָאוּ
לִיכָרוֹ עַל עֲוֹנוֹ לְעֲשׂוֹת מִה שֶׁרָאוּ לְעֲשׂוֹתוֹ וְאַלֶּה הַנּוֹכָרִים אֲלוֹהֵי
מַעֲמִידִים שׁוֹמְרִים וְכוֹכְבִּים בְּעִיר הִיא כּוֹדֵעַ מִי כֹכָן וְכֹאשֶׁר לֹא
עָשׂוּ כֵּן הַתַּחֲיִיבֹו בַּעֲוֹנוֹ וְלֹא בְּשִׁיעוֹר דְּמִי הַבְּהֵמָה הִיא בְּלִבֵּי אֵךְ
בְּמִכְשֵׁוֹתֶם מִן הַזֵּרִיעָה הַקֶּבֶת שְׂדוֹתֶם **וְהָאֶחָד עֲשִׂי**

שֶׁהוּא רוֹאֶה הָאֹמֵת הַמְחֻזָּקֶת בְּתוֹרָה
הַזֹּאת דְּלֶה וְנִקְלָח וְכֹאמֵר אֲלוֹ שֶׁם לֹאנְשֵׁי חַתּוּנָה הַמְלָכוֹת חַתּוּמִּידָה הֵן
אֹמֵרִים עֲלֵיהֶם הַכּוֹפְרִים כִּי אֵינֶם עוֹבְדִים אֱלֹהִים כִּי אֵם לְשִׁמִּירַת
תְּאוֹתֶם וְכֹאשֶׁר יִרְעֵת שֶׁאֶזְרַע עַל אֵיבֹו וְאֵין עוֹד אֹמֵרִים עַל כַּפָּסֶם כִּי לֹא
עָבְדוּ בְּעֶבֶר שֶׁשֶׁפִּילֵם וְהִזִּילֵם וְלֹא נָתַן לָהֶם מַלְכוּת וְהַגִּדִיל הַבּוֹרָא אֱלֹהִים
וְלֹא חֲאֲמִינוּ וְנִתְקִיִּימָה עֲלֵיהֶם הַמַּעֲנָה וְהַסְפִּיל אֱלֹהִים וְלֹא כִפְדּוּבוּ וְחַתּוּמִּיב
הָדִין לָהֶם וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ וְלֹא כִבּוֹב אַחֲרֵי לְבָנֵינוּ וְתַם אֲשׁוּרֵינוּ מִנִּי אֲרַחָא
וְהַשְּׁנִי עֲשִׂי כִּי לֹא מִצָּא בְּתוֹרָה גְּמוּלָה וְלֹא עֲנוּם בַּעֲלוֹם כִּבָּא
אֲבָל מִצָּא בָּהּ גְּמוּלָה הַעֲלוּמִי בְּלִבֵּי וְאֹמֵר כֹּכַר
יִחַדְתִּי לְזֶה הַעֲנִין מֵאֲחֵר בְּכִנִּי עֲצָמוֹ הוּא הַמֵּאֲמֵר הַתַּשְׁמִיעִי אֲבָרָא בּוֹבֵל
מִה שֶׁצִּדִּיק אֲלִינוּ בְּעִנִּין הוּא בְּעִזְרַת הַבּוֹרָא יִתְכַּבֵּד

בְּשֵׁלֶם הַמֵּאֲמֵר הַסֵּלֶק מִן הַכֹּכַר

המאמר הרביעי בעבודה והמרי והצדק וההכרה אמר יהודה בן שאול

אמר העהבר אני פותח למאמר הזה הקדמה שאומר סוף על פי
 שראינו הכרואי רבים אין ראוי סנהיה נבוכים במכוון מהם
 רצוני לומר מי קורא כי הנה שער טבעי יתבאר לנו בומי הוא המכוון בכל
 הכרואים וכאשר נחקור בסער ההוא נמצא המכוון הוא האדם והוא כי
 המנהג והכנייה מסימנים כל דבר נכבד באמצע הדבר אשר אינם נכבדים
 במזל ונתחיל מהקטן שבדבר ונאמר כי הדבר יד ממוצע בתוך כל העליון
 והוא שהדבר יד יותר נכבד מהם כי במח הממח ותכונתו ממנו וכן מה
 שבמח' ממנו האילוני' הם יתיה הוא המכלל יהיה בתוך הפרי כמו השקד ואם
 יהיה מברשנו יהיה הדבר יד ממוצע בתוך הפרי ולא יפנו אל המאכל ויעזבו
 חוצה לשמרו וכן חלמון הכי' הוא הממוצע' בה כי ממנו יתיה האכרז וכן לב
 האדם הוא ממוצע בתוך חזקו מפני שהוא מסבך חפשו והחוס הטבעי וכן
 סרוח הוא באמצע העין מפני שהרא' בו ובאש' ראינו הדבר' הזה נוהג ברוכ
 הדבר' וראיתי הארץ באמצע השמים והגלגלי' סובבים אותה מכל צדדיה
 התקיים אל לנו כי המכוון בדבר' הוא בארץ ואח' הסתכלנו בכל חלקיה
 וראינו העפר והמים שנייה דומם ומצאנו הבהמו' בלתי מדבר' ולא נאמר
 ביהם האדם והתבדר לנו כי הוא הענין המכוון בלי ספק ורשנו הספרים
 ומצאנו בהם מאמ' הכור' אגבי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי אבל מתחל'
 התור' ספר כל הכרואי' וכאשר הסליגם אמ' עתה נעשה אדם כמי שבנו ארמון
 ומציעו ומתקנו ואח' מביא אליו בעליו • וכיון שהקדמתי הדבר' האלה
 אתחיל עתה ואומ' • הודיענו אלהינו על יד נביאיו שהוא שם לאדם יתרון
 על כל ברואיו באמ' וירדו בדגת היסונו' וכאשר אמ' במזמור' אדוננו מה
 אריר שמך בכל הארץ מתחלתו ועד הופו ושאו' נתן לנו יכולת לעבדו ושם
 אותה לפנינו והשליטנו עליה ושם שבחיר' ברסותו וכוהו סיב' בטוב באשר
 את רחם נתמי לפנך היום את החי' וגו' ואמ' אחרי כן ובחרת בחיים וגו'
 והשמירו לנו על המאמר חוק האותות והמנפתיים וקבלנוהו • ואחר כן
 פיינו במלאכ' העיון במח נתן לו יתרון ומצאנו יתרון בהמלא' אשר נתנה
 לו ולמדנו אותה באשר אמ' המלמד אדם דעת והוא בס' שומר כל דבר שחלף
 מהשעל' וכא' רואה רוב הנוגדות אשר תבא' וכא' הגיע להעביר הבהמות
 לעבוד לן סארץ ויביא' לו תבואת' וכא' הגיע למב' יתמיס ממעמקי הארץ

פארשיינן חולכים עד פנים ועוד עסה לו הגלגל'סוואכים מתנה מעצמם
 ובה הגיע לכנות הכתים הנכבדים וללבוש הבגדים החמודות ולתקן
 המטעמים הערבים ובה הגיע לכהוג החילים והמחנות ולהנהיג המלכות
 השלטון עד שנתקנו בני אדם ובה הגיע אל ידיעת תכונת הגלגל והליכת
 הכוכבים ושיעור גרמיהם ומרחקיהם ושאר עניניהם • ואם יחשוב
 חושב כי אשר נתן לוהיתרון הוא דבר זולת האדם יראנו אלה המעלות
 או קצתם לזולתו וזה מה שלא ימצאנו ובדין אם בן סתיה המצווה ה
 המיוחד הגמול העכוס כי הוא קטב העולם ומכונתו כמו שאמר בי לוי'
 מצוהי ארץ וישת עליהם תכל ואמר וכדיק יסוד עולם • וכאשר
 התבוננתי אלה הסרטים ומה שמסתעף מהם ידעתי כי מותר באר'איננו
 טעות טפולת בלכנו עליו ולא נטות אל סותירנו ולא סהביאנו גאון
 ולא עזות טנטון אותו לנפשו כי אם אמת ברורה וברק מבורר ולא
 סותירנו סחכם באלה הדברים כי אם בעבור ששמו מקום למצותו וסותירנו
 באשר אמר ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וכו' מרע בינה וברק
 סאכור מה סדיקתיו בסער הזה ממה סהוירך אליו • ואמר סחכתי
 ואמרתי איך תהיה הכונה מכל אשר בעולם אל האדם והנה אנחנו רואים
 גומו קטן ונכוס וסתיישבתי בזה ומצאתי סוף על פי טפול קטן נפשו
 רחבה מהמים ואחר כך בי מרעו כולל כל אשר בס עד שהגיעה לרעת מה
 שיש למעלה מהם אשר בן היא עמידתם רוצה לומר סבורא יתברך וכמו
 שאמר בפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד • וסחכתי בענין ימי חייו
 ואמרתי למה לא סחיה תמיד והתבאר לי סהבורא לא נתן לנו החיים סאלה
 הקצרים בעולם הזה אשר הוא עולם הסרס • אך באשר יסויעוהו יקו' לן
 החיים סתמידים באשר אמר סכתוב חיים סאל ממך נתת לו וגו' ובאשר
 אבאר במאמר סתשיני וסחכתי איך היה עם מותר האדם בנין גופו סלום
 מורכב מהדם והליחה וסתימררות ולמה לא היו סלקיו זכות סתמידות
 וסתיבותי סתסבה סאלת ואמרתי אם סרצה זה אנו רוצים סיברא סוכב
 או מלאך כי בוקר האדם הוא זה סנכרא מאלה סתערבות • והוא יותר זך
 מכל הדברים סאלה סארציים ומה סהוא יותר זך ממנו הוא אחד מהסניס
 אם מלאך או סוכב ומי סיחפץ לסוס בוקר האדם סתלקים אינס סלקיו הוא
 רוצה לכסלו במי סרצה סלא יהיו סמים כי אם מעפר וסלא תהיה ארץ כי
 אם גאס סירכנו סכל ומה סאיכנ' סחכמה וסבר אמ' מה רבו מעשיך י' כלם
 סחכמה עסית וגו' • וסחכתי עוד בחליים סכאים עליו ואמרתי
 סלוי' ככל מהס אן נדחו מעליו ומצאתים אנובים לן בעבור סיסוכ מ
 סחטיו

תחנאן ויכנע לאלהיו וייתקנו עניניו כמו סאמ' ואכת במכאוב על מסכתו
 ותסבתי עוד במשול החוס והקור והרגסתו בארם וזחלי העפר והחיות
 המזיקות וידעתי כי הרגסתו בזה מתקנתו כי אם לא היה מרגים בצער לא
 היה מפחד מעונם אלהיו כי באשר אמר אליו אני אצטרך לאקיה יודע מה
 הוא הצער וסמחו מרגים בצערים סאלה לבעבור יכירם ויהיו לו לדמיון
 כמו סאמר בחוס הגדול כי הנה יום בא בועד בתנור ואמר ברמות
 קענכם בארם חמת תנינים יינם • וחסבתי באלה הצרכים המורכבים
 בו ותאונות אשר הרבה מהם לרע לו ותבאר לי כי חסכם לא הרביכם בן
 בי אם לשום כל אחת מהנה במקומה בסכל אשר חננו האלהים תאות
 המזון להעמיד הצורה ותאות המסבל להעמיד תמורתו ויתעסק בכל כפי
 סבאר לו והתירו ואם הוא מתעסק בו מצד ההתר יהיה משובח ומתעסק
 בו מן האפור יהיה מגונה כמו סאמר תאות צדיקים אך טוב ותקוה
 דעשים עברה ואמר ביהלל דעם על תאות נפשו • וחסבתי איך יעותר לו
 הצער המכאיב וההתמדה באש וראיתי כי לעמת זה הנעימות התמידית
 וההתמדה בגמול ואם לא יחיו סניחם בן לא יקוה תקוה גמורה ולא יראה
 יראה גמורה וכמו סאמר אלה לחיי העולם ואלה לחיפוח לרצון עולם
 וחסבתי סחא קודם זה בזה עליו בעולם הזה להמית אותו באפני ארבע
 מיתות והתבאר לי כי זה לתקנתו ואיננה יצאה חוץ לסכל כי הסכל כסח'
 רואה כי האדם האחד כסיפסר אחד מנתחיו בחלי או בארם סכריתתו
 תקנה בעבור הצלת שאר גופו בן רואה מן המדברים כי המית מי שנסחת
 מהם (הסחית בארץ תקנה בעבור סינצל סאר המין כמו סאמ' והנסארים
 ישמעו וייראו • ואחר אשר ספרתי אלה הסבעה סערים מסער הצדק
 בצווי האדם הזה אומר נכן כל מה סנדרמה למאמין עמם סדומה להם ראו
 מיחשוב בו סטוב כי בלי ספק יצא לו פנים מן החכמה כמו סאמר כל
 ארחות יי' חסד ואמת וגו' • ואחר סבארתי איך תהיה העמידה על
 הסערים האלה מאפני הצדק אומר וממה סהא נאות לצדק סבורא
 וחמלתו על האדם הזה סנתן לו כח ויכולת לעשות מה סצחו בו ולחמס
 ממה סהזהירו ממנוזה מכוואר בסכל ובכתוב • בסכל סהחכם לא צוט
 אדם מה סאין ביכולתו ולא מה סילאה מעשותו ובכתוב כמו סאמ' עמי מס
 עשיתי לך ומחללתיך ענה כי ועוד אמרוקוי יי' יחליפוכה חריטו
 אלי איים ולאמים יחליטוכה ואמר עוד באור הכקר יעסוהבי יסאל ידם
 וראיתי כי היכולת ראויה סתהיה קודם הפעל עד סיתן לאדם הפעל ו
 (הע) יבה על סתמנה ביה אם סיתק סוק עם הפעל היה כל אחד מקס סכס

לאחר או לא יחיה אחד מהם עבה לאחר ואלו היתה אחר הפעל היה אדם יכול להשיבמה שעת קודם וזה הכל ואשר לפניו הכל וכבר התחיל שתקום יבולת הארץ קודם פעלו כדאי שישלם לו כל לחיט אל מצות אלהיו והרואה לבאר כי כאשר עשות האדם את הדבר הוא פועל בן עזיבתו אותו הוא פועל גם כן כי לא עזב אותו כי אם לעשות הפכו ואיננו בעזיבת הבורא יתכרך לבדל הדברים אשר בארנו שאיננו פעל ביהבורא כשעזב לבדל הגשמים ומה שיש בהם לא היה הפך לגשמים ההם אבל האדם כיון שפעלו המקרים הוא עוזב דבר שיבחר לפעול הפכו ואם לא יראה ישנא ואם לא יראה יבעש ולא תמצאו לו מעלה ביניהם וכן הכתוב אומ' ושמרתם את מקדשתי לכלתי עשות מחקות התועבות אשר נעשו לפניכם ואמר עוד אף לא פעלו עולה בדרכיהם הלכו • וצריך שיהא שיהיה לא יעשה דבר עד שיהיה בוחר לעשותו כי לא יתכן לעשות מה שאין לו בחירה ולא מי שאיננו בוחר וזה שאנחנו רואים התורה שאיננו מחייבת בעצמי שחטא בסגנה לא בעבור שאיננו בוחר אבל בעבור שלא ידע פעלה והסבה בזה באמרנו בהורג נפש בסגנה שהוא מזיד בכרות העץ ובחור אבל סגן להסתר ובמחלל שבת שהוא מזיד לקושש עבים אבל שבת שהוא יום שבת ואומר אחרי הדברים האלה כי הבורא אין לו טעם הנגה במעשי בני אדם ואיננו מכריחם לעבודתו ולא למרי ויש לי על זה ראיות מדרך המוחש ומדרך הסכל וממה שכתוב וכו' וכו' אדרת המוחש שמהאף האדם שוער בכפשו שיוכל לדבר ויוכל לשנות ויוכל לתפוס ויוכל לחכות ואיננו שוער בכח אחר סימנעהו מחפצו הכל ואין הדבר כי אם שהוא מנהיג וצבנו בשכלו ואם יעשה כן יהיה מסביל ואם לא יהיה הכל ומן המושכל כי הראיות כבר תתקיימנה כמה סתם על המסד היות פעל אחר משני פועלים • ומי שחטב סהבדל מכריח את עבדו על דבר כבר אם הפעל האחד לשניהם יחד ועוד שאם היה מכריחו לא היה ענין לצווי והזהרתו אותו ועוד אם יחיה מכריחו על פעל לא היה נכון לענשו עליו ועוד שאם היו בני אדם מוכרחים היה המול ראי למאמין ולכופר יחד מפני שכל אחד מהם עשה מה שצוה לו לעשותו כמו שאם היה חכם מטיס אחד משני אומנין לבנות והשני לקרוע ויציב לתת סכר שניהם • ועוד שאם היה האדם מוכרח היתה לו טענה כי ידע כי האדם לא יוכל לנצח יבולת בוראו וכאשר יתנצל לפניו הכופר שאיננו יכול להאמין בו [מן הדת] שישם בדיק במאמרו ושמע כלותו

והתנצלותו עקב זאת
 באים ומה שבא בחוסים מידכם היתה זאת וישא מבכם פנים וגו'
 ומה שבאר שהוא נקי מחסאיהם באשרו חוי בניס בוררים נאם יי'
 לעשות עצה ולא מני ומה שבאר מחמתו: ממעשה הכובים
 באשרו לא סלחתי את הנביאים ואם רצו וגו' ומתה טיס בקבלת
 בדבר יריבותינו הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר ועתה ישראל
 מה יי' אלהיך שואל מעמך כי אם לירא וגו' ואף על פי שלא נשאר
 אחר אלה הכאורים דבר סיבוקם חכמים הכורא הכרח בשלשה פרטים
 הראשון בתמה שסם בני אדם לתמה על הענין הזה באשרו החפץ
 אחסוף במות הרשע נאם יי' אלהים הלא וגו' והשני בקיימו שזה
 הדבר לא יהיה באשרו כי לא אחסוף במות חמת נאם יי' אלהים וגו'
 והשלישי שנשבע על זה באשרו אמור אליהם חי אני נאם יי' אלהים אם
 אחסוף במות הרשע וגו' וסבב הענין מכל דר ודר עליו י ואחר הביאר
 הזה אביא אחריו שלם סאלות ואות' אולי יאמר אומר בסהכורא נקי מרבותו
 בחטא החוטא איך יתכן להיות בעולמו מה שאינו רוצה בו והתשובה בזה
 הרובה והוא שהמורחק אבל קושיניח החכם ברשותו דבר שלא ירצהו הוא
 באדם כי האדם הוא מואף הדבר אשר יזיקו ואלהינו יתברך לא מאף
 מדברים האלה בעבור עצמו כי לא יתכן שישיגו מתקיה מהעקרים אבל
 מאסם בעבורנו מפני שסם מזיקים אחריו בא' בחטא בו ולא כדע במה
 שאנו חייבין לו נככל ואם נחטא הצתנו על קטנו נאביר נפשותינו והוננו
 וכיון שהדבר גלוי וכן אינו רחוק מיתיה בעולמו מה שאהנו אנחנו ומה
 שבאר לנו שהוא נאם אצלנו על דרך החוללה וכובר באר זה הכתוב
 באשרו האותי סם שבעים: נאם יי' הלא אותם וגו' ואלו יאמר עוד
 בסתור נודע מה מיתיה הקודם היותו כבד ידע שהאדם עתיד למרצתו ואי
 אפשר שלא ימרחו האדם כדי שתסלם ידיעתו גלות הספקתו יותר גבול
 מן הראשון והוא שאשרו אין לו ראה מדיעת הכורא את הדבר יי' סם
 מיותם אבל זה מאמר סםבר אותן אחריו בו וכאור ספקר זה שאם היתה
 ידיעת הכורא את הדבר סבה למיותו היו הדברים קדמוני' מפני מדיעתו
 אותם קדמוני' לא סרו מפני שלא סר יודע אותם אבל נחשוב שהוא יודע
 מדברים על אמתת היותם ומה טיס מהם ממם שיחדשו הוא כבד ידע
 מיתיה סהו ומה טיס מהם מה שיחדשו האדם כבד ידע שהאדם יבחרהו
 ואם יאמר וכאשר ידע הכורא שהאדם עתיד לרבר היתכן שיחרים או
 שיסתוק נאמר בלסון זה כי האדם אלוגים שיסתוק תמורה מידבר
 חיינו

היזנו משימים בעקר המאמר כי הבורא ידע מהאדם עתיד לסתוק ולא
 היה נכון שנסים שהוא ידע מהאדם עתיד לדבר ביהוא ידע העולה מפעל
 האדם הנופל אחר כל מחשבה והקדמה ואיחוד והוא בעצמו אשר ידעו
 וכמו שאמר יי' וידע מהשבות אדם • כי ידעתי את יצרו ומצאתי בני אדם
 מואלים בשער הזה מה אפני החכמה שיצנה ויזהיר הצדיק אשר ידע ממנו
 כי לא יסור מעבודתו • ומצאתי לזה ארבע פנים מהם לחודי עומה שהוא
 חסץ ממנו ומהם לשלם לו הגמול כי אם יעבוד אותו והוא בלתי מצווה לא
 יהיה לו גמול ומהם שאם יגמלוהו על מה שלא נזח בו או יעניסוהו על מה
 שלא הזכירו יחיה זה עול ומהם שיסנה עליו הצווי עם הנביאים הצווי אשר
 בשכל בעבור שיסמר ויזהר כמו שאמר ואזהר כי הזרתו צדיק לבלתי חטא
 צדיק והוא לא חטא חיה יחיה כי נזהר • וסוף אלים עוד ומה אפני החכמה
 בסליחות אל הכופרים אשר ידע מהם כי לא יאמינו • וחושבים זה לשוא
 ומצאתי להם טעם פנים ימחם שאם לא היה קולח אל הכופר שיאמ' הית'
 לו אמתלא לאמר אלן היה קולח אלי הייתי מאמי' ומהם שמה שים בידע'
 אלן לא היה יוצא אל הפעל חים הבמו' והעונם כפי ידיעתו לא כפי מעשם
 חכרואים • ומהם סראיותיו החוששים והשכליים באשר העמידם
 בעולם למאמינים ולכופרים • כן ראוי סיהיו ראיותיו חכבואיות כוללות
 המאמינים והכופרים • ומהם כי כמו שנתברר לנו כי מי שמצוה
 ברע למי שלא יעשהו מריש לו ונקרא הכל • כן מי שמצוה בטוב למי שלא
 יפעלוהו מטיב לו ונקרא חכם • ומהם שמצוה בטוב באשר יעזוב
 המצווה לקבל מצותו תשוב מצותו סכלות בעבור שלא קבלה יהיה גם כן
 מי שמצוה ברע תשוב מצותו חכמה באשר יקבלנה המצווה בה ותתחכב'
 אמתות חטוב ורע ותהיינה כפי הקבול וזה הכל • ומהם כי באשר
 חסמו ביניהם בשכל והכח והיכולת כן ראוי שיסו' ביניהם בצווי ובסליחות
 ואחר כן ואמר כי העונם לשוא הוא עונם דבר שאין לו תועלת לאחרי
 מהכרואים אבל סליחות חכורא יתברך אל הכופרים ח' ע' פ' שם בחרו
 שם לא יעשאוהו ולא יעילו בה ולא יסורו מאמינים ושאר בני אדם
 בכר נוסרו והתכוננו • וכאשר אתה רואה כי בני אדם ער עתה ועת
 עולם הם מעשים ענין המבול ואנסי מרום ופרעה ויהודים להם •
 וסוף אלים עוד בשתחיה מעירת האדם למרג אחד ממעס' סבורא אם
 לעונם על חטא או לכנין באשר יהרגוהו עול באיזבל לקצת הכביאים
 מה כאמר בזה המעס' ולמי נחם אותה • כאמר כי חמת מעסם
 אלים וההרג מעס' העול ואם הקבמה חייבה קמות אלן לאקחיה עול
 הים

פיה מת בפה אחרת וכן השאלה על הגנב כשהוא אבידה ממון בני אדם
 בזירת הכדוראס לענוש או לנפיון איך נאמר בגנבה ההיא ממעשה
 כבורא וחתסובה בזה סחאבור מעשה הכורא והגנבה מעשה האדם
 וכאשר חייבה החכמה איבוד הדבר ההוא אלו לא היה גונבו הגנב היה
 אבד בסנים אחרים וכן עשו שמעיה ואחיה לקצת מלכי אדום ואמרו ואם
 אנו מחוייבי מיתה לשמים אם אין אתה הורגנו הרבה מזיקים יש לנו ל
 לפגוע בנו * ושואלים עוד ואיך נענשדוד על העבירה בהביא אבשלום
 לעשות כמוהו ויותר גדולה ממנה כאמרו כי אתה עשית בבתך ואנכי אעשה
 את הדבר הזה נגד כל ישראל וגו' * נאמר כי אלה הדברים אשר ספר נתן
 לנביא על שני חלקים אחד מהם מעשה הכורא והוא הגברת אבשלום
 והשני על כל אשר לדוד * ועל זה אומר הגני מקים עליך דעה מביתך
 ולחיתית את נסיו ונתתי לרעך * והשני מעשה אבשלום בבחירתו
 והוא מה שאמר ושכב את קסין לעיני השמש הזאת ורבה בהקדמתו
 לאריע דוד בבחירת אבשלום להכחית את לבו בזה * ושואלים על ענין
 סנחריב ונבוכד נצר * ומה עשו בעולם מן הקרב והחרב ושאר עניני
 החמם ואיך אמר על האחד שתואמטכו כשאמלחוי אסור שבטאפי וגו' *
 ועל שני שהם חרבו כשאמר וחזקתי את זרועותי מלך בכל ונתתי את
 חרבי בידו * ונאמר כי תקום פעל הכורא לשניהם וזולתם הוא
 נתינת היכולת והאמן כאשר נמשלו בחרב ובמטח ועם כל זה כל אשר
 עשו הסוחרים היה בבחירה שחייבים עליה הענש ועל כן אמר אפקד על
 פרי גדל לכב מלך אסור וגו' ואמר ושלמתי לבכל ולכל יושבי כסדים *
 ושואלים עוד * כיון שכל המקרים מתחדשים במצותו כשהוא מקב
 למאמין סיכוב בעבור דבר שמצריכו אל סכוב הוא אם כן הביאו אל
 סכוב * יש בזה סתיתסובות אחת מהנה כי המעיץ כשיענין היטב
 באיך יצטרך האדם לכב ימצאו סבה מחטא האדם בהנהגתו וישיב
 הדבר על בוראו כמו שאמר אולת אדם תפלה דרכו ועל ייזעף לבו *
 והאחרת סעם הסכל אשר תרכיבו בו איכנו צריך אל סכוב לעולם כי
 כאשר יאמר מאמר שאפשר שמכירים אותו על אמתת הגדה על דרך
 העבירה הלשון כוא אומר אמת ואין עליו מסכרת העול בדבריו וזה כמו
 שאמר אברהם על שרה אחותו והיא רוצה קרובתי כאשר מצאנו לזוט
 סנקראת מדרך הלשון והם סברו שהיא אחותו באמת ולא היה חטא
 עליו כזה אבל החטא עליהם כיהם עוולו כי דרך בני אדם לשאול הגר
 על עניניו ועל תועלתו ועל מה שהוא טוב לו ועל מה שצריך לו וואת

דורך לשאול אותו על מי שיש שמו ומה הוא ממנו וכל שכן ספר נא
 בזולתו כמו שאמר כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום מחסור רבוי •
 וכיון שרבותי בשאלות האלה במה שיש בו דים חזיים מעניין בספר
 לחיים בתשובותם בכל מה שימצאו דומה להם ואחר כן חסר
 אל הדברים האלה כל הפסוקים אשר יש בהם עקבות ושכוסים בענין
 ההכרחי ומני רובם בעבור רוחב הלשון כאשר זכרתי במאמר היחודי
 הלשון אל לא תרחם לא ימצא בהכי אם הדבר כלבד דאיתי לזכור מיני
 הוצאתם עד שהיו באותים למה שיש בכלם וכאשר אמר רבותי מיני קול
 וזכרתי מכל מיני מהם קצת ומעניין בספר הזה יחבר כל מיני וכל איש אל
 מינו ובשכלו ובתבניתו ואמר שהם סמנה מינים הראשון מהם
 סער הזמרה בדמה לבני אדם חמניעה באזהרה במניעת המעשה ויש
 ביניהם הפרש גדול וזה באמרו לאבימלך ואחמד גם אנכי אונת מחטא לי
 סברו שהוא מעשה ולא מנעו כי אם בהזמרה ובהורפה שהיא אשת איש
 ובהשחרה כמו שאמר לו חנך מת על האשה אשר לקחת והיא בעולת בעל
 ואמר לו עוד ואם אינך מסיב דע כי מות תמות ומניעת אבימלך מהאשה
 הקיאלא יביע אליה היא במניעת המגרס ש'א יסא גרסתו אחר שנסאת
 לאחר כאשר אמר לא יוכל בשלה הראשון אשר שלח להשוב לקחתה וגו'
 והוא יכול בבחירה ואיכנו יכול במצוה ובאמרו לא תוכל לזבח את הפכת
 באחד שערך והדומה לזה והסני חמניעה מתקנות מעולם וטובותיו
 וחשבו זה הכרח והוא באמרו חסמן לב העם חזו ואזניו סככד ועיניו כשם
 וגו' הכתוב רוצה שיתחדש עליהם סבה שלא יסתכלו בעבודה בעניני
 עולמם ממה שמחדש להם ממלחמה או דעה והדומה להם ויהיו נכונים
 בתקון המעשה הזה כמו שאמר והיית מתעסק בדברים כאשר ימנע מעור
 באפלה וכמו שאמר לזכר חבמים בערמם וגו' יומם יפגשו חסך וגו' •
 ואמר מסיר לב ראשי עם הארץ וגו' • ימנעו חסך ולא אוי וגו' • ואלה
 סברו שהוא בענין התורה ויהיה ענין וסבר ורעא לו יסוכו מהלחם באויבם
 וינחמו ממנו כאשר אמר במלחמה וזה לא יוכל לרפא להם ולא יגמא מהם מזור
 וחלשים בחזק סכפס בבא פגע מרעה ומסמועם שלא יאבד מהם שמעו
 בספרים וסברו שהוא חזק הלב שלא יקבל עבודה וכל שכן סיחבו
 חסכות אל הלב בעבור שהפס בו והוא אמרו ואני אקטא את לב פרעם
 וחזקת יאת לב פרעם כי אני סככדתי את לבו ואמר על כיוון כיוקטא יי
 אלקיך את רוחו ואמץ את לבבו וכבטרך פרעם לחזק נפשו שלא יאבד
 במקות קדם עד שיסלמו לו שאר המכות וכבר באר לנו זה באמרו כו עתה
 שלחה

סלחתי את ידי ואך אותך וגו' ואולם בעבור זאת העמידתך אבל פיוחן
 נבטרך לחזק לבוסלא יאבד מפחד שמע בני ישראל כמו שאמר אבד
 שמעון שמעך ורבז וחלו מפניך וכן אנשי ארץ כנען הצטרכו לחזק סלא
 ימיתם פחד הסמועות כמו שאמר ונשמע וימם לבבנו וגו' ועל כן אמר כי
 מאת יי' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל . והרביעי
 פסמת מעלך ומדרבך ראו בני אדם זכרון הענין הזה במקרא וסברו כי
 הוא הפעל והשמה והוא שהמחיר במלאכה מאמת האמת ממנה ומבטל
 המקור באשר באמר כי הסופס חזק את ראובן והכזיב את שמעון וסווא
 חזק את לוי והרשיע יחזק ולא נרצ' בזה שהוא סס אח' מאס לעשות דבר ולא
 בזה בו אכ' רבני שם זר עליו ובלה לו וסמך במעלתו וכמו שאמ' התורה
 ויבדקו את הכדק וחרסעו את חרסע . וכן אומר בכר אמת הסופס
 פאר פלני וויק' סטרפלני לא זיפו בפעל אבל הוא בבאור . והביעני
 מאמרים על סני ריפריה וחב כי המרצה היטב זה ופתח זה ואינם רוצים
 ספתחו בידו אבל רוצים סהגיר סהנא מפותח וכאשר יתמידו המחסכות
 בהעבר' הוזאת ויתסבבו בה יהיה על הדל' הזה מה שאמרו הקפדים מפעל
 הכורא אס ללצים הוא יליץ ולטנוים יתן חן . ואמ' עוד והנביא כי יפותח
 ודבר דבר אני יי' פתייתי את הנביא הוא רל' בארתי עליו סהנא מפותח
 וכן אמרו הסאהסאתי לעס הזהו לירושלים לאמר טלוס ויח' לכם בטל
 דברי המתנבא' להם בבלותו להם וכן שאלתם למה תעננו יי' מדרכיך
 אל תסימנו תועים סתרון עלינו סאנחנו תועי' אבל בסר לנו ורחס עלינו
 ומי סלא יבין ענין אלה וקדומה להם ישימם הכרח . והחמיסי שער
 הכפרה הוא סאנו סהאדס אומר הטני אליך ואל תנני מעליך כמו שאמר
 הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע אל תטל לבי לדבר רע ויחשוב סרצה בסתי
 הסעאות ענין סהכרחולא רבה כי אס הכפרה רובה לומר כסתכפר לי
 בכר האיתי סלא אשוב לחטא לך ואס לא תכפר לי בכר ספלת כנפסי
 סיאוס ותביאני סכפר לנטות לעבודתך כמו שאמ' אלמד' פושע' רכיך וגו'
 והששי סגור פועל הוא כבניה סרסיחחושבים כוסהוא סהמולמוד כמו
 סאמר לראס מערכי לב ומי' מענה לסון רובהו הכריאה סרסיח כמו
 סאמר און סומעת ועין רואה וגו' . והשביעי ספלגה במאמר
 יסבר' השומע כי הוא דבר מיוחד כאמרו פלני מיס לב מלך ביד יי' וגו'
 בוכר שיש למלכים דבר מיוחד סיפיל בלבם מה סיחפון אבל זה
 ספלגה הוא אומר אפילו האלך בעבודת הכורא כמו המיס ביד עמני
 באשר יחפץ המלך ימנו ויסתאס בן

והסמיני חידוש סבה תהיה עם חדושה בחירת האדם במעשה מן המעשים וזה בא על שלשה עניינים • אחד מהם שהכלל מן האויבים עד סיפנת האדם בעבור זה למעשה מן המעשים ויאמרו כי קמיל אותו מאויביו בדם לו זה על דרך העברה כאשר אמר ויער יי' אלהי ישראל את רוח פול מלך אשור ועוד העיר יי' את רוח בורס מלך פרס • ועוד ויער יי' על יהורם ועוד ביסמחם יי' וסב לב מלך אשור • ועוד ולא שמע אמציה כי מהלכים היא • ועוד ולא שמע המלך אל העם ב' היתה סבה מעם יי' • כל זה בהכלל מן האויב ומן הנזק • וסמיני זכות ההכנה וברור העצה בשנות המזג עד סיבין האדם

עשרי חרת והחכמה וסומע זה יחשוב ביהוה הכרח וקראתם מאמר דרבינו יי' הוריעני אורחותיך למדני • ועוד הורני יי' דרכך ונחני בדרכך מישול ועוד העבר עיני מראות סוף • ועוד גם ביהודה היתה יד האלהים והשליש • אות מלאך יחדשנה חבורא ותחישבנה לחאמין עם רב ויחשבה השומע ויחשוב כי פעל העם הכרח כאשר אמר אליהו ענניי ענני וירעו העם חזק רוצה לומר כי האדם כשתרד ותסרוף העולה תסב בה את לב העם אשר הוא אחריבית • ואין במאמר הסתר וזאת ההא סנאמר אחריבית • וכן בעת היסופה אשר אמר ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו איננו רוצה בזה דבר כי אם חראות האותו והמפסיתם ואחר אלה השמנה סר שים לא כשאר כי אם מה שהטעות בו מפני סדור הפסוק באמרו לך לבדך חטאתי וחרע בעיניך עשיתי וגו' • חשב השומע כי זה הסב אומר כי הוא בעבור שיתקיים עליו מה שגזר בו אלחיו ואיננו סב אמרו למען תצדק על חטאתי אך הוא סב על אמרו ומחטאתי טהרני הוא אמרו כמר לעוני עד שיתקיים מאמרך אשר אמרת ובזרת כימי שישב אליך תכפר לו וזה אמת שנוהג בלסוף דומה באמרו צעקו ויי' שמע אשר איננו שוב על פני יי' בעושי רע • אבל הוא שוב על פני יי' אל צדיקים • ועם אלה הבאורים יסתלקו כל המסקות אשר הם מרמים ההכרה וטענת בוראינו סלמה על בראיו בעבודתו והערותו אין להם טענה עליו • וכמו מאמר הכתוב האנוס מאלוה יצדק אם מעושיו יטהר גבר • וכאשר התקיימו האותות המלאות •

וסליחות הנביאים

נחלם המאמר הרביעי מן בספר

המאמר החמישי בזכיות ובחובות

אמר יהודה בן שאול

אמר המחבר הודיענו אלהינו יתברך כי עבודות האדם אותם
 בשם רבים נקראו זכיות וסמדרותיו בסידורו נקראו חובות
 וכי הכל שמור אצלו על כל עבריו כמו שאמר גדול העצה ורב העלילה
 אשר עיניו פקוחות על כל דרכי בני אדם • וכאשר עוד כי עיניו על
 דרכי אים וגו' וכי הם פעלים יפעלו כנפשות ויסימוס זכות או מסונפות
 כאשר הוא אומר בעונות ונסא עונו ונסא חטאו ואל עונס יסאו נפסס
 חנסס החי עונה בה ואם יעלס זה מכני אדם ולא חתברר אצלס הוא בלוי
 אצלוי יתברר כמו שאמר אני י' חוקר לב בוחן כליות וגו' והביא על כל
 הענינים האלה האותות והמופתים והכלנס וכאשר חתקיים לנו זה
 חתעסקתי בעיני בענין הזה כאשר קדמתי וראיתי כנמצאות מלאכות
 דקות נעלמות מרבים מבני אדם וידמו טוביהם לרעיםם עד סיגיעו אל
 החכם מהם ויכיר מה שים בינותם ומהם מלאכת הרצוי תראה הפתי אשר
 איננו בקי במדמה הדיכר הטוב לרע עד שיבדילס המרצח • ומחס
 מלאכת הרפואות תראה הפתאים מבהסים דפיקת הגידים ולא ידעו
 ממשטסם והקבצם מה האכזות הגוברת על הגוף וירפס הרופא חבקי •
 ומזה חכמת הקיאפה אשר חס מביטס בקוי הפנים והרגלים
 ומבדילים בין אים לאים במה שהווא נעלס מזולת' ממי שאין זאת מלאכתו
 וכן במלאכת הפנינים מאורס ומפטרה וברלח וזולתס לא יכירם כי הם
 הבקי • וחכלל כל מלאכת דקה הרבה מעומים יעלמו מן הפתאים
 ויראו לחכמים וכאשר מצאתי אלה הרברים המלאכותיים כאשר ססרתי
 חוספתי להחזיק בשמומי כנפסות העונות והאסמים אף על פיסאינס
 גראיס לפני אדם מפני שאין חוסס מסער כס והס נגלים לעוסיהם כי
 הוא בראס והחלאותס והוא שהנפס עצס סכלי יז יותר זדמנעס סכוכל
 וכנגלגלים ואנחנו אין אנו רואים אותה בחושנו ואיך יתבאר לנו מה
 ספועל בעצמה ומעביר אותה אף הוא מבואר לבוראס וכורא חגלגל ועל
 בן יסים הסמים והכוכבים דומים לה בענין הזה כשהוא אומר וכוכבים
 לא זכו בעיני וסמים לא זכו בעיני • ואומר כי היא לו באור הגד
 אשר יחופס בו כל המחבואים והחדרים ויראה כל מה שהווא נסתר כס
 כמו שאמר גרי נסמית אדם סופס כל קדרי בטן ואמ' עוד כי הוא לספאס

אשר תתיך חובב והכסף בכור ותזקק אותם במוסאמל מצדך לכסף וכור
לזכב ובוחן לבות יי' • ואמרתי מה נפלא הדבר הזה כי האדם הוא אנוכי
שתי אכילות מותר ואכור ורואה אותם שזנין אותו ובעל שתי בעילות
מותר ואכור וימצאם ערבים וחושב אותם על דרך אחת והמנצח הוא
מצד מה שפועלים ברוח כאשר בארנו • וכמו שאמר כל דרך איש ישר
בעיניו • ואחר כן התבאר לי כי חובות כשידבנו לנפש תוך ותאיר
וכאשר אמר וחיתו בלוד תראה לאור באור החיים • וכאשר ירבו עליהם
העונות תעבר ותחשך • וכאשר אמר במי מהם בן עד נכח לא יראו אור
ואחר כן יודיענו כי הוא שומר כל אלה חובות והחובות על כל בני אדם
והמה אכלו בכתובים אצלנו כמו שאמר על הצדיקים ויכתב הכפר זכרון
לפניו ליראי יי' ולמושבי חסד ואמר על הרשעים הנח בהובע לפני לא
אחסה כי אם שלמתי • וכאשר הסתכלתי בזה המסל מדברי החכם
עצאתי בתכלית התקון והנאונה וחוא באנחנו המון הברואים מפני
שמבאו ביכלתנו אשר שמה החכם בנו סגבין האותות אשר נרבר בשם
ונוליד לכל אות סגבין מהכתב עד שנשמר בזה חשבוננו וכל ה
סודות אשר נצטרך לדעתם כל סגבין סיהיה בחכמתו הוא מה שיסמור
פלינו הכל בכלי כתבולא הכפר ודמה לנו זה בכתב בעבור שהרבלנו בו
החשבון לקדש אל הכנתנו כאשר בארתי • והודיענו עוד כי בעוד
שאנחנו עומדים בעולם המעשה הוא שומר על כל אחד מעשהו וכבר
זמן גבולו עלינו לעולם האחר אשר הוא עולם הגמול והפולס הוא יבראהו
בשיסלים כל מהפך המדברים אשר חייבה הכמתו שיבראם שם יגמל
הכל כפי מעשיהם כאשר אמר החכם ואמרתי אני כלבי את הצדיק ואת
הרשע יספוט האלהים ואמר עוד כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט
וגו' • ואני עתיד לבאר דעת הגמול במאמר התשיעי מהבכר
חזה במה סיכסר • ועם זה לא חניח עבדיו בעולם הזה מבלתי גמול על
הטוב ועונש על האשם מה שיחיה לאות ולסימן לכל ומונח לעת הקצץ
מעשה הברואים ועל כן אנחנו רואים שחוא זוכר בתורה הברכות אשר
בפרשת אס בחקותי ואומר בכמוהם עשה עמי את הטובה • וזוכר
הקללות אשר בוקה אס לא השמע ואומר עליהם וגו' כך לאות ולמונח
ומענינם בעול הזה וכל הזכות שמורות לצדיקים וחוקמות כמו שאמר
הלא הוא כמום עמדי חתום באזכרותי • וכיון שהקדמתי אלה הדברים
אני רואה לפחד מדרכות הברואים באפני זכיותם וחובותם כמחשם ממח
סידענומן הכתובות המקובל ואשים כל אחד מהם במקומו כאשר ידעתיו
לכעבור

לכעבור ליתישונו בו רבים מכני אדם • ואומר שמדרגות בני אדם בשעור
 הזכויות והחובות עשרה מפלות צדיק ורשע, ועובד וממרה, וכלם ומקבד
 וחוטא ומזיד, ושם וכופרנים הנה השוה מנפרם לבד כדי שארבר על פנינו
 וראוי שאבאר כל שער מהם ועבשים בו • ואומר נקרא צדיק מי שרוב
 מעשיו זכויות ורשע מי שרוב מעשיו חובות • והענין הזה דומה לדרגים
 העצמיים והוא שהחבתי קורין לדרגת חס באשר יהיה חסוד בו יותר מן
 הקוד וקורין לדרגת קר באשר יהיה הקוד יותר מן החסוד וקורין לבוג בליח
 כשהבריאות בו יותר וחולה בשחולי בו יותר ושל חד דך חסוד באו השמות
 הנבואיים שקורין האדם צדיק כשיהיו רוב מעשיו צדיק באשר קראו יהושפט
 וחזקיהו צדיקים א' ע' שיהיה במקצת מעשיהם חטא באש' נאמר ליהושפט
 הלא שאל לעזור ולשוכחי י' תאהב וכנ' א' שליך קבץ ונאמר לחזקיהו לא כבמול
 עליו הסיב חזקיהו וכמן שקראו יחזקיהו רשע והוא בטל את חבול וקראו
 צדיקיהו רשע וכבר היל ירמיהו , וממה שזכר אותו החכם בשער הזה
 לבמול בשולם הזה עכריו על חמט מעשיהם עד שיסאר לבם היום
 לשולם האחר כי לא יתכן להעתיקם בשולם הקוד ממדרגה אל מדרגה
 כי כל אחד מהגמולים עומד תמיד במה שהוא בו כאשר אמר לחיי עולם
 ולדרגין עולם ושם הגמול על המעט בעול' קח כאשר בכלל חזכויות שיש
 לזמן הרחוק והמעט מן הזכויות לשולם הזה כאשר אמר ירדעת כי י' אלשיך
 הוא חללים שומד הברית והחסד וגו' ומשלים לסוגיאואל פניו לחאכידו
 ומחלק הענין הזה כי מסה ואחר חטאו חטא אחר ופנס אותם עליו
 בשולם הזה כמסאמר יען לא האמתם כי לחקדיסני וגו' לכן לא תביאו
 וגו' וסאכש' בן ירבעם עשה טובה אחת וגמל אותו עליה בשולם חסודמו
 שאמ' כי זה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען כתפ' בו דבר טוב ושל הסדר
 הזה אפשר שהיה לצדיק תפארים רבים חנויב שיהיו בעבורם כל ימי חייו
 נבש ונשנא ופסר שיהיה לחנו' זכויות רבות ראוי שהיה בעבורם רוב ימיו
 בטוב וזהו אמרו רבותי' ז' כל טובותיו מרוכין לו מעונותיו מריעין לו
 ודומה כמי שסרף את חתורה כלל וכלל מעונותיו ורכין מ' זכויות וחסוד
 לו ודומה למי שקיים את חתורה כלל וזה הקאמר במי שפושא זכויות וחובו'
 וכעת פעושה הזכות לא התחרט עליה חכם • וכעת פעושה החובה לא
 התחרט על חובות אבל מי שפושא זכויות רבות והתחרט עליהם כבר
 אבד כלם בחרטתו ובו נאמר ובסוב צדיק מדקתו ועשה עול וגו' •
 ומי שפושא חובות רבות והתחרט עליהם וקיים חקי התשובה בכל
 הקירס מעל עמקו וכו' אומר ובסוב רשע מרשעתו וגומר

ואחר כן אמ' כל פסדיו אשר עשה לא יזכרו לו ואמרו רבותינו ז"ל בביאור זה בתורה על הראשונות * ועל השנים הזוג כן אפשר שיהיה איש צדיק זכויותיו מוכנות לו לעולם הבא ויתחרט עליהם ויפלו מההכנס לעולם הבא ויבטלנהו הכורא עליהם בעולם הזה על הקצתם ויראוהו בני אדם כי אשר החל לכפור החלו טובותיו וימלאם לבם לחטא והקטובה היא אינה בעבור מה שהחל בו מן הכפירות אבל היא טובת מה שהיה מוכן לו וזכו בו על פניו * ואפשר שיהיה חרם רשע מוכנות חובותיו לעולם הבא ויתחרט עליהם וישבו ויפלו מעבוס אותו עליהם בעולם הבא ויפצעו ממנו בעולם הזה במה שאי אפשר כלעדיו מעונש שולמי כאשר אני עתיד לבאר ויראון אותו בני אדם כאשר החל לשב מעטותיו אז באו עליו הרעות ויתמנהו ולא ידעו כי זה שמצאו איננו בעבור מה שהחל בו אך משארית מה שער ממנו וכאשר יתבוננו בני אדם בתינים האלה יבולו מעליהם הקפוקות ויחזקו לבותם לעבורם כמו שאמר ויאלח צדיק דרכו וטהר ידיו יוסף אמן * ואם יאמר אומר שחובה אחת תפסיד זכויות רבות איננה עושה זה אלא יס עמה חרטה בעבור עלת החרטה לא בעבור עצמה * וזכות אחת תתקן חובות רבות איננה עושה זה כי אם עם התשובה בעבור התשובה לא בעבור עצמה * וקוצרתי לביאור הזה מפני סרתיי אנשים מזויפים בדברים ואומרים אם יס בסיפור כפירה אחת לאבד הרבה מן האמונה לא יתכן להיות בסיפור אמונה אחת מה שיאבד הרבה כפירות * ואם יבכה אמונה אחת מה שיפיר הרבה כפירות לא יתכן להיות כפירה אחת מה שיפיר הרבה מן האמונה ויהיו אמאמינים נבוכים בדברים האלה ואחר כן אומר כי אני מוכא יסורי הצדיקים בעולם הזה על שני דרכי אחר מהם על חטאים מעטים כאשר הקדמתי לבאר * וחשני התחל רעה יביא הכורא עליהם כסידע מהם שחט מובלי אותה ואחר כן יגמל עליהם טובה כמו שאמר יי' צדיק יבחן * ולא נהג לעשות כן עם מי שאינו מובל מפני שאין בו תועלת אבל התועלת בסבול הצדיקים כדי פירג בני האדם כי לא בחרם האלהים לחנם וכאשר ידעת מענין איוב ומבל אלא אם יהיה האדם נענש בסיפור ויטאל מאלהיו להודיעו על מה הביאו עליו נהג להודיעו כאשר אמר והיה כי תאמרו תחת מה עשה יי' אלהינו לנו את כל אלה וכו' * וכוה תקון מפני שמביאו לסור מחטאותיו וכאשר יהיה האדם נבחן בסיפוריו ויטאל מאלהיו להודיעו למעדיאם עליו נהג שלא להודיעו כאשר אמר משה רבינו למע חרעות לעבדך ולא באר לנו ואמר איוב להודיעני על קטריבני ולא באר לי * וכוה עוד תקון פרי

כדי שלא יהיה פכל הצדיק נקל אצל בני אדם ויאמר לא בכל כי אם בעבור שידע כי במולו יהיה גדול . ואומר עוד כי אפילו השלם יהאן שמרשין לו לבמול אותו כי אני מוצא חסדלים מריעים להם ואין הסק אצלי במולס ויהיו היבורין שמביא עליהם הבורא לטוב לגם כמו מוסר אביהם להם להכותם ולא מרס כדי למנוע מהם ההזק וכאשר יסקס הרשואות המרות הנמאכות להקיר מחלותם וכמו שאמר כי כאשר יסר איש את בנו י' אלהיו מוסר . ואמ' עוד בכמו זה כי את אשר יאהב י' ינכיח וגו' . ואם יאמר אומר הוא יכול להטיב להם בשעור הגמול הזה מבלי יסורין . נסיבהו בתשובתו הרשונה אשר אמרנו כי נטת בנו אל החלק הגדול כי הטובה על דרך הגמול יותר גדולה ממה שעל דרך החסד . ואחר כן אומר כי טובת הכופרים בעולם הזה והארכתם היא על שבעה דרכים . יש מהם מי שידע חבורא ממנו שעתיד לשוב והוא מאריך לו כדי שתטלם תשובתו . כאשר מצאנוהו שהאריך למנצח ב' סנה עד שחזר בתשובה ל ג' סנה א' ע' שתשובתו לא נשלמה לו . ומהם מי שהאריך לו כדי שיצא ממנו בן צדיק . כאשר האריך לחזו ויצא ממנו חזקיהו וכאשר האריך לאתון ויצא ממנו יאשיהו . ומהם מי שמאריך לו להקדם בו מאנשים רשעים ממנו . כאשר אמר על אשור בגו' חנה אשלחנו וגו' . ומהם מי שמאריך בעבור בקשת צדיק על דבר סיהיה בו תקנתו כמו שאמר ללוט הכח נסאתי פניך גם לדבר הזה לבדתי הפכיו וגו' . ומהם מי שמאריך לו להכביר עליו העונש כאשר הביא פדע מעשר המכות עד שהטביעו בים . כאשר אמר ונער פדע וחילו בים סוף . ועל הענינים האלה שאל ירמיהו אלהיו על האנשים הרשעים להודיעו על אי זה דרך הוא מאריך להם לא שהיה דבר דע בעיניו כ' בשאמר מדוע דרך רשעים בלחה וגו' והודיעו כי הוא על חפנים האחרוני' כדי לענשם ענש חזק כאשר אמר בפרשה האחריה עד מתי תאכל הארץ וגו' . וכיון שבארתי מה שצריך אלינו בשערי הצדיק והדשע האחר אליו שאומר הנה אנחנו רואים הכתיב אומר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה ודמיון טוב נופל בשמן דוק כמו שאמר אחריו זבובי מות יבאיש יביע שמן דוק . אין זה ביאס על קריאת השם בלבד . כאלו חיו לו לאדם מאתים ואחד מעשים מהם מאה זכיות ומאה חובות יהיה ענינו שם ואם יהיה מעשה האחד טוב בקרא בו כדיק ואם יהיה רע נקרא בו רשע אך העובר הוא אשר יחד לו מצוה אחת לאיעברנה כל ימי חייו שאם יבכים בנותקם או יחלקה לא יקבר בזאת כלל . כאלו הם לעצמו שלא יאבד

תפלה בזמנה או שלא יקנה ממנו מזד אכורא בשום פנים או שלא יכעל
בעלת אכורא מעולם והדומה לזה וכמו שאמרנו רבותינו כל העושה מצות
אחת מטיבין לו ומאריכין לו את ימיו ונחל את האר' ובאר זה כגון שיחד
לזמנו אחת לעשותה כגון כבוד אב ואם • אבל מי שלא הניח מצות
שלא עבר עליה פעם אחת אינו נקרא עובר אבל המעלה הוא מי שסם
לעבמו חק לחלוקה על מצות אחת תמיד וקדמוכנו קוראים אותו מסומר •
והדמיון בזה כאלו יש בבני אדם מי שרואה כי מצות מן מצות קדורה
והוא משתדל לסמרה כאלו הקשה לו מצות הרבית או מצות המאכל והוא
מתקנה באחת מהם כפי מה שיזדמן לו ועל כן יש לכל אדם מצות כפי
התחלקות רעות • אבל הסלם מי שהתיר לו להיכנס למצות והנה זהו
נלא קבר במאומה מהם והוא שיקרא בדיוק גמור אע"פ שבני אדם
חושבים כי מביאת אדם שיהא כן רחוק שיכנסו לו כל דרכיו ואני רואה
שיתיר זה כי אם לא יהיה לא היה חכם מצדו • ואם יאמר אומר
מפני שגבולו בתורה ושעיר חטאת אחד לכפר עלי' ידענו כי אי אפשר
בלתי חטא לאמר כי אם נכתב על האפשר ואם יחטא יכפר לו בו ואם לא
יהיה לנו עליו גמול • ואם יאמר איך אמר כי אין דרך בארץ אשר
ישנה טוב ולא יחטא לאמר זה כי אם על היכלת כי אין אחד מן
קדושים יוכל לעשות טוב אלא הוא יכול לעשות רע אבל הוא בוחר בטוב
ומגבירו על הרע • אבל המקדש הוא המיקל במצות עשה והוא שנאמר
עליו עובר על מצות עשה • והוא המקל בתפילין ובכזבית ובכזה ולולב
וסופר והדומה לזה והוא במעלה הזאת מן החטא • אך החוטא הוא העובד על
מצות לא תעשה אבל לא על החמור וזו צד נדע שאינם חמורו מפני
שלא הגדילו עכשם בעול' זה והוא נקרא עובר על מצות לא תעשה והוא
במי שמקל בכבלה וטרפה ונעטנו ובפונקות ובכחש והדומה לזה שגבולו
במעלה הזאת מן החטא • אבל המזיד הוא שעובר על החמורות והם שים
בו כרת בידו שמים ומיתה בידו שמים וארצ' מיתות בית דין ובזה נדע כי
הם חמורות כמו חצירו' וחלול שבת והאכילת ביום הכפורי' וחמץ במע
והדומ' לזה הוא במעל' הזאת מן החטא • אבל הכופר הוא העונש העקר ר' צ'
בדא הכל יתברך וית' ועזבו אותו על שלש דרכים אם שיהיה עובר זולת
מדמיון עסוי או אדם או שם או ירחובו שים בלא יחיה לך אלהי' אחרים
או שלא עבר זולתו ולא עברו והוא אינו עובר דבר לא אמת ולא שקר
ובזו שים בפרסת האומרים לאל קורעמנו ודעת דרכיך לא חפצנו או
שיהיה בספק באמונתו והוא נקרא בסם תאמין ואפשר שיחלל ויתחנן
ואין

ואין לבן שלם ומאמין ואור מפתח במאמרו ובאמונתו ובאשר אמ' ויפתח
 בפיהם ובלשונם יאבדו לו ולבם לא נכון עמו ואור נקרא מי שנתחלל בן
 סט שמים והוא במעלה הזאת מן החטא • ואלה כלם באשר ישובו
 יכופר להם בעולם הזה ובעונם שבא חוץ ממה שכתב בו הכורא לא ינקת
 כי אי אפשר שלא תבא עלינו רעה עולמית • וקעסירי הוא השב
 המקיס עניני התשובה • ועניניו הן טוב' הרב' העזיבה והחריחה ובקשת
 הכפרה ושיקבל על עצמו שלא ישנה • וארבעתם מקובצים במקרא
 במקום התשובה באמרו שובה ישראל עדיי' אלך כי בטלת בעונך קחו
 עמכם דברים ושבו אל יי' ואמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה
 פרים שפתינו אשור לא יושיענו על כנס לא נרכב ולא נאמר עוד אלהינו
 למעשה ידינו • ואמרו שובה טוב ממה שהיית בו והוא שער עזיבת
 החטאים • ואמרו כי בטלת רוצה בהחריטה רוצה לומר כי החטאים
 הקס רעים ומכשלים • ואמרו קחו עמכם רוצה בו בקשת הכפרה ויס
 הנה מלה נברית כל תשא עון וקח טוב • בנגד מה שתכפר לנו נודק לך
 ובאמר טוב וישר יי' וכמו המלה הזאת בלכובים על עס לא יועילו למנו
 ועקר בזרותמן כל קבל אשר בלשון התרגום וכבר התחבר עם העברי
 באמרו כל עמית שבא לך • וכו' עוד ונשלמה פרים שפתינו יתכן
 להיות וכפרים ויתכן שיש בו הסתור ונשלמה פרים אשר פיו שפתינו •
 ואמרו אשור לא יושיענו ועל כן לא נרכב ולא נאמר עוד אלהינו
 למעשה ידינו • שער עזיבת הקטנות וספר הנה אלה הדברים
 על אשור וסוף וע' מסני שהם הנראים יותר במיני החטאים שחטאו
 באשר הוא כתוב בתחלת הספר כי קמה עליו אשור פרא בודד לו •
 ועוד כי הרבה אפרים מזבחות לחטא • וכן אם היו הנבליס
 שבחטאי העם בנזכר ורצונו ונאמר היה אומר דם נקי לא נשפוך נאוף לא
 ננאף ונבנה לחננו ובאשר ישלמו אלה הארבעה הסגרי התשובה
 ואינו ירא על רב עמינו שיפילו מגדרי התשובה כי אם זה השער
 הרביעי רוצה לומר ההשנות לי' הני בוטח כי בשעת הצדק והתפלה יעזבו
 ויתחרטו ויבקשו הכפרה אך אני חושב שהם מכחישים לשנות ואחר כך
 אומר מה תהיה התחבולה להסיר המחשבה לשנות מה לבבות אומר לחבר
 דברים בפרישות מן העולם ויזכור האדם ענין חלישותו וענין ויגיעתו
 ומותו והפיר חלקיו והתולעה והרמק והחשבון והסודין והדומה לזה
 ומה שהוא מתחבר למה שיש בזה עד שימאס בעולם הזה ובאשר
 ימאס אותו כלו יתנוו חשאי בכלל קמאונים וייטיב את רעתו לעולם

ואומר כי על כן מצאתי החכמים הראשונים נהגו לומר ביום הכפור כמו
אלה החבורים אחת מבין שרעפי לבי ואל תבא עמנו בתוכחות ארון כל
פעל והדומה להם ולא להחזיר בעה המזכיר שלשה ונס התוספת בתפלה
ובצדק ולהשיב בני אדם למוטב אמר בתפלה ובדקה בחסד ואמת יכופר
עון וביראת יי' סור מרע • ובהשיב בני אדם למוטב אלמדה מושעים
דרכיך וגו' • ואבאר עוד כיהאדם כאשר יבכים בעת תשובתו בלב
סלם שלא יסנה תחיה תשובתו מקובלת ואם תשיאנהו התאווה אחר כן לשנות
אין תשובתו נכפדת אך ימחלו לו העונות שהיו קודם התשובה ויכתב עליו
מה שיהיה לאחריה • וכן אם ינחה המנהג הזה פעמים רבות שישוב ואחר
כן יסנה לחטא אין כותבין עליו כי אם מה שאחר התשובה כשתהיה בכל
פעם רעתו שלמה ולכו טוב שלא יסנה וזה אשר אחת מוכח הכתוב אומר
על שלשה פסעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבו איבנו בקבול התשובה
אבל הוא בדרות חשבש מהם אחר השליחו כאלו היה שולח אל עם שישוב
ואם לא ישובו אביא עליהם החרב והרעב ואם ישובו אחר השליחות
הראשונה או השנית או השלישית לא יביא עליהם מה שאמר להביא ואם
לא יבזור עליהם מה שאמר אשילו אם ישובו אחר כן לא יועיל להם ת
תשובתם ברביעית לדרות מהם ששנש הוא בעולם הזה אבל היא מועיל
להם להנצל בעולם הבא • וכיון שבאיתי המאמר הזה אחר אלני
שאר הדברים אשר לא תקובל עמהם התפלה ואומר כי הם שבעה •
תחלתם כשיחלל אדם אחר שגזר דין עליו בדבר כאשר ירעת מענין
משה רבינו ע"ה ואתה כן אל יי' וענה אותנו דב לך אל תובך דבר אלי עוד
בדבר הזה • והשני התפלה מצלי כוונת חלב וכמו שאמר ויזכרו
כי אלהים צורם וגו' ויפתוהו בפיחם וגו' ולבם לא נכון עמו וגו' •
והשלישי מי שאינו רוצה לשמוע דברי תורה כמו שאמר אונס אונס משמוע
תורה גם תפלתו תושבה • והרביעי מי שמתעלם מזעקת העני
כמו שאמר מסיר אונס מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה • והחמישי
אין שניתיר לעצמו ממון שאסור לו כמו שאמר ואשר אכלו שאר עמי ועורם
מעליהם הפסיתו וגו' ואין יבעקו אל יי' ולא יענה אותם • והששי
כשזאת מתפלל בלא טקדה כמו שאמר גם כי תרבו תפלה אינני שומע
ודיכם דמים מלאו רחצו הזכו וגו' • והשביעי מי שרבו עונותיו
ואיננו מתפלל בתשובה כמו שאמר קראתי ולא שמעו כן יקראו ולא שמע
וצריך שאבאר במקום הזה שכל העונות ימחלו עם התשובה חוץ משלשה
תצטעק עם כרעת דע שמראה להם או בנורא רעה שמורה להם כי לא
יתכן

יתכן לן להשיב את מה שנעשה ובו אמר מטבה ישרים בדרך רע בשחיתות
הוא יפול ותמימים ינהלו טוב • ומי שהוציא סע רע על חבריו
כי אי אפשר לן להשיבו ובו אומר מן יחברך שומע ודברך לא תשוב •
ומי שיש בידו גזל ואינו משיבה אל בעלה כמו שאמר והיה כי יחסא
גאסס והשיב את הגזלת אשר גזל ואמר חבול ישיב רשע גזלת ישלם בחקות
החיים הלך ואם ימות הגזל ישיב ליורשיו • כמו שאמר לאשר הוא לן
יתנוכו ביום אשמתו ואם לא ידענו יפקידנה ותהיה הפקר • ואבאר
עוד מה שיעדתי לבאר מן העונות אשר אי אפשר שלא יענש עליהם
בעולם הזה אע"פ שנעשה תשובה ואומר שהם ארבעה • תחלתם שבושת
סוף אמר בה כי לא ינקם יי' את אשר ישאשמו לשוא • והשני שפיכות
דם נקי אמר בו ונקיתי דמם לא נקיתי • והשלישי חבא על אשת
איש אמר בוכן הבא אל אשת רעהו לא ינקם כל הנבוע בה • והרביעי
עדות שקר אמר בה עד שקרים לא ינקם ויפיח כזבים לא ימלט ויתחבר
אליהם מה שנחתם עליו גזר דין כמו רב לך באשר בארנו והתשובה עם
אלה החמשה מקובלת אלא שאיננו נמלט מרעה שתבא עליו בעולם הזה
עליהם • ומי שרע לחברו שלא במזון אבל בגדוף או בהכאה הרבה
תלוי במחילתו ואם ימחל לו יסור ענשו כמו שאמר בהתאמתו ליוסף אנה
סא נא פסע אחיך וגו' וברוך שישאל ג' פעמי' כמו שאת' אנה סא נא ועתה
סא נא ואם ימות המגדוף או המוכה יאמר במעמד עשרה אנשים חטאתי
לפלני ג' פעמי' כי אם היה חי וישאל ממנו כן ולא היה עונתו סיח נמחל לן
ואבאר עוד הזכויות אשר אי אפשר שלא יבא עליהם גמול בעולם הזה
אפילו אם יכפור אדם • ואומר שהם שלשה בבורא ובאדם כמו שאמר
בכד את אחיך ואת אמך למען יאריכון ימך • והרחמים על בעלי
חיים כמו שאמר שלח תשלח את האם ואת חבניה תקח לך למען ייטב לך
והארכת ימים • וסיחיה משאו ומתנו באמונה כמון שאמר אבן שלמה
וצדק יהיה לך ויתחבר אל זה העידה בטובה כשתהיה בגזר דין כמו
שאמר ליהנא בני רבעים יסבולך על כהא ישראל בגזר דין וחטא הוא
ובניו ולא היה אפשר שלא להשלימם מה שיעדו בו • ואל יחשוב חושב
שאמרו והיה כך חטא בקבת העונות שאי אפשר מבלי ענש בעולם הזה כי
המאמר הזה איננו כי אם בשלש דברים באחור הנדריס וסם לאלהים
יתכן למחול התאחרם ובהמנע מהלנות לעני והוא נמחל עם התשובה
ואחרית סכר סכיר והוא נכנס בשער הגלות • ואבאר עוד שיש
לתשובה חמשה מעלות כל מעלה קודמת מהם גדולה מהמתאחרת •

תראשנו שישב האדם בשנים אשר חטא בהם וכפיר הריאמר חטא בה
 נסיונו עניני חטאיו מצויים לו ובה הוא אומר השליכו מעליכם את כל
 פשעיכם אשר פשעתם בו ועשו לכם לב חדש ורוח חדש • והשנית
 סיעבר השנים הם ויבא מן העיר הריא ויבורו ממנו עניני חטאיו ובו
 אומר טוב לאלה העמיקו ברה בני ישראל • והשלישית שלא
 יסוב עוד שיפחיתוהו ברה שחבא עליו • כמו שאמר לאנשי בנו עוד
 ארבעים יום ונכוה בהפכת • והרביעית מי שלא שב עוד שבחה
 עליו קצת הרה אשר הפחיתוהו • כמו שאמר בני ישראל טובו אל יי
 אלהי אברהם יצחק וישראל וישב אל הפלטה • והמישית אם
 גסוב בעין באת נפשו הוא גם כן נקרא שב כאשר אמר ותקרב לשחת נפשו
 וחיתו למיתים • יעתר אל אלוה וירצו וירא פניו בתרופה ועל כן
 מנכהו לחמר לחולה קרוב לפני מותו אמור הטאתי ועויתי ומשפתי רהא
 מיתתי כפרה לכל עונותי • וכיון שהשלמתי ביאורי העשרה הם
 אשר הקדמתי שמותם אומר עתה באלה השוה והוא אשר שפור עונותיו
 בסעור זכיותיו האדם הזה אם ימצא מרוחם ונחשב עם הצדיקים והוא
 שהרחמים הנזכרים לבוראית בדרך ויתעלה מפני שאי אפשר שיחולו עליו
 ויבואו מפני שאין בומקרה כאלה הקדמונו רהי שיהיה מושב אל הנברא
 ויהיו משמות הפעל ויעלה בידיו מהם שלשה ענינים האחד קבול
 התשובה כאשר אמר וישב אל יי וירחמנו ושמוע תפלת מי שהוא בברה
 כמו שאמר ברבו רחם תזכור והשנית השוה בצדיקים כמו שאמר חנון יי
 וצדיק והלחינו מרחם ואמר רבותינו ורב הסד מטה כלפי חסד שאל
 היתה סקולה מדרעת ועל כן לא יחיו בני אדם בפת הגמול כי אם בתי
 בתות אין בהם שליטת אלה צדיקים ורשעים בלבד כאשר אמר
 וסבתם וראיתם בין צדיק לרשע • ואני רואה לפום במאמר
 הזה הדברים האלה ואומר כי העבודה מן ההשבים יותר חשובה כמו
 שאמר רבנו צדיקים ביי • והחטא מהם יותר גדול כמו שאמר כי
 גם נביא גם כהן חנפו והעבודה במקום הנבחר המיוחד יותר
 חשובה כאשר אמר כי בהר קדמי בהר מרום ישראל הם יעבדוני כל
 בית ישראל • והחטא במקום הנבחר יותר גדול כמו שאמר גם
 בביתי מצאתי רעתם נאס יי • והפרישות בבחירות יותר
 חשובה כמו שאמר זאקים מביכם לכליאים ומבחרים לבנונים
 והפקר כיוון יותר מבונה כמו שאמר גם טובה זרקה בו והוא לא ידע
 ויהי אמת • גם יותר גרונה כמו שאמר טוב דם הולך בתומם מקשר דרכים
 ונעטק

והעסק מן העשיר יותר גדול כמו שאמר ויקח את כבשת האים האים והים וסאר הענין • ועוזר קאויב יותר גדול פאשר אמר וכי ימצא איש את חובו ושלחו בדרך טובה • והזיקת לאוהב יותר קשה כמו שאמר שלח ידינו בשלומנו חלל פדיתו • והענוה מהגדול יותר גדולה כמו שאמר והאיש ממסר ענו מתד מכל האדם • והגאון מן הסכל יותר קשה כמו שאמר ברום זלות לבני אדם • והמקוב העני יותר קשה כמו שאמר לאכול ענוים מארץ ואביונים מבני אדם • והזקנה חכם ומי שמועיל לבני אדם יותר קשה כמו שאמר כי ידעתי רבים כשעבס ועבומים חטאיתכם בודרי צדיק לזקחי כפר • ורוב העשוקים יותר קשה כמו שאמר כי עוסק אלף איש באלף זון יותר קשה משעסק בהם חמס מחות איש באשר אמר מרוב עשוקים יזעיקו יסועו מזרוע רבים • וזהו שכתב ביום הזכר יותר קשה כמו שאמר הן ביום שמכס תמצאן חפץ • והצדקה מן העני יותר חשובה כמו שאמר טוב מעט ביריאת יי' • והכוס מן המעונב יותר חשוב כמו שאמר יבא חתן מחדרו וכלה מחופתה כאשר בזנו להקדים הבכורים בגד בכרס ובהתפלל בבקר בזרוע השמש כי אלה דברים יקרים אלעננו כמו שאמר וכל מבחר נדריכם אשר תדרכו ליי' • וכיון שזכרתי הענינים האלה אני צריך לדבר בספר המחשבות ואומר כי המחשבות שיעלו על לב בני אדם וידחו אותם יש על זה גמול רב כמו שאמר יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו ומי שיטה אלהים ואחר כך יחשב במעשה ולא יעשהו יש עליו אשמתההכמה לא אשמת המעשה כמו שאמר תושבת יי' מחשבות רע ואין בכל הדברים מה שיענש האדם עליו ועל מחשבתו ועל מעשיו חוץ מחכפיו בבורא כי הוא רבד לא יביע אדם אליו כי אש במחשבת כלבד וכו' נאמר למען תפוס את בית ישראל בלבם אשר נזנר ומעלי בגלוליהם כלם • ואומר בסבובים הסבובים בפסוקים על ארבעה דרכים מי סבוב להחיק בין פסוק ובין מה שיש בדברא או בסכל או מה שיש בכתוב אחר או מה שיש בקבלה ושלם לזה יהיו לו עליו גמול • וכו' ואמר אש תבקשנה ככה וכמעטונים תחפשנה אז תבין יראת יי' וגו' ואש לא ישלם לזה אין לו גמול כי אש ענש • והסבוב במדות והוליד הפק הוא מסיב את נביא חסדק אשר נאמר בהם אשר חולכי אחר רוחם ולכלתי ראו והסבוב בעניני סבוב וחדש הוא מסיב את הסופרים כאשר סבובים בפר' בעשה אדם ככלמנו וחשבו כי מלאך ברא אדם וכל מעולס וכסא אש' אשר ימרונו למזימת נסאלטא שרצ

ואומר והדין אשר מיכר ועונס משכמו אם בנותו במירת התורה והקנתה
 יש לו במול ובמו שאמרו רבותינו ז"ל בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה
 ולא לעבור על דברי תורה אלא כדי לעשות סייג לתורה ואם מכין בזה
 לקנות או לכבוע הוא מאבד את עצמו כמו שאמר גם ענוש לבדיק לא
 טוב • ואומר בעמי הארץ רובה לומר אשר לא למדוהם שואלים
 החכם אשר באנשי דורם והטוב שבהם ועושים על פיהו תורהם שלמה כמו
 שאמר שפתי בדק ירעו רבים וגו' • ואם לא יעשו כן אינן להם אמתלא
 ובהם הוא אומר לא יאהב לך הוכח לו אל חבמים לא ילך • ואומר
 בעניים אשר ישיגם הקצור בתפלתם ועבודתם כל מי במקדש מהם
 בעבור המזון יש להם אמתלא ומהם שיש למעלה ממנו גם נתבעים
 כמו שאמר יחלץ עמי בעמי ויגל בלחץ אינס • ואומר בחל
 שאין להם אמתלא במה שמעוולים בו את הדין בחלים ובמו שאמר ולא
 זעקו אלני בלבם כי יילינו על משכבותם • ואומר בשכורים
 שאין להם אמתלא על מה שחוטאים בעת שכרותם כי הדין שכור מ
 מקחו מקח וממכרו ממכר עבר עבירה שיש בה מיתה ממתין אותו
 מלקות מלקין אותו • ואומר בכנוסים מישראל בידי גוים שאין להם
 אמתלא על קונס אבל יסבלו כמו שאמר יתן למכרו לחי יסבע •
 בהרפה • ואומר בשונאים בעבירות כי תשובתם יותר קשה כמו
 שאמר ככלב שב על קיאו כביל סונה באולתו • ואמרו רבותינו
 האומר אחטא ואטוב אין מכטיקין בידו לעשות תשובה • ואומר
 בהומכים על כפרת יום כפור שלא יועיל להם בלי תשובה וכמו
 שאמרו רבותינו זכרם לברכה יכול לכפר על השבים ועל שאינן שבים
 תלמוד לומר אך בעשור הא אינו מכפר אלא על השבים בלבד •
 ואומר במפקדי בני אדם שתשובתם לא תשלם בהרגל וכמו שאמר
 מה תיטיבי דרכך לבקש אהבה לכן גם את הרעות למדת את דרכיך
 ואומר במדיוני בני אדם כי חטאיהם לא יסלמו בהרגל כמו שאמר
 באשורו אחזק רגלי דרכו סמרתו ולא אט מצות שפתיו ולא אמיס
 מהקי בפנתי אמרי פיו • ואני יודע ביאלו קבצתי הענינים
 הרבים לא הייתי מסלים מה שצריך אליה מהערת בני אדם על ת
 תורתם אך הלה הכללים הקרובים יהיו מועילים להם בעור הקורא

המאמר הששי בעצם הנפש ובמות ובמה שסמך לו אמר יהודה בן שאול

אמר המחבר חודיענו אלהינו יחדך ויתעלה כיהתחלת נפש האדם בלבו עם שלמות בורת גופו כאמרו משא דבר יי' על ישראל כאשר יי' בונה שמים וינקד ארץ ויוצר רוח אדם בקרבנו ושהוא שם חלקים לעמידתה מקובצים וכאשר ישלם יפיריד ביניהם עד שיתום משפט הנפשן אשר חייבה חכמתו לברוא אותם וכאשר יתום אותם יחבר בינם ובין גופותם וחלקיהם ויצמידו לנו כביאור האותות והמופתים על זה וקבלנוס מהרה ואחר כן התעסקנו לחתקיים לנו זה בדרך העיון על הדרך אשר הלכנו בה בשאר המאמרים הקודמים • ותחלת מה שראוי לחקור עליו עצם הנפש ומה הוא והוא שמצאתי בני אדם חולקים בעצמם מחלוקות כפלאות מטרירות חלכבות אני רואה לעצוב זכרון רובם ואביא מהם טבעה דעות זולת הארבעה הראשונים אשר קדם זכרם ויהיו אחרי עשר כי הארבעה הם כבר בחנתי ודקדקתי ונפסדו ארבעתם ובטלו והם הרוחניים ודעת שהדברים מעצם הכורא ודעת שהם ממנו ומדבר אחר ודעת בעלי חסניים • וכיון שהנפש אחד מהדברים הידועים באשר הפקיסם בכלל הדברים ההם כבר נכנה גם כן בכלל התשובה על המאמרים ההם ואין אנו צריכים לשנותם אבל אזכור אלה השבעת ואומר תחלה מצאתי אנשים חושבים כי הנפש מקרה מתקרה וכמדומה לי כי אשר הביאם אל המאמר הזה בעבור שלא ראו אותה אבל ראו פעלת וחשבו בעבור דקותה מרובים אותה בחוש שהיא מקרה מפני דקות המקרים ועם זה נחלקו חמש מחלקות קצתם חשבוה מקרה מניע עצמו וקצתם חשבוה שלמות לגמס טבעי וקצתם חשבוה חבור הארבעה מן טבעים וקצתם חשבוה התקשר החושים וקצתם חבור שהיא מקרה כולל מן הדם • וכאשר התישבתי להתבונן במאמרים האלה אשר מקבץ אותם כלם המאמר שהיא מקרה שהמקרה והשלמות והחבור וההתקשרות והתלדות מקרים מצאתים כלם שקר ממנה בדדים אחד מהם כי הדבר המקרי לא תבא ממנו החכמה הגדולה הזאת ולא ההתבונן הנכבדות אשר הם תהון העולם כאשר זכרתי במאמר הקודם לזה ועוד ביה מקרה לא יהיה נקרה במקרה אחר בעבור מחשבים בזה מן ההפסד ומה אנו חנו מואים הנפש נקריה במקרים רבים תאמר נפש חכמה ונפש

מכלל ותאמר גם זכרוןכם רעה ותאמר שים לה אהבה וסבלה וירבון והפך
 ושאר חמדות כבודיות ולא יתכן עם הענינים האלה שתהיה מקרה אבל
 כראש אותה בענין הזה מקבולת ההפכים יותר ראויה שתהיה עמה והשני
 ראיתי אנשים חסבות רוח • והשלישי אנשים חסבות אש ומצאתי אלה
 השני מאמרים עוד כפסדים מפני שאם קיתה רוח חיה טבעה חס ולחואלן
 קיתה אש היה טבעה חס יבס ואין אנו מוצאים אותה כן ומדביעי מי
 שאמר שהיא שני חלקים החלק האחד שכלי דברי ואיכנו כלה והור שוכן
 בלב והשני חיוני והוא מתפשט בשאר הבגד והוא כלה ומתאמת לי עוד כי
 זה טעות כיהחלק הדברי אלו היה זולת החלק המתפשט בגוף לא היה אפשר
 שיצונו מפני שזה קדמון וזה חדש וזה כלה וזה איכנו כלה • ועוד אלו קים
 החלק הדברי לא ישמע ולא יראה ולא יחוש שאר החושים ואין בתשובת
 הזאת אשר השיבותי כי החושים יהיו קצתם לקצתם וידבר הדבור על
 כלם כאשר פרסתי במאמר הראשון אבל אומר כי סגורא מן המאמר הזה
 הוא סגורה שתי כפסות מפני שכל חלק לבד • וחמשימי מי שאמר שהיא
 שני אווירים האחד מהם בפנים והשני בחוץ והדריכו למאמר הזה שמצאת
 לא תתקיים כי אם במשיבת האויר מחוץ ובכך שזה בחציה ואיכנו כי אם
 להריות לחום הטבעי אשר הנפש שוכנת בו בלב • כאשר מנוספס
 על האם להרחיק העשן הרע ממנה רובה לומר מהאש והשני מי שחשב
 שהיא דם בתור והוא ענין לבדו כאשר כתב בספרו • והטעם בזה מאמר
 התורה כי הדם הוא הנפש ולא זכר מה שאמרו קודם כי נפש הכבד בדם
 היא אבל זה נראה כי הדם הוא משכנה ומרכזה ובכחן יראה לנו כחה
 ובחלשתו יראה לנו חלשתה וכשחיה שמחה ותראה שמחתה בדבר אשר
 תשמח בו תראה הדם עמה וכאשר תנום מיראת דבר שתירא ממנו תתקח
 עמה לפנים ומה שאמרה התורה כי הדם הוא הנפש הוא על מנהג הלשון
 שהיא קורא דבר בשם משכנו כאשר קוראה החבמה לב באמרה נער
 חסר לב מפני שכלב משכנה וקוראה הלשון ספה באמרה ויהי כל הארץ
 ספה אחת • כי בספה תקיה **והדעת** חשביעי הוא
 הדעת אחת ואני אבאר אותו בעזרת האל
 ותקדתי לפניו אלה הששה דעות הנזכר' כרי שיתבדל למי שיקרא בספר
 חסר כי התחקר בידעית הנפש הוא מחקר בדבר עמוק ודק כמו שספרתי
 על ת' ד' אמת דבר לא מדבר ובענין בורא הנמצאות כן היא זאת גם כן
 בצדקתה מן הדקות מה שהיו בו כבוכים הרבה מפני אדם ואומר ובעבור
 זה תמצא תחבס קוקיר מי שיעמוד על אמתת ענין הנפש הדברית אשר
 באדם

באר' באלו תיודע דוח בני האר' העול' ח' למעל' וגו' וראוי מאבאל כל
 אמרו מי יודע אינו ספק כי קצת הנפשות עליגות נכבדו וקצתם ספלות
 נמכרות אך הוא קיום לנפשות שהן כך אבל אמרו מי יודע הוא לחוקיר מי
 סידענה בן ואומר לשומע זה באמרו מי יודע ראובן החכם ומי יודע
 שמעון העובד כי באמרו זה התקיים החכמה לראובן והעבודה לשמעון
 בלי ספק ואין סאלתך על מי סידע כי אם לחוקיר אותם ולכבדם והדומה
 לזה בן אומר החכם מי יודע הנפש הנכבדת העולה והנפש הפחותה
 היורדת הוא אמות לסתי הנפשות שהן בן בלי ספק ומקום אמרו מי יודע
 רובה בוכי מי שיעמד על זה כבר הגיע ויכזל . ואומר עוד כי
 מאמרו זה רובה לומר מי יודע הוא להפלא ולחוקיר על התחבר שתי
 הנפשות אל עניני השני בופים והוא אומר כי עניני שני הגופים בכל
 תבאנוס שנים בחוס בשמים ומקרים ואין ספק אלכלו כיים בין שתי
 הרוחות הפדש ומי ידעו ויעמוד עליו הוא אמרו קודם זה כי מקרה בני
 האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד להם כמות זה בן מות זה וריוח אחד
 לכל ואחר בן אחר מי יודע רוח בני האדם ומתזהמאמר זה סהא כאשר
 אמרנו חוספתו בו ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל חבל . ולא יתכן
 שרצה החכם בזה שאין מותר לנפש האדם על נפש הבהמות אך אין חכם
 ואומר זה כי תהי מבטל החכמה ועוד כי עם הארץ שיש לו מעט דעת לא
 יאמר זה והוא רואה עצמו נכבד מן הבהמות בענינים אשר יאריך באורם
 מהעבדיו אותם ורכבו עליהם והסתמשו בהם כאשר ירצה אבל רצה בזה
 מאמר כי בוא האדם אין לניתרון על בוג הבהמות במאמה כי הוא
 מורכב מארבע יסודות בהם וכאשר אמר אחריו הכל הולך אל מקום אחד
 הכל הימין העפירו הכל שב אל העפר אבל היתרון מי יודע רוח בני האדם
 וזה עוד במאמר האומר כי האדם והאבן החלמים שנים בענין ההתאבנות
 אין ביניהם הפרש כי זה אבן וזה אבן ומי יודע האור המזהיר אשר באורם
 והגבה אשר בצור החלמים כבר הגיע ויפטר סיהיה ענין מי יודע קיום
 באמרו לשם מי יודע ישוב ונחם אשר ידע סהא חוטא ישוב בן אומר הנה
 אשר ידע יבין סזאת עולה וזאת יורדת . וכיון שהקדמתי אלס
 מאמרים ראוי שאביא המאמר השביעי ואומר כי אשר התאמת כי הנפש
 ברואה בעבור מה שהקדמתי מחדוש כל נמצא והפסד סיהיה דבר הקדמון
 שולתי סבורא ומאמר הבורא יוצר רוח אדם בקרבן אבל הבור' בנרא אותה
 עם שלמות בורת האדם באמרו בקרבן וכאשר לא פרו אבותינו נשבעים
 שייאשר עמה לנו את הנפש הזאת ושעצמה ששם נתיבנות הגלגלים

וזהו מקצלת האור כאשר יקבל הגלגל ותהיה בו מילדו אצל עצמה
 יותר דק מן הגלגלים ועל כן חיתה מדברת ועמדתי על זה מסינישרשים
 חבדולים אחד מזה המושכל והוא כאשר ראיתי מעשה חכמתה ונחמתי
 מכלתי הבוה וראיתי הבוה עדום מכל זה בהפרדה ממנו ואלו חיתה כמו
 מחלקים הארציים לא היה לה דבור כאשר אין למאומה מן הגלגל ויתחיי'
 שתהיה עצם דק יותר וך ונקי ופשוט מעצם הגלגלים • והשני מדברי
 הספרים כי הנפשות הזכות תאורנה כהאור הגלגלים מהכבדים וחוא
 אמרו והמשכילים יזהירו כוזהל הרקיע והנפשות הרעות לא תאורנה אף
 הן יותר פחותות מענין הגלגל הסתם כמו שאמר הן בקדושי לא יאמין
 וסמים לא זכו בעיני אף כי כתעב ונאלח איש שותחכים עולה וידעתי
 כי הספרים לא דמו לאל הגלגלים המזיירים ואלה בפחות מהגלגלים הסתם
 אלא שהיא מכמו זה העצם ואלה שני חדמינים מחזקים מה שאמר החכם
 העולה היא למעלה חיוורת היא למטה אחרי כן אומר על דרך דקרוק
 החקירה כי מאמר החכם באחרית ספרו והרוח תשוב אל האלהים אשר
 נתנה קיום ואמות מורה על אמתית הפירוש אשר פרסתי בו מי יודע רוח
 בני האדם • ואם יתעקש מתעקש שהוא ספק מן החכם כפי מאמר
 עוד בכל שם החכם מספקו בראשונה לאמתו באחרונה ואמר והרוח
 תשוב אל האלהים אשר נתנה ודבריו ברוח האדם כאמרו בפרשת ודע כי
 על כל אלה יביאך האלהים במשפט • ואחר כן התבאר לי כי
 חכמה הזאת חכמה לעצמה מכמה פנים אחד מהם כי לא יתכן סקנתם
 החכמה מן הבוה כי אין זה מענינו ועוד בעבור מה שהתאמת כי הסומא
 רואה בחלומותו באלו חוא רואה וכיון שלא השיג ~~אף~~ מחמת גופו לא השיג
 כי אם מחמת נפשו • וכזה טעם עוד מי שחשבה התקשר החושים
 והעצבים והפגשם וחוא שהיא היא הנותנת לכלים החוש ואיך יתנו לה הם
 העצם אך אומר זה הסך הגורות והסך האמתות • ואחר כן התבאר לי
 שהיא לא תפעל אלא בבוה כי פעל כל נבדא צריך אל בלי מהכללים •
 וכאשר תתחבר לבוה יראו לה ג' כחות כח ההכרה וכח חכמה וכח התאור
 ועל כן קראה אותה לשוכנו בשלשה שמות כפס ודוח ונסמך ורמזה באמרה
 כפס אל שים לה כח מתאור באמריך כי תאור כפסך וכפסו מאכל תאור
 ורמזה בשם רוח אל שים לה כח כועם באמריך אל תבא ברוחך לכעוס
 כל רוחו יוציא בקל ורמזה בשם נסמה אל שים לה כח מרעי באמריך
 ונסמך סדי תבינס ונסמך מי יבא ממך ובענין אלה הכחות טעם מי
 נסמה מניחלקים אחד מהם כלב והאחר בשאר הבוה אך השלשה לנפש
 אחת

אחל וחבלה הלסון לזה שני שמות אחרים חיה ויחידה וקראה אותה חיה בעבור שהיא עומדת בעמדת בוראח לה אבל יחידה מפני שאין לה דומה בארץ • ואחר כן התבאר לי כי מסכנה בלב מבני אדם וכאשר הוא גלוי כי הגידים אשר נותנים לבוה החוש והתנועה במיחתם כלם מן הלב ועם שאני מוצא העשפים הגדולים אין מוצאם מן הלב אך במיחתם מן המוח וידעתי כי העשפים ההם אינם לנפש אבל חמה מיתרים לבוה וקשרים ולזה מחבר הכתוב תמיד חלב והנפש באמרו בכל לבבכם ובכל נפשכם בכל לבבכם ובכל נפשכם • וכיון שהקדמתי אלה המאמרים אומר כי מצאתי קצת בני אדם אומרים מה אפני החכמה שהם הבורא יתברך זאת הנפש הנכבדת אשר היא יותר וכה מן הגלגל בגוף הפחות הזה ואמרו בלבם כי הרע אליה והתחייבתי כאלה עכב במקום הזה גאבאיתו באר היטב ואקדם בתחלת מאמרי כי הבורא יתברך אשר ספרנו ענינו כמה שהדם מתכלית השקר שיאמר עליו שהוא מריע על נברא או שיעול עליו מפני שכל המקרים מסתלקים מעליו • ועוד כי פעליו כלם ישרים וגוברים ועוד כי לא בראם כדיאות כי אם לחועילם לא לחזיקם אלה המאמרים מקבלם סבוכות ספור ואחר כן אחבר אליהם מן המאמרים החלקיים הפרטיים ואומר כי העוול אין לו כי אם שלש סבות אין להם רביעית ושלשתם מרוחקות מן הבורא יתברך ותחלתם שיעול המעול מיראתו מאי שיעול עליו (ושננית חמדת דבר סיגיהו ממנו וחסליסית מסכלותו בענין האמת והבורא אשר לא יאמר עליו סייר' ולא סיחמוד ולא שיעול מאומה מן חמדעים ככרהסתלקו מעליו הסבות כלם ואחר כן הסתכלתי בהפכים ומצאתים טווענין לבדקו באלה השלש והוא מה שאמר החמיר אשר לא נשא פני סדים ולא נכר שוע לפני דל כי מעשה ידיו כלם אשר לא נשא פני סדים רומזבו אל שער היראח ולא נכר שוע לפני דל רמזבו אל שער החמדה ואמרנו כי מעשה ידיו כלם רמזבו אל שער המדע מפני שהוא יודע את בראיו וכלם סך שידע מעשיהם ומה שיתחייב להם ועליהם וכיון ששמתי הצדק הזה שרם לו כל מאלה שישאלו בה בני אדם בענין הכנס ראוי שאסביב אל זה השרש ואסיאכל' עליו ואומ' בעב' סהית' בלתי פועלת לבדה בבני' התחייב חבורה אל דבר תגיע בו אל הפועל' ותגיע אל הנעם המתמיד ואל ההצלח' הגמור' כאשר בארנו במאמ' הה' כי העבודות יסיפו בעצמה אור והעונות מקדירים עצמה ומשחירים אות' כאשר מפירים הספרים אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה ועוד אור פריקים ישמח • וקבוח' זה הוא בור העולמי' והוא שהוא יודע כל מעשית

ורמזה הספרים לצדפות האם הזכר והכסף ויתבאר בה אמתת עצמם והזהר ובכסף השרשים יעמדו וקנתלה בהם משאר המתכות קצתם ישרף וקצתם יעוף כמו שאמדו מצדף לכסף וכור לזכב ואים לפי מהללו ועוד וצדפות כדורף את הכסף ובחנות כבחון את הזהב - והנפשות הזכות המזוקקות אשר נכלו תוקנה ותכוננה כמו שאמדו כי ידע דרך עמדי בחכמי בזכב אצל והדמות לביגים ולזיפים מהם תרדנה ותפתנה כמו שנאמר לשוא צדף כדורף ורעים לא נתקו בכסף נמאס קראן להם ועם זאת אומר כי המבוללו מהם בעודם בגוף אפש' להם תשובה ותוכנה ותנתיב' ועל כן התשובה מקובלת בעוד האדם חי ובאשר תבא ממנו לא יתכן לק' להנקות ממחשבת ערב בה ולא יקוה לה מאומה מזה באשר אמר במות אדם דשע תאבד תקוה ומי שיאמר כי הטוב לא היה אלו הניחם בפדית ותנח מן האשמות והבאליס והיפונים אפי' אבאר לו ואלה לו כי הפדית אלו היתה טובה לא היה עושה זה לה בוראה ואחר כן ממח שידענוהו כי אלו היה מניחה בפדית לא היתה מעבדת אל נעם ולא אל הצלחה ולא אל חיים מתמידים כי העבדה אל כל אלס איננה בי אס בעבודת בוראה ואי אפשר לה על חק העבדה אל העבודה כי אס בגוף מפני שעמו פועל' כל פעל כמו שהאש אי אפשר לה להדלות כי אס בהתלותה בדבר ודברים אחרים מן החלקיים לא יתום פעל אחד מהם כי אס על האחר ואלו נסארג הנפש לבדה לא היתה פועלת בדבר כ' שחבון לא היה פועל בדבר ואס יחיו שניהם ערומים מן העצמ' לא היה לבריאתם ענין ואס לא יהיה לבריאתם ענין יבטל עם בטולו ב' אית השמים והארץ ומה שיש ביניהם כי הכל לא נברא בי אס בעבור האדם באשר אמרנו בתחלת המאמר הג' באשר קדם הנח כוטע שמים ויוצר ארץ בעבור ויוצר רוח אדם בקרבו ובאשר יש בעצמה בראית כי הכל בעבור נעשה אדם ואס יאמר יניחנה על ענינה בפדית גיתן לה כל לעשות עד שתגיע בו אל מה שרצה לה נאמר כי הסתדלותו בזה בהסתדלו' הראשון אשר זכרנו שבגשם האר' ס' ק' כמו עצם הככבים והמלאכים ונסיב כי הוא הסתדל שתהיה הנפש לא נפש והאדם לא אדם מפני שהנפש המסכלת אשר לא תפעל כי אס עם גשם האדם ואס תהיה פועלת לא בגשם האדם היא כוכב או גלגל או מלאך ועל איזה דבר שיהיה כבר בטלה אמתתה והוא אסכן בקס לבטלה בלשון בלתי לשון הבטול והוא במי שבקס שתהיה האם יורדת למטה והמים עולים למעלה בטכס אשר זה בטול ענינם או בקס שתהיה האם מקררת והשלב מחמם אשר הוא בטול עניניהם ומכאן זה חומה החכמה כי החכמה היתה הדברים על

אֶתְחַתֵּם חַיִּדּוֹת וְאֵין חֶכְמָה סִיּוֹ חֶבְרִי' בְּאֶשֶׁר יִתְמוֹד הַחוּמֹד וַיִּתְּאוֹ
 מִתְּאוֹ וּבְאֶשֶׁר אִמֵּר הַכְּתוּב חַיִּי רַב אֶת יוֹכְרוֹ וְגוֹ' יִתְּאוֹר הַחַד לְיוֹכְרוֹ מִה
 תַּעֲסֶה וְגוֹ' אֲבָל הַדְּבָר הַעֲוֹנוֹת בִּחַ אֶשֶׁר קִרְחִיק וְיִהְיֶה בְרוּשׁ בְּחִירָה
 כִּסְהִי אִמֵּר מִה שֶׁכִּיּוֹן בִּה בּוֹרְאָה וּבְאֶשֶׁר אִמֵּר לְבַד רָאָה זֶה מִצִּדִּי אֶשֶׁר
 עֲסָה הָאֱלֹהִים אֶת אֲדָרְסִי יִשָּׂר וְחִמָּה בְּקִשּׁוֹ תַּשְׁכּוּנוֹת רַבִּים וּמִה סֶהֲרִיָּהּ מִן
 הַבְּאוֹלִים וְהַטּוֹמֵא' נִתְּמַכִּי בְּלֵל בּוֹף הָאֲדָרְסִי אֵין בִּן דְּבַר טֹמֵא אֵךְ הוּא טְהוֹר
 כִּי הַטּוֹמֵא אֵינְכֶה דְּבַר מוֹתֵם וְלֹא מִה שִׁחִיבֶהוּ הַשְּׁכָל אֲבָל חֲתִיב בְּתוֹר'
 וְתוֹר' לֹא טֹמֵא אֵה קֶצֶת לַחֹת בְּנֵי אֲדָרְסִי כִּי אִם אֲחִירִי הַפֶּרֶד' מִהֶם לֹא טֹמֵא אֵם
 וְחֵם בְּחֵם אֵלֹא חֵם יִסִּיב לָנוּ אוֹמֵר הַרְבֵּר הַזֶּה תּוֹרוֹת נִכְרִי' מִעֲצָמוֹ וְיִחִיבֵנוּ
 בְּחֵם וְאִנְחֵנוּ לֹא נִקְבְּלֵם מִתְּנוּוֹהִים וְיִסְרוּ אֶשֶׁר זְכָרֵם אֵינֵם נִמְלָטִים מֵאֲחַת
 מִשְׁתֵּי מַעֲלֹת סִיּוֹ הַיִּסְוִרִין קֶנְתָּה אוֹתָם הִיא בְּצִלְתָּה בַּעַת הַחֶשֶׁד וּבַעַת
 הַחֹס וּבַעַת הַקּוֹר חֲטֵא לֹא לֹא לֵאלֹהִיהָ כִּי הוּא כִּבְרִיתָן בִּה שְׁכָל שְׁמִי
 אוֹתָהּ לְהַסְמֵר מֵאֲלוֹ הַמִּקְרִים וְהַמִּרְתּוֹ בְּאֶשֶׁר אִמֵּר עֲרוֹם רָאָה רַעַה וְנִבְתָּר
 וּפְתִי' עֲבָרוֹ וְנִכְסֵנוּ וְאִם הַיִּסְוִרִי' חֲדָשׁ עֲלִיהָ אֵלִיָּהּ הוּא לְבַדִּיקוֹ לְרִחְמִיו
 לֹא הִכִּיָּם עֲלִיהָ אֵלֹא עַל דֶּרֶךְ מוֹסֵר לְגַמְלָה תְּמוֹרֵתָם טוֹבָה כֹּאֲשֶׁר אִמֵּר
 וְלִמְעַן כְּסוּתָךְ לְהַטִּיבְךָ בְּאֲחִירֶיךָ וְאִמֵּר עוֹד אֲשֶׁרִי הַגִּבֵּר אֶשֶׁר תִּיכְרֹנִי יֵת
 וְגוֹ' לְהַסְקִיט לֹו מִימִי רַעֲוֹג' • וְאֲחִי' אֲבִיר בִּי חֶנֶּפֶס וְהַבּוֹף יַחֲדוּן פֶּעַל א'
 בְּאֶשֶׁר קִדְּם בְּתַחֲלֵת הַיִּבִּיר' וַיִּצֵּר י' אֱלֹהִי' אֶת הָאֲדָרְסִי עֲפָר מִן הָאֲדָרְסִי וַיִּכַּח
 בְּאִמְיוֹן נִשְׁמַת חַיִּים וְכֵן הִמָּה שְׁנִיָּהּ בְּמוֹל אֹנְעֵנוֹס א' וְזֶה אֶשֶׁר תִּמְצֵא רֹוב
 בְּנֵי אֲדָרְסִי נִכְוִים כִּשְׁעֵר הַזֶּה קֶצֶתָם חוֹשֵׁב כִּי הַגְּמוּל וְהַעֲנֹשׁ הֵם לִכְפֹּס
 בְּלִבְדִּי וְקֶצֶתָם חוֹשֵׁב סֶהֶם עַל חַגּוֹף בְּלִבְדִּי וְקֶצֶתָם קִבְּרִים עַל הַעֲצָמוֹת
 בְּלִבְדִּי וְהוּא בְּנִימָן וְהַטָּעָה אֶת כָּלֵם מַעֲוִי' יִדְעֵת' בְּלִסּוֹן וְהוּא כִּי מִי שִׁימַח
 מִהֶם הַלִּסּוֹן אוֹמֵרֵת נֶפֶס כִּי תַחֲטֹא נֶפֶס כִּי תִמְעַל מִעַל הַנֶּפֶס הַחוֹטֵאת הִיא
 תִּמּוֹת חֶשֶׁב כִּי הַפְּעִלִים לִנְפֶשׁ בְּלִבְדִּי וְלֹא הַתְּכּוּנָה הִיא אוֹמֵרֵת וְנֶפֶס כִּי
 תִּבֶּשׂ בְּכָל דְּבַר טֹמֵא וְהַנֶּפֶס אֶשֶׁר תִּאֲכַל בְּשֶׁר וְאִינְנוּ כִּי אִם הַבּוֹף • וְאִחֵל
 רָאָה הַלִּסּוֹן אוֹמֵרֵת וְהִיא מִדִּי חֲדָשׁ בְּחֶדְשׁוֹ וְגוֹ' יִבֵּא בֶל בְּשֶׁר לַחֲשֵׁת חַחוֹת
 לִפְנֵי • וַיִּכְרֵךְ בֶּל בְּשֶׁר שֶׁם קִדְּשׁוֹ וְהִדּוּמָה לֹזָה וְחֶשֶׁב כִּי הַמַּעֲשִׂים לְבּוֹף
 וְלֹא הַתְּכּוּנָה מִה שִׁים עִמָּם כִּי הַדְּבָר וְהַמְלִיצָה הֵם לִנְפֶשׁ • וּבִנְיָן מִצֵּא
 וְתִי עוֹנוֹתָם עַל עֲצָמוֹתָם וְעוֹד כָּל עֲצָמוֹתֵי הָאֲמִרָה וְגוֹ' וְחֶשֶׁב כִּי
 הַמְּלִיצָה עַל הַעֲצָמוֹת וְאִנִּי אוֹמֵר שֶׁבְּכָפֶר הַחֲתוּךְ כִּי בּוֹיֵת הָאֲדָרְסִי הֵם
 הַעֲצָמוֹת וְהַבְּשֶׁר וְהַבִּידִין וְהַעֲצָבִים וְהַמִּיתָרִים מִשְׁמָשִׁים וְסוֹמְרִים אֵלֹא
 סִיּוֹ יוֹדֵעַ כִּי הוּא לֹא אִמֵּר זֶה עַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה בְּעֶבֶר מַעֲוִי' יִדְעֵתָהּ
 כִּי לְמַלְאָכָה כּוֹנֵה וְדֶרֶךְ זוֹלָת דֶּרֶךְ מְלֹאכָה אֲחֵרֵת

ואין מלאכת התורה ממלאכת התעורר בשום פנים אבל לא התבונן כי מאמר
 יי' מי כמוך לא יהיה בעצמות ולא די לנו זה עד שחבר אליו כי בופת סאול
 ובנינו שרפוס אנשי יבש בלעד כמו שאמר ויבאו יבשה וישרפואותם סס
 ושעצמותם לבדם נקברו כמו שאמר ויקחו את עצמותיהם ויקברו אותם
 תחת האשל ביבשה והנה אתה רואה כשאמר ויקח משח את עצמות יוסף מי
 שרף בויתו ועוד מי שרף בוית איש האלהים אשר בא מיתודה כשהוא אומר
 אבל עצמותיו הניחו את עצמותי • אך אמרו וישרפו אותם סס כמו
 וישרפו עליהם כאשר אמר לשם ובמשפחות אבותיך המלכים הראשונים
 ישרפו לך • ובלשון ויבך אותו אבין במקום ויבך עליו והכלל שלא
 ידע מי שיחם חמשים אל הנפש לבדה ומי שיחם אל הגוף לבדו ומי
 שיחם אל העצמות לבדם חק הלשון ומנהגה והוא כי מנהגה כשיהיה פעל
 מיוחד אל שלשה דברים או ארבעה או חמשה תיחם אותו פעם אל הראשון
 לבדו כאשר אכתנו יורעים כי הדבור חושב חמשה כלים פה ושפה ולשון
 וחיד וגרון והלשון אומרת פי יספר דברתך ולשוני תהגה דרך ספתי
 יסבחוך אל חקר סופר קרא בגרון ואי זה מן החמשה זכר הארבעה
 האחרים עמו כן הנחיש פעמים שתזכור הנפש לבדה או הגוף או העצמות
 או העור והיא רוצה הכל ואפשר שתיחם פעל מן הפעלים לא יהיה כי אם
 לגוף ולנפש אל אבר אחד באמרה בביתה לא יסכנו רגליה ותעש בחפץ
 בפיה ובהמדותם תלן עיני אם חכילא יבין חוות והדומה לזה וכבר
 בארנו מכד השכל ומכד הכתוב שהם פעל אחד ונחבר אל זה מצד הקבלה
 מה שאמרו רבותינו אם בא אדם לומר יבולין גוף ונשמה לפטור עצמם
 מן הדין משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו פודם והושיב בו שני
 שומרים אחד חגור ואחד סומה ושאר הענין • ואחר כן ארבע
 בענין קץ ימי החיים ואומר כי בוראם סס להתחברות ימית מנויים
 בזו את מספר ימיו אמלא ואמר להכת הכביאים הן קרבו ימיו למות
 ולהכתם חמר והיה כי ימלאו ימיו והדומה לזה • ואחר כן אומר
 כי יש פעמים שמוסיף במדה היא בדעתו כי הנפש תשאר בגוף כי ידעו
 אינה מוכנה למת הדבר אבל המדה היא אצלי אשר תסבול והתופת
 וחסרון מדת הכח אשר נתן לגוף והוא שמתחלת שבראו אין ספק כי בנה
 אותו על כח מן הכחות אם רב אם מעט ומדת עמידת הכח ההוא היא
 הנקראת קץ ומאוי יכול להוסיף בו ולאמרו ותעמד עם השבעים שלשה
 אחרים ויכול להתליש ולקמם אותו וימם בארבעים ועל הבאור הזה
 פסוקו התעפפת כקץ ימיו וחסרון אשר יסוף מן הקיים לאדם אחר
 בתנאים

התוספת והחסרון הוא אשר ידעו בוראויסעמידם על האמת ובאור זה
 שהיא יודע ששרש בחבנוף היה על שבעים והוא מוכיף בו שלשים או
 מחסר שלשים ומאי זה מקום התחייבה התוספת והחסרון מאתנו יראת
 יי' תוסף ימים ואמר בהקדמהדיקים והוספתי על ימין חמש עשרה שנה
 ואמר ברוך הגמולים למען יאריכון ימיו והדומה לו ואמר ברשעים ויי'
 הכסכל בכור בארץ מצרים ויחיו המתים במגפה והדומה לו ואלו היו
 מתים כפי בח הקב לאהיתם מגפה בעבור חטאתם ולא היה דבר נעצם
 בעבור מעשה פחם וכבר שם חכמיא המגפה זולת קץ הימים באמרו כי
 אם יי' יבטלנו או ימנו יבא ומת • ואינניאומר שכל דדיק מוכיפין לו
 ולא כל רשע מחסרין לו אך כפי בחי'ה בורא וכפי הטוב ומי שלא חוספני
 לזמן הדדיקים במול העולם הבא לפניו ומי שלא קדרו ימיו מן הרשעים
 נגש העולם הבא לפניו כמו שנאמר ועת לכל חפץ • וכיון שבארתי
 אלה הענינים צריך שאבאר איך יהיה ענין הנפש בעת הפרידה מן חבנוף
 ואומ' כי רבותינו הודיעונו שהמלאך אשר ישלחנו הבורא להפרי' ביניהם
 יתראזל אדם כבודתאם יירקרת מלאה עינים מאש כעין חשמל וכידו
 חרב שלופה מכנין אליו בה ובאשר ייראהו יחדד למראה ותתפרד נפשו
 מגופו • ובאשר הסתכלתי בכתוב מצאתי הענין בו כמו שהודיעונו
 באמרו בעת המגפה ויסא' דוד את פיניו וירא את המלאך יי' עומד בין
 הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו ובאשר התכלל וחקריב אדם אחר
 בן ויאמר יי' למלאך וישב חרבו אל נדבך ולמדתי שבנוף המלאך מאש
 יירקרת מאמרו ודמות החיות מראיתן כנחליאש וכלו מלא' עינים באמרו
 וכל בסרם ובמיהם ויריהם וכנפיהם ואופניהם מלאים עינים כביס נפאם
 העינים כעין חשמל כי אסחיתה יירקרת כמו הגוף לא חיו נכרים מהם
 עינים אבל הם נכרים בהשתנות מראיהן והוא עין החשמל הנזכר וכבר
 ידעת כי ראות אש הגדולה כמעט שלא מתו אבותינו ממנה כמו
 שנאמר ועתה למה נמות כי האכלנו האש הגדול' הזאת וכל סכן כשמוכנין
 אל האדם בה עם חרב שלופה וכבר ידעת עוד שדוד מפני שראא את
 המלאך א' ע' ש' לא כוון אליו בשום חוק איך הבהילו והרעידו כמו שאמר
 כי נבעת מפני חרב מלאך יי' ולא פד מן הינס ה' ומרעיד בלתי מתחמם
 עד יום מותו כאשר אמר ויכנסוהו בבגדי' ולא יחס לו כל סכן מי שמוכנין
 אליו בה ' ואם יאמר אומר למה לא נראא הנפש כשהיא יוצאת מן הגוף
 בעבור זכותה וקדמותה לאור בזכותו כאשר לא נראא הנל' בל' בעבור
 נקיט ג' מיהם וזכותם ובאשר מנהגי להמסיל ביאכיה לוקח אדם

פְּשִׁיטָה עֲשִׂייתָ זְכוּתָהּ וְזֶה כֵּן אֶחָד מֵהֵן בְּתוֹךְ חֲדָתָהּ וְשֵׁם בְּתוֹכָהּ
 כִּדְלוּקָה לֹא הִיא מִשְׁמָלָהּ מִחֲדָתָהּ אֲחֵרָה תוֹךְ עֲשִׂיטָה עֲשִׂיטָה עֲשִׂיטָה
 הִיא בְּרִמְיָהּ וְעֲשִׂיטָה חֲדָתָהּ כִּדְלוּקָה וְהַדְּבָר בְּלִי • אַחֲרָיִם מִהֵיאָת
 מִעֲנִיָּה אַחֲרֵי יִבְיָחָהּ מִן הַגּוֹף וְאֵשֶׁת בְּמֵה שְׁקִדְמִיתִי זְכוּרָה שִׁיחַ תְּהִי
 שְׁמִירָה אֶל עֵת הַגְּמוּלָה כִּאֲשֶׁר אִמֵּר וְזָכַר כִּפְסָךְ הוּא יֵדַע וְיִהְיֶה הַזֶּה מִמִּנְהָ
 מִקּוֹם שְׁמִירָתוֹ לְמַעַלְלָהּ וְעֲשִׂיטָה לְמַעַלְלָהּ כִּאֲשֶׁר הִקְדַּמְתִּי מֵאִמְרוֹ בְּזֶה הַדְּבָר
 וְעַתָּה הַגְּמוּלָה הִיא לְמַעַלְלָהּ וְכִמּוֹ שֶׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל כְּשֶׁמֵּתָן שָׁל כְּדִיקִים
 גְּבוּרָה תַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד וְשָׁל רַעֲשִׁים מִשְׁטָמָה בְּעוֹלָם וְאִין לָהּ מִכּוֹחָהּ וְזֶה
 וְהַדְּמוּהָ לְהַפְרֵס שְׂכִינָהּ וְכִתְחַלְתָּ זֶמֶן הַפְּרִיזָה תַּעֲמוֹד הַנֶּפֶשׁ זֶמֶן מְבִלִי
 מִכּוֹחָהּ עַד שִׁכְלָה הַגּוֹף וְעִנֵּין זֶה שִׁיתְּפָרְקוּ חֲלָקָיו וְיִקְשָׁה עֲלֵיהֶם בְּזֶמֶן
 הַהוּא מֵה שֶׁתִּדְעֶנָּה מִמֶּה שִׁיעֲבֹר עַל הַגּוֹף מִן הַחֲלוּשָׁתָהּ וְהַרְמָהּ וְהַדְּמוּהָ
 לְקֶסֶם כִּאֲשֶׁר יִקְשָׁה לְאָדָם כִּשְׁהוּא בִּיתּוֹ אֲשֶׁר הִיא שׂוֹכֵן בּוֹ חֲדָתָהּ וְעוֹלָהּ
 בְּנֵי שְׁמִירָה וְשִׁיתָ וְהַקּוֹסִי הַזֶּה יֵשׁ שִׁיחָה לְנֶפֶשׁ מַעֲטָה וְרַב וְיִקְשָׁה עֲלֵיהֶם
 בְּמִי שֶׁהוּא רֹאֵה לָהּ כִּמּוֹ שֶׁמַּעֲלָתָהּ בִּירִידָהּ תִּהְיֶה בְּמַעֲטָה וְרַב וְזֶה
 אִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָה לְבִרְכָּהּ קֶסֶם רַמָּה לְמַת בְּמַחֲטָה לְבִשָּׁר הַחַי
 וְשׂוֹמֵכִין זֶה אֶל מֵאִמְרוֹ הַכָּתוּב אֲךְ בִּשְׂרֵי עֲלֵיו יִבָּא וְנִפְסָה עֲלֵיו ת
 תֵּאֱבָל וְזֶה שְׁקוּלָאִים אוֹתוֹ דִּין שְׁקִיבֵר אִין חֲבוּטָה שְׁקִיבֵר • וְאַחֲרָיִם
 בֵּן אִמֵּר שׂוֹמֵן עֲמִידָתָהּ נִפְרִידִים יִהְיֶה עַד שִׁיתְּקַבְּצוּ שָׁר הַנֶּפֶשׁוֹת
 אֲשֶׁר חִיבָהּ חֲכָמַת הַבּוֹרָא בְּרִיאָתָהּ • וְהוּא אַחֲרִית עֲמִידָתָהּ הַעוֹלָם
 וְכִאֲשֶׁר יִשְׁלַם מִפְּרִים וְיִתְקַבְּצוּ תְּחִבּוּרָה הַנֶּפֶשׁוֹת עִם בּוֹפִיקָם כִּאֲשֶׁר
 אֲבָחָר בְּמֵאִמְרוֹ הַתַּעֲמוֹד לִזְמַן וְיִגְמֹל אוֹתָם בְּמֵה שֶׁרֹאֵה לָהֶם זֶה עִם
 מֵה שֶׁבִּאֲרָנוּהוּ בְּמֵה שְׁקִדָּה מִן הַמֵּאִמֵּר יִתְבָּא עוֹד מִמֶּה שֶׁאִמֵּר
 הַחֶסֶד כִּי אַחֲרֵי שֶׁאִמֵּר וְהִרְוֹחַ תִּשׁוּבָה אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה הוֹדִיעֵנוּ
 שְׁמִירָה עֲנִיָּה אֶל הַגְּמוּלָה כִּאֲמֵרוֹ אַחֲרָיִם בֵּן שׁוֹף דְּבִר הַכֵּל נִשְׁמַע כִּי אֵת
 כֵּל מַעֲשֵׂת הָאֱלֹהִים יִבֵּא בְּמַשְׁפָּט • וְאִמְרוּ אֵת כֵּל מַעֲשֵׂה רֹצֵחַ בֵּן
 הַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ יַחֲדָיו • וְאִמְרוּ עַל כֵּל נַעֲלָם רֹצֵחַ בּוֹ מֵה שֶׁהוּא נַעֲלָם
 מִמֶּנּוּ מִעֵינֵי הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּלִי אֵבֶל הַבּוֹרָא וְאִין יִבֵּא אוֹחָהּ מִן הַשָּׁמַיִם
 וְיִבֵּא הַגּוֹף מִן הָאָרֶץ וְיִגְמֹל כִּמּוֹ שֶׁאִמֵּר יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מַעַל וְאֵל
 הָאָרֶץ לְרִין עִמּוֹ יִשְׁתַּבַּח הַחֶסֶד וְיִתְבָּרַךְ וְנִסְתָּאֵל מִמֶּנּוּ שִׁירֵיכֵנוּ בְּרִיךְ
 הַטּוֹבֵה אֲךְ מֵה שִׁיחָה מִן הַגְּמוּלָה וְהַנֶּפֶשׁ אִנִּי שְׁתִּיר לְבָאֵר בְּמֵאִמְרוֹ
 הַתְּשִׁיעִי בְּעִזְרַת הָאֵל • וְאִנִּי מַשְׁכִּים לְסִמּוֹן לְרַבִּים הָאֵל
 זְכוּרָה מֵה שֶׁנִּחְלָקוּ בּוֹ חֲלוּלִים בְּעֶבֶד הַנֶּפֶשׁ מֵה הוּא וְאִמְרוּ יוֹתֵר רֹאֵה
 שְׁתוּסָה גֶסֶם וְמִבְּרִיתָ אֲשֶׁר אִמְרוּ שֶׁהִיא מִקְרָה כֶּסֶף חֲשׂוֹכִים שִׁיחַ
 תִּתֵּן

אמנם ותפחד ותמה אבל אשר אמרו שהיא מן הרוחניים ומן בורא
לברו וממנו ודבר אחר ומן שני סרטים קדמוניים הם חושבים כלם
התשוב אל מוצאה אשר ממנה נחצבה וכבר בארתי הפחד כל אלה
האמרים ובמולם אבל אומר שאנשים ממי סקראים יהודים מצאיתם
אומרים בהשנות וקוראים אותו נפשית וננינו אבלם שרוח ראובן
תשוב אל שמעון ואחר כן בלוי ואחר כן ביהודה ויש מהם רבים
שאומרים יש פעמים שהיה רוח האדם בבהמה ורוח הבהמה באדם
ודברים רבים מזה השבעון והערבוב והסתכלתי במה שחושבים
שהביאם אל הנאמר הזה ומצאתים ארבעה שבטים ואני רואה
לזכרם ולהשיב עליהם ותחלת זה שחל מחזיק בדעת הרוחניים •
והשלשה דעות האחרים ומי שאינו יודע כי אנשי דעת השנות
לקחורו מדעת הסנייט והרופניים וכבר גלית מה שיש על כלם מן
התשובות וזכרתי אותו והסניט שראו מדות רבים מבני אדם ומצאום
דומות למדות הבהמות במי שראים אותו ענו במדות הנאן ורע
במדות החיות ועשתן ככלב וקל כעוף והדומה לזה והכנימו בעבור
אלה העניינים שהלה המדות לא היו בבני אדם עד שסיה בהם
מרוחות הבהמות • וזה ירחיק האלהים מורה על רוב
הכלותם כי הם חושבים שבוא האדם מהפך הנפש מעצמותה עד
שיצמח נפש אדם אחר שהיתה נפש בהמה • וצוד שהיא
מהפכת אותו מעצמותו עד שחשים מדותיו כבהמות אף על פי
שבורחו בבני אדם ולא די להם ששמו עצם הנפש מהפך ולא
קיימו לה עצם אמתי עד שהתירו דבריהם ושמוה מהפכת הבוה •
ומסנה אותו והבוה מתפר אותה ומסנה אותה וזאת היא חיציאה מן
המושכל והשלישי שמביאים דבריהם על דרך הטענה
ואומרים כיון שהבורא שופט בדיק לא היה
מביא יסודין על העוללים כי אם על חטא שחטאו נפשות בעת
שגיו בבוא אשר קורם בופס ויש על זה תשובות רבות •
תחלתם שהם שכתו סער הגמול אשר זכרנו • ועוד
כי אנוהו כשאל אותם על ענין הראשון רובם לומר תחלת בריאת
הנפש אם בזה אותה בורא בעבורה מן העבודות אם לא ואם יאמרו
לא בזה אותה בטלו הענינים כלם מפני שלא היתה מצוה מתחלת
ואם יורו במקנה הנפש בעת שהיא לא קבלה לא מיתא

ובכר הורו מהאדם יצוה לעתיד לא לחלף כלבד וישוב אל מאמליו
 בתורה וישובו מהפחדם על שאין יסורין אלא על מה שתלך •
 והרביעי שהם נתלים בספקות מן המקרא דאיתי לזכור מהם הקצתם
 ואומר שמהם דברי תשח כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום ואמר זה
 מורה על סרוחות האחרונים הם רוחות הראשונים ועל כן הם חכמים
 והם שאינם נמצאים ופסוק חסדוק מבטל מה שסברו כי הוא אומר
 מהנמצא זולת שאיננו נמצא ופרשו איננו כי הם שחייב מי שיביעו
 אליו דברי תשח סיקבלם בקבול חכמים אלו • ומהם אשרי האדם
 אשר לא הלך בעצת רשעים ואמרו כי מפני שאמר לא הלך ולא אמר לא
 ילך למדנו שהענין של דבר שפשתה נפשו בבגוף הראשון וזה מהם תכלית
 הטענות כי הכתוב לא חייב לזכור אשרי כי אם אחרי שלא הלך ולא חייבו
 לו קודם שלא הלך והנראה מהכתוב תשובה עליהם ואלו היה כמו שאמרו
 היה הגמול על הזכויות הבאות לא על החולפות מפני אמרו אחריו ובחירתו
 יתקן ולא אמר הקדש באשר חייבו חכמים על העונות החולפות ולא על
 הבאות מאמרו לא הלך ולא אמר לא ילך • ומהם אמרו תתקן
 בחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש וסברו כי אמרו תתקן על הכפס ואמרו
 זה מורה שהיא מתהפכת באדם ובבהמה תמיד ולא הבינו הפתאים שהיא
 לא אמר כי אם על הארץ מפני שהקדים לפניו לאחור בכפוף הארץ וכלית
 אמר שזיאת מתהפכת ברשעים בחמר חותם והם שוקדים כאלו היא לבושם
 לא יוכלו להעתיק ממנה עד שתשלם בזרית האל בהם • ומהם דברי
 הנביא נפשי יסובב וחשבו זאת הסבה מגוף אל גוף ולא הבינו הפתאים
 כי היא מנוחה ומרוב והסקט מצער שחיתתו ואיננה הסבה אחרי יציאת
 וזה כלשון אבותינו מבוחר גלוי שאמרו על שמסון בעת שבחא והסקה
 בוראו מים ותשכ רוחו ויחי ולא יצא כבד ואמרו על המכרי כאבד רעב
 ואכיל דוד ותשכ רוחו ואמרו על הביר נאמן ציר נאמן לשלחיו וכפס
 אדוניו ישיב ואמרו בחכמת חורתי יתמי' משיבת נפש ואני מנשא דברי
 מקלות דעתם וארומם מפחיתותם לולי יראתי מן השטא • וכסוף
 דבריהם אומרים מארבע רוחות באי הרוחו ופחי בהרובים האלה ויחיו
 ואומר ואי זו דבר ככרי יש בזה כי לא אמר זה כי אם מפני שהרוחות להם
 סקט למעלה ולמטה ובאי זה מקום שהיא מפני הכדירין ומאירבע רוחותם
 תבא סבורה קורא לה כמו שאמר החסיד תקרא ואכרי אענך •

בשם המאמר הששי מן ספר

והוא הנכבד שמועדי בני ישראל אשר יעדים שכולאם בעת הישועה

אמר יהודה בן שאול אמר המחבר

יתברך ויתעלה האל אלהי ישראל המאמת דבריו הצדיק במעשיו ואחרי כן אומר שמצאתי המון בני ישראל מאמינים כי סבורא יתברך ויתעלה יחיה מתיהם בעת הבאולה ומצאתים שמערים כל פרסה שיש בספרים סנראה ממנה תחיית המתים בעת הישועה בפשוטה ועושרים זה בדברים מקובלים כוללים כדושי המין ההוא ומצאתי אנשים מעטים מן האומה שאינם מודים שזה יהיה בעת הבאולה ואומרים שזה יהיה בעת היציאה אל העולם הבא וכומכים בזה על שבוס חלום קצתו שמעתי וימקם וקצתו ראיתי ולהם באפשר ומפני סתיה חובה לכל בדיק שיעלה בלבם תחלה הדבר הנרצה וידחה מעליו הדברים החפוכים באשר אמר הכתוב שפתי צדיק ידעון רבון ועליו עוד להודיע לאומם ולהקריבו להכנתם ושישיבנה מדברי הפתאים כמו שאמר עוד שפתי צדיק ידעון רבים ואוילים בחסר לב ימותו ויהיה ראוי בעבור בקשתי הצדק א' ע' פ' שלא חביתי אליו שאסגיה על הספר הזה ודקדוקו הסגחיה רבה עד שיעלה לי תחלה הדבר המכואר בתכלית מה שאפשר ואחר כן אכתבהו לאומתינו לחיות לה מישיר תעזור בו על עבודת אלחינו ועל ככל מה שהוא בו מן הגלות ונחבתי בו הדרך אשר בזה בו סבורא לזוות בסכל באמרו חזקוני רבים רפות וברכים כושלות אמצו אמרו לנמהרי לב חזקו אל תיראן הנה אלהיכו ג' ו' א' א' הסתכלתי בזה כדושי תבא' לי היס על מה שסנכר' מהמון מתחיית המתים בעת הבאולה טענה ועיינתי בענין ומצאתי שהמוצאים אשר יעלו תחלה בראשונה אשר יבאו מהם מסכי הטענה על זה ארבעה אינן להם חמישי וראיתי כל שבוס שמעתי או חשבתי בו שיקח טענה על האמונה הזאת ועמדתי על שבר חכל ובטולו והפסדו ואז התקיימה האמונה הזאת בראיות מן הסלסה ענינים אשר מהם ימסכו המאמינים ראיותם והמוצאים הארבעה אשר חקרתי עליהם לראות חיים על האמונה הזאת בהם תשובה הסמוכה הטבע והסכל והכתוב והקבל והחלוצי מן הטבע מפני סקדימתו קדימה עצמית ואמרתי אולי יתחייב המנע הקורא בתחיית המתים מפני המנע הטבע לעשות זה מפני שאין כמו

תגדלים בכלי חיים בטבע ושבים קצתם בטבע ומתים צקבע ויחיו
 גם כן אחריהמות בטבע ובאשר התבוננתי במחשבה זאת הנחשבת
 מבחינתה שאין בתלים בהי אס האומרים בקדמות אובסנציות מפגי שלא
 יתכן אלכל שיהיו הדברים הלל על דרך המנהגים הנחובים הנודעים
 אלכ הנחובים המאמינים שהבורא משנה מנהגי בטבע וישימם בכל
 עת שרצה כאשר ירצה אי אפשר להם להמנע מחודות בהחיות המתים
 מנד הטבע בכלם מודים ששנה אליהם כביאיו וביקס אותם מלחות
 וגדול מה בדחתו היסודות הראשונים לא מדבר ויחיה באור המאמר חזק
 שני שמדחיק תחיית המתים בעת היסועה מכני הטבע לא יעשה ומ
 יתחייב להרחיק לעמתו הסוד המטה תכין והמים דם ועמוד מי היס
 ונקפאם נצבוב התנועה הגדולה המוחית עד שארץ בה עמידת השמש
 על הארץ ושאר החיות נבחרות אשר זכרו הכפרים שהבורא עשה
 על ידי כביאיו עד שיכחש האומרה בכל הנביאים ויתחייב עוד להרחיק
 בדאית דבר לא מדבר עד שיכפור בבורא ויצא מכלל המאמיני ותחיית
 המתים אל העיון השלם יותר קל יותר קרוב מבדאית דבר לא מדבר
 ובכך התבאר כימי שיערה שהבורא התחיל הנמצאות לא מדבר ואמץ
 נביאיו באותות מלאות לא יוכל להרחיק תחיית המתים ולא להתלות
 לעצמן בטבע כל שכן עם הודאתו שהאבקה הסוקמית חיה בבורא בנה
 בעולם הזה כמו שאין ספק בזה אל עמנו ועוד שניתן להחיות
 סודות ואמרתיו אולי יתקשרה אשר הנחנו מדברים בומן הדברים
 ההבלי אשר לא יבשר להאמי שתפול היכולת עליהם כמו שהשבת אתמול
 ושום החמם יותר מן העשרה וזה חכמי העברת זה על לבי שאמרתיו
 כשהבנתי התייחסותו כבר נמקו חלקים אשר היו בו מן היסודות
 שארבעה אשר הביע כל חלק מהם יסודו חסרטי ונמוג בו ואחר כן
 בהחברו חלקים מן היסודות החס ונתרוב מהם בוך שני ואחר כן נמקו
 במותו וסבאו מוצאיהם ואחר כן נתהברו בעם שליטת והתרכב
 מהם בוך אחר ואחר כך נמקו במותו היצירה והראשון על שלמותו והשני
 על שלמותו והשלישי על שלמותו וחלקי כל אחד מהם כבר נכנסו באת
 בעת שהתרכב וכאשר נקדתי הרעיון והעליתי מיץ ההכרה מבחתי זאת
 הככרה המתענה שאיננה חמל והוא סיקודות הבוף באשר נמקו
 וקביע כל אחד מהם אל מוצאו מהם וקר ולא ויבש אל לא היה
 במובח חסרטי מה שיתרכב ממנו בוך שני כי אס מה שנתק מן
 הבוף הראשון לא היה אפשר שיכיר בני קלא על אחר משני פנים
 אס

אם מוקד חלקיו חלקי הראשון או סיכורא בריאה ועל שני הפנים
יחדיו יבטל מכות הגופים אחד שמקו או מפני סביו המוצאים אתר
גדולים מחלקי כל המורכבים בפלים רבים אשר לא יספרו קרוב
בי החכמים יודעים שהאוויר אשר בין הארץ ובין תחלת סלה מן ה
הסמים כמו כל הארץ כלה ועפרה והריה ועננה וכמהיה וכעליהיים
מבט אלה פעם ותסעה וסמונים פעם מפני סכוא מוכס סלסולסלס
במלטה וסלסים • וכיון שהדבר כן על הרחב הזה יכול בורא
הגוף הסני לסום חלקיו חלקים מן היסודות אשר לא סמס בס בגוף
הראשון וכן ירכיב הסליסי מחלקים לא חיו נמוגים בסני • וכן
והכיר הרביעי מחלקים לא התערבו בסליסי מפני רחב עולמי
היסודות ומוצאיהם ויעזוב מקרי הגוף הראשון והסני והסליסי ומס
מאחריהם בעצמם לא יסמס בהם בחבורים סעתידיס עד ססיון
מוכנים לחבר מהם חלקי כל גוף ויסיכחו בעת סירכה ומס סמקל
את זה עוד ומקרב כי המחויים בחמסת אלפים סנה אינס על דרך
הקירוב כי אם חמסים כת מבני אדם ואין סיפורס כלס חלק אחד
מחלקי הארץ • ואם יסאל סואל על מי סאכלוהו החיות
אין יחוייה וסוא כבר נסתנה אל גופות אחרים • נסיב כי
סאומר המאמר סזה אומר כי הגופים סאכלים סס כלים ומסתנים אל
גופים אשר נכנסו עליהם וראוי סנסיכבו אל סני הדברים יחד
בסרס אשר אנחנו קהל סמיחדים מאמינים בו וכדעסו כי אין לגוף
מן הדנואים לכלות גוף אחד בסוס ענין • אפילו אם יסרפסו באס
לא יוכל לכלותו לעולם כי לא יוכל לכלות הדברים עד סיסובו לא
בדבר כי אם מי סבראס לא מדבר וסמס נמצאים אכל כל הדנואים
אינס יכולים כי אם להפריד חלקי הגוף בלבד עד סקאס כסקיא
בוערת בגוף מן הגופים אין דרכה כי אם להפריד אכריו ויסוב ס
החוס אשר בן אל מוצא האס והלחות והקור אל מוצאיהם ותסאר
העשרוית אפר מכלתי סיכלה מחלקי היסודות וכאשר תעסס
שסס גזריאית לעין כן תעסס האס אשר כבעלי חיים כדבר •
סנאכל • וכאשר יאכל חחי תמק
על דרך חרסיון יסדרו חלקיו
ויגב האויר מחלקי מס
סדרכו לגב מחלקי
סססס ססס

ומה שאלו לא מצא לנו מהלקי התפוח היה מנגב כמוהו מבוגר חחי הכוא
 תמיד עד שלא יסאר בוכי אם העפרורית בלבד וכמו שהמאמר בתפוח
 הנאכל בן המאמר באדם הנאכל כי האויר מנגב החלקים אשר משלטה
 היבורות מבוגר חחי אשר אכלו וישראל החלק העפרוניורד למטה ואין הפרס
 ביניהם אלא שהחלקים אשר שבו אל האויר מן התפוח הנאכלים כבר
 התערכו ביסודות השרשיים והחלקים אשר עלו אל האויר מבוגר האדם
 הנאכל הם שמורים בלתי מתערכים ביסודות השרשיים לחיותם מוכנים
 לזעת הפקידה כאשר הקדמנו וכאשר העברתי הדברים האלה על לבי הרו
 מעלי הספקות שהם והתאמצה אמונתי בדעת הזה והחזקתי בו ואמרת
 יסתבחה יכול על כל דבר • ואחר כך חקרתי בקוצא השני אשר הוא
 המחשב בשכל ודרשתי אם אמצא לאמונה זאת מה שיבטל אותה ולא
 מצאתי מה שמפקח בהביאם שלשה דרכים האחת מהם שחיה היכולת על
 תחיית המתים מן השקר וכבר עמדתי על שאיננה כן כאשר בארתי •
 השנית שהיה יכול על ולא שבטיחם בו ומצאתי שהבטיח בו במקומות
 רבים מן המקרא א' פ' שיתכן לקבור בהם קברות רבות עד שיעהקן
 מענין תחיית המתים אל ענינים אחרים לא ראיתי עיון מחייב דחות
 הכראמה • בעבור שיתכן שתבטלחו הטברא וחוא סאנחנו כל בני
 ישראל מאמינים כי כל אשר בקפריה נביאים הוא כאשר נראה ממסמעו
 והידוע ממלותיו אלא מה שהנראה והידוע ממנו מביא אל אחד מארבעת
 דברים אם להכחיש מוחם כמו שבאמר על חוה ביהיה היתה אם כל חי או
 להשיב מה שיש בשכל כמו שאמר בי י' אלהיך אם אוכלה או לקטור דבר
 אחר כתוב כמו נכאמ' ובחנוני נא אחר האמר לא תנכו את י' אלהיכם
 או להכחיש מה שהבטחו והקדמונו כמו שאמר ארבעים יכנו לא יעניף
 ואמרו רבותינו שהם שלשים ותשע מכה • והדרך בכל אלה שיבוקם
 להם שער עובר בלשון ממה שמנהג הלשון לסמם במלות ההם בו עד
 שיבכים לענין החוא ולא יחלוק עליו כי זה ימצא בלי ספק במצאנו
 למאמרו אם כל חי מדבר מבני אדם וכמצאנו לאמרו כי י' אלהיך אם
 אוכלה על דרך הדמיון והקירוב אומר כי עגשן באם אוכלה שחיה שורכת
 מהרה כמו שאמר בי אם קדחה באפי ונ' • וכמצאנו לאמרו
 ובחנוני נא בואת אחר אמרו לא תנכו את י' הפרס והוא שהבחינה על
 שני פנים אחד מהם יכולת הכויר היכול על הדבר אם לא וזהוהא האמור
 כאשר אמר וינסואל בלכבם ונ' היכול אל לעיר שלחן במדבר • והשני
 בחינת האדם ענינו קבלת הבורא היש לו אכלו מעלה יתירה אם לא אחר
 קתא

סמא מודה: סמא יוכל על המעשה ההוא וזה מותר באשר אמר בגדעון
 ויאמר בגדעון אל האלמים אם יסך מושיע את ישראל בידי אנכה נא ית
 הפעם בגוה וגו' והוא במוסאמר ובחוכי נא בזאת • ומצאנו לאמר
 ארבעים יבנו הוא סוה למה שהעתיקו רבותינו ז"ל כמא לט' והוא סמא
 שהסלי' הל'ט וסמם ארבעים כמו שהסלי' הל'ט סנה שהלכו במדבר
 וסמם ארבעים במוסאמר במספר חמישים אשר תרתם את הארץ ארבעים
 יום יום לסנה תסאו את פונותיכם ארבעים שנה וסנה הראשונה כבר
 עברה בלא הענש סמא ואלה התוצאות אנו נוהגים בהם וכל המעינים
 באשר יכריחנו דבר מאחת מאלה הארבעה אשר זכרנו אבל כשאין צורך
 דוחק כל דבר כתוב ומקובל ונסמע מכל אחד מאלה השערים הארבעה
 אשר זכרנום לא יתכן לבקש תוצאות והעברות אשר בהם מועד תחית
 המתים עד סנוצאם מפסונם אך ראוי סנניחם באשר הם כיהאומר אותם
 סוא יוכל ויועד יחד • והסליסי סיהיו סעפיים סמתעפיים מהסרם
 סוז מפסידים אותו כסיעלם אדם על לבו וכאשר אי אפשר לסרם בלתי
 ססעפיים סחם ואי אפשר להם יתחייב בהכרח הסרם המביא אליהם •
 והמצריך להם וחקרתי ונלמאצאתי סעף אחר המאמר' האלה ואבאר איך
 הלוכם ויוסר אפניהם בעזרת האל • ואחר כן חקרתי במובא
 הסליסי והוא סחכות במקרא והסתכלתי אולי יש בה מה סמונע תחית
 סמתים בעולם הזה ומצאתי ספקות סאפשר סנתלים בה המרחיקים את
 זה וראיתי לזכרם הנה ולבעלם • מהם וזכור כי בכך המה רוח הולולא
 יסוב ואמר עוד אנוס כחציר ימיו וגו' כביץ יבא וימל וגו' כי רוח עברה בו
 ואיכנו וגו' ואמר עוד בלה ענן וילך וגו' לא ישוב עוד לביתו וגו' ואמר
 עוד ואי סכב ולא יקום ומה סדומה לזה והתבוננתי כל זה היטב ולא
 מצאתי אחד מהם סחסץ בו סחבוראמר סלא יחיה את סמתים אבל
 כל זה ספור סאין אדם יוכל לקום מן סקבר אחר רדחו אליו וסאינו יוכל
 להקער מן סעפר ולסוב אל ביתו • ומה סיהיה מהמאמר סהאלם
 דברי בני אדם הוא סמתחננים בו לפני בוראם וסואלים ממנו לרחם
 עליהם מפני סהם בענין הזה ומה סיס דברי סבורא הוא ספור אחת מן
 סחובות אשר בס רחם עליהם ויחסנו והוא סהם בענין סהלום סוז ממעוט
 סיכולת וכל אשר יסיוסו ספריס לזכור סהמת לא יוכל להחיות את עצמו
 ולא יקום ממסכבו תוסיף יכולת סבורא אללנו גדולה כי הוא יוכל לסקוד
 את בני אדם ולסחיותם וסיהיה זאת ספליא סהגדול סמוסאמר' על מעמד
 סר סני כי סאל נא לימים ראשונים אשר גין לפניך וגו' סקיה סדבר

הגדול הזה אולי נשמע כמקור וכן שאר האותות והמופתים אשר הם נפלאים
 בציני בני אדם אך היו • וכן האותות העתידיים נפלאים בעיניהם
 אך יחיו כמו שאמרתי שגזע כזאת מי ראה כאלה ומהם מה שאמר הכתוב
 כי מי אשר יחזיר אל כל החיים יש בטחון וגו' כי החיים יודעים סימנות
 וחמיתים אינם יודעים מאומה וגו' גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם
 כבר אברה וגו' • וצינתי בפרוש הפסוקים האלה והם באש' אני מספר
 כי מי שיחזיר אל החי' יש לו בטחון ולכלב החי טוב מן האריות המת והוא
 מהחיים יודעים סימנות והמתים אינם יודעים מאומה ולא נשאר להם
 סבר כי נשכח זכרם עד שאהבתם ושנאתם וקנאתם כבר אברה כלם
 וחלק אין להם עוד לעולם בדבר שיעשה תחת הגלגל • ואמרתי
 שזאת הספיקה חזקה אשר שבתלים בה עוד מחזיקי הדעת הזה והסתכלתי
 במה שיש לפני וקראתי חכמה מהקדים שהמאמרים האלה אינם דבריו
 על עבמו אבל הם ספור דברי חכמים ומה ששולה בלבם כאשר אמר
 לפניו מאמר מפורסם וגם לב בני האדם מלא רע וחוללות בלבם
 בחייהם ואחריו אל תצטוו ופרשו טלבות בני האדם מלאים רע והיחזירים
 ואמר כי מי אשר יחזיר אל החיים יודעים סימנות וגם אהבתם גם שנאתם
 גם קנאתם כבר אברה וגו' והכמו שאמרה חזקה ויאמר פרעה מי י' אשר
 אשמע בקולו ותואר דברי הבורא ספור מה שאמר פרעה בן אלה המאמר
 דברי חכמה ספור דברי חכמים ואמר שהקרא חכמה המאמרים האלה
 רע וחוללות יהיה ענין מי שהחזיק בהם ראוי שלא יקביל פני סכינת בוראו
 כי כבר באר כי אנשי רע וחוללות לא יתיצבו לנגדו ולא יבורו אצלו כמו
 שאמר לא יבורך רע לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך ויהיה ענינו ענין
 הנכרת בפרעה אשר אמר בו ויאמר פרעה מי י' ושאר הפסוק המקום
 יבילנו מכל אולת • ואחר כך מצאתי הכתוב מפורסם במה שיערנו בוראנו
 אמרו כי כאשר בני ישראל אומרים יבשו עצמותינו אברה תקונו אמר
 להם חכמיא כה אמר י' אני פותח את קברותיכ' ואוציא אתכם מקברותיכם
 פתי ואביא אתכם אל ארמת ישראל ונתתי רוחי בכם וגו' וידעת' כי אני י'
 יעדיתי אתכם והקמותי מה שיעדתי אתכם והוא אמרו ויאמר אלי בן אדם
 העצמות האלה כל בית ישראל חמה הנהאומרים יבשו עצמותינו וגו' לכן
 הנב' ואמר אליה' הנה אני פותח את קברותיכ' וגו' ותחיה הקדמתו הנס
 אומר יבשו עצמותינו על מה שידע שיעלה בלבנו וגחסוב בו ובאמר
 אך יחיה העצמות אחר יבשם ויסיב הלחות אחר מורם ויחבר ביניהם
 ובין הנפש אחר הפרדת • ויהי אמרו וקעליתי אתכם מקברותכם
 ויבא

מבאר שזה מועד לבני ישראל לבדם ויהיה אמרו והבאתי ארבע את ארמת ישראל לאמת אבלנו שזה המועד בעולם היה שלא נחשוב שהוא בעולם הבא • ויהיה אמרו וידעתם כי אני יי' בפתחי את קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי אשר הוא כמו שנוי שכל אחד מהם כפי חיה יתברר לו כי הוא הוא אשר היה חי והוא אשר מת והוא בעצמו אשר חיה • ויחיה אמרו ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו' וידעתם כי אני יי' דברתי ועשיתי נאם יי' להתברר אבלנו סימיה ששועה יהיה להם אריכות בעולם הזה ומבאתי עוד ישעיהו אומר יחיו מתים נכלתי יקומו וגו' מקיים להונאות לו והוא שפרשו יחיו מתים ויקומו גויותינו כשתאמר הקיצו ונכנו שוכני עפר כי טל אורות טלץ ואל הארץ תפיל המתים ויחיו מתים הוא דומה לאמרו סכני פותח את קברותיכם אך נכלתי יקומו הוא דומה למה שאמר סם ופעלית אתכם מקברותיכם ומה שאמר הקיצו ונכנו שוכני עפר הוא דומה לאמרו וידעתם כי אני יי' בפתחי את קברותיכם כי המקיץ מספר בהקיצו מה שראה בחלומו וידע כי הוא הוא אשר היה ישן והוא אשר נעור • ואמרו כי טל אורות טלץ דומה לאמרו סם יבטו עצמותינו אבדה תקותינו נגזרנו לנו וההטבה לאם וחרום לחות אבל אורות רומז בו אל הנפש וסם אותה אורות רבות ולא אמר אור אחד בעבור שכתוב חרבים אשר לא וסם שם עשר כחות באשר בארתי במעשה בראשית והוא דומה למה שאמר אבדה תקותינו • ומבאתי עוד מאמר דביאל ורבים מישיני עפר יקיצו וגו' • וזה המאמר מהמלאך לרביאל הוא בעולם הזה בלי עפק והוא סכל העתידות אשר יהודיעו הסבבה וארבעים פסוק • חפזוק הראשון מהם במלכות פרם והוא אמרו ועתה אמת אביד לך חנה עוד שלשה מלכים והעפיק לו פסוק אחד מפני שהיה סוף מלכותם • ואחר כן שלשה עשר פסוק במלכות יון והוא מאמרו ועמד מלך גבור עד ויעם הבא אלינו כרצונו • ואחר כן עשרים פסוק במלכות רומי והם מאמרו ויעם הבא אלינו עד ועשה כרצונו המלך • ואחר כן עשרה פסוקים במלכות הערב והם מן ועשה כרצונו המלך עד ובעת ההיא יעמוד מיכאל • ואחר כן שלשה פסוקים ביסועה ובעת ההיא יעמוד מיכאל ורבים מישיני ארמת עפר יקיצו • והמסכילים יזהירו והער עניניהם דביאל מפני שבהר השלים באולם בפער יסעיה וירמיהו ויחזקאל • ואלה הסבבה וארבעים פסוק באמרו יחד מארע אחר מארע על הסדר •

וכמו שמלכי פרס ויוון והרומי' והערב בעולם הזה לא כבדו גם כן ורבים מימיני אדמת עפר יקיצו בעולם הזה לא כבדו ואזרו ורבים רובה בן רבים מרבים מחסו והוא כן בעבור שאמר מימיני אדמת עפר וזה כולל כל בני אדם על כן יחד באזרו ורבים ליחד בו בני ישראל בלב' ומכסים לאזרו מקברותיכם עמי ואזרו יחיו מתיך ואזרו עפר עד סידמה ליכנס עבמותינו ויחיה כנגד כיטל אורות טלך ואזרו יקיצו לדמות להקיצו ורגנו ולחדמות אל וידעתם כי אני' בפתחי את קברותיכם אבל אמרו אלה לחיי עולם ואלו לחרפות אינו רובה החלק המחויים עד סידמה עם בגן עדן ועם בגיהנם אבל רבה החלק העם אשר בקברות והרבים חסו אשר יקיצו חס לחיי עולם ואחרים אשר לא יקיצו הם לדראון עולם וכאשר מבאתי הסבוקים האלה והדומים להם חשבתים כיטב אחר כן ואמרתי אולי יתכן לסבור בפסוקים האלה סברות אחרות עד שיסובו מענין תחיית המתים אל ענין החיות המלכים והעמדת המלכות וברוך לחתמים המנהג הזה והוא שחרמת הספל מענין הספלות אל ענין חגדולת והדומות ידומה להדמה מן העפר כמו שאמר מקימי מעפר דל ואמר יען אשר הרימותיך מן העפר ודמה מיטה הוא בבוק ובצרה למתים כמו שאמר במתים חפשי כמו חללים סוכני קבר וגו' ואמר עוד נשכחתי במח מלך וגו' וידמו תשועתו מהענין שהוא בתחייה כמו שאמר אשר חראתיכו ביות רבות ורעות תשוב תחיינו וגו' ואמר עוד הלא אתם תשוב תחיינו וגו' • והתכוננתי עם חסיון ונחיוב כי אם יתחייב או יכסר סכסכו פרסיות האלה אשר יש בהם תחיית המתים על דרכים האלה עד שנתקו מעשונם מכלי דוחק שיביא אל זה יתחייב ויכסר על הדרך הזה לסבור במדות השמעות וההגדרות הקדמוניות ואאותות הנזכרות פברו אחריו' עד שלא יסאר מהם דבר בפסוטו אך יעתקו אל עניני' אחרי' וארמה מהם קבת מן המדות השמעות' ולא יאכל חמץ אפשר שיסברו בו ולא יקח בניכס זכות מפני שדמה אותו בלחם אשר הוא חמץ שאי אפשר שלא לרדקו באמרם כלם מנאפים כמות נכור וגו' מלוש בזה עד חמכתו ואזרו לא תכירו אש וגו' אפשר שיסברו בו אל תזאו למלחמ' מפני שכבר דמה אותה לאש באמרו כי אש יבאה מחטבון להקה מקרית סיחון ואמר לא תקח האש על פניכם יתכן לטבו' בוכסת הכסו את אויביכם לא תחרגו הזקנים עם הבחורים כמו שאמר בסוד שלמן בית ארבל כיום מלחמה אם על בניס רועש עד שלא תסאר מצוה שמעית ומהגדרות הקדמוניות דברי קבריה אגרו בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ יתכן לחיות

לחיות תקון ענין אומה מן האומות באשר אמר בהפסד ענין אומתנו
ראיתיהם השמים והנה תהו ובהו ואל השמים ואין אורם ואמר בהשבת
תקונם כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה • וכן יקברו
בחדש הארץ וסאעשכ שלום הגופות כמו שאמר ועצמותיכם בדםא
תפרכנה וכן בפרי עושה פרי המלך הגדול כמו שאמר בחר מרום ישראל
אשתלנו וכשא ענף ועשה פרי וגו' וכן יהי מאורות תורה וכביאים וחכמה
במו שאמר בחר מזה ותורה אור כל לרגלי דבריד ואור לבתיבתי
ער שלא תסאר בריאה מעשה בראשית שלא תצא מפסוטו של ענין
אשר הוא בבריאה ותיצירה • ובספור האותות והמופתים יסברו גסכן
ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימנם ומשמאלם
סבאו בתוך חיל פרעה והם עומדים מימין ומשמאל יבסיס כי החיל ידומה
למים כמו שאמר בפנחריב ולכן הנה יי' מעלה עליהם את מי הנהר
העצומים והרבים את מלך אסור אף בפרעה עצמו ואמר בטרם יכח פרעה
את עזה כח אמר יי' הנה מים עולים מצפון והיו לנחל סוטה • ויסברו
בוידוסהשגשג וירח עמד בהראות המלכות ורוממותה באשר דמה הכרת'
וחלשתה בבא השמש באמרו ובאה השמש על הנביאי' וקדר עליהם חיוס
ואמר עוד באה שמשא בעוד יומם ואמר בחקן זה והיה אור הלכנה באור
חממה וגו' ער שלא יסאר מופת ולא אות שלא יצא מפסוטו ויבטלו •
ומרע מי שמחייב אומכסיר לסבור בספור תחיית המתים שהם משלים
מפני שיתכן שיסברו בס דרך אחרת שמתחייב לחייב ולחכסיר לסבור
בספור מעשה בראשית ובכל האותות והמופתים וכל חמדות השמיעות
ער שישימם כלם משלים כי אפשר שיסברו בס סברות ואם יקבל זה על
עצמו יצא מכלל תורת ישראל ואם ימאן לעשות כן יבטל מה שהקדם
עלינו בכמותו בתחיית המתים • ואחר כן התבוננתי בתורה
בשירת אשר סמה לעד לו על בני ישראל באשר אמר למען תהיה לי
השירה הזאת לעד בבני ישראל ומצאתיבה זכרון תחיית המתים בעת
היפועה ונורא מביאה על קדר • ספר תחלה חסדו על עצמו באמרו
הלא הוא אביך הקד הוא עשך ויכוננך עד ודם ענב תשתה חמר • ואחר
כן ספר בעטם וכחשם וישמן ישורון ויבעט עד מכעם בניו ובנותיו
ואחר כן ספר קצפו עליהם וענשו להם באמרו ויהאמר אהתירה פני מהם
אשבתם מאנוס זכרם • ואחר כן ספר חמלתו עליהם בגבור האויב
עליהם וחרומם באמרו לולא בעם אויב אביר • ומה שעתיד
לאיכ מן סתקמה והשלום באמרו הלא הוא כמוס עמדי ומרחמני על עמו

בפת רוב חולמתו ומיטתו יכלתו באמרו כי ידיו י'עמו עד ויחפליכם
 בתרד ואחר כך יעד בהגלותו להצילו ולגאול אותו באמרו דאועתה כי
 אני אניאן ואסיב בזה על ארבעת מיני המכחיסים הראשונים מהם מי
 שאמר כי אין בורא הסיב עליהם באמרו דאועתה כי אני אני הוא ומהם
 מי שאמר שהוא בורה אך שתף עמו הסיב עליו ואין אלהים עמדי והסליס
 מי שהכחיס תחיית המתים הסיב עליהם באמרו אני אמית ואחיה ובעבור
 שידע שהיה מי שהאמר כי רוצה באמרו אני אמית ואחיה שהוא ממית דור
 ומתחיה דור אחר אחריו חבר אלו מחבתי ואני ארפח לברר אצלנו כי
 באשר סכרפח הוא אשר מחץ בן המחווה הוא אשר המית • והרביעי מי
 שהכחיס החשבון והענס הסיב עניו באמרו ואין מדי מצייל ואחר כך קדר
 שאר ענייני השועה באמרו אם סנותי ברה חרבי השכיר חזי מדס הדנינו
 גוים עמו וכל זה בעולם הזה באשר פרשתי ובאחרי ואחר כך לא נמנעתי
 מהקור במוצא הד אשר הוא העתקת הכביאים והכלת החכמי המרתי אולי
 אמצא בו תשובה על תחיית המתים כי דבריהם ז'ל מלאים מזכרה וספורת
 נראית לזכור מהם דברים מעטים תהיה במזכרת לזה בעבור מה סרכו
 ומסאלות המלכים להם על שנין הזה והסיב כל אחד מהם כפי דעתו
 מה שסאלו אותם עמי ארץ סבעמנו והסיבו אותם על דרכים רבים אבל
 אימל מפני שאמר הכתוב הנה אני סולח לכם את אלהי הנביא ואמר עוד
 והקימונו עליו סבע רועים וד' נביאי אדם סאלו על אלה הז' רועים מי הם
 ואמרו קבלנו דור באמצע סת ומתוסלח מימינו אברהם ויזחק ויעקב
 ומסס משתאלו וסאלו אותם עוד על ח' נביאים מי הם ואמרו קבלנו ישי
 סאל וסעאל עמום כפכית חזקיה אליהו ומסיחוהנה אמרו בס' בהמתים
 עמדו בעת שיסועה ואמרו עוד קבלנו כי מי סימות בז' סניגוג לא יעמוד
 בתחיית המתים כי היא כוהבת אצלם מכה הקריחה הקודמת לחתונ' סמי
 סאכל בה אוכל בחתונה ומי סאינו אוכל בה אינו הוכח בחתונתו וכן אמרו
 אחר יונה סמת בז' סניגוג לא יזכה לימול'הם סיח וסימיני דעביד כרטימיא
 אביל מסתיתא ואמרו עוד מי סכפר בתחיית המתים? לא יחיה לימות המשיח
 אע פסססר מעסיו טובי מפני סהו מרסכנג' מדה מי סכופר בדב' מונעין
 אותו ממנו כמז' סהיה מענין ססליס סל יסורס בן אחאב מפני ססכיס דבר
 חל סע ומה סכסרס בו מהסובע אחר הרעב הנדיעו סלא ינהה ממנו אבל
 יראה אותו בעיניו ומסס נא יאכ'כמו סאמ הוא סכפר בתחיית המתים לסיכך לא
 יחיה לו חלק בתחיית המתים סכל מרדיו סל הק' כ' מרס כנגד מרס סנאמ'
 ינין ססליס ססר למלך נסען על ידנאית איס האלחיס וגו' ואמר הנך דואס
 בעיניך

בַּעֲנִיָּו וְנֹאמְרוּ עוֹד כִּי הַמֵּתִי יַעֲמִדוּ בַּתְּכִרִיכָה אֲמָרוּ עֲתִידִים סִדְרִיקִים
לַעֲמֹד בְּלִבְסִיָּהֶם וְאֵין חֲזָכָתוֹ בְּגִדֵּיהֶם יוֹתֵר קָשָׁה אֲזַל הַשֶּׁכֶל מִקְּשָׁת
גִּשּׁוּתֵיהֶם וְרוֹחוֹתָם כֹּאשֶׁר פִּסָּט בְּאוֹמֶם הַפְּלִיגוֹ בַּתְּכִרִיכָה עַד שֶׁקִּבְּלוּ
הַרְבֵּי לִמְדֵי רַעַת גְּדוּלָה שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא חִיתָה יָרֹם מִשְׁגַּת הַנִּיחַ מִתּוֹ וּבֹרַח עַד
סִתְקֵן רֵבֶן גַּמְלִיאֵל וְזֹכֶה סִלְכֵי שִׁשּׁוֹם שָׂנִי בְּגָדֵי פִּשְׁתָן מְגֻוָּחִין וְנִהְגוּ בְּלִבְסֵי
אֲחֵרִין וְאַחֲרֵי סִדְרִיקֵי אֲלוֹ סִדְרִיקֵי הַתַּפְּסָקָתִי לַחֲקֹן עַל סַעֲיֵי הָאֱמוּנָה
חֲזָזָת וּפְאֵרוֹתֶיהָ וְרִאֲתִי לִכְתוּמָהּ סִבְדָּרִמֶן לִימָהֶם יִשְׁאַלְוֹת וְאִסִּיב עֲלֶיהָ
מִסְכָּתוֹ וְהַשֶּׁכֶל וְהַקֶּבֶל • הַשְׁאֵלָה הַרְאֵנוּכָה אִם יִשְׁאֵל שׂוֹאֵל מִי וּמִי יִחִיו מִן
הָאוֹמֶם בַּעֲתֵי שִׁשּׁוֹם אִסִּיב וְאוֹמֵל כֹּל בְּרִיק וְכַעַל תִּסּוּכָה כִּי מִי שִׁמּוֹת מְבִלִי
תִּסּוּכָה הוּא מִקְּשָׁנוֹסִים וְכֵן רָאוּ בַּשֶּׁכֶל כִּי בְּכֵר הַבְּטִיחַ חֲבָרָא אֶת הַשֶּׁכֶל
סִיָּקְבָלָהוּ בַּתְּכִוִּים רַבִּים וּבְכֵר הַתַּחֲלִיב וְכָל אֵלֶּה חֲמוּנֵי לִכְלֵס מִדְּבַר
רַבּוֹתֵי אֲחֵר שֶׁמִּנּוּ מִיִּנְיָהֶם חֲמוּנֵי שִׁשּׁוֹם ד' מַעֲלֹעַבֵּר אֲרָם עַל מַבּוֹשֶׁה וְהַחֲרֵ
כֵן עֲבַר עַל מַצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה נֹאח' כִּרְחוֹ וּמִיתוֹת ב' ד' וְאֶחָד מִיִּנְיָהֶם חֲנָל כֹּן
סֵם שָׁמַיִם וְאֲמָרוּ אֲח' כֵּן אֵינִי כֹל שֶׁכִּפְרָה לֹא מִיתוֹתוֹ ת' ל' הַנֶּחֱזֵקִי כֹתוּחָת
הַבְּרִיתִיכָה וְהִנֵּה נִתְחַיֵּבָה תַּחֲלִי הַמֵּתִי לְכָל שֶׁב וְהִנֵּה אוֹמֵר כִּי מַעֲלֵם הֵם מְבִלִי
פִּנְמוֹנֵי שְׁמִיתִים מְבִלִי תִסּוּכָה • וְהִב' שִׁמּוֹתוֹ אֲח' כֵּן וְאִסִּיב כִּי לֹא יִמָּתוּ
אֲזַל מִעֲתִיקֵים אֵתֶם מִיָּמוֹ הַמִּשְׁחִיחָל נַעֲיִמוֹת הַשֶּׁכֶל הַבָּרִיכָה אֲמ' רַבּוֹתֵי
מִתִּים שֶׁהָרִיבָה עֲתִיד לִהְיוֹתָם טוֹב אֵינֶן חֲוֹרִים לַעֲכָן • וְהִב' הַתְּכִיל
אוֹתָם הָאָרֶץ וְאוֹמֵר שְׁמַעַת שִׁבְחָה אוֹמֵתִינוּ לְכִי הַשֶּׁכֶל אֲלָפִים וּמֵתִיכָה
וְעוֹד יִהְיוּ כְּמוֹ שָׁנִים וְשִׁלְשִׁים דּוֹר כֹּל דּוֹר ק' ב' רַבְּכָה אֲנָסִים וְנָסִים עַל
דֶּרֶךְ הַקִּיר וְכֵן וְאִם נֹאח' אִם כֹּלֵם שָׁוִים וְכֹלֵם יִחִיו אֵין מִמֵּלֵאִים מִן הָאָרֶץ כִּי
אִם חֶלֶק מִמָּה וְחַמְשִׁים חֶלֶק עַל שְׁנַסִּים לְכָל אֶחָד יוֹתֵר מִד' הֵמָּה לַמִּקְוֶה
וְלִזְרִיעָתוֹ וְלִדְרָכּוֹ וְלִבְהֻמָּתוֹ וְזוֹלָתוֹ וְכִי כָל אֲנָשִׁי הַדּוֹר יִהְיוּ מֵאֵלֶּה וְעִסְרֵי
רַבְּכָה בְּשָׁנִים וְשִׁלְשִׁים עַל הַקִּיר יִהְיֶה הַכֹּל שְׁלֶשֶׁת אֲלָפֵי רַבְּכָה וְשִׁמְנֵה מֵאוֹת
וְאַרְבַּעִי רַבְּכָה וְכֹאש' כְּגֹזֹר לֵהֶם מִן הָאָרֶץ מֵאֵתִי פְּרִכָה עַל מֵאֵתִי אֲשֶׁר הֵם
חֶלֶק מִמָּה וְחַמְשִׁי מִן הָאָרֶץ וְנִמְדוֹד אוֹתָם אֲמוֹת כָּל פְּרִכָה שְׁלֶכָה
מִלִּים וְכָל מִל ד' אֲלָפִים אֲמָה וְכָל אֲמָה אֲשֶׁר הִיא אֲמָתִים וְשִׁשּׁוֹם וְשִׁלְשִׁים
לְכָל אֲדָם רַחֵם בְּמִקְוֶהוֹ ד' פ' אֲמוֹת וְאֵין זֶה דָּבָר יֵשׁ בּוֹה שִׁיתְּבִלְכָל
בֹּה הַחֲכָמִים • וְקָד' אִם יִבְרֹחַ אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ וְחֲרֻבִיָּהֶם מִן הַחַיִּים וְאוֹמֵר
כִּי הַנְּבִיאִים וְהַרְוֵעִים וְהַנְּסִיכִים כְּסִמְתָּ חֵיב שִׁבְרֹחַם בְּנֵי הָאָדָם יִתְחַיֵּיב
לַעֲמֹת זֶה שִׁבְרֹחַ קִתְּתָם אֶת קִתְּתָם וְשִׁיחֹבֵר כֹּל אֲדָם אֵל שְׁכָנוֹ בְּאֵשׁ הוּא
אוֹמֵר בְּאוֹרָה דְּרֹד הַשֶּׁכֶל בְּכַפ' יִתְחַקֵּל וְזוֹלָתוֹ • וְהִב' מִי שִׁמּוֹת מִקֶּה וְהוּא
פִּנְמָא אֵין מִכְּבָרִין אֵין בְּשֶׁלֶךְ הַשֶּׁכֶל וְשִׁמְנֵי מִן הַיָּדִים מַעֲנִינוּ •

ואמר שיש להחליט במוסד ההוא עד שיכירוהו בני אדם שהוא הוא ואחר
 בן ירמיהו הבור וזה היה אות גמורה כמו שאמרו רבותינו עומדין במומן
 ואחר בן מתרפאין אמרו ועל כן הקדים אני אמית ואחיה מחבתי ואני
 ארפא וכבר אמרו אז תפחהנה עיני עורים ואזני חרשים תפתחה אז
 ידלג כאל פסח ותרון לשון אלם • והשנית אם יאכלון וישתון
 וישאו נשים ואומר כן כמו סבן הדפנית אשר החינו סבורא על ידי אליהו
 ובן הסוגמית על ידי אלישע אכלו ושתו ויתכן שנשא נשים • והשביעית
 איך יעקוהאל העול' הבא אשר אין בו אכילה ולא בעילה וכבר נהגו בם
 בעולם הזה ויחיו ואומרי כמו מנהג משה רבינו עליו השלום האכילה
 והשתיה והבעילה ועמד בלעדירהם ארבעים יום בהר כיני שלם פעמים
 וזוהי כתוספת כתוב בתורה • והשמינית כיון שהמחויים בימי היסועה הם
 מוכחים לבחירתם בעבודה שמה יבחרו במרי ולא יהיו בעולם הגמול
 אשיב בזה שמשיבים כל עמנו המון המאמינים בענין הדריקים בעולם
 הבא כיון שהם בוחרים בעבודה ולא במרי שמה יבחרו במרי ואומרי כי
 היודע מה שיהיה קודם שיהיה לא הבטיח הדריקים שבעולם הבא בגמול
 המתמיד אלא לדעתו שהם בוחרים בעבוד' ולא במרי כן אומר אחר שהוא
 יודע מה שיהיה לא הבטיח תחיית המתים לדריקי ישראל עד שידע כי
 בימות המשיח יבחרו בעבודה לא במרי • והתשיעית אם יש
 להם על העבודה הריא אשר בימות המשיח גמול ואומר כן כאשר יש
 לדריקים בעולם הזה גמול על עבודתם כן יהיה לאנשי ימות המשיח
 גמול על עבודתם שלא יתכן שתהיה עבודה שאין עמה גמול וכאשר יש
 סם לדריקים תוספת על מה שראוי לזכויותם הקודמים' כן מה שיעשו בימות
 המשיח תוספת על מה שראוי לזכויותם הקודמות כן מה שיעשו בימות
 המשיח • והשאלה הששירית על העם אשר בהם היסועה
 בחייתם מה יהיה מעינם וכן חילודים בזמן היסועה ואשיב בעבור
 שהכתוב לא דבר בזה ולא רבותינו לא קבלו בזה הכלל נחלקו בזה על
 שלשה דרכים יש מי שאומר שאין מתים כלל ונתלה באמרו בלע המות
 לנצח • ויש מי שאומר ימותו ויחיו כדי לקשות עס המחויים החס
 ויש מי שאומר יחיו שנים רבות וימותו ולא יחיו עד העולם הבא ולבי
 האלהים ייסירך נוטה אל זה המאמר השלישי מפני שלא מבאתי תחיית
 המתים קובעתה בימי היסועה אלא למי שחיה בגלות ולא ראיתי להוסיף
 על זה דבר מלבד שכן שפעלה בתחיית המתים אשר מתו בגלות היא
 שלא תמנע מהם ואת היסועה הגדולה אבל מי שדאק אותה מן החיים
 (ויסורים)

והישרים כבר רגיע לחכנו אך ימיהם יחיו ארוכים כגון ארבע מאות
 שנה וחמש מאות שנה עד סיהיה נמת בן מאתים בדור הקורא במי במת
 בדור הזה בן עשרים כמו שאמר כי הנער בן מאה שנה ימות והחוטא בן
 מאה שנה יקולל ומי שחטא על בני אדם והוא בן מאה שנה יקולל ויהיו
 הימים כימי הבנינים והנעשים הגדולים כמו שאמר לא יבנו ולאחר יסב
 לא יטעו ולאחר יאכל בימי העץ ימי עמי וגו' וכאשר
 גמדתי על הדברים האלה רציתם בלבי לאמונה וכתבתים על הפל
 להיות לבני ישראל לבטחון והוא שראיתי שהאומה התישב בהם בעבור
 סבעה דברים מקנים שתחיתית המתים אות גדולה מאותות הכורא מגלות
 ובבטחון בחיותה תוספת בהאמין ביכלתו וכי כל הנביאים מתקבצים בה
 והנה אנחנו חיים מתאווים לראות אחד מהם כל שכן כלם וכל המלכים
 חבדיקים והחכמים הגדולים מתקבצים בה עוד אשר אנחנו נכבדים ל
 לראות אחד מהם וסקרובי כל אחד מהם אשר התאכל עליהם וראג להם
 יחברם ויראה הבן אביו והאח אחיו והאחב אהבו והחכם תלמידו ושאר
 הקרובים והרבה לרובי הכפס אשר הנפשות תלויות בהם יגלו לכו כסיהח
 ויספרו לנו מה שעבר ומה שהיה מאיכות ענין מותם ושכרם והומם
 ושכל דורות בני ישראל אשר הם הרבבות אשר הקדמתי זכרם יבאו יחד
 ויחיה לקבוצם ההור וההדר הגדול ושהוא סבה מחיבת להאמין בעולם
 הבא יותר שגאמר כמו שיתקיים זה המועד יתקיוו כל מועדי העולם
 הבא ונקח אותם על דרך הבחינה כמו שאמר ביום ההוא הנה אלהינו זה
 קוינו לו ויושיענו ומה נכבד מועד יתקבצו בו כל אלה הטובות הגדולות
 ואלה הטובות חייבות אותי לקיים אמתתו ולהשגיל לאומה ולהשיגה בו
 ונקשתי שאזכה להיות מן הרואים בחיות או בחחיות גמול על הישיגי
 ויתברך האל הנאמן במועדיו וישתבח

בשם המאמר המביעי מן כמפר

המאמר השמיני בגצולה האחרונה
 אמר יהודה בן שאול אמר חמחבר

הודיענו על סיגביאיו סיגאלנו הקל בני ישראל מן חבוי
 א

אשר אנחנו בו ויק' כפיכותינו מנורח וממערב ויביאנו אל עיר קדשנו
 נישכנינו ונחיה בגלותו ונחלתו בארצו הכני מושיע את עמי מאר' מורח
 ומאר' מכוא השמש והצאני איתם וסכנו בתוך ירוסלים והרחיבו כביאנו
 בענין הזה עד שבצבו בו ספרים רבים ולא הביעתנו הידיעה הזאת מ
 מהנביאים האחרונים בלבד אבל מהנביא הראשון משה רבינו עליו השלום
 עמדנו על המועד הזה שאמר בתורה ושב יי' אלמך את סבוכך ורחמך
 ושאר מה שכתוב בפרשקעך סופה והעמידו קאותות והמופתים על זה
 נקבלנו והתכלתי בענין הזה בדרך העיון ולא היה בו דבר שבריר
 לדיקוק ולחלק כי אם ענין אחד אזכור אותו באמצע המאמר הזה אבל
 שרשגאולה הוא חייב משנים רבים מחס קיום אותו משה אשר החל ובשר
 בהם • והאותות אשר יתקיימו לישיעיה ונולתו מהנביאים אשר בשרו בהם
 ושהנולח אותם משלמים בלי ספק כמו שאמר מקים דבר עבדו ועצת
 מלאכיו וסלים • ומחס שהוא בדיקלא יעול וכבר הביא על האומה
 הגולה הגדולה הזאת אבלנו הארוכה וכלי הפך כי קצתה לענש וקצתה
 לנכיון ולכל אחד משני הענינים מרה בתכלי' לא יתכן שיהיה באין תכלי'
 ובאשר תכלה יתחייב שירפן מאלה ושישלם גמול אלה כמו שאמר כי נרצה
 עונה כי לקחה מיר יי' כפלים בכל חטאיה ומחס שהנולח בכל מועדיו
 יקום לעולם • ומחס שנקים המועדים האלה למועד הראשון
 שיעדנו בהיותנו במצרים שיעדנו שירין את לוחזינו ומעבירינו ושיתן
 לנו רכוש גדול בלב' והוא אמרו וגם את הבני אשר יעבדוך וכן אנכי ואחריו
 כן יצאו ברכוש גדול • וכבר ראו עינינו מה שעשה לנו מקדישת
 ים סוף והמן וחסנו ומעמד הר סיני ועמידת השמש והדומה לזה כל שכן
 שיעדנו בדברים הגדולים העצומים מהטובה וההשלחה והגדולה והנכח
 ואכבוד אשר שמש כפל מה שביענו מן העונות והשפלות באמרו תחת
 בשתכם משנה וכלמה ירונו חלקם לכן בארצם משנה יירשו ודמה מה
 שעבר עלינו לרבע קטון ומה שיגמלנו עליו רחמי הגדולים כמו שאמר
 ברבע קטון טובתיך וברחמים גדולים אקבכך ועל הנסיון והבחי' במה
 שעבר הוא שתיד לעשות לנו כפלים על מה שיעדנו מה שלא יוכל לספרו
 מחיה כמו שאמר נחטיבך והרבה מאכותך ובעבו זה שונה לנו זכר וביאת
 מצרים במקומות רבים מהתורה ומזכירנו מה שראינו וראם נאמר דבר
 ממה שעשה לנו בגלות מצרים שלא חזכירו בפ' בגאולה הזאת הוא נכנס
 תחת מאמרו כימי בארץ מצרים מצרים אראנו נפלאות ועל כן אנחנו
 מובלי'

מובלים ומיחלים מה שעדנו לא נקוץ ולא נקבץ אך נוסף חזק ואומץ
 כמו שאמר חזקו ויאמ' לבבכם כל מיחלים ליי' ומישראה אותנו בענין
 הזה הוא תמה עלינו אז חושב אותנו לכבילים מפני שלא נסה באשר נבינו
 ולא האמין באשר האמנו והוא כמי שלא ראה זריעת החטה ובשהוא רואה
 מי שמסליך אותה בבקעת האדמה לצמח יחזיקנו לכביל ואיננו מכיר כי
 הוא הכביל אלא בעת הקציר בשתשוב המדה עשרים או שלשים וכן דמה
 הכתוב ואמר הזורעים בדמעה יקצרו וכמו מי שלא ראה מעולם
 גדול כמים והוא לועב למי שהוא דואה שמגדל בן ופובל כל טרחין ואומ'
 אי זה דבר יקוה מזו וכאש' יגדל וילמד החכמות ויהיה מלך וינתיב חסדו
 ידע האדם ההוא כי לכפשו לעב ובדמות הענין אשר נקוה לבן זכר הוא
 מה שאמר בטרם יבא חבל להוהמליטה זכר : ואחר בן אומר
 ומי ששעור השמים אכלו כשיעור זרתואל דרך הקירוב איך יקשה לשלוח
 הנבואה אלינו מהם ומי שמדת המים אכלו כפרישת כף איך יקשה עלט
 לקבץ פזורנו מתוכם ומי שעפר הארץ אכלו כדבר מדור איך לא יהיה
 יקל אצלו לקבץ נדחנו מאפסיה ומי שהחרים אצלו כדבר המקול איך לא
 יחיה קרוב אצלו לבנות הר קדשנו ועל כן קדם בתחלת הנחמות מי מדד
 בשעלו מים וגו' ומי שכל חגוים אצלו נטפי מים מהדלי וכאבק המאזנים
 איך לא ישפילם לכבינו כמו שאמר הן גוים כמר מדלי וכשחק מאזנים
 נחשבו ומי שנעיריתם מן הארץ אכלו באשר בקבץ כנפות האמהות וכנער
 אותם כמו שאמ' לאחוז בכנסו' האל' וינערו רשעים ממה נאלו הייתי אומ'
 מי שבראדבר לא מדבר היה מספיק לי בזה אך הצעתי אלה העניני' מפני
 שהציעם הוא ית' ולא יתכן שנעלה על לבנו שאיננו יודע מה שאנחנו בו ולא
 שאינו כפרע לנו ולא שאיננו מרחס וכמו שהוכיחנו ואמ' למת תאמר יעקב
 ותדבר ישראל בהתרה דרבי' מי' וגו' ולא שאיננו יכול להושיענו ולשמוע
 תפלתנו כמו שאמ' הן לא קברה יד יי' מהושיע וגו' ולא שמאנו ועזבנו אך
 כמו שאמ' כי אל רחוש יי' אליהך לא ירפך ולא יעזבך אבל ירחמך האל חרב'
 אשר באמין שהוא שם לשעבודנו כ' אמנים אחד מהם זמן התשובה והב' זמן
 הקץ ואי זה מהם שיקדים תחייב בהגאולה ואם תמלט תשובתנו אין
 מבטיחין אל הקץ אבל יהיה כמו שאמ' הכתוב בתורה והיחייבי יבא אליך כל
 הדברים האלה כהרבה והקללה וטבת עד יי' אליהך ושמעת בקולו ושב יי'
 אליהך וגו' ושאר הי' פסוקים ואם תקצר תשובתנו נעמוד עד ששלמת הקץ
 ויהיה קצתנו ענושי' וקצתנו מנוסי' באשר הוא ידוע בכל דעה שתבא בכלל
 בכל חלקיה זמן כרעם והחרכ והדבר שהיוקעת בקי האדם ענושים בזה

וקצתם מנולים עד שהגבול לא נמלט שלא היה בו עוללים וטף מנוסים
 זכערים וכמו שאין אבלי הפק שאבותינו במצרים היו בהם צדיקים
 רבים ועמדו בנסיון עד שנשלם הקץ ההוא על כן אל יאמר לנו אומר אלו
 פניו בהם צדיקים היתה באה לכם הגאולה כי הנה מסה ואחרן ומרים
 עמדו בסעבוד יותר משנים שנה עד שנשלם הקץ וכמוהם מצדיקים
 וצריך שאזכור מדת הקץ ואומר שאלהינו יתברך הראה לנביאו דניאל
 סגה מלאכים האחד מהם שומר ממעל למי הדרקל והשנים האחרים ע
 פומרים של שתי הספתות ושואלים את השומר למעלה מהמים מהי תהיה
 הגאולה וזו אחר ראתי אני דניאל והנה שנים אחרים פומרים אחד
 הנה לספת חיזור ואחד הנה לספת חיזור והחל המלאך השומר ממעל
 למימי חיזור וכשבע על קין שקבצו א'ע'פ' שלא סאל ממנו להשבע ואמר
 דניאל ואעצ את האים לבוס חברי אשר ממעל למימי חיזור וירם ימינו
 וסאלנו את השמים וסבצ בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וסבי ח
 האלמים שאנו ממנו מועדי מועדי והספיק להם בזה וכאלו ידעו פירושן
 אכל דניאל לא ידע מה פירוש מועד מועדים וחצי וסאל הוא את המלאך
 השומר ממעל למימי חיזור על זה כמו שאמר ואני שמעתי ולא אבין
 ואותה ארני מה אחרית אלה וחל המלאך עוד והקדים לו השלה אשר
 בעבורה סתם הדבר קודם שיפיע לו המענה ואמר לו סתמתי הדבר כדי
 שלא יעמדו עליו חתאים והכסילים ויקונו כי אינם מתאוו ויראים מה
 שהחכמים מתאוו ויראים ומאבד מול העולם הבאה תיים המתמידים אבל
 הם מתאוו מהרה מלכות העולם וכבודו אבל החכמים יעמדו עליו כמו
 שאמר לך דניאל כי סתומים וחסומי הדברים וגו' יתבררו ויתלכדו ויצרפו
 דכים וגו' ואחר כך שירם אותם לו שהם אלק ושלם מאות ושלם יחצם סנה
 באצרו אשרי המצבה ויביע לימים אלק שלם מאו' ושלמים וחמשה ומלת
 ימים תקופת סנה כמו שאמרה תורה ימים תהיה גאולתו והמך לו ואם לא
 יבאל עד מלאת לו סנה תתימה ומצאנו כל הקץ שסם אותו למלחמה מן
 המצלות הם שנים לא ימים ויש שיזכרם השנים והיה מקץ שבעים שנים
 יפקודו י' את בור ואמר עוד מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים ויש
 שיזכרם בלשון ימים והם שנים כמו שאמר ליחזקאל ואני נתתי לך את
 עונם למספר ימים שלם מאות ותשעים יום וקבץ לשון שנים ולשון יום
 הראה בזה כי ימים הם שנים וכן במקום הזה ודניאל הכין איך היה פירוש
 מועד מועדים וחצי אלק ושלם מאות ושלמים וחמשה שנה ולא הוסיף לסאול
 ואכתנו ישיך קאל צריכים להשתדל ולחקור על פירוש מועד מועדים
 (חצי)

וחזי עד סיומו כמו אלף ושלש מאות ושלשים וחמש שנה כי אמרו למועד
 איננו כי אם לשמוש הדברים כאמרך למועד חדש האביב והזקן מועדים
 וחזי וחקרתי ומצאתי זה מסכים שבאמין שהוא רוצה במאמר מועדים שני
 מלכות ישראל ויהיה הקץ בסני מלכותם וחזים בלי ספק והוא שכל עתי
 המלכות שמנה מאות ותשעים שנה ת'פ' קודם בנין הבית ות'י' בבית ו
 וחזים ת'מ' יהיה הכל אלף ושלש מאות ושלשים וחמש בלי תוספת וכלי
 חסרון ויהיה אמרו ומעת הוסר התמיד ולתת סקונק שומם ימים אלף
 מאתיים ותשעים מעת מאורע שאירע בבית שני בתחלת בנינו והיה אחר
 העת אשר אמר בו המאמר הזה לרניאל חמס וארבעים שנה ויהיה אמרו
 עד ערב בקר אלפים ושלש מאות ונצדק קדש צריך סיקח ממנה החזי
 מפני שהגיע הימים ושומם לילה ויום ויהיה החזי אלף וק' ויהיה זה מאחר
 העת אשר נאמ' בו לרניאל המאמר הזה ק'פ' יגיע סוף הב' זמני' אל שנה א'
 בעצמה ואחר כן אמרו ובעבור הדמות הספק בשלשה הזמנים בקץ הזה
 המוסס לשעבורנו זה שס' אלהינו בסני קצי בסני שטעבורים הראשונים
 הדמות הספק גם כן סלא נחש' שהספק אירע בקץ הזה לבדו מפני שאינו
 אמת וכאשר נראה שני הקצים הקודמים אשר כבר ידענו אמתם נמצא
 בהם כמו זה יסיר הספק מל'ותינו ואבאר זה ואומר שהספק בשעבור
 מצרים הוא שפעם הוא ארבע מאות שנה גרות זרע אברהם ועבדותם
 ועבדים כמו שאמר בי ג' יסיר זרעו בארץ לא להם ועבדו וענו אותם
 ארבע מאות שנה וזה מעת שגולד יבחק ופסס הוא ארבע מאות ות'ל' שנה
 יבננו בהם שני גרות אברהם כי יציאת אברהם מחרן אל ארץ כנען
 מפורשת ויציאתו אל חרן איננה מפורשת והיה גרות אברהם שלשים
 שנה כמו אמר ומוסב בני ישראל אשר ישבו במצרים כלש' שנה וארבע
 מאות שנה אבל איך נקרא אברהם בני ישראל ואיך נקראו חרן וארץ
 כנען מצרים יש להם פירושים הי' זה מקומו ועס זה כל מה שישבו
 במצרים ר'י' שנה ולא יוכל אדם לאמרם שבו שס' ארבע מאות שנה י
 בעבור שימיקהת ועמרם ומשה מונעים ואין זה מקום באורו וכבר שבו
 שלשה זמנים ארבע מאות וארבע מאות ושלש' ומאתים ועשר שנים אבל
 שעבור כלל יש לו שני זמנים האחד נ'ב' שנה והוא אמרו לפי מלאת
 לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם והשני שבעים שנה והוא אמרו למלאה
 לחרבות ירושלים שבעים שנה והיה בין מלכות בבל וחרבן ירושלים
 שמה עשר שנה כמו שנאמ' ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת הכע
 קטרה שנה למלך נבוכדנצר והוא כמו שנים וחמשים עד מלכות בורש

ונתן להם ישות לבנות וכו' בשנה ההיא וסבתה מלאכת הבנין י' שנה
 עד השלמת השבעים כמו שאמר בגי'לת עבדת בית אלה דיכירושלם
 והות בטל'א עד שנת תרתין למלכות דריוס וכאשר לא הוזק בקץ הראשון
 הסתנות שלס'ת זמנים ארבע מאות וארבע מאות ושלשים ור' ולא הוזק
 בקץ השני הסתנות שני זמנים כ' וע' כן לא יזיק בקץ השלישי הסתנות
 שלשה זמנים אלה ומאה וחמשים ואלף ור' ב' ואלף ושלש מאות ור' ה' בעבור
 סתנן אלהים את עמו מהחכמה מה שיכירו בה הכל וכו' -
 ספרשתי הקבים האלו ובארתי אומר עתה כבר ידענו שאם לא תשלם
 תשובתנו נעמוד עד השלמת הקץ ואם ישלם הקץ קודם שנשוב לא
 יתכן שתהיה הישועה ואנחנו חוטאים שהיו הגלנו מפני חטאינו ו
 וכאשר ארך גלותינו ולא סבנו ישיבנו קודם שנתקן יהיה זה בשוא
 אבל קדמונו זכרם לברכה קבלו שתקראנה אותנו ברות רבות ורעות
 שנבחר בעבורם התשובה ונקה ראויים להבא' והוא מה שאמר
 אש ישראל עושין תשובה וגאלין ואם לאו הקדוש ברוך הוא מעמיד
 עליהם מלך שבזרותו קשות כהמן ואם עושין תשובה וגאלין ואמר
 שסבת זה עמידת אש מבני יוסף בחר הגליל ויתקבצו אליו אנשים
 מבני עמנו וילך אל בית המקדש אחד שישים בדשות אדום ועמוד
 סם עמם זמן ואחר כן יעלה עליהם מלך ששמו ארמילוס וילחם בה
 וילכוד העיר ויהרג ויסבה ועונה ויהיה האיש אשר משבט יוסף בכלל
 הקרע'ים ויחיו עמנו בדרות גדולות והקשה שבדרות הפסד פנינם עם
 כל המלכיות והחבאשם בס' עד שיגרסום אליהם דברות עד אשר ירעבו
 ויבאו ומחזיק בדרות הקובאות יבאורבים מהם מתורת' ישראל והנשאר
 ש' צדריים המזוקקים ואז יראה להם אליהו ויתבא' הגאולה ואחד ששמעת
 אלה הדרות התכוננתי בכתוב ומצאתי בומקום לכל דבר מהם ותחלתם
 ש' אדום כבשו בית המקדש בעת הגאול' ואמר בו ועלו מושיעיה בהר ציון
 לשפוט את הר עשו וסיליהם בס' אחד מבני רחל אמר בזה לכך שמעו
 עבתי י' אשר יעץ על אדום ומחשבותיו אשר חשב על יוסף תימן' אם לא
 יתחבסו בעיריה' ואלהם מעטים מן האומה יתקבצו אליו לא רבים
 אמר בו ולקחתי אתכם אחד מעיר זמנים ממספחה • זשהעולה
 עליהם יתפסם וישבם ויזרגם אמר בו הנה יס' בא לי' וחלק
 שללך בקרבך ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למנחמה וכלכדה העיר
 ונשבה בתים ושהחיש אשר מלך יהיה מן הנהרגים ויבכולו ויספדוהו
 אפר בו ומקיאו אליו את אשר דקרו וספרו עליהם כמספר על קיחירי ושאר
 הענין

הענין ושצרה גדולה תמצא האומה בעת ההיא אמר בו והיתה עת צלה
אשר לא נהיתה מסוית בוי עד היום החור ושטחא גדולה תתחדש בין
רבים מהם ובין האומות עד שיגרסום אל המדברות הרבים אמר בו
והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונספטתי אתכם שם ושירעבו וסימאו
ויתענו כאשר אירע לאבותיהם אמ' אחריו ונספטתי אתכם שם פנים אל
פנים כאשר נשפטתי את אבותיכם • ושיתברדו שם ויבחנו
אין עבלם וחזק אמונתם אמר אחריו והעברתי אתכם תחת
עשבט והבאתי אתכם במדבר חבית • ושאלה הרבדים
גורמים למי שאמונתו חלושה לצאת מדתו שיאמר זה הוא אשר היינו
מקוים וזה הוא אשר הגיע אלינו ממנו אמר בו אחריו וברותי מכם
המורדים והפושעים בי • ושהנשאר יראה להם אליהו ויסיב
את לבם אמ' בו תנה אני שולח לכם את אליהו הנביא והסיב לב אבות על
בנים והנה עניני הדברים האלה מפורשי במקרא והוסיפו לנו הקדמונים
ספרים דבר אחר דבר כאשר נכתבו וישתבח מי שהגביר חסדו עלינו
בהקדמת זכרון הצרות האלה שלא תפגענה אותנו פתאום ותיאשנו ונתנו
נבקה חדש אמר עוד מכנה הארץ זמירות שמענו עד הוף הפרעה •
ואמר אחריו כי על שני שעניני יחד רבני לומר אם לא נחזור בתשובה
ניהיו המאורעים של בן יוסף ואם נחזור בתשובה ולא יהיו יראה לנו
משיח בן דוד פתאום ואם יהיה משיח בן יוסף קודם לו ישיח בשליח לו
וכמתקן האומה וכמסקל חדרך כמו שאמר הנביא שולח מלאכי ופנה דרך
לפני וכמדרג באם לבעלי חטאים הגדולים וכמכסם בבזרית לבעלי
חטאים הקלים כמו שאמר אחריו ומי מכלכל את יום בואו ומי
קעומר בהירותו כי הוא באש מצרף וכבזרית מכבס' ואם לא יבא
בן דוד פתאום כמו שאמ' ופתאו יבא אלהיכלו חדרון אשר אתם מבקש'
ויבא עמו עם עד אשר יגיע אל ירושלים • ואם תהיה ביד ארמילום
ואזוג אותו ויתפסכה • והוא מה שאמר ונתתי בקמתי בדרום
ביד עמי ישראל • ואם תהיה ביד זולתו יהיה גם כן מאדום •
ובין שלא בא בן יוסף יפגעו מכן דוד מה שיאמץ לבס וירפא ש
סדרם ויגביה נפסם כמו שאמר רוח יי' אלהים עלי יען משחיי אותי
לכשר ענוים סלחני לחפוש לנשכרי לב לקרא לסבויס דדוד וגו'
לקרא סנת רבון ליי' • ופירש הכה ציני הגמול מה גדולה
והכבוד והתפארת באמרו אחריו לשום לאבילי בין לתת להם פאר החת
אמר וינסיבן הארץ ויטכנו בה כמו שאמ' אחריו ונבנו מקדש עולם

אז ישמעו אנשי גוג את שמע בן דוד ועמו וטוב ארצם ורוב דונם ושרם
 יושבים לבטח בלי מחשך וכלי חמם והדומה לזה ויעלה כלבכם להפסה
 בעו שאמר בגוג ואמרת העלה על ארץ פרוזת אבא הסוקטים יושבי
 לבטח כלם יושבים באין חומה וברח ודלתים אין להם ויקבץ אליו עם
 רב מאומות רבות ועבדו בארצות רבות עד שיגיע אליהם כמו שאמר
 ובחזתה ממקומך מירכתי ארץ אתה ועמים רבים אתך ויהיו הנקבצים
 אליו סני מינים האחד מהם רשעים גדולים מתמכרים למות והסני עם
 מתקנים להכנסם בתורת ישראל והמומתים הם אשר אמר בם וקבצתי את
 כל חבויים והזריתים אל עמק יזעספט ואמר עוד קראו זאת בגוים קרסן
 מלחמה בכות ואתיכם לחרבות עושו וכו' וכל הגוים יעורו וישלו גוים
 מלחמו מגל כי בסל קציר חמוכים המונים בעמק חחרון • והמתקנים
 הם אשר אמר בהם כי אז אהפוך אל עמים ססה ברוכה להקרא כלם בהם
 יי' וגו' ויבאו על הרשעים ביום ההוא ארבעה מינים מן המבפות הקתם
 ימותו במחסימטר עליהם אסוגפריית ואבנים כמו שאמר וגם סוטף
 ואבני אלגבים אסוגפריית וגו' • וקתם ימותו בחרב איש ברעהו
 כמו שאמר וקדתי עלינו לכל הרי חרב נאם יי' אלהים וגו' וקתם ימות
 סימק בסרו ויתפרדו אבריו כמו שאמר וזאת תהיה המבפה אשר יגוף יי'
 וגו' המק בסרו והוא עומד על רגליו עד שאס יבא אחד מהם להחזיק ידו
 ביד רעהו תעלה בידו כמו שאמר והחזיקו איש יד רעהו ועלתה ידו על
 יד רעהו והשאר יהיו בהם סימני מכות שתבאנה עליהם כנקירת עין
 וגדישת קף וכריתת אבבע ויבאו אל קצוי הארצות ויפפרו מה סראו
 כמו שאמר וסמתי בהם אות וסלחתי גוהם פלטים אל חבויים והמתקנים
 גם בן על ארבעה מינים מהם מי שיעבוד את בני ישראל בבתיהם והם
 הגדולים כמו שאמר והיו מלכים אומניך וסרותיחם מניקותיך ומהם מי
 שיעבוד אותם בעבודת המדינות והכפרים כמו שאמר בית ישראל על
 ארמית ה' לעבדים ולסכחות • ומהם מי שיעבדו בסדות
 ובמר ברות כמו שאמר ועמדו זרים ורעו זאנכם ובני נכר אכריכם •
 וכורמיכם והשאר יסובו אל ארמיהם והם תהת יד ישראל ויגזור עליהם
 בן דוד לבא בכל סנה לחוג את חג הקבות כמו שאמר והיכל חנותי
 מכל הגוים הבאים על ירושלים ועלו מדי סנח בסנה להשתחות למלך יי'
 בבאות וגו' • וכל אומה סלא תחוב בו לא ירד עליהם מנר
 כמו שאמר וקיה אשר לא יעלה מכל משפחות ההרץ אל ירושלים וגו' •
 ואם יאמרו קצתים אינהו אין אנהנו כבאים למקד כי יאורכו מסקה את
 ארצנו

ארצנו לא יעלה יאורם כמו שאמר זאת משפחת מצרים לא תעלה ולא
 באה וגו' ואז יראו האומות כי הדבר הגדול סיכולו להקרב אל בן דוד
 הוא שיסאלו אליו מי שהוא מעמו למנחה כמו שאמר ולקחום עמים
 והביאום אל מקומם וכל אומה תעשה בזה כפי יכולתה כי עשיריהם ישאו
 בני ישראל על הסוסים ובפרדים ובצבים ובכיריות דרך גדולה ובכבוד
 כמו שאמר והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי וגו' והעניים
 סבהם ישאו על בתמיהם וכניהם בחזנם כמו שאמר והביאו בנין בחזן
 וגו' . ומי שיהיה מהם ביניהם באייהם ישאו אותם בתפינות עם כסף
 וזהב כמו שאמר כי לי איים יקוון ואניות תרכיש וגו' . ומי שיהיה מהם
 בארץ כוס ישאו אותם בערכו של גומא עד שיביעו למצרים כי במקו'
 הגבוה היוצא במים לא יוכלו חדוגיות לעבור בו שלא יסברו אף
 ערבות הגומא העשו' בשעור אם יגעו בהר תכסף ולא תסבר כמו שאמר'
 יהי ארץ כלכל כפי אשר מעבר לנהר כי כוס וענין כלכל כנפי שארצות'
 תסככים ונסתרים מהרבה בני אדם ואמר השולח בים בידים זכבלי
 גמא ואמר בסוף הפרסה בעת ההיא יוכל סילי צבאות וגו' ואמר מס
 מעבר לנהר כי כוס עתרי בתפוזי יוכלון מנחתי ומי שנשאר במדברות
 תישראל או במקו' שאין עם מי שיסאלו מן מאמרו יביאנהו אלהינו במהים
 באלו העבים נושאים אותם כמו שאמר מי אלה כשב העופות או באלו
 הוא עוף כמו שאמר רובינים אל ארובותיהם או באלו הרוחות נושאות
 אותם כמו שאמר אומר לבפון חני ולתיתן אל תכלאי וגו' וכאשר יתקבצו
 החיים מישראל המאמינים באשר זכרתי תהיה אז תהיה המתים באשר
 בארתי במאמר הקודם לזה ויהיה בן יוסף בראשם כי הוא איש צדיק
 ומנוסה ויגמלהו הכורא בטוב אז יחדש הכורא בנין מקדשו כמו שאמר
 פי בנח יי בנין כדאחבכבודו ומגזרות וההיכלות כאשר פרש יחזקאל כ'
 בויחי בעשרי וחמש סנה לצלותנו עד אחרית הפרש ובאבנים היקרות
 כמו שבאר יסעיהו וסמתי כרכר שמסותיו וסעדין לאבני אקדח ותתישב
 כל הארץ עד שלא יסא בשמקום חרב כמו שאמר והיה הסרב לאדם
 וצמאון למבועי מים אז יראה אור השכינה וזרח על בית המדרש עד
 שיהיו המאורים נגדו והים כיכבר פרסתי במאמר השני שהוא מאיר
 יותר מכל אור כמו שאמר קומי אורי כי בא אורך וגו' עד שיהיה מי
 שאיננו יודע דרך בית המקדש ילך דרך האור שהוא כי הוא מן השמים
 עד הארץ כמו שאמר והלכו גוים לאורך וגו' אז תחול הנבואה בהור
 מקונו עד שבנינו ועבדינו יתגבאו כמו שאמר וקיס אחרי כן אשפור את

לדחי על כל בשר ובבאו בניכם ובנותיכם וגם על העבדים והשפחות עד
 סוף ילך אחד מבני ישראל אל אחד הארצות ויאמר כי אני מישראל ואמר
 לו אמור לנו מה יהיה למחר או מה היום אתמל ממה שהיה עוד אבלם וכאשר
 יאמר להם יתברר להם שהוא מישראל. כמותאמר ונודע בבוים זרעם
 ובאביהם בעמים ויעמדו על העבין הזה כל ימי חסולם לא ישתגענינם
 כמותאמר ישראל צוסע ביי חסועת עולמים ועלה בלבי כי לא אמר
 המלה הזאת שזיא עד עולמי עד במקום הזה משאר המקומות כא' לאמת
 אבלנו חוזה חסועה בחוק שמבא בלסון ולרחות דברי מי שאומר שישלם
 קץ ותכלית והודיענו כי העם יבחרו בעבודה ולא במריבאס' הוא מכורס
 בפדסות ומל יי' אל הקד את לבבך ובפרסות ונתת ללם לבחדס עד סופה
 ובחורים בוז בכמה פנים האחד מפני שהם רואים אור השכינה והאל
 הכבודם עליהם ושהם במלכות ובטוב ובנעימים ואין מי שיכריחם
 ואינם חסדים דבר וכל עניניהם בחלחה * והודיענו שכל דבר
 וכל נביא וכל מחלה יסורו כלם מקדבנו וכן כל אכל וכל גיון וכל סגל
 אבל יהיה להם עולם שכלו שמחה וששון עד באלו שמנים וארצם התחדשה
 להם כמו שבאר בפדסות כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה כי אב
 מיסודו ושמחו וגילו עד וגלתי בירנפלים ומה נכבד עולם כלו שמחה
 וששון כלו עבודת האל וייראהו כלו גמול וסכר טוב וכזה אומ' אשר בנינו
 בנטיעים מזוינו ומלאים אלופינו משובלים ואחר הערשנים האלה אדבר
 על מי שגביעני כיים אכמים סנקראים יהודים חושבים כי אלהתמועדים
 בלם ואלה הנחמנות היו כלם בבית שני ועברו ולא נשאר מהם דבר וחול
 שסמוסרשים מופסדים ובנו עליהם דבריהם והם שאמרו שזאת החפלה
 שאנחנו רואים ליסוע' כמו לא יבא עוד סמסר ויחד לא יאסף ואמ' לא יכתם
 ולא יחרם לעול' הכל חו' בתנאי אס תשלם עבודת העם אמרו זה דומה למח
 שאמ' משה לישראל למען ירכבו ימיכם וימי בניכם וגו' וכאשר חטאו נגמרו
 ימיכם ופרה מלכותם כן היו קצת המועדים האלה בבית שני וספרו וקצתם
 לא היו בעבור שחטאו ולקחת יי' סירד האלמים מכונת דברי האלמים
 האלה אשר היא התנאי והבטתה במלאכת הרקדוק ומצאתיה מופקדת
 בטלם מכתה צדדין אחד מהם שמוערי משה פרס' בס שהם על תנאי
 סחאו אומר כי אס שמור השמרן את כל המצוה הזאת והורים יי' את
 כל הבנים האלה * ואמר והיה אס שמוע תשמעו בקולי ואיבית את
 אויביך והיה עתה תשמעון והדומה לזה * ואלה הנחמנות
 אין בהם מהתנאי הזה תאוצה אבל הם מועדים פסוקים * ועוד כי

משה לא רילוסהתנה על עמו באם שמור ואם שמוע ושישיבם בהפך
זה אל שכלם ושאלם לא יקיימו לא יקים להם עד שהפך להם הענין ובארו
להם שאלם לא יקיימו לא יקים להם ויהפך עליהם הענין כמו שאמר והיה
אם שכתחשכח את יי' אלהיך כגויים אשר יימאכיד מפניכם בן תאבדון
ואמר עוד ביהוליר בכים העירותיכם היום • ובאלה הנחמות לא
תנה בדבר כל שכן שהפכם ומאם ששם אלה המועדים כמו מכול
דח ואמר כמו שאלם יחטאו חבדואים לא אביא עליהם עוד המכול
בעבור שנשבעתי עליו שלא יהיה עוד אבל הייתי עונם אותם בזולתם
בן אתם לא אקיר מלכותכם בעבור שנשבעתי על זה ונא אחרו כי
מי נחזית לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד ואלו הן חטאים הית
עונם אותם במה סירבה לא בהסרת מלכותם ומאם שכבר תודיע כי
העם יבחרו בעבודתו לא בהסרתו באשר פרשנו והוא יודע כל מה
שיחיה באשר הקדמנו ובטל שיהיה עם חטא או עון שלא ידענו •
ובאשר לא יהיה חטא אפילו אם היה תנאי לא היה תנאי להם כל כבן
שאין עם תנאי ועוד שכתורה שמוע כמו החדשות אשר גזר בהם באשר
בארכו במאמר הקסי באשר נשבע ובזר ואמר כי אלא אל כמים ירי אם
סבותי בך חרבי אשכיר חצי מרס הרנינו גויים עמו ועם כל אלה
הבאורים יבטלמה סכרמה להם ומה שהבילו בו מסער בתנאי וכיון
שעקרתי יכוד בנינם אשיב עליהם אחר בן בחמשה עשר שער ה' מהם
בראיה מן הכתוב וחמשה מן הגדרה וחמשה מהם סיוסג בראות וחמשה
אשר מן הכתוב תחלתם בנחמות האלה שישראל יקובצו כלם אל
בית המקדש ולא ישאר מהם אחד בנדרות כמו שאמר וכנבתיים על
ארמקם ולא שב מהם בבית שני כי הם שנים וארבעים אלף ושלש
מאות וששים כמו שאמר כל הקהל באחד ארבע רבוא אלפים שלם מאות
וששים • והשנים יקובצו מאליהם כמו שאמר מחמת ומאליי היבולא חלכו
בגלות הראשונה אל מקום מן האיים כל שבן שישובו מהם • והשלישי
שהשנים יבנו חומות בית המקדש כמו שהמר ובנו בני נכר חומותיו ולא
די שלא בנו לאומות בבית שני אלא שמכעו אותנו לבנו לאויינו במלחמ'
תדירא בבנין כמו שאמר ותבנוים בחומת באהת ידו עובדה במלאכה וחת
מחזקת סלח • והרביעי ששעריה מדינה ייפותחו לילה ויומם
מהבטחת הנבכים והנבאלי' כמו שאמר ופתחו שעריך תמיד יומם ולילה
לא יסגרו ומבאיתם בבית שני סוגרים אותם קודם בא כשמש ולא היו
פותחי אותם שני קיום בעושאל' ואומ' להם לא יפתחו שעריהם לא יגלו

והחמישי של תל אביב של היהודים עבודת' כאמרו בני הגוי והמלל
אשר לא יעבדו יאבדו ומה שהיו כן ספק שהם נשדוהם היו מסופדי'
למלכים בבית שני כמו שהמר הנה אנחנו חיוס עבדים ומהרץ אשר
בית לאבדו יבדו • ולא תחשבה באורים אשר מן הכתוב וחמשה אשר
מבד חמשה תחלתם שהם יבדו חסן הצבי אשר יחיו בכלי מלחמה
בגושב אבי ויבאו יסבי ערי ישראל וכערו וחסיקו כנסק בקשת וחבלי
וכקל יד וברגז וכערו בהם אש שבע שנים • והשני שואר מכרים
יחרס כמקום אחד ומה פרת כשכבה מקומות כמו שומר והחרים יי
אז לשון יס עבדים ובל' • והשלישי שחר הזנים יבקע מחציו מורחם
וימצד שחלק ויהיה חציו חל הכפון וחציו אל הדגב ויהיה כיניהם ביל
גדול כמו שאמר וכבקע חר הזנים ובל' • והרביעי בנין בית המקדש
ככחזב בזורת הבית מתחלתו עד סופו • והחמישי שיבא מעין מבית
המקדש ואחר כן ירחב עד שיהיה כהר גדול שלא יוכל אדם לעבור בו
כמו שאמר והנה מים יובאים מצחת צפתן חבית עד סוף הפרסה ועל
סני שפחות הנחר כל עץ מאכל שסריו מתמיד ועליו קיס ממנו מזון
ומצנו רפואה כמו שאמר ועל חביל יעלה על שפתו מזה ומזה ובל' ולא
הגד לנו סודי האמת מאלה החמשה אבל ההגדה מחיבת שלא היה ממש
דבר בטוס פנים • והשששה האחרים אשר ישיגם הראות תחלתם
סדכרואיס כלם יאמינו ויודו כי הבורא אחד • כיום שהוא יסיה יי אחד
חנח אנחנו רואים אותם בתעוהם וכפירת' • והשבי סמירת בני ישראל'
סלא יתנו עוד מס ולא כושלי ממון ולא תבואה לזולתם כמו שאמר נסבע
יי בימינו וכדור יצו אם אתן את רגכר עוד מאכל לאויביך ובל' ואנחנו
רואים כל אומה כותכת מס ועובדת גאומעת לאומה אשר היא תחת ידה •
והשלישית סתלקנה המלחמה עד שלא יסא אדם כלי מלחמה כמו שאמר
וכתתו חרבותם לאתים לא יסא בוי אל בוי חרב ואשר אנחנו רואין סכר
זה • והרביעי שבעלי חיים יסלימו קצתם את קצתם עד שירעה הקאב
והכבש ויאכל האריה התכן ויסחק היונק בפתן ובאפעה כמו שאמר וגר
יאכ עם כבש ובל' אנחנו רואין אותן שהם על טבעם ורעתם לא נשתכ'
מהם דבר ואס יסבור עוד סובר ויאמ' איני כוראנה אלא שישלימו האנשי'
הרעים עם האנכים ולא יזיקום אין הרבר כי אס בהקר והס היום יותר
ממס שהיו מקדם מן חמם וחבול מהחית לחלס • והחמישי יסוב סדום
לקדמותה כמו סאל' וסבתי אז סבותיך ובל' ואחותיך כד' וכנותיה תסכו
לקדמותן' • וכבר ספרת סתורה סיתה של סדום היתה מתוקה וחיו מסקינ'
ממנא

ממנה ברוב כאמרו וישא לנע את עיניו וירא את כל כבוד הירדן כי בלא
 מסקה ואמר כגן יי' בארץ מצרים כאשר אמר ובהר יונתא מעדן להסקות
 את הגן. ואמרה בארץ מצרים כמו שאמר אשר תזרע את זרעך והסקית
 ברבך כגן הירק והיא היום חרבה מוצא מלח וימה מלוח כאשר היא ו
 ואלה הענינים כלם מורים ראייה מורה על שהנחמנו' האלה לא היו עדין
 וכל אשר חשיבוניבו על אלה היא תשובה על הנוצרים חוץ ממה שזכרנו
 מבנין בית שני כיהם הינם אומרים שהמוצרים החלומן העתה היא אבל
 ישימוס קודם חרבן בית שניק ל' סתוית יחרו הנוצרים האלה בתשוב'
 אחרת והיא מה שזכר הכבי' בפרשת שבועים שבועים והוא שפרושה אצלנו
 שהם ארבע מאות ותשעים שנה משת שבל והעם עד שהחלו בבנין חכית
 השני כאשר אמ' ותדע ותשכיל מן מוצא דברומהם ארבע מאות ול' שנה
 זמן בנין הבית יהיה בקצת בטול והפסק ועכוב הבנין כמו שאל' ושבעני'
 וששים שנים תשוב וכבנתה רחוב וחרוץ ובצוק העתים והוא מה שזכרנו
 בפרשת בארץ בטלת עבדות בית אלה והשבו האחרון קצתו שלוש בין
 האומה ובין קצת המלכים וקצתו מלחמה עמם והכרת ברית כמו שאמר
 והגביר ברית לרבים שבו אחד ותפס ארץ ויאכדו רבים מאבסיה כמו
 שאמר ועד כה שיקונים משומם ועד בלא ובחרצהוזה הכלל הוא שבועים
 שבעים מקבצים טובה והטבת ענין והכרת המלכות והכנה והנביאים
 כי אמר בתחלתם לבלה הפסע ולהתם חטאת ולכפר בון ובנ' וזה באמר
 האומ' עמדתי בחוס' ובחוליו ובסחור נ' יום מקבצי טוב ורע ואח' יפרוט
 אותם והגיד שבכופם יכרת כל כחן משיח ולא ימצא כמו שאמר וההר
 השבועים ששים ושנים יכרת משיח ואיננו רוצה במאמר הזה אלא אחר
 בעצמו אבל הוא רוצה כל כהן משיח כמו שאמר בתורה אס' ובהן המשיח
 והביא הכהן המשיח והרומח לזה וכבר מן העם כהן גדול אחר חזמן הזה
 כמן שהודיענו. והשבו העם הזה שאמרו יכרת משיח הוא רוצה אלא אחר
 ידועוזה מופסד מכמה פנים מהם שמתלת משיח אין מתיחד בזה איסידור
 אבל היא נוספת עלכל כהן ומלך ועוד שמתלת יכרת כשהיא הריבא איננה
 באמרת כי אס' על מי יסיר בדיון כמו שאמר כל אכליו יכרת • ועוד כי
 זה האורע עם קרבן חבית כאשר סמך אלין והעיר והקדש ישיחית
 עם נגיד הבאויחר מכאור מזה כלו שמעת שאלמר זה לדינאל עד העת
 אשר אמרו איננו כי אס' רמ' ה' שנה והכלל הוא ארבע מאות שנה מהס' ע'
 קודם בית שני ומס' ארבע מאות ועשרים ייסובו • ומבארני השם הזה
 לא היתחלקם תחבולת אלא ששענו תוקפת במספר. ואמרו שמלכות כדם

מנקה על ישראל קודם יון בשלש מאות שנה ושמהפל מלכיהם בימים האלה היו שבעה עשר מלך והשבותי עליהם מהכתוב כהער דניאל שלא יתכן שיהיה בין מלכות בבל ומלכות יון ממלכי פרס בארץ ישראל יותר מארבעה מפני שאמר המלאך לדניאל ואני בשנה אחת לדריוש המדי עמדי למחויק ולמצונו לו ועתה אחת אגיד לך הנה עוד שלשה מלכים עומדים לפרס * אלה השוכות עליהם מלכד מה שנים עליהם בבטול פמורה ומלכד מה שנים עליהם בשער היחוד חוץ מהדברים האחרים אשר לא היו ראויים להביאם בספר הזה

בשלש המאמר השמיני מן הקבר

המאמר * התשיעי בגמול ובעונש אמר יהודה בן שאול אמר המחבא

הוריענו אל לנו יתברך ויתעבי כבר קבע זמן לגמול להזדריקו ובו יבריל ביניהם ובין הכופרים כמו שאמר והיו ליאמר יי' בבראות ליום אשר אבי עושה הגלה וגו' ושבתם וראיתם בין ברים לרשע בין טובד אלהים וגו' . והעמידו לנו הנביאים האותות והמופתים וקבלנוהו וברוך שנקדים שנוכח מחובות הזמן הזה הנקרא עולם הבא מן הראיות המושכלות והמקובלות ואומר תחלה כי כאשר התאמת במאמר השלישי והרביעי והשמיני והארץ ומת שים ביניהם לא כדראוכלם כי אם בעבור האדם ועל בן שמהו באמצע וכל הרברים מקיפים ועל כן נתן לנפש יתרון מעלה בשכל ובחכמה ועל כן חייבה במכות ובאזהרות הכינהבם לחיים התמידים והנחיים שאלה באש' יסלמו יאשי הארצ' אשר חייבה חכמתו לבדראותם ושכ' נח עולם אחר ויגמלנה בו והבאתי על פעניניס האלה מן הראיות המושכלות והמקובלות שם מה שהוא הקדממוחשבה למאמ' הזה מה שים בוד' וראיתי לחבר אליו מה שיעזרהו ויוסיף לו באור מהג' מסכים הנזכר' ואומר תמה שמסייבאותו השכל עוד 'סהבוראית' כפי מה שזכרה' לנו מחכמתו ויכלתו והטובתו ואל בראיו לא יתכן להיות שיעור הטובה אשר כון בה לנפש הזאת הואמה שהיא מוכאה בעולם הזה מטובותיו והזאתו בכל טובה כיש בעולם יש עמה דעה ועם כל הגלחה פמלו עם כל הנאחשער עם כל שמה חבל וכל חלקיו שוים והקבועה לפעניגים המעצבים על המעמחים

הממלא' וכיון שזה מבוא' ואין בו ספק מן השוא' סיהיה חכמם מסיס הכלית
תועלת הנפס' הזאת הענינים האלה חכמים אכל ראוי סיהיה מומן לח
מדור' שיש בו החי' הגמול' והחבל' המיוחד' ימצי' אות' ועו' כי' אי' מובא
בל' חכמסו' אשר ידעתי' אינן נחות בעול' הזה ולא בוטחו' אי' אס' הג' עו' אל
הגדול' שבמלכויות ואל' שעליונה שבמעלותם ואין זה בטבעה כי' אס' בעבור
ידיעתה כי' יש מדור' יותר בכבוד מכל טובות המדור' ואי' נכספת לו ועיני'ם
בומי' אליו ולולי' זה חיתה כרה נשוקטת ומזה מקוא' גכה לסכל' האדם דברי'
סעב' עו' מתאזה' להם מהזנות והגנבה והעזות והנקמה והרומה לזה וכאשר
ישמר' מזה ימצי' עכב' וכער' ודאגה ויבטער' ויכאב' לבו ולא יהיה עושה' בו
כל' זה לולי' שחאו' גומל' אותו עליו טובה וכן שייפה' לשכלנו' הבד' וסיוס' ולזנות
בטוב' ולמור' מן הרע וקיים את כל' אלהות' שיגמול' שגמול' בני' אדם כשיסרע
לקבצתם מקבצתם וכאשר יבנוס' ויזהיר'ם להבדיל' בינם ובין' תאותם ואכסר'
סיגד' נפשו ויכחשו' ואפס' שימיתו' ולא יהיה מבא' אותו אל' כל' אלה במה שייפ'
לסכל' ולולא' שהיא עתיד' לגמלו' עליו גמול' גדול' ומזה עוד' מה שאנו' רואים
מחמס' קצת בני' אדם את קבצתו' והיה החומס' והחמול' בטוב' או ברע' ואחר
כן ימותו' וכיון שהיא ית' שמו' שופט' בדרך מן הדין' סיהיה מכין' להם מדור'
סני' ידיו' בו בין' סניס' בדרך ויסיב' לזה גמולו' כפי' מה שהביע' אליו מצער'
החומס' ויביא' עליו מן הענש' כפי' מה שמצא' מן הערבות' בחמסו' ועסקו'
ומזה עוד' כי' אנחנו' רואים כופרים' בנעימים' בעולם הזה ומאמיני' בצער'
בו ואי' אפשר' שאין' לאלו' ולאלו' עולם אחר' שבומלי' אותן' בו הצדק' והמשפט'
ומזה עוד' שאנחנו' מוצאים' מי שהרב' כפס' אחת ומי' שהרב' עשר' נפשות יומת'
וכן' מי' שנהא' פעם אחת ומי' שנהא' עשרים פעם יומת' וכן' כל' מי' שנהא'
המנהג' הזה ואס' יאמר' אומר' והלא' היה טוב' שיברא' הבורא' את האדם הזה
בעולם' האחר' מתחלתו' ויסיר' מעליו' כל' אלה הצפרים' . נשיב' אותו כבמו'
מה שמקדמנו' ביאורו' במאמר' השלישי' ואזכור' מקום הבתוכים' במקום הזה
י'ג' ענין' מתחלתו' ענין' יצחק' ראית' אותו סמכר' עצמו' לשחיטה' ולקרבן'
לעשות' מבית' בוראו' ואלו' היות' אכלו' שהגמול' איננו' כי' אס' בעול' הזה כל' כד'
איה' דבר' היה מקות' סיהי' גמולו' אחריו' מותו' גס' חבור' עוד' לא היה מכותו'
בזה כיון' שלא' יהיה לו' עליו' גמול' ומצאתי' עוד' חנניה' מישאל' ועזרי' אסרו'
נפשותם' לאס' שלא' יעבדו' הכלס' ואלו' היו יודעין' שהגמול' איננו' פי' אס' בעול'
הזה איזה' דבר' היה נשאל' להם אח' שתסרפ' האס' שיקוו' אותו ומצאתי' בדינאל'
סמכר' עצמו' לאר' יבעב' שתפל' בהיה מתפלל' לבוראו' ואס' חיה יודע' שהגמול'
איננו' כי' בעול' חמס' מה חיה נשאלו' לקו' אחר' שיאכלו' והארין' אלה קדברי'
ידמך' האלהים מוריס' כי' הנבראים' מהפיימים' כי' הגמול' איננו' בעול' חמס'

ואם יאמר אומר חן לא נמצא מה שנזכר בחורה מן הגמול כי אם בעולם
 הזה כלכל והוא מה שכתוב בפרשת אס בחקותי ובפרשת והיא אס גמול
 תשמעו . נאמר כי הבורא לא עזבם מכלתי גמול העולם הבא
 באשר אבנו עתידים לבאר ולא היה המפורש בה בהצלחת העולם הזה .
 ורעתו כי חס לשתי סבות . אחת מהנה גמול העולם הבא מפני שאין
 עומדין עליו כי הם בשכל באשר בארנו לא זכרתהו חתורה כי אם בהכרת
 באשר עשהו בו כי יי' אלהים על ההדס לאמר ולא אמרה אנכי יי' אלהיך
 לא תרבה לא תנאף לא תגנוב כי השכל מורה על כל אלה אבל הדאחא
 ומען הרעת טוב ורע לא תאכל מפני שאין השכל מורה עליו . וכן לא
 סוברה גמול אחר בעבור שם מכח על השכל סיורא עליו . והסנית כי
 הכבדוה מננה להרחיב בדברים שהנזכר מביא אליהם בקרוב ותקצר
 בדברים הרחוקים . ובאשר היה בדרך העם בעת שנחנה לגם התורה
 ליריעת ענין ארץ כנען אשר הם באים אליה . הרחיבה להם בפרוש
 ובמה שיש בו מפרי עבודתם והמרותם . ועל כן התחילה במטור ובמח
 ספרשת כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא עד
 הופח ורמזה אל הרחוק באמר קצר לא בפרוש רחב והטענה הגדולה
 בזה מכלל משה רבינו הגדול שבנדיקים ובעובדים לא היה לו מעניני
 גמול העולם הזה דבר כמו ונתתי בשמיכם כעתם והסניג לכם דיש ונתתי
 שלום ופניתי אליכם ואכלתם ישן מפני שלא בא אל ארץ כנען . ואלו לא
 היה לבדיקים כי אם מ . שיש באס בחקותי . היה מתחייב סיהיה רוכו
 למשה ואין עוד זה מורה שרוב גמול בעולם הבא אף הרברים האלה כפי
 האמות והמופתים באשר בארתי קודם זה . ומזה מה שהוגד לנו
 כי אלהים יח מתפלל שיכרך חבורא בקמח ובשמן לזולתו בתפלתו והוא
 מבקש חלת לחם ולא יגיע אליה וסאל שעה והוא מתחיים הבורא בעבודו
 האדם אשר השליכו אל קברו . ואלו היה גמול העולם הזה בלבד לא היה
 יכול מי שאינו ראוי להגיע אליו להגיע וליתואל מאומה ממנו . ומזה מה
 שהפר לנו על אנשי ברום שמעת שהגדילו ביעה ובחטא הכן הבורא
 את ארצם והמטיר על האם וגפריית ואלו לא היה עונם כי אם בעולם הזה
 היה יורד על מי שהגדיל להגיע אס וגפריית בין רב למעט הכל לפי הטאתו
 ואין אכחנו רואים כן . ומזה שבני ישראל כשעבדו וזלזלו השליט
 עליהם וזלזלם מן האומות וסבאו אותם והבלוס . וזכה אכחנו רואים
 עמים רבים עובדים וזלזלו ואעם גסבים ולא גולים . ואלו היה העונם
 בעולם הזה היה מקניע אל הם בתהו . ומזה עוד שהאבדיק בהסך

צוה בחרוב טף מדין והמית טף המכול והנה אכחנו דואיס שהוא מצער
 בטו ומתותם מתחייב טיהיה אחד, לפות ענין סיבישו בן אל דמורת מה
 שכתבנו בן באשר בארנו • וזיון מזכרתי אלה הססה ענינים
 צריך טאבמוך להם הספעה האחרים אשר מן הכתוב ואומר כי הם טבעה
 ענינים לכל ענין דמו מן התורה ודאית ובטאר ספרי הנבואים פיהוס
 וביאור הקרש הראשון קריאת מה שמקנה אותו ההכמה ונתורה חיים
 באחריו אשר יעשה אותם האדם וחי באם וקריאת מה שמבישים אליו
 הפעילים ממה שמקנה אותם ספלות מות באחריו הנפש החוטאת היא
 תמות ועוד כי מוצאי מצא חיים וחוטאי חומם בפסוק כל מסנאי אהבו מות
 ועוד ארח חיים למעלה למסכיל למען סור מסאול מוט • ועוד דרכי
 סאול ביתה ועוד לולא אחמנתי לראות בטוב יי בארץ חיים ועוד כי לא
 תשוב בפני לסאול ותודיעני אורח חיים וכיון סלא היה אפשר לרמוז
 בחיים האלה אל חיי העולם הזה מפני שהצדיק והרשע שוים בו התחייב
 לרמוז בהם אל חיי העולם הבא ותחת כל פסוק דברים ארוכים •
 והסדר הסני הקוראה כי טובה בפונה קיימת לפני האלהים לצדיקים
 וצדקה בפונה לרשעים אמר בזה וזכר צדיק לצדקה וסר רשעים ידבק •
 ואמר נחמיה וזכר לי אלהי לטובה וברשעים אמר וזכר אלהי לטובת
 ולסכבלם כמעשים אלה • וזה אחד מה שאמר בתורה וצדקה תחיה לו
 ולך תהיה צדקה לפני יי אלהיך ועוד וחלך לפניך צדקך ותחת כל פסוק
 פירושים רבים • והערש השלישי הורפה של אלהים בפריס
 שמורים יס בהם מעשי הצדיקים והרשעים כמו שאמר משה מחני לא
 מספרך אשר כתבת ואמר ימחו מספר חיים ועוד ויכתב ספר זכרון לפני
 ליהי יי ולחוטאי סמו ואמר חנו בתובה לפני וכל מאמר כולל פירושים
 דבים • ואשר השביעי הקריאה שיש לבדורא מעמד גמול בו
 על כל מעשה אדם טוב ואם דע באמרו הלא אס תטיב טאת והם לא
 תטיב לפתח טאת רובץ ועוד כי עת לכל חפץ ועלכל המעשה ס •
 ועוד סס פחרו פחדו ועוד סס נפלו פועלי און ועוד סס יצחקו ולא יענם
 וכולל כל מאמר מזה פירושים דבים • והערש החמישי עוד
 הרחבת הספרים שהבורא טופט צדק יסלם לכל איש כמעשהו וואו אמרו
 חסדו תמים פעלו כי כל דרכיו מספט אל אמונה ואין עול וגו' ועוד צדיק
 יי בכל דרכיו ועוד ויי לעולם יסב בון למספט כסאו והוא ישפט תכל
 בצדק למספטי עמרו היום ועוד יתן לו לבטח וישען ועינהו על דרכי
 קי עיניו על דרכי איס כינכח עיני יי דרכי איס כי את כל מעשה האלהים

וביא בהשקפה וכל פסוק בולל פירוש גדול • ומשם נמשך ופירוש
 שיש לבורא יום מוכן לבמול אחר בו כי קרוב יום י' הגדול קרוב ומשם
 מאיר יום עברה היום ההוא וחזרתי לארץ והלכו בעורים גם בהשקפה גם
 דגשם התקשמו וקשמו בערם לדת חת' ולכל פסוק מאלף פירושים
 אינני זוכרם קנה שלא יאריך הספור • ומשם השביעי קריאת
 במול טוב ומשוכעים אותו מן הרשעים • כאמרן למען ייטב לכם
 ולבניהם לעולם • וצור מה רב טובך אשר כפנת לי יריאך ועוד כי גם
 יודע אני אשר יתק טוב לי יראי האלהים ומוב לא מיה לרשע ולכל פסוק
 מאלף פירושים • נאם יעקב טובך שאלה חפנותים טובלים הכרות
 אחרות מפסידים חפנה ביה לעולם הבא • נבאר ששכר איננו כמין
 ששכר כי תשכל חייב במול בעולם אחר וכל פסוק השמים למען ביה
 בשכל הוא חפנת וכל מה שמכאן אל מה ששאל חולק בשכל הוא השכל
 נאלה ראיות מן הכתוב בדרכים קברים אבל הקבלה שרבים בה נהר
 נחכים משוכל אדם לכתבם כלם אף אובדן מה ששאלו ביה ראשי דבר
 ואמר הקבלן קדמוניותו ונביא ט כי העולם הוא דומה לבני העולם הבא
 כפרודור לפני ארמון חלכים אהל בריך שיתקן אדם ששמו בו ביה
 שהוא ראוי לחתקן קודם שיהיה אל חתקן לפני המלך • וזה המבוא
 בדרכים העולם קודם דומה למדורד ליה העולם הבא חתקן המלך
 למדורד בדי חפנת למדורד • ואמר פסוק הנה חפנת העולם הבא
 יותר מוצילה מכל היו העולם הבא האין בו תשובה אחר באלו חפנת
 סוכתם על חפנת בעולם הזה מקדורד ובהיותו אי אפשר להקנות ונמצא
 מנוחה בעולם הבא טוב מכל היו העולם הזה כי נמצאתו באלו חפנת
 נסקפות עריו ומצפות אליו באשר באלו חפנת • הוא אומר יום שבת אהל
 בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה נכל חיי העולם הבא וזה ששאל •
 של קורת רוח בעולם הבא מכל היו העולם הזה וקבלו עוד ששאלו הבא
 חיים בו באור ואקשם מאכל ולא מסתכל בדי ורבים ולא עקתולא
 ממכר ולא דבר מדבר העולם הזה • אבל גמול הדריקים מכבוד סבור
 הוא אמר העולם הבא אין בו לא אכילס ולא סתים ולא פרום ורבים
 ולא משא ומתן אלא דריקים יושבים ושדדתיים הראשונים וזה נהנים
 מזיו חסדיהם • ואני עתיד לשוכ לבאר איכות במול הדריקים
 בפרום ובבאור • וערב חזויהם כענין ששאלו ונבאר קבלו סכלים
 שאינו מאמין במול העולם הבא ובמתן תורה • וזה המבוא בקבלה
 אין לו ספק לעולם הבא ואמילס אס לעסין פונכים ואין יתירה חלוקה
 חלק

[illegible]

ואמלק עוד חנה נא רפה היום לערוב ושרש זאת אשר יחדשנה כבורא
 מהומה לשמש אלף שם בינה ובין השמש ששרש כי השמש חומה ואורה
 מזערבים ומשתתפים לא יגבר אחד מהם מן האחר והעצם הזה ביכולת
 חבורא יתקבץ אורה לכדיקים ויתקבץ חומה לרשעים אם בכח שמיחד
 אותה בו אם במקרה שישמור בו אלה מן החוס ובתירבו האור מאלה

והסברא השנית יותר קרוב ופחות ראוי שיעשה כן במכרים שקבץ האור
 לישראל והחסך למכרים במקרה במצותו וכיון ששתי זה השם אומר
 עתה כי בעבור זה קוראים הגזרים כל גמול הצדיקים אור וכל ענש
 הרשעים אש כמו שהם אומרים בגמול כי עמד מקור חיים באורך נראה
 אור , ועוד אור זרוע לצדיק אור צדיקים ישמח להשיב נפשו מני שחת
 לאור באור החיים וכמו שאומרים בגמול הרשע וזה החסון לנשורת
 ופועלו לניבון ובערו שניהם וגו' ועוד כי ערוך מאתמול תפתה ועוד כי
 עדת חנה בלמוד נאש אכלה אלהי שחר ועוד אם לא נכחד קימנו ויתרם
 אכלה אם ועוד כל חשך עמון לצפוני תאכלה אם לא נכח , ועוד תהרן
 חשך תלדו קט רוחכם אם תאכלכם ועוד אה אם בריך תאכלם ועוד ימנר
 על רשעים פחי' אם ובפרית ימוטו עליהם בחלים באש יפילם והדומה לזה
 נאש ידרוש דורש לחמשיל לו איך יחיה בוף בלי מאכל וכלי משקה תמיד
 במשיל לו במשה רבינו עליו השלום אשר החיהו בבורא ארבעים יום שלש
 פעמים בלא מאכל ובלא משקה כמו שאמר ויהי שם עם יי' ארבעים יום
 וגו' אך היה באור אשר בראו לו וכתנו על פניו כמו שאמר ומשה לא ידע כי
 קרן אור פניו שם זה אות והקרבה אל שכלנו שנעמוד על חיות הצדיקים
 באור לא במזון וכן אמר לו נגד כל עמך אעשה נפלאות וגו' והבאמרו
 לצדיקים ומעולם לא שמעו ולא האזינו עין לא ראתה אלהים וזולתו יעשה
 למחכה לו אבל איך יחיה בבורא הענוש תמיד עומד נכח באש לא מבאנו
 במה שקדם מי שאירע לו כזה שנמשיל בו וכאשר נא נמצא זכרו הכתוב
 בפירוש ואמר כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה וזה המאמר

מחייב סהיו נפשות שמויות בגופם בענין דק חוץ מן החוס המכאיב
 עד שיחיה החוס המכאיב ענש להם ויבכלו וישר עוד שישמור נפשות
 הצדיקים בענין כד שתהיה האורה המבעת אליהם מערבות מתמדת חוץ
 מהענין אשר בו יעמדו אלא שהצדק להאמין בזה הענין הדק השומר הוא
 בשער הצנועים יותר בריך ממה שצריך בשער הבמולים הלא תראה
 שהמלכים כשהם רוצים לענוש האדם זמן ארוך נותנים לו לאכול ולשתות
 קודם שישלם בו חפצם מן הענש כי הם עושים זה מתחת הטבע אבל
 חכמו

וזכור עושה ממעל לטובע יעמיד וישמור בלא מאכל ונקרא גמול גן
 עדר בעבור שלא נמצא בעולם יותר נכבד מן הגן והוא אשר השכין בו
 אדם ונקרא הענש ג' חסס מפני שהכתוב קראו תפתח והוא סס מקום
 קרוב לבית המקדש יאמר לו חתפת בגיא בן הנס ונאמר לו בספר יהוסע
 גיא חסס ועל גן טשכן' כו אדם כושאים המטל הנכבד באמרו בגן עדרן
 הארץ לפניו ועל מקום חתפת כושאים המטל הפחות כמו שאמר והיו בתי
 ירושלים ובתי מלכי יהודה במקום חתפת חטמאים • וכיון שבארתי שתי
 המדות האלה בדרך על השאלה השלישית והוא המאמר במקום אלה
 הגמולים והענושים כיון שהם אדם גופים וגופות ואי אפשר להם בלי
 מקום יגווחו בו ומקיה שיקיפם יבדל להם הכורא וישכנסו בו והמאמר
 הזה מביא אלינו כדרך הנבדלים ועסוה ששפרי הקדש זכרו אותה אך קראוהו
 שמים וארץ להקריב אל הכנתו מפני שאין אנו רואים כי הם שמים וארץ
 והוא אמרו כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושם •
 ואומר בשער זכרון המקום מה לפני חכמה בשמי' חדשים נארץ חדשה
 ולמה לא נמלס במקום הזה הירוע • ואבאר ואומ' מפני שהארץ לא הוכנה
 כי אם לזכרי חמון ועל כן יש בה שדות לזרוע וגנות וגפרים ואפיקים
 להשקות האילני והבהמות והים והנחלים למטר ולסוף ומדברות למרע'
 החיות ודרכים לחולכים והצרכנו למדור הזה לכל אלה המותרים כלם
 בעבור צרכנו למזון ולקנין אבל מדור העולם הבא אין בו לא מזון ולא
 קנין ואין צרך לשדומה ולא לצמח ולא לנהרות ולא להרים ולא לנחלים
 ולא לכל מה שדומה לזה ואין צריך לבני אדם בעה ההיא כי אם מתקע
 ומקיה בלבד יבראחו להם כפי אשר ירצה והוא המוסב ומקיה אותו ואין
 דומה פרוס כי כאשר השמים ופרוס אמרו כי הנני בורא שמים חדשים
 וארץ חדשה כל הפקוק הוא בעת חסועה וכאלו חדש להם העולם על
 דרך המטל כל ספן שאמר אחריו כי הנני בורא את ירושלים גילה ועמה
 משום ואיננו רוצה שיחדם בריאת ירושלים אבל יחדם לה השתחא בי
 השלמתו גילה ועמה משום וכאלו בראם בשמחה כי כאשר השמים ה
 החדשים כיון שהוא בעולם הבא הוא מקום ומקיה באמת יבראם לבני
 אדם וימחה המתקע ומה מקיה הזה וישימם לאין כאש פירש סס לפנים
 הארץ יסדה ומעשה ידיך שמים המה יאבדו ואתה תעמוד ואתה הוא
 וסנותיך לא יתמו בני עבדיך ישכנו ואמרו ישכנו אחרי המחות
 השמים והארץ מחייב בריאת מקום אחר ישכנו בו • ועוד בעבור
 פאיר אשר בין שתי הקצוות האלה כבר התברר לנו שהוא מוסך גופותינו

ומה שצריך לנו אל תמורה תחתיו מהמזון וממנו שהיו בני אדם בעולם הזה
 אינם צריכים מזון כתחייב שהיה האויר להם שלא בטבע האויר הזה על
 שלא יבטרכו אל המזון וכאשר יפיו שתיסקנות בטבע האלה בזה שהאוי
 המעובע בעיהם איננו זה האויר ולא בטבעו אך איך יקום מזון אשר הוא
 המצות האלה הרביעית אשר ביזמן כלו אור פלי חסד רבנו לומר שלא
 חיו סתי מעשרות זו אחר זו לילה ויום כי הלילה והיום חכמה
 בשהסכיבו בני אדם בארץ בעקום סיויו במסע הסמס והנפות לקיות
 שיום להחמק בו בעתות ודרכים וחלילם למנוחה ולהסקט ולמסגל
 ולהתבודד בעצות וכדומה לזה אבל העולם הזה כולו מעל זה מאומה
 ואיננו צריך אליהם בלי הספק ללילה ויום וכן למנות שמימים והסכים כי
 זה איננו בעולם כי אם להסכון ולשכירות ולכמה הארץ והדומה לזה אלא
 החלק מה המזון יקום לו אות יהיה עליהם עבוד אשר אינו עתיד לבאר
 אבל השתי שאלות המעטית והמסית אשר המס הרבות זכר גמול כדריה
 ועם השמים אשר בזה מדרגה המוסכל ואומר כי כאשר ייבטח האדם את
 הארץ בעבודתו היא ראוי לעורר הפעולות בגדול סדר כדריה המעוררים
 את החפץ כי אם היה אפשר כדרכים מעטים ולא היה עובד אותם
 שיהיו יכול האומד לומר אולי אם היה מיתלו ביותר שיהיה חסד עובדו וכאשר
 יחל אותה בכל לא תסאר לו טענה וכאשר זה אם תוסס זמן גמול כדריה
 אלה שנה היה אפשר לומר כי לא הפעולה קצת בני אדם בעבור מעוט
 השנים וכן שהאלפים ושלסות אלפים וכל מה שהוקצו ימצא בסכל סיפור
 אשר למעלה ממנו ובאשר ימים גמולם בלי תכלית ובלי הפסק ופועותם
 לא תמוסנה לא כאשר תקום לטוען לטעון ואולי יאמר אות רביה ענין הזה
 בגמול יותר נכון כי היא נכונה ושלסות אלה ביאור והסתמדה באש
 ידו אלהי קוה עזיבת חרתיים זכורות ומתהוה איננו דומה למדותיו יתברך
 ואומר בזה עוד דבר מביע כי כאשר תתחייב ליחל אותם יחול שאין גדול
 מענו כן התחייב למפגיר הפחד האין גדול ממנו כי אם שיה מפחדים
 ביקורי אלה שנה יהיה יכול המפגיר לומר אלוהים אומים אותם אלפים
 שיו מפחדים יותר ואם היה אומים אלפים היה יכול לומר אלן
 היה מפחד אומם רבנה היו מפחדים יותר על כן מס סיפורין האין
 תכלית שיה מפחד בגדול שכחמחר שלא תסאר עמותאנס לסום אדם
 ובאשר יראם ביראה המור לא יסתעו לא היה נכון למפיר מה שמפחד
 ויכויב מאמרן אך בעבור הדריק מאמרו ודברו ראוי שיהאמר על האיסורים
 והעבים על נפסם כי מרו וכתסו ללוסחמך בסגדיל עליה בפחד סיפורין
 למפגיר ולמפגיר וזה הענין דומה למה שכתבתי אחרת אלא שהאדם הוא במקום

וְהָיָה שֶׁכֵּסֶל לְשֶׁלֶל בְּחַסְדֵּי אֱלֹהִים בְּמִי שִׁיבָא בְּלִילָה וְיִלְד לְכוֹר וְיִאֲבֵל מִלְּאֵל
 בְּלֹא עֵת וְנִסְתַּרְפָּא בְּמֵה מַעֲזִיק וְהִדְרֹמָא לֹחַ וְאַחֲרֵי כֵן אֹמֵר בְּשֶׁפֶר עַן
 סִכְתּוֹב סִקּוֹא מִתְמִיר לְפֶד תַּחֲלֵה אֵלֶּה לְחַי עוֹלָם וְאַלֶּה לְחַרְפוֹת לְדִרְאֹן
 עוֹלָם וְאֹמֵר עוֹד נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נִבְחָ וְאֹמֵר עוֹד עַד נִבְחָ לֹא יִרְאוּ אוֹר
 וְכֹאסֵר אֲמֵר וְהַתָּה הוּא וְסָקוּתִיךָ לֹא יִתְמוּ אֲמֵר אַחֲרָיו כִּי עֲבָדִיךָ יִשְׁכּוֹנוּ
 וְזֶרַע לִפְנֵיךָ יִכּוֹן וְחַיִּיב בְּמֵאֵם חֹזֶה סִכְמוֹ סִקּוֹא יִתְקִיִּים לְעַד לְכָלִי מַסְתָּ
 בֶן כְּמִידַת הַבְּדִיקִים מִתְעַדָּת בְּלִי סִפְסָק וְאִם יִצְעוֹן שׁוֹעֵן וְיֹאמֵר כֹּאסֵר
 סִכְסָרַת עֲמִידַת הַבְּדִיקִים עֲמֹן בְּאַחֲרִית הַזֶּמֶן בְּאֵין תְּכָלִית יִכְסֵר גַּם כֵּן
 סִיקּוֹה הַבְּדִיקִים וְגַם בְּתַחֲלַת הַזֶּמֶן בְּאֵין תְּכָלִית אִנִּי מִכֹּאֲרֵי הַסִּסְרֵס אֲמֵר יֵם
 בֶּן הַיָּם הַבְּדִיקִים וְאֹמֵר כִּי הֵיִל מִן הַסִּסְרֵס מִיְהִיָּה הַנִּבְרָא לֹא כֵר עַם בּוֹיָא
 בְּלֹא תְּכָלִית כִּי כָל עוֹמֵה בְּסִפְרֵי הַדְּבָרִים קוֹדֵם לְמַעֲשֵׂהוּ אֲבָל כְּסֵהוּ
 מִקִּדְּמֵי וְסוֹסֵה אֶתְּכֹבֵד לֵיִם סִלְחָנוּ רַחֲמֵי אֱלֹהִים בְּסִכְלָנוּ וְכֹל לְקִיּוּמֵנוּ
 כִּדְרֵה אֱלֹהִים גַּם כֵּן יִכָּל לְקִיּוּמֵנוּ אַחֵר וְכֹאסֵר יִכְטִיָּהוּ מִיַּעֲשֵׂה לִנְכֹן הוּא
 עֲבִידָה לֹא בְּלִי יֵם בִּינֵם וְכָל עֵת בַּעֲת לֹא יִרְחִיק הַסִּכָּל מִזֶּמֶן מִזֶּמֶן אֲבָל תְּכָסִּי
 אֶתְּנוּ וְאִם יֹאמְרֵהוּ יִתְרוֹן בְּעִתָּהּ הֵיִל לְכוֹרָא עַל הַנִּבְרָא כֹּאֲמֵר וְהֵמָּה אֲמֵר
 אֵין בְּרִיד תְּסוּכָה וְאֵין יִדְמָה קְבוּרָה וְסוֹדֵחַ חֲדָרִיךָ אֵל וְזֶמֶן וְאֵל מְקוֹם הַנִּבְרָא
 סִכְסָרַת וְהֵמָּה חֲדָרִיךָ אֵל עֲמִידָה מִיַּעֲמִידָהוּ לְמִי סִקְתָּ עַל מְכָל הַעֲבָדִים
 הַבְּלֹא וְהִדְרֹמָה לְהֵם אֲבָל הוּא לְפָנֵינוּ כְּמִי עֲבִידָה וְכִסְמוֹת לְזוֹמֵת לְמֵה מִיִּחְדָּשָׁהוּ
 לְזוֹמֵת וְסִכְסָרַת לְזוֹמֵת לְפָנֵינוּ אֲבָל תְּסוּכָה הַבְּלֹא אִם גְּמוּלָם וְעַתָּה
 מִיָּה בְּתִנָּן אוֹ כֵּן מִלֵּא יִכָּלֵה גְּמוּלָה אֵלֶּה זְכוּת כֵּן לֹא יִכָּלֵה גְּמוּלָה זְכוּת אַחַת
 וְכֵן מִלֵּא חֲכָמָה לֹא יִכָּלֵה עַתָּה כֵּן חֲכָמָה אֲחֵר לֹא יִכָּלֵה עַתָּה אֲחֵר מִגְּמוּלָה
 וְהַנִּבְרָא אֵלֵּי סִכָּה לְנִבְחָ לְמַעֲשֵׂה אַחֵר וְלֹאֲלֵךְ מַעֲשֵׂה עֲבָדִים כָּל אַחֵר יֵהִי
 כְּמִי מַעֲשֵׂהוּ מִיַּעֲשֵׂהוּ זְכוּת אַחַת אוֹ עֲשֵׂר אֲוֵמָה אוֹ אֲלֵךְ יֵהִי עֲבָדִים
 בְּגְמוּלָה כְּמִי מֵה עֲשֵׂה אֲלֵא סִקּוֹא לְנִבְחָ כֹּאסֵר אֲנִי דוֹאִים בְּעוֹלָם כֹּזֵה
 אֲנִשְׁמִס תְּכָלִית מוֹבָתָם מִנְּנוּחָה בְּלִבְדוֹ אֲנִשְׁמִס מֵהֵם עַס כְּמִנְחוּהָ אוֹכְלִים
 וְסוֹתִים וְאֲנִשְׁמִס אַחֲרִים מֵהֵם עַס כָּל זֶה לְזוֹכְרִים הַבְּדִיקִים חֲתוּמוֹת וְאֲמֵר
 מֵה כָּל זֶה יִסְלַח עֲשֵׂלוֹת גְּדוּלוֹת כֵּן בְּעוֹלָם סִכְסָרַת אֲנִשְׁמִס כֹּאֲמֵר בְּכִלְחָהֵם
 אֵין בְּסִרִּי יִשְׁכּוֹן לְכַתּוּב וְאַחֲרִים בְּכָל כְּנִסִּיךָ יִחְבִּיזוּ וְאַחֲרִים יִדְוִיזוּ מִדְּרֹן
 בֵּיתָךְ וְאַחֲרִים וְהַלְבֵּם אֶתְּךָ מַחֲלָצוֹת וְאַחֲרִים וְנִתְתִּי לָךְ מִהַלְבִּים בֶּן
 הַצּוֹבִרִים הָאֵלֶּה דְּמֹן בּוֹ אֵל הַמִּלְאֲכִים אֲמֵר כֹּאֲמֵר מִדְּבָרִים עוֹמְדִים
 מִמְּכָל לִנְכֹן מִיַּעֲשֵׂהוּ עֲבִידָה אַחַת אוֹ עֲשֵׂרָה אוֹ מֵאָה אוֹ אֲלֵךְ יֵהִי
 עֲבָדִים בְּכֵס כְּמִי מֵה עֲשֵׂה אֲלֵא סִקּוֹא מִזֶּמֶן לְנִבְחָ כֹּאסֵר אֶתְּנוּ
 רַחֲמֵיךָ בְּעוֹלָם הוּא אֲנִשְׁמִס מִיַּעֲשֵׂהוּ מִיַּעֲשֵׂהוּ מִיַּעֲשֵׂהוּ

ואחרים שגורדיש פס זה בחבלים ואחרים עם כל זה קטורים וכמות
ואחרים עם כל זה אכורים בזיקים ובבלים ואחרים עם כל זה מכים אותם
במה שמכריז' כן בעול' ו' באחשיטנח' ביסוריהם ואכפז אספה אסיר על
בור וקברו על-תגבר ואחרים עונותיו ילכדו את' ורשע ובחבלי חטאתו
יתמן ואחרים ואם חסורים ב' יקים והחרים וסער מתגורר על ראש
רשעים יחול' • אבל השחלה השגיגית חס בענין הצדיקים
יתרון זה על זה וכן בענין מרשעים כבר נבכס שרש תשובתה במאמר
הזה הקודם אבל רואה אני להאשים מסרש אשר להם יתרון טבעה
טביעים אומר כי ממה שמורה שיש לצדיקים מעלות בגמולם סכל אחת
יתרה על חברתה תחלה מח' שמחייב אותה השכל ואחר כן שמצאנו
בשפטים טבע מעלות זו למעלה מזו • הראשונה שקצתם יקיה לו אור
בזריחת אור השמש אחר בו זריחה לבס' יראי שמי שמש בדיק וקצתם
יקיה לו עם צרבות בניכוביה כמו שאמר ומרפא בכנפיה וקצתם
יתקיים לו האור כדבר הנטוע כמו שאמר אור זרוע לצדיק וקצתם יוקיא
לו האור כמו שאמר אור צדיקים ישמח וקצתם יקיה אורו כאור הגלגל
אמר בו והמסכילים יזמירו בזה הרקיע וקצתם יקיה אורו כאור הכוכבים
חוץ מן השמש אחר בס' ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד וקצתם
יקיה אורו לו כאור עם הנפש ובס' אחר ואהביו כפאת השמש בבבורתו
וכמו שידענו שמש רבינו עליו השלום חיו פניו מלאים הוד וכפי יחוסם
פחות ממנו מפני שאמר בו ונתת מהודך עליו ולא ימד כל הודך ופני
טבעים זקנים פחות מהם כעבור שאמר ויהלל מן הדוח אשר עליו ויתן
על טבעים אים הזקנים וכאשר תקיה עלת מהודך עליו למען ישמעו
כל עדת בני ישראל וזקנים בכלל השם ומה שיוה ענ' כי העושים גם
כן יש להם מעלות זה על זה מצאנו בספרים לשם זכרון טבע מעלות
בלהב האש מהם מי שחש מלאכת פניו עד שיאדימו ובכמות המד פני
להבים פניהם ומתם מי שישחירו פניו בסחרות הקדרה ובכמות אחר
כל פניו קבצו פארו • ומתם מי שיביעו ממנה כמו כליה ובשול
ופתם הוא חומר הנ' יום בא בוער כתנור • ומתם מי שיביעו ובמי
שתחכמו האש ובהם הוא אומר תחבלוהו אש לא נפת • ומתם מי
שיביעו באשר אוכלת בענים ובס' הוא אומר מדורתה אש וענים •
ומתם מי שיביעו באשר אוכלת העבר והאבנים ובכמות הוא אומר
ותחבל הרץ ויבולה • ומתם מי שיביעו באש אוכלת עד מעמקי
ארץ כמו שפטים חזקות ובהם הוא אומר כי אש היא עד הכדון תחבל
באשר

באשר ידענו כי מכת מצרים היתה כוללת ומגיע לכל אחד כפי מדתו כמו
 שאמר יפלה נתיב לאפופרוס יפלה יסקלנו במסקל כמו שאמר פלם
 ומאזני משפט לוי • אבל תשובת השאלה התשיעית היא אשר גם
 ראויים ליגורים האלה באמר הכופרים והמסתפים ובעלי העבדות
 החמורות אשר לא עשו תשובה אך הכופרים והמסתפים הוא אשר אמר
 בהסויבאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי ובעלי העבדות החמורות
 הם אשר נכתב בהם כרת או מיתות בית דין כי כאשר יכרתו מהעולם
 חזק יוציא אל הכרת בעולם הבא מבין הצדיקים גם כן מפני שלא עשו
 תשובה ואם לא יכרתו אבל הסלים ימיו כדי שיאריך לו ועם כל זה לא
 עשה תשובה יהיה ענשו יותר קשה והכרתו מבין הצדיקים יותר ראוי
 מפני שהאריך לו ולא שב ואם לא יהיה מכל אשר בפרנו מאומה מה שהוא
 זולתם הם קלות ויכפרו לו • ואם יאמר אומר באי זה דבר יכפרו
 לומבלי תשובה • באמר הלא הקדמונה אמר שאין להם כי אם קלות
 ואמרנו שזה מחיב שכבר נזכרונן החמורות ולא נזכרו מהם עד שקימו
 סכנה גדולה ולא כפרו אבל האמינו ולא שתפו אבל יחדו ולא רצחו ולא גנבו
 ולא באפו אבל עשו בצדק ובמשפט ומי שהוא על הדרך רוב מעשיו זכיות
 והעבירות המעטות הם כנגד אלה ישלמו לו עליהם בעולם הזה ויצא
 נקי כאשר בארתי במאמר החמשי אבל השאלה היא היתקבץ קצתם על
 קצתם אומר כפי אשר התכלתי ומבאתי כי הצדיקים והנשעים רואים
 הקבוצה את קצתם בראות כלבד כמו שאמר בצדיקים ויצאו וראו בפגרי
 האנשים הפושעים כי וכל אשר יתברר להם יסורם יאמרו ישתבח מי
 שהכילנו מן היסורים האלה וישמחו ויגילו בענינם וכמו שאמר על
 הרשעים פחדו בביתן חטאים אחזה רעד חכמים יתמהו על הצדיקים איך
 יעברו על האש היוקדת ולא תזיקם ויאנחו על מה שאבד מהם מהגמול
 וכאשר דימא אותם שמה באנשים נקראו לאכול לסעודת ואחרים שזמנו
 ליסורים והם רואים אותם ונאנחים הוא אמרו לכן כה אמר יי' חנה עבדי
 יאכלו ואתה תרעבו וגו' אבל הצדיקים קצתם עש קצתם מי שמעלתו
 מהם קרובה למעלת אחרי שבענו ואם תהיה רחוקה לא יפגענו ועלם
 בדעת כי הענושים כל שנים מהם שתהיה מעלות קרובות זו לזו אינם
 נפגשים מפני שהיסורין פוקקין ביניהם ועידתם בהם • אבל
 השאלה היא לאליהם עליהם עבודה אומיכן שלא יתכן שיעשה בדבר
 הזה שיעזוב סכל סכל בלי דיו והזהרה ואלו היה נכון לעשותו בעולם
 הבא היה עושהו בעולם הזה אך יש לו בו חכה עליהם שיאמינו באלהותו

הפך לחסד והוציא לרם ומי שהסביל לנפשו יהיה מן המשכילי' ומי שנתן
בני אדם לעבודת אלהיהם וילמדם מה שיביעו בן אלהיהם ממדריק
הרבים ובעבור זה יכוח כל חכם על המגמה והכלמוד בני אדם והקיסרים

חמאמר העשירי במה הטוב לאדם לעשותו בעולם הזה

אמר יהודה בן שאול אמר המחבר

הקדמת המאמר הזה אשר דברנו בו אנשים רבים ומעט מי שהגיע בו
אל העצם המשובח אומר בפתיח דבריו כי בורא הכל ית' מכניס חיה אח'
בעצמו התחייב סיועו וברואים רבים כאשר בארתי ואומר הנה כי האחד
הנראה אינו אחד סתם איננו אחד כי אם בדרך המהפך אבל כאשר
יבחנוהו בכוון על דרך הדקדוק ימצאנו עניני' רבים וינתר פשוט מהכלל
שום שהנמצאות כלן כשיבחנו כל גוף מהם ימצאנו חום וקור ולחות ויובש
וכאשר יבחנו גוף האילן ימצא בו עץ זה שמימים ועלים ופרי ומה בכלות
אל זה וכאשר יבחנו גוף האדם ימצא בו עמק כשר ועצמו וברי' ונורקים
ומיתרים ומה שכל' אל זה ונח משמאין ספק בידיעתו ולא נדרש במציאות
אבל אם היה בחקי הכריא' כיסבור לאחדנו עשוי רבי' וכמו שאמרנו חספנים
מה רבו מפעליו כלם בחכמה עשית וגו' אפי' השמים יש בהם מן החלקים
הסונים זה מן והעשירים והכחות והמראים והתנועות מה שלא נוכל
לספור וכן הם כמו שאמר עושה עש כסיל וכימה וחדרי תימן וכאשר הקדמתי
המאת' הזה אומר עתה כי בן באהבות אהבה לדברים ושנאה לדבריו' כמו
שאמר רבות מתסבנות בלב איש ועצת יי' היא תקום וכאשר הבופים אינם
תיימים כימור מד' הסוד' וגוף האילני' אינו קיים בחלק אח' מהם שזכרנו
והאדם אינו חי בבשר או בעצמו' כל כך גם חסני' אינם מאירי' ככוכב אח'
בן האדם לא יתנהג כל ימיו במדה אח' אבל מתקבצו מהם שזכרנו ככל שעה
על רוב מדבר אחד ומעט מאחר ישלם כל חנוכ' מן המתקבצו מדות האר'
בא' ובשנאה על רב ומעט ישלם לו תקון עניניו ויחיה כאלו הביאם לפני
הדין ודן עליה' כמו שאמר טוב איש חונן ומלוה יכלכל וגו' או כאלו שקלם
במשקל וחלק אותם חלק' וכמו שאמר פלם מעגל דבליד וכאשר יעשה בן יחיו
כל עניניו טובים ומתוקני' ואשר תייב שאשים חסערה הזה התחלת המאת' הזה
חנאשראיתי אנשים חושבים ומאמיני' כי חובש שיתנהג האדם במדה אחת
כל ימיו יגביר אהבת דבר על שאר חתוכי' ושנאת דבר על שאר קטנא'

בדאגה ובאכל והכתבתי במה שאמרו העם הזה ומצאתיו רובו אמת אך טענ בעניינת הישוב ובני אדם כי עזבו זכרון מה שלא יוכל אדם לעמוד בלעדיו מן המזון והכסות והמחסה וגם הניחו זכרון נפסם כי עזבו ליבא נשים וכרות הזרע אלו היה טוב היו מתנהגים בו בני אדם כלם ובטל מין המדברים ובבטולו הבטל החכמה והתורה ויום הדין והשמים והארץ ותהייתה הנפשנות בבכנות בין הקיות והליות והנחשים והחוס והקור והגבים ואף עבדאשכע והסגנון וקרן הרעת בהשדר המאכל הטוב והמים הקרים והפסד הדם והמית המרד החזקה עד שיטרכו אל אשק תישוב לרפוא אותם סיועיל לחם ואשקר שלא יועיל וחיו משתוממים האנשים מבני אדם עד שיחשבו סיהרג אותם ויש שיפלאו על היותם מחוקקים אצלם לרעים וחטאי עד שיתירו לעצמ' שפיבו דמם ויש שישובו במדות הבכמות ויצאו מן האנושות כמו שאמר בת עמל לרבו כי ענינם במדבר ואמר בערוץ נחלים לשכון חורי עבר וכפס בין שיהים יכנה יפסירו נפסם לגמרי אכל הכרסות טובה לאדם כשיתנהג בס במקומו והוא כשיורמן לו המאכל והמשתה האכור והמסגל האכור והממן האכור ימלחמה שאלת עד שתרתיקו מכל זה כהו שאמר כי מהקונה לאדם בכל עמלו כי כל ימיו מכאובים וכעס ענניו

חשני שני האבילה והשתיה ראו קצת בני אדם כי הראוי שיתנהגו האדם

סער האבילה והשתיה ואמרו כי המזון בו קיימת הבושים והנפשות ועם זה יש בו ערכות גדולה וקוא ככתב גדול גבושים ורבוים והעמדת הזרע והנה אתה רואה האדם יבוס יום אחד יחלש אור עיניו ושמעו ומחשבתו וערונו ורעיונו וכאשר יאכל ישובו כל בחוריו כבתחלה ויש עת שיהיה ויכפור באלהיו ולא יבין מה שיתפלל אליו והנשאתה רואה ישוב הארץ כלו איננו מושם כי אם במקום הנהחות בעבוד הזרע ושחית המים זכן מה המלכים וכן מתנות שחילים ואלהים יגיע המלך באמור כל אדם זה לחמי ותראה מבטיחים הכפריים בהם הצדיקים כאמרם ועבדהם את "אלהים" וכך את לחמך ואת עימך וכן ועשתה הארץ פריה ואכלתם לשבע והדומ' לזה הרבה ושכל אירוסין וחזקו לידם ומילה וברית ומועד וחמך לאישלס דבר מהכ ביאסו וכן החברה והרעות בין האוהבים ואמרו חז"ן מראשו נחמד נביחו טוב וטעמו ערב יש' אדואג שמח וחילי נדיב ורך הלכב גבוה וכבר קבצם הפכוה בשבח באמרו ויין ישמח לבב אנוש להחיל פנים משמן וגו' ושתבונתי במאמרכוה ומצאתי רובו טעות

ועוד כי גם הכיחול כל ט בתינו ולא הכינו אל רעותינו והוא שרוב המאכל
 גורם להקפאת המכיד החיברים וממלא הראשו העינים ומביא ליד גיועת
 ב ינו וישב הלכ נמהר וישנה מרות האדם ויטה אל תהות המהלכל
 ולהיכבות הממון עד שלא יזכור הסבע וידמה למדות הבהמות והכלבים
 ובמו שאמר והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה גם ישוב כמו האם אשר
 מה שיחבא אליהם כלנו מכל יחרגש כמו שאמר ויהי העם כמאכלת אש
 גם ישוב כמות אשר יאסוף אליו כל הבריות ולא יאמר די כמו שאמר אשר
 הרחיב כסאול נפשו וה' כמות ולא יסבע גם ישוב כארבע סבות החסרון
 והם האם והמים והמות והעקר כמו שאמר לעלוקה שתי בנותיב הב שאל
 ועוזר רחם הרץ לאסבעה מים ואם לא אמרת הון עד שתהיה עיבורה
 במי שיאכל ממנו חלת לחם חיליו אם יהיה עשיר ואם ירא לו זה יהיה בלי
 לב ובמו שאמר ובי כמו שער ברפסו כן הנא אכול ושתה יאמר לך ולכו כל
 עמך וכאשר יראה זה ממדותיו ימאסוהו המלכים וגדולי בני אדם
 ומשכיליהם ולא ישוב עמו כי כהשריחל ימהר ואם יראה חתיכה טובה
 יקפוץ עליה והוא רחשית מי שישלח ידו לאכול ואחרית מי שישאנה ועינו
 אל מה שיבאמן המאכל מהגר לבו אליו ובמו שאמר כי תסב ללחוס את
 מושל בין יוכין את אשר לפניך ושמח בכין בלועיד ועוד כי יכוין להפנות
 עד שיוכל לאכול שנית מהחיותו לו וכחלו הוא מספר שופך למעלה ויורד
 מלמטה ובמו שאמר כי כל שולחנות מלאו קיח בואה בלי מקום ועוד כי
 בא להקיא מרוב המאכל כאשר לא תכילנו האצומכא כמו שאמר אכלת
 תקיחנה ואיה עבי הלכ עד שיעזוב תורתו וישכח אליו כמו שרמר
 כמרציתם וישבעו וירס לבם כל כן שכלוכי ומכחו ממעשה היין
 כבוב תמוח אם ישתהו חי והרטבתו אם ישתהו מוצג ואיה התגברותו על
 הסכל והפסדו את החכמה וכמו שאמר לץ היין הומה סכר כל סוגה בו לא
 יעבס ואיה הרשות את הגידים והרעיסה והמית הדם וקדחת הדם
 והמורטות והשטות ובהות שטח האצטומכא והכסת הכבד וגיד' שריקת
 התעים ומשכחו בים הגדולים ובמו שאמר למי הוי למי אבוי למאחרים
 על היין ואיה העכרות והתועבות ליפות כל גנות והתר כל איכור והוא
 מתהלך בגוף האדם מעט מעט וכמו שאמר ואחריתו כנהש יסך ובפפנוני
 יפרש עיניך יראו רות ואיה הריגת הנפש והמכות והמאסר והככל ו
 והעכס הלא בו ואיה כל דרכי ההונאה והתחבולות והאבדן כי אם בו ומי
 שהריג את עצמו להמך על המאכל והמסתה מהתירס ולא יגיע אליהם
 ית' אם תאשר ימכא כמו שאמר כי לחתן לחם רשע ויין חמקים ישתו אבל

בסמכים נהגת מהם מעט כפי מה שיעמיד גופו כמו שאמר
 פדית אוכל לסובב נסמו וכאשר יראה בשכלו תקום לזה יסלח תאות
 המאכל והמסתה וכאשר יהיה לו מזונו יפברצ' •
חשלישי מעד שמסבל דאו אנשים כי שמסבל ראוי שיהיה
 בחד על כל אחבות העולם וכי יס לו
 ערכות יותר גדול מכל ערכות סבעולם כי לכל יס דבר שיפמוד במקומו
 וזה אין דבר שיעמוד במקומו והוא מוכיף במסתת הנסם ויחזקנה ומקל
 מלאות כל סכן מן האדם ומן המוח והוא מניח כעם האדם ומעביר מעליו
 הראבות ומפיל מחלי חמדת הסחורה הנקרא מלאכול ונהגול •
 סכרבריס סחוא סבת היות האדם המדבר החכם ואין סבת התחברות
 בני האדם ורעותם כי אס בו ואלו היה דבר מבונה היה קבול מונע
 ממנו נביאיו וסלוחיו מלא תראה כי קצתם אמר הבה את אשתי מאין
 בשת ואחר את דואקרב אל הנביאה מאין הכלם • וחקיתי דברי אל
 ומכאתי בהם טעות ועוד כי חניחו נזקיו ונכותו מהם כי הוא מוזה לעיני'
 ומכיר תאות המאכל והמסתה ומפיל הכח והרבה פעמים מכיר הסחפת
 וכאב החלצים וחלל חבטן ומורס בגוף ומכללו מהרה וימחר סוקנה וכו'
 גאמר אל תתן לכסים חליך ואיה גודת הלכ וכלכול הדעת ועמיתות
 העינים והמית הנפס כי אס עמו וכמו סאמ' זכות יין ותירוס יקח לב ומי
 סלכו עליו לא ינוח להב אסו כי אס בעת הגעתו אל חפצו בלכד וכאשר
 יעסה חפצו תבעד אסו בבתחל' כמו סאמ' כלס מנאפס כמו תנוד כועדת
 מאופס ואיה חטוב ומכלוך עד אס ירגיש ויחיה לו מעס דעת יחיו
 סלמותיו מהעבים אותו אפילו אס חתרץ כל ימיו כמו סאמ' אסתי יחצתי
 בתי סלבוב' אן בסחת סכלני ותעבוכי סלמותי • ואיה חסדמה והכח
 והנבע ומס סיסאר זכרו עד אחרית הימים וסוף הזמנים וכמו סאמר נואף
 אזה חסר לכוב' נגע והלון ימצאו וחרסתו לא תמחה ואיה סיסחוב כל
 בני אדם עורים וחרסים עד סיסחוב כל גנות בגלות ויסחוב סאמ' •
 יודעים וכמו סאמר אופיר ומצהלותיך ומת זונתך ואיה סיסים ביתו
 מעון לכל לץ ולכל נואף ולכל לפטס ומסחית ואיננו סופר וכמו סאמר
 דאסביע אותם ויכאפו ובית זונה יתבודדו ובורס לעצמו ולכניו מלא יהיה
 לו בן כסר כמו סברס חאלולתו מעצמו כזה סהיא מדה כנדר מדה וכמו
 סאמר אס נפתה לכי על אסס חטון לאחר אשתי ועליה יפרעון אחרים
 זאין התאות הזאת סוכה לאדם כי אס להקים כה זרע וכמו סאמר ואתם
 פרו ודכו ויסלחנה כרעת בעת סהיא ראיה ויעצק משרכות •

הרביעי

סער החסד

חסד זהו ואם הוא בנאז לזכו לאינו
יותר מגדול מדעות הכופרים א"פ

כן זכרנום להשיב עליהם ויפורסם מן הלב בן נזכור את זה בסבן
להשיב עליו ויפורסם מן הלב יש אנשים טרואים שהחזק טוב מכל מה
סינתהג בן האדם וחושבים כי הוא מוכר דרוח נחמזג עד שתשוב הכפס
ובכ דפח על הגוף מכותה וסחור ענין דק עד מאד ומסיבי אותו לפעולת
חטבט ואומרים כי הוא סדר נכוח אל הלב תחלתו ההבטח ואחר כך
תוחלת ואחר כך קביעות ואחר כך יעזרוהו משכים אחרים ויתקיים ועליו
מזה למעלה עד שחסיבו אותו לפעולת הכוכבים ואמרו כשיקו
מזלות בני אדם סוים מביאים זה אל זה משלים או מפתות וימשו על סגן
חלקי ההבות כוכב אחד מחייב כיניקם האהבה ומחברה גם עלו מזה
עד שאמרו שהוא פעל הכוראית ברך וטענו שהוא ברא דוחות הכדורים
בכדורים עבולים וחלק אותם לשנים ומסים כל חלק באדם אחד ובכדור
זה כשימצא כל חלק את חלקו הוא נתלק בו גם עלו מזה עד שממנו
בעו חובה ואמרו כי בני אדם כשבר הזה כריסידעו בניעת האהבה
ויכעו לו ויעברו • העם הזה בכל מה סוכרו פתאים ואין בהם דעת
וראיתי להשיב עליהם בסער הזה בתחלת תשובה נראית כמה סכוכו
ואחר כך אירא להם חפך מה שכתלו בו ואומר כי מה שאמרו על הכדור
לא יתכן מינסת האדם במה שחזיר מענו נכמוסאמר ואלוה לא ישים
תמלה וקוד כילא אל חפץ רשע אתה אבל ענין חלוק הכדורים אמר
כתלו בו כיון שחסיכונו על מי שאמר בקדמות הדוחניים ובארכ
בינסכל אדם היא נכראת עם השלמת כדורתו בטל השעי הזה וסכור •
ומה שטענו מדר הכוכבים מחפדת סני חמולות וסני חלקים אלו
סיה כמו שאמרו ולא היה נמצא ראובן שאוב את שמעון שלא יהיה
שמעון אוב אתו מפני שהם סוים ואין אנונו מובאים הדבר בן
ומה סוכרו כי ההתחלה הבטה ואחריה נפילת התוחלת בלב אומר
כי על בן כוכו בוראנו שחסיב לעבודתו העין והלב יחד וכמו
שאמר חנה בני לכך לי ועיניך דרכי תכונה • וחזירנו מהשיבם
לחמדותו באמרו ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ואין זה כי
אם עד סיקבט חננין הזה בלב ויתפסחו וימשול בו ומקצר האדם
סחור ממאלו וממסתרו ומכל תקותיו עד סימך בסרו וידל גופו
וימלכוו החליים האחרים • ואיה הלכט ודג(יעק וקיצו) והקמים

ונדרנו הלב והתעלפות והקיצה והאטמניות וכמו שאמר כי קרבן
 בזכור לכם בארבעים ויום שיעלה זה אל המוח ומחלים הראות
 והמחשבה והזכרון • ויום שמבטל ההרגשה והתנועה ואפשר שיראה
 חסדו סתאום ויגוע ותתעלם רוחו בגופו ארבעה ועשרים שעות
 ושמא יחשבוהו למת ויקברוהו ואפשר שיבינו אליו או שישמעו זכרון
 ויתאנח אנהה סימות בה באמת ויתחח חמשל אמת כמו שאמר כי
 רבים הללים חמילה ועזומים כל הרוגים רגליה יורדות תות ואיך
 היה האדם אחיז הוא ודעתו עד שלא ידע לעצמו אלוה ולא ענין
 ולא עולם זה ולא עולם בא זולתו וכמו שאמר וחנני לב ישמו אף
 קאית הכניעה והעבודה לו ולכל הכלים אליו והשיבה על הסתהים
 והסקירה על כל כנה וכמו שאמר קאי פניך על שמיים וראי
 צופת לא סכבת על דרכים ישבת להם • ואיה ההליכה בליה
 והעמידה בשחרים והסתרות מכל חי פן יפגעו וימות מיתות רבות
 בכל בלמח ופלמח וכמו שאמר ועין נואף סמדת נסף לאמר לא תשורני
 צין ואיה הריגת החוסק או החסוק או אחת מן הכחות הנלוות אליהם
 או אותם ואת הכלים אליהם ושמא רבים מבני אדם עמם וכמו שאמר
 המסל בי כואפות הנה ודם בידים ואם יגיע יום מן הימים אלמח
 עקש ויגיע לתולדה מה שבעבורי חייבה נפשו כל העשר ההוא תשוב
 מתחרטת מתעבת עוואסת למי סחיתה אהבת יותר מאהבתה אותו
 וכמו שאמר ויסכאח אמנו סנאה גדולה מאד ויפיר האדם כי מכר נפשו
 ותורתו וכל הרגשותיו וסבלו אחר כפול החץ אשר אין לו הסכון כמן
 באמר הולך אחרים פתאוסוגו עד יפלה חץ כבדו • ואין
 הענין הזה עובי בי אם באשתו של אדם שיאהבה ותאמכנה ליישוב
 העולם כמו שאמר אילת אהבים ויעלת חן רדיך ירווך בכל עת
 באהבתה חסגה תמיד ויראחו האדם לאשתו בשכל ובכסדות כמיאשר
 תנעם חכרתם בה ויעצרה מוולת נה בגבורה ויכולת • •
 החמישי עשר הבין הממון ראו אנשים כי המוכסיתונג
 בו האדם בעולם הזה הגורם
 בקבוץ הממון ומסלעת הדברים מהם מה שאמרו כי המאכל והמסתת
 והמסבל אשר בהם תקנת הגוף לא יוסגו כי אם בו וכן בו יגיע
 סמקה והממכר והכסואין וכל עסק מהיה בין בני אדם בו יתחח עד
 סתמלכיל ימליכוס כי אם בו ואין מקבצים החילים וכוכבים המבצרים
 בו אם בעבורן ולא יספרו ואין אלהים הממנונים ביאם למקדא אותו מים

ואין להלכה אל בתי העשירים וחלות מנוהם כי אם בעבורו ואין חזקתו
 והכבוד והדרהקוחזרות כולם וכן מלמד רבים יחלו פני נריה
 ומשלת בגוים רבים וזאת המעלה בממון כמו שנאמר עמיד בדינים
 יעשול . והסתכלתי בדבריהם וראיתי ששקוב ממנו קוח מה סיכא
 לאדם מבלי טרח ועמל אבל מי שישתדל לדרשו הוא ביועץ ובמחשבת
 ובקוצר קרוה ובקדושים בלילה וביגיעה כיום עד שאם יגיע למה שירכז
 ממנו לא תתקשכ סתנו לעתים רבות וכמו שאמר מתוקה שנת העובד אם
 מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון ובאשר ישימהו
 האדם כונתו יתעול בו ויתאחז באשר זכרתי כשער האבילה והשתהה
 סיחיה באשכמות וכעבור רחם גם יותר מחם כמו שאמר בזה שאל
 ואברון לא אשכבעה זעירי אדם לא תשבענה ואיה המריבה והתגרם
 והסנא והמלחמה באשר יעשו חזאים והעפירים עד ש טרפן סרף וכמו
 שאמר ארית סורף בדיגורתי ומוחנק ללכאות יוגו ואיה סבל בעקת
 היתומים והאלמנות והעניים ושאר העשוקים ואיננו פונה אליהם כי אם
 מי שיאבד קבוצ הממון וכמו שאמר ונח דמעת העשוקים ואין להם מנחם
 ואיה לקיחת הממון וכעבור הכבוד ואבוד האמונה וכל מה תור וכן
 אמר ונגלה עון אשירים ורעות סומרון כי פעלו סקר וגנב יבא פסט גדור
 בחוף ואיה העברת המועדים ושכונות הסקר עד שיערר הצדק לגמרי
 כמו שאמר אברה האמונה וכברתה מפניכם ובאשר יבא לה ממון כחכמו
 בוסס בו וסוכה אליהו וכופר במי שחבנו ממון כמו שאמר וכסף וזהב
 ירבץ לך וגו' ויס לבכר ושכחת את ייאלהיך ויש פעמים רבות שישים
 הממון טבת הדיבתו ואכדו אם כל פעמים או בשלטון וקדומה לזו וישאר
 הוא ובניו חכרי כל וכמו שאמר עושר שמור לבטליו לרעתו באשר יבא
 מבטן אמו גם זו רעה חולה ואם ישאר בידו עד עת מותו יסא האב עין
 הממון עמו אל הקבר ויכבול אסמחו כמו שאמר כי עסק עושה וגו' ויניח
 לבן פחות אשר לא יקח לו ברכה כמו שאמר נחלה מבוהלת בראשונה
 ואחריתא לא תבורך אבל הוסס האדם להאבד הממון לשמור מה שחננו
 סבואולא יאכדהו לזולתו כמו שאמר ברכת יי' היא תעשיר ולא יוקץ

עצ ענה

הששי סעל הבנים ראו אנשים אחרים שישתדלו בבהקת
 הבנים ואמר שיש בזה שמהם לנפס
 ומחמד לעין וססון וגילא ולנלי סכנים לא היו בני אדם ולא יתקיים חסולם
 והם סבגלה לאדם לעת הקדנה והזכרים אותם בטוב אחר מותו וסחסיניס
 והרחמי

והרחמי' אינם כי אם להם והכבוד והיקר להם ודיכי כל נכבד מן הנביא' סוף אלהותם באשר תמצא אברהם אומר הן לי לא נתת זרע ואמרה התורה וישתר יבחק לוי' לנוכח אשתוכי עקרה קיא ואמרה רחל הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ופעמים מלמדו שאב תורת האלהים יתברך ויתעלה וחקיו ומדותיו יקנה כס סכר באשר אמר אב לבנים יורש אל אחתך • והסתכלתי במה שאמרו וראיתיו נכון בבנים שיחנם הכוראלעבדו ברצונו ותקום טעות אלה שמחייבים כונת זה חסער לבדו מבלי שאר הדברים ואומר מה תועלת יש באם אם לא יהיה להם מזון וכסות ומחסה ומה טוב יש בגדולת אם לא יהיה להם חכמה ומדע ומתקיא חנינות והחזלה עס העדר אלה הדברים רק תוספת בצער האבות ואנה הוא י יקרם וכבודם שיקום מהם דבר כשלא יהיה להם הקדמות • ואיה צער החריון וחבלי חליה ומח שיקרה מן חליה וכמו שאמר בעצבת לדי בנים ושמא תמות בעת לדתה קסור השמחה לאכל כמו שאמר ויהי בצאת נפשי כי מתה ואיה יגיעת האב ועמלו והקצתו בכל סכנה כי אם על מזון בניו כגון שאמר ואפרותיו יעלעודם • ואיה צער הגדול והכבדה החלי ותקון הרפואות ושמירת מיהשעורים וחכמת המסקים כי אם עמם כרוב כל סכן שאחרית הענין למות ולסכול והוא האוי והאכזי כמו שאמר כי אם יגדלן את בניהם וסכלתים מאדם ואם יחיו חפדו ממחסי חרסונו חוכרי' מקם איננו מניח ליליסון וכמו שאמר מסדר אב יבכיה אם בן מבית ומחפיר ופחד ממח שיתחדש על הנקבות מהם הוא בלימת כולס וחית פנים כמו שאמרו רבותינו מפחדם לא ייסן בליה ולכלל אם יחיו ממדים תאבד התוחלת כל סכן אם יסיו מרעים ועליהם אמר דוד אביו יקלל ואז אמר לא יברך אבל שם האב לאהוב את הבנים לחזקיה במה שהגנו כוראו בהם ולא יקוץ בהם כמו שאמר קנה נחלת יי' בנים סכר פרי הכסן

השביעי סעוד יסוד העולם דאו אנשים אחרים כי יסוב נאכ בכל מה שיתעסק בו ה האדם ואמרו כי יסוב הבית הוא דבר סדריך כי לולא הוא לא היה לאדם מקום יהיה לו מחסה מן החום והקור ויתקבצו אליו כל חלולים אליו אך יסוב חסדות דרכם למזון שאי אפשר לעמוד בלעדיהם וכלם מהדשים לאדם השמחה ורחב הלב וההריצות והגילה וכגון שאמר ויתרון ארץ בכל הוא מלך לשדה נעבד וכיסוב ובנינים מתפארים המלכים והסרים כמו שאמר עס מלכית ויועבי ארץ הבונים חרבות למן וכמו זה יערד היאזיזים כמו שאמר ובתים מלאים כל טוב אשר לא קלאת והתכוננה

בשנת ה'תש"ח חתום סטעו באשר חייבו עיבת כל הדברים והתעסקה צעק
הז' ואין יוכל אדם לישב מאומה מכל זה כי אם בהכמה ועצה וכידוע
המדות והשערי אדם לא יהיה באמצע מדע רחב לא יגיע דבר מהמבוקש
זה ואם יזרח אדם עצמו בסער היישוב יכול ביצעה ובעמל והדאגה
והתובת והנזלת הממון משלו ומשל אחרים מתאותו לחסלים מה שהחל
מתו וכמו שאמר חז"ל בוכה ביתו בלא צדק ועליותיו בלא משפט ברעג
יעבור חנם ואם ישלים מה שהחל ויראה בו דבר שלא יישר בעיניו לא
יסוף כל מה שטרח בעיניו מאומה ויהיה עמלו ויגיעתו לריק וכמו שאמר
ויבא חירם מכור לראות את הערים אשר נתן לו שלמה ולא ישרו בעיניו
ואיך חבון המתמיד וקוצר רוח כי אם עמו • ואיך קנאת בני אדם
וכעס המלכים והבזלת המבטחים כי אם עמו וכמו שאמר בתי גזית בניתם
זלא תשבו בם ואם יהיה חיסוב סדות לא יבמחו כנענים כרבון החדם
אז הם נומחים כרבון כוראם והדאג' על זה מתמדת ואם יעקרו ויעמיד
אחרים תחתם תפול דאגתו והתובת על העבר המטד יותר גדולה וכן
במלאך ובקוצים ובירקן והאלפה והספף וכמו שאמר לעב כי יהיה
בארץ דבר כיהיה סדען ירקון ארבה ועול המלכים וחמם עבדיהם עד
שיחיה מה שיפשו הסדות להם ולא יגיע מהם ליד בעליהם מאומה וכמו
שאר ברבות הטובת רבו אוכליה ואין יתרון לבעליה כי אם דאות עיניו
ואם יגדל מה שזרע ויאקוף את תבואתו תהי' כונתו וחסדו כיוקר השערים
וזכר השמים פדשיקח מה שסיכיד הענייט והדלים כמותו שאל' קנו' בכסף
דלים ואכין כעבור נעלים ומשל בר כסביר • ולא נתנה אלהת היישוב
כלל האדם כי אם לתקן בו צרכו בלבד כמו שאמר ויושב סם דעביט
ויכוננו עיד מושב ויזרעו סדות ויסעו פרמים ויעשו פרי תבואה •
ח' שמיני פער קחיים ראו אחרים כי הטוב סידרום האל' בעולם
חזה ההשגה על אריבות ימי חיו ואמרו כי
אחר החיים בו יגיע האדם אל כל אשר יחבון מעניני בתור ועניני העולם
ואם לא יסד' האר' על זה איזה דבר ישמור ובה יערו הספרי' באמר למען
יאריון ימיד למען תהיו ימים רביל וסבות החי' אבל אלה התמדת האכילס
והאחי' וסלא ירכב במטל ושיסתדל לסמחאת נפשו ושימנע מהכנס
בפכנות ובסחחים כל עניני התור ועניני העולם ואמת חז' כי הענינים
אלה מתקנים הבוק' אבל אינם סבות חיים כי אנחנו מונאי' ארבה מבני
אדם הם על הענין הזה והם קדרי חיים ואחרים בהפך הענין חזו וחיים
סדוכים ותראה גומים סכנים חזק יחרפו תח' • ואחרי

בנינם חלוש וממרוימים רבים ואם היה הענין כאשר אמרו היו המלכים מאחרי כים ימים יותר מכל אדם בעבור שהם יבלהם על המזנון והתענוג ועוד אזכור כל מה שהניחו בשם הזה כי האדם כל אשר יאריכו ימיו ירבו יגיוניו ודאבותיו וברותיו וכמו שאמר צדוק לבני הרחיבו וירבו עליו העבדות והקטנים ויאריך חשבונם ומנינם וכאלו הם מתחדשים בכל יום כמו שאמר אכן השכימו השחיתו כל עלילותם ובעוד שהיה בענין הילדות הוא בכל לא ידע מאומה כמו שאמר אולת קשורה בלב נער וכאשר יגיע אל ימי הנערות ישתק אל ההפקד ואל ההפקד כמו שאמר נער מבולע מביש אמו וכאשר יגיע אל הבחורות יכנס בעמל וכיביעה וכמו שאמר בפס עמל עמלה לו כי אבה עליו פיו וכאשר יגיע אל הזקנה יבור כל מה שהתאוו ויתיו חיינו עליו לקרוב כמו שאמר עד אשר לא יבאו ימי הרעם והגיעו ימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ ויחזק ויוו ולחו ויגרשמו ויבחותיו וישוב כעב אשר נמס ממנו המטר וכאשר עשנו היבש אשר אין בו תועלת כמו שאמר אחריו עד אשר לא תחטן הסמם והאור והידה והכוכבים נשבו הקצבים אחרי הגשם ושאר הפרעה עד הנפה והאדם הצדיק לא יאבה חיי העולם הזה כי אם בעבור שהיה מדרגה יגיע בה ויעלה ממנה אל העולם הבא לא בעבור עצמם ולא נתנה להם בלב האדם כי אם שלא ימית את עצמו כשתכליו כזה וכמו שאמר אין את דמכם לנפשותיכם אדרום ה'תשי"ז באהבת השמים ראוי אחרים הגדול שבכם שמתעסק בזה האדם בעולם הזה הגאון והגדולה והסלירה ואמרו שהנפס חטא אחרי הגדולה וחזקתה סתמה עליה חספלות אל אדם אחד ולא תהדות לו ותמצא ^{ה'תשי"ז} מחזקת אותה מרוממה והוסיק לה חריצות והתכשטות וכן הווי והאחרים יעברו לה ולולא השררה לא היה העולם מסודר ולא נשלמו תקנותיו ' המלכים מכהיבים ממלחמות והשמירה והסופטים ישפטו בין הצנועים מבני אדם והשופטים ימתקנים עצמם שבהם ובה כל קצת הצדיקים את קצתם כמו שאמר יעבדוך עמים אבל מה' שזכורו מהרוד העולם בשמירה ובמספט ובמנוי איננו נדחה אבל הוא מאמרנו וכונתנו אך הם סאלות סאלה נעזרבו על דעתם כי הדור העולם לא יהיה כי אם בחכמה והם חסילן מעלת החכמה ושמה לשררה לעצמה וברך שאזכר מה שכתבו אותם מנזקי האנוש והסדרה מהם ביהארכשיתגאל והגדל נפשו בעיניו יצא משטתו ויתבאה על הקרובים והרחוקים ויראה עצמן כאלו הוא יחיד בדרורו ויבנו לעצת כל אדם

ויתקעש ויודחה כל מאמר ויכמו שאמר לתאנה יבקש נפרד בבה"ט.
 מתכלה וחולק על חוקי' במה שנסוהו בארץ ימיהם והבינו אותה ברבילות'
 ולא יסמע לפצתם ולמכותם וכמו שאמר דרך חיל יסר בעיניו ויפסדו לו
 עיניו עולמומה סיתקנו לו מהם ייחסם אל כחו ויכלתו והנהגתו והכרתו
 ובאז' שאמר אפקוד על פרי גודל לבב מלך אסור ועל תפארת דוס עיניו כי
 אפר בכח ידי עשיתי וגו' • ועולה מזה לחלוק עם האומנים באומנותם
 ויחסכו אותו לפתי וילעגו לו ולחלוק על החכמים במלאכות המדעיות
 יסתדל לסכור אותם והכטיל חסותק ים לו תקנה ממנו וכמו שאמר ראית
 ואיש חכם בעיניו תקוה לכטיל ממנו ויבא מזה לדבר במלכים ובסרים
 ולא תבשר בעיניו עצתם ולא תיסר אצלו הנהגתם עבו נאמר חכם עבד
 בעיניו משכחה תסיבי טעם ויפליג בזה עד שידבר בחכמות חבורא יתב'
 וידיעתו וירחיף הרוב בהם ויגבהו וכמו שאמר ואמריו איכה ידע אל ויש
 דעה בעליון ויביאחו זה לבא בכל עמל ובכחם ופחד מבטחונו כי עבתו
 תכלתו והיא הכטילתו וכמו שאמר מפרמחשכות ערומים ולא תעמינה
 מיהם תוסיח ואם לא תשלים לו חסד ריהו מלכות אז יראו מקבאיו וצמח
 משכחו אע"פ שלא ידע להם כי אם תחלח כמו שאמר בלי עון ירדון וגו'
 אבל בתחלת ראותם שמוך עליהם חפצים להזרבו וכמו שאמר ועתה לכו
 ונהרגנו והוא תמיד לא יאכל כי אם חתום ולא יסתח כי אם שמור ובאלו
 יושב תחת חורו של חרב ובאלו חיו תלוים בשערה כמו שאמר כי כפסע
 בייני ובין המות ויברילו אגסיו בינו ובין הרין באמת ויביאחו אל החסדים
 ואל הספקות ויחזקו עליו דברי בני אדם ותקשה עליו תביעת הבורא
 אז תו כמו שאמר ובית המלך חזינו כי לכם המשפט ולא בטע הבורא ית'
 בנפש האדם אחבת חסדו והבאה כי אם בעבור שתבסך בהם לגמול
 העולם הבא כמו שאמר לא יגדע מדריך עינו ואת מלכים לכסא ויוסיבם
 לנצח ויגבהו

העשירי סעוד הנקמה ראו אחרים כי חטוב במה שמכין

האדם בעולם הזה סינקס מאויביו

ואמרו סהנקמה ממירה הראבה מהנפשו וימלק מעליה היבון אשר היתח
 בו ותעבה ערבות במה שקרא רואה באויבה ותניח מן הכעס ותסיר ה
 המחשבה הרבה ותמנע אויב אחר מעשות מה שעשה הראבון חלא תראה
 כי הטוב מה שנאמר לאמינים הן יבוסו ויכלמו כל הנחרים כך תבקסם
 ולא תמנעם אנשי מכות • והתבוננתי כל מה שזכרו והנה הסבו
 נהבילים ביכל אשר זכרו לא עשה בנפש קעשה חזק אלא בעבור שכל
 לא

למה מאליו לא עשתה היא בו כלום אבל כשהיא נופלת בעצה ומחשבה על האויב היא נופלת בים השחור ובכל יום תתחדש לה עצה אחרי עצה וכמו שאמר אשר חשבו רעות בלב וימלא האדם לבו שלא יפגע אדם ולא יחמול ולא יחון ולא יחבל תחנה וכמו שאמר נפש רע אוחזרע לא יחון בעיניו רעמו ועל הוצאת כל ממונו וכל הוננו בנקמה חיה ואכמו סאת' חגני תעיר עליהם את מדי אשר בסף לא יחשובו וזהב לא יחפצו בו וא' ע'ם' שלא יגיע להרוב האויב חסו' כי אם בהרוב אלף אוהב או בהרוב עצמו לא ירביש לזה וכמו שאמר תמות נפשי עם פלשתים וא' ע'ם' שלא יגיע אל זה ב' אם בעזיבת אלהיו ועבודתו לא יחשב בזה וכמו שאמר ועדת עריצ' בהקטנפסי ולא סמוך לגדרם וכאשר יסבול כל אלה הענינים אפשר שלא יגיע עמם אל מה שהוא מבקש וכמו שאמר להבקי' אל מלך ארם ולא יכלו ואפשר שיהפך עליו הענין ויאבד הוא וכמו שאמר כורחסת ב' יפול וגו' ואם ינצל וישלם לו מה שבקש כבר הפיל נפשו בענש החזק מאת הבורא אשר לא יצילנו אדם ממנו אלא במחיל' מי שהרע אליו וכמו שאמר אדם עסוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו ואיש התק' לעמוד כנגד חזון על דעת אכסיו והתק' לעמוד כנגד המזלות בדברי בעלי' והתחול' והכוכבה לעמוד כנגד בורא השמים והארץ בדברינו ואנחנו אנשי הארץ והם חושבים כי הם חוץ להנהגתו וכמו שאמר ריחוקולמו דבר רע ואיש שנאת בני אדם ואיבת חברואים וסיפקיד בלב מה שיקראו בו על הטובת ויסמחו לאירי וכמו שאמר ויכסילוהו עלימו לסונס ולא ימצא דואב לראבתו ולא כואב למפלתו אלא הכל מתחיל לסביר כמו שאמר אין בהם לעסיר נחלה מכתך כל שומעי שמעך וגו' ואפשר שיהיה שרש השנאה הזאת מחמת זה מתתקם בההרונה כמו שאמר וסנאת חמת שנאוני אל וחזון כל בוגדי און סלח אבל נטעה בנפש אחבת הנקמה להקחת דין הבול' וכן אמרתיים בארבות כדי שיתקנו בני אדם כמו שנאמר לבקריה אצמית כל רשעי ארץ להברית מעיר יי' כל כופלי און •

האחר עשר עשר החכמה מתלמידי החכמים מי שאמר כי אין ראוי לאדם להתעסק

בעולם הזה בדבר חוץ מן בקשת החכמה ואמר כי בה יגיע אל ידיעת מה שיש בארץ מהטובים והמזגים ואל ידיעת הבורא תמה שבשמים מ מהטובים והמזגלים ויש לה ערבות ותענוג לנפש כמו שאמר ודעת לנפשו ינעם ורשואה סתרפא אותה מהטכלות כמו שאמר רפאות תמי לשון וכלו היא קנאתו בשון כמו שאמר וסקני לעמעותי ואינו כפ

שכחולח וכפנינים על הצלמים כמו שאמר כי ליות חתם לראשך וענקי
 לגברותיך ומי שאיננו מכין אליה ולא מבינה באלו היננו מכני הדם
 ובגו שאמר כי לא יבינו אל פטלותי' ואל מעסה ידיו • ומזהר כל מה
 שאמר אחת חבל מקום הטעות בו הוא תם שאמר שלא יתעסקו בדבר
 זול זה ואם לא יתעסקו עמה במזון ובמחש' ובמכתור תבטל כי אין עמיד'
 זולתם ואם ישליך את עצמו בדרכו אלף על הנשים האחרים ויהי נכוח
 ואין סוגיין עליו ולא מקבלים דבריו וכו' שאמר וחכמת המהבן בזוית
 ודבריו אינם כשנעים ואם יספיק לו המזון העבה היבש ויכני' עמו בבו
 ויבנה טבעו ויכער תבטל וזכות החכמה ודקותה וכמו שאמר תפוחי זהב
 בצמחית כסף דבר דבור על אשכני חלא תראה בני ישראל במדבר ונס
 חבורא במזון דק רובה לומר חתן כדי שילמדו חכמה כמו שאמר ויבא
 העסולקטו דבר יום ביומו למען אנחנו הילך בהויתאם לאורא עוד
 בני לוי שהיה חלקם אחד משלש עשרה מן חתבואה מפני שהם שבט משלם
 עשר שבטים ושם להם חמשה כדי שישימו מונוס דקאלו היו מבכרים
 בני אדם על מה שאומרי' אלה בטל' חכמת חיביר' בהכרת הזרע ובעז' ב'
 חכמה ואין ואלו היו מתעסקין בחכמת קבירה לברה בטלה חכמת ה'
 חתורה ולא נטע בלכם אהבת העולם אלא לחיות עזר לזאת וינעמו יחד
 וכמו שאמר לתוריעך קטט אמרי' אחת להסיב אמרים אחת לשלוחך
השנים עשר עשר העבודה ימצאו אנשים רבים שאומרי'
 כי הטוב במה שיתעסק בו ה'
 פאדם בעולם הוא עבודת אלהיו בלבד והוא שיבוס ביום ויקום בלילה
 לסבה ולהורות ויניח כל עסקי העול' כלם כי אלהיו ימלא לו ספוקו ממזון
 ורפואה ושאר דבריו וקנה אנחנו מופאי' בעבודה תענוב גדול כמו שאמר
 כי נע' נאום חלל וסשון ושמח כמו שאמר עבדו את יי' בסמחה
 ומשין אבל הכורא לעת הגמול כמו שאמר וחמלתי עליהם כאשר יחמול
 איש על בנו העובד אותו • אלה ירחמן האלהים כל מה שסכרו בעבוד'
 בוראנו אמת ודבור וכל המדות לא יגיעו וכו' כמו שאמר גדול יי' מחול' מאר'
 ולגדולתו אין חקר אך מקום טעותם הוא ההתבודדות בה לברה ואמרם
 כי לא יתעסקו אדם בזולתה ואם לא יתעסק במזון לא יתקיי' הקוף ואם
 לא יתעסק בשמיה לא תהיה העבודה כל עיקר כי אם היו מבכרים על זה
 אנשי דור מן הדורות כלם וימותו אחר כן היתה העבודה מתה עמם הב'
 העבודה לאבות ולבנים ולבני בנים כמו שאמר למען תירא את יי' אלהיך
 לשאור את כל הקינותי' א' זק ובכך ובן בכך כל ימי חייך ואחר כן נכלה להם

מה שנעלם מהם כי העבודה היא בכל המצוות השכליות והחמניות כמו
ועתה ישראל מה יאליחך שאל מעמד כי אם לירא אתי' אליהך לסמור
את מצותיו ואי זה דבר יקיים מתבודד ממצות המדות והשקלים שאמר
מאזני בראך אבני בראך וגו' ואי זה דבר יקיים ממצות הדין באמת
ובמספט כאמרו לא תטה מספט ולא תכיר פנים ואי זה דבר יקיים באסור
והתר באכילת הבשר והדומה לזה כאמרו זאת חמית אשר תאכלו ואי זה
דבר יקיים ממצות טומאה וטהרה כאמרו להבדיל בין הטמא ובין הטהור
ועוד להורות ביום שטמא וכיום הטהור וכן בענין הזיכרון והמעשה
וההרהרות והדומה להם ואם האמר ילמד כל זה ויורה בו לאנשים אחרים
ועשמוהו אם כן הם הם העובדים לא הוא כי בהם נשלמה עבודת הבורא
לא בו אבל מה שזכרו מהבטחון על הבורא בתקון הגוף ותקון המזון הוא
במנו שאמרו אך נשאר להם דבר והוא שסם ית' שמו לכל דבר טהור וטמא
כדין סיבוקם מחפנים ההם, ואם הם אומרים אמת בהבטחון כולל יבטחו
עליו בסער העבודה גם כן, סיביעם אל גמולו, בלא עבודה הוא לא יבסר
הם מפני שסם העבודה בזה לגמולו לא יביה אפשר מבלי הקניין והנשואין
וההשגחות אשר שסם טהור לתקון בני אדם, אלא שפעמים עומה הבורא
העת מאלה, על דרך האות והמופת, בלא עסק אדם, אבל ישימהו מנסב
שיטנה הטבע אשר חסביע

חשלושה עשר סער המנוחה אמרו אנשים כי המנוחה

טוב מכל מה שימנהג בו האדם בעולם הזה כי היא סבת לרפואת הנפש להעביר ולערוך בוסס
ולסמור חוסים וכל אשר יגיע האדם עיניו תלוי אל המנוחה וקרא מנוחה
וחלא תראה שהמלכים הם במנוחה יותר מכל אדם ולולי שהענין הזה הוא
טוב לא היו בוחרים בו ואיך כוח הגוף ועיניו ירצו והמחירות והיגיון
והראיה עד שתורת האמת כשבוחר לבה מדמים אותה בה באמרו ומצאו
מרבוע למספסכ' וכו' במנוחה בסבתות ובמועדים והשקפתו על עצתו לא
ומצא חיים בכלים מכלל אדם ואמרו מה שלא ירעו כי המנוחה לא השלם
לאדם אלא אחר ההשגחה הגדולה ותקון דרכיו והכנה כל ידוריו ואח' ינוח
וישקוט כמו שאמרו כן בחוץ מלאכתו ועתיד בסודו לחזק וכו' ביתר
אבל המנוחה לבדה מכלתו דבר מאלה איננה כי אם מנוחה בשר והעולה
מענינה הוא העצל' ואל תשאל על העצל מה היא כי האדם שיתעל' ויחשבל
יבואו הרשויות כל טוב כמו שאמר מעט סנות מעט תנומות מעט
חבוק ידים לשכב וכו' במהלך ריסק ומחנך באים מגן

ואשר יתעצלו ולא יבין לו מזון ולא כסות ולא מחסה יחיה ביוגן כל ימיו
 עד שיתחילו תאוותיו ומשאלות לבו כמו שאמר תאות עבד תמיתנו כי
 מאנו ידיו לעשות עד שהוא מניח התפלה והזכוס והעמידה והתנוע' במדות
 ובכל תועלת ועל כן הפך הענין כדרך כי ענין העבדות עוד כופל על
 הרשעות ואמר כל היום התאות תאוה ודריק יתן ולא יחסוך ואיש הרפיון
 והכבוד והנפח והחלישות והסדסין וכאב התחתית והסודגרא וניד הנסס
 וחכמיות וחלי הסיל והדבך מן הנגע' כי אס על הבטלה ואפילו מי שהפקן
 על אחרים אין ראוי לו להתבטל וכתן שאמר בופי חליבות ביתה ולחס
 עבדות לא תאכל אכל אנחנו מובאים הנפס כוטה אל המנוחה וסבורה
 סגה לה הנחמה בהקטט ובכטחה אשר בעולם הבא והנחילה בה כמן
 באמר והיה מעשה הכדקה סלום ועבודת הדדקה הקקט ובטח עד עולם
 ויסב עמי בנוח סלום וכבר התבאר ממה שהצעתיו ובארתי ולמי שקורא
 הסמר סכלי שרופה להתנהג בענין מן הסלסה עשר ענינים האלה תחיה
 בטלה עצתו ולא נכונה מפני שהוא מחייב להתנהג בו לברו והניח לסתף
 עמו זולתו ותעשות לו מחסנו והדר להביע אל מה שאבב באשר הקדמת
 מאמר סלמה כי כל דבר מעוות וחפרון אכל כשיקובצו הענינים האלה
 כלם הוא הנכון חבמור ואין ראוי גם כן סיוקה מכל אח' מהם חלק מסלסה
 עשר בסוה איך יתח מכל מין מהם הסייעור אשר הוא ראוי לקחת כפי מה
 שתחייבהו החכמה והתורה וכאשר יקובצו סוורי אלה הסלסה עשר ענין
 תהיה חמאת המיץ סיביע האדם מן המאכל והמסתה והמסבל מה שיעמיד
 בו גוסו וזרעו וכאשר ימצא זה מקתרו יסלח בו תאותו עד שתקח ממנו
 בחתר ואם תרצה להדבנות או לקחת מזולת חתירו ויחבמנה וימנענה ואם
 לא תרצה להמנע כחפצו יסלח בס מדות הפרישות עד שתמאם בכל ענין
 ויסמור מה שחכנו הכור' ממון ובנים כפי אהבתו בהם ויעבו' האדם' כפי
 צרכיו ואם תמסו' בו התאו' שתביאחו באימו' יסלח בה הפרישו' עד שימנע
 מזה ויאבב חיי העולם הזה בעבור העולם האחר ביהוא הטרהלין סלו לא
 בעבור עצמו ואל יחפץ במאומה מן הסדרה והנהג' ואם יבאל לו זה מאלו
 יקבלנו לקיים בו מסמטי התורה וייסיר כפי אדם ולא יתנחב במאומה מן
 העבלה כלל ומה שיסאלו לו מעשותיו אחר זמן מוזנותיו יסיב הסגחתו
 בס אל העבודה והחכמה וכאשר יקבץ אל אלה המעשים כאשר זכרנו
 יחיה מעובב בשני העולמים וקמו שאמר מכל משמר נצור לבד כי ממנו
 תובאות חיים ויסובו המעשים דומים לבופים המורכבים מארבע' טבעים
 ולכל גוף שהוא שרשים מחוכרים וברפוא' אשר המנהג בהם סיקח מאתה

מהם מסקל שלם אולם ויהיה בומסקל זון מדבר אחד, מדבר אחר ד' גרות ומחחכי זון ומאחר ב' גרות ומאח' גרה וחכי ומאח' איסר ולא יתכן סיקחן אותם חלקיטוים • וראיתי להקדב בסוף המאמ' הזה בזכר מזגי המוחשים קבתם עם קבתם לחיותו תוספת בהדר ובכחינה למה שהקדמנו ממזג המדות ואומר הירוע כי המוחשים חמשה נטעמים ונראים: וסמעי' ומורחים וממוססים ואניח הסנים מהם והם הממוססים כי אינם מביאים לידי ערכות כי אם בדרך אחד והוא הדר' ואחר כך הטעמים כי הרכבתם ירועה כמו הרכבת הפאלורג מהנשא והסוכר והפירכוס וזולתם וכן כל הטעמים מן המזונות והתכשילים ואכנין בדברי אל שלטת המוחשים האחרים ואומרי הקמראח הנפרד מלובן או אודם או ירוק או שחור מנהגן להחליט החוש כשיביט אליו כאשר יבא הראות מן ההבטה אל השלב וכאשר יזיק האודם לעין ויחלש בה הראות מן השחרות והדומה לזה והיא עם זה אינם מביאים לידי ערכות ושמה רבה אבל כסימגו קבתם עם קבתם יתחדש מהם אטמיה ערכות ותנועה רבה לכחות הנפש ואומר כי האודם המתערב עם הירוק יביע המרה האדומה ומדותיה ויראה מהנפש חוזק העו' והירוק המתערב עם השחור יביע כח הלחה הלבנה ותראה הנפש כח השפלות אך אם יתקבץ השחרות והלובן והירוק והאודם יביעו כח הדם ויראה מן הנפש כח המלכות והעצמלה וכאשר יתחבר הירוק עם הירקית יביעו כח המרה השחור' ויראה מן הנפש כח המורד והאבל וכן אם מסיף או יחצר בהמזג המראים יתחדש לנפש מכחות כפיהם וכן הקול הנמרד והנעיתה הנפרדת והנבינה לא יביעו ממד' הנפש כי אם דבר אחד בלבד וסמעי' יקוה אבל המזגם יסוה מה שירא ממדותיה וכחותיה וראוי לך לדעת מעשיהם נפרדים עד שיהיה כפיהם ונאמר כי הנבינות שמנה לכל אחת מהם שיעור מהנעימות (אחראסן) מהם שיעור השלם נעימו' המוכו' אחת נעה ואח' נחה והשני שלם נעימות ואחת נחשו אחת נעה ואח' השתי נבינות מניעים כח האדם וכח המלכות והממשלה • והשלישית טעורה סתי נעימות המוכות אין ביניהם זמן נעימה ואחת נחה ובין כל השפל והגבה והשלם זמן נעימה וזאת לבדה מעירה המרה האדומה והגבורה וחוזק חלב ומה שדומה להם • והרביעית טעורה שלם נעימות המוכות לא יקיה ביניהם זמן נעימה וכן כל שלם ושלם זמן נעימה וזאת לבד מניעם קלחה חלבה ותראה מהנפש כח השפלות וי' בניעה והמורד והדומה לזה • ומחמישית טעורה נעימה נפרדת ושתיים טונות אמוז אין ביניהם זמן נעימה ובין הגבה והשפל זמן נעימה • וגם שית טעורה שלם נעימו' מתנועעות

השכיבית שפורה סת' נעימות במוכות אין ביניהם זמן נעימה ובין כל
סתים וסתים זמן נעימ' - והסמיכי' שפורה סת' נעימו' המוכו' אין ביניהם
זמן נעימה ובין כל סתים וסתים זמן נעימות ואלה הארבע כלם
מניעים המרהשחורה ומראות מן הכפס מדות נחלקות פעם אל המהם
ושפע אל הראגה וממנהג המלכו' למנוג קצתם עם קצתם עד שתתנויב'
ויהיה מה שתיכניענה ממדות בשמעם אותם כפי מה שיינוג בפסות להנהגת
המלכו' ולא יוציא' אל הדבוי ברהמ'או באכזריו' ולא בגבור' ולא במרך ולא
בתוספ' ובחשק' בשמח'ועל זה יהיה ענין הריח הנפרד לכל מריח מהם כח
וכאש' מנוגו קצתם בקצתם יקנה ענין כפי רוב המנוג ומעוטו ומזה הממר
דרור חס יבש והכפור קר דק והזעפרן חס יבש והאכל' קר' ולח' והענבר
חס תמונע ומימי הורדי' קרי ודקי' וכאשר יעורב כל א' מהם באחר ימנוגו
בחותיו ויתקנו לתועל' בכי אד' וכיון שההסויה בכל המוחס' יותר מועיל'
לאד' כ' ש'אנות מדותיו ואהכותיו סת' מועיל' לו יותר ומעול' מן הכל' הוא
שיתחזק' קונה בעול' הזה כפי תקונו ויאכל וישתה בהת' כפי צרכו וישיב
השגחתו על החכמה והשבור' ואשם טוב ויקח מכל אחד מהאבות הנזכרו'
כפי מה שסדרנו כל דבר בעתו - וזאת היא בחירה המשובח' והיא המלאה
מה שזכרו סלמה בספרו בג' מקומות אחד מהם אין טוב באדם שיאכל
ושתה והראה את נפשו טוב בעמלו' וגם זה ראיתי אני כי מיד האלמים הוא
ואמרו שיאכל ושתה טעם המון ואמרו בעמלו' בעד הקנין ואמרו מיד
האלמים רובת בו מהתרו' ממה שחנכו בודאו לא ממה שהו' חומה וגו'ל
ואמרו וראה את נפשו טוב הם שבעה ענינים מבפר עליהם בהפרין סקם
טוב והשני וגם כל האדם שיאכל וישתה ודא' טוב בכל עמלו' מתת' אלמים
הוא והעוד כולל ארבעה ענינים המזון מאמרו שיאכל ושתה וקנין
מאמרו בכל עמלו' ומן האחר באמרו מתת' אלמים הוא ודמו' אל השבעה
ענינים באמרו ודא' טוב - והשלישי הנהגת אשד ראיתי אני טוב כאשר
ישלחכול ולסתותיש בו ארבעה ענינים אשר זכרנו והוסיף עליהם
אשר יפה ורומז בזה סתה הכל אחת מהמדות והאבות בעת הראיה לה
לא בזולתה כמו שאמר מפורש בספר הזו'את הכל עשה יפה בעתו וענין
טובה הזכורה בפסוק הזה יסבו שלשה פנים מן החכמ' כאש' כדומה בכפר
הזה ואמר טובה חכמה מבלי קרב טובה חכמה מבזרה טובה חכמה עם
נחלה ולכל פסוק מהם מדה מיוחדת אך טובה חכמה עם נחלה הוא
מיוחד בחכמת הטבעים ויבירת העולם מפני שכופו ויותר לרואי חכמתם
ואמרו טובה חכמה מבזרה הוא מיוחד בהנהגת המלכות כי בגדתם

ושלל יקללנו ולא יספרו ענין המדות המבונות מה מדומה לנו אלו מדין
 השכליות הממורים וזה דבר שאי אפשר זולתה וזכרו הפריס עבודה אחרת
 ממעיה וחאסידין להם מקו' מארצם יהייבם בו סיכואו אליו בכל פעם
 הוא להם כיום הסבת וראש חדש אבלנו עתה ויעבדוהו סס במה סיבות
 אותם עד שלא יעזבם בלי עבודה כמו שאמר ויהי מדי חדש בחדשו
 ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להסתחות לכניאמר ה' ובאשר
 ישלימו יבאו ויראו שענושים כמו שאמר ויבאו וראו בפני האנשים מעני
 שאמר יבא כל בשר ואמר קדמונו מהכדיקים אין עומדים בלי עבודה
 בעולם הבא כאשר הם בעולם הזה אמרו תלמידי חכמים ה' להם מנוחה
 לא בעולם הזה ולא בעולם הבא אבל שענושים לא יתכן שיצאו בעבודת
 בעבור ה' ויגדלו ויבטחו מעתה אלה מענינים המתמיד באשר
 מקדמו • אבל תשובת הסתיגות האחרונות אשר אחת מהנבא
 יעבדו מה יהיה גמולו • והאחדת אס הם לא יעבדו מה יהיה מענינים
 ככר השיבות עליו הסבוק המאמ השמיני ואמרתי שלא ערב להם גמול
 הנכחי כי אס בעבור שיעשה יבחרו בעבודתו ולא בהקדמתו ופי
 באשר יבחרוה יוכיח לה ביתרון הטובה כאשר בארנו • וכיון שיבאו
 סתי אלה עם הראשונה אשר קדם באורח האור עשר כלל זראוי שאחבר
 אל המאמר הזה מה שאמר אבל אין גמול על כל מצוה ודת וחסדלות
 מה הוא וכן אין הענס על כל מצוה ודת וחסדלות כי לא עבר זה בטולם
 הזה לכמה פעמים מן התכמה אחד מהם כי שרש העון אשר בו גמול והענס
 לא ראוי והוא אב' הגיענו בדרך הקירוב וההכנה ואיך נעמוד על הטיפת
 אשר הם יותר דקים ועוד שלא יארכו הדברים וירחבו סמאמרים וירבה
 המרחק ועוד שלא נבחר מה שנרצה מן העבודות בשנדע גמול כל אחד
 מהם ועוד כי הטובה הגדולה שכללותה היא הדבר הקרוב אלינו כזווי
 לאמר ענין היסועה ועל כן הרחיבו בו הפריס ובארו אבל אני מקוה
 שיפורשו לגמול גמול לכל עבודה ומדיני דרכי הענס על כל עבירה
 בזמן היסועה כפי גמול הענין הזה ויפנה לבנות לבקש התכמה ויזכרו
 המכעים לקבל התכונה כי קרובה היא ומזומנת לזאת אל העולם הבא
 ואמר שכל כן אמר שהבואה תהיה כוללת הכל באמרו ויהי אחרי כן
 אשמוך רוחי על כל בשר כי לא יתבאו כי אס במה שהוא ואשר יהיה עתיד
 בעת ההיא הוא גמול העולם הבא ובכסו ובאשר יודיעם זה יתן להם עליו
 אותות ומופתים כמו שאמר אחריו ונתתי מופתים בשמים ובארץ ואחד
 כן אגיד אחריו כי הדברים האלה יתן קודם תחית המתים בשאמר חסמס

והסתכלתי בעצה הזאת והנה היא מתכלית הטעות ממנה פנים אחו
 מהם כי שנאת דבר אחד והגברתו אלו היה יתרון לא היה כוונת
 הבורא בערות האדם להבית שאר דברים ואלו היה הדבר כן היה אפשר
 לבראו מיעור אחד ושיבראנוגרה אחת ויהיה בורא כן שאר כל המצאות
 ויהיו על הענין הזה הלא תראה שחלקי העולם לא יבשר בהם השתמש
 דבר אחד לברו כל סכן כלליהם ומזה אלו בנה בונה בית מאבנים בלבד
 או מצבים בלבד או מתחבאות בלבד או ממקמרים בלבד לא יהיה
 תקון כמו שיהיה אם היה בונה מאלה מקובצים ודומה לזה יאמר בתבטיל
 ובעצב ובעתה ובעתה ובעתה ובעתה ובעתה ובעתה ובעתה ובעתה
 עיניו כעצב וזו הלא תראה חלקים אינם חונים מדבר אחד והם הוכחו לו
 לשמש ולתקנתו כל סכן עניני נפשו ומדותיה וצריך שאבאר כי חדשי
 הבחינה הזאת אין רעתה מעטה אך היא גדולה כמו שאני מדמה ואומר
 מהם מיעור אחד לשוט בהרים וחביליו זה חשבון ומחס מי שבחר הרבות
 האבילה וחביליו אל האחרים ומחס מי שבחר הנקמה ונקמה מעצמו ומחס
 סדומה לענינים אלה מזה שאני עתיד לבאר באמצע האמר הנה
 בעזרת האל אבל אקדם הנה ואומר כי על כן צריכים לחבבה
 בתנחתא אדם ומהלכות ניד כמו שאמר בהתחלך תנחה אותך והשרש
 בעשרה שיהיה האדם מושל במדותיו וסולט במה שיאבדו ויטנאון
 כי לכל אחד ממה שהוא אדם ושונה מקום ראוי שיסתמש בו וכאשר יראה
 המקור אשר ראוי להשתמש בו במד'הי' יטלח'כ'ס'י' ועד שישל'י' המע'ס'
 המ' וכאשר יראה המקור אשר ראוי לעבור המדה ההי' יעצבנה עד שיעבור
 מעליו הרונה היא וכל זה ביטוב ויכולת לפשוט בעת שירצה ולתפוס בעת
 סיר' וכמו שאמר טוב אך אפיס מגבור ומושל ברוחו מלכוד עיר וכבר
 הקדמתי קודם זה כי לנפש שלשה כחות התאוו והכעס והחכמה וכח התאוו
 הוא אשר יביא האדם לכסוף למאכל ולמשתה ולמשגל ושיטבו בעיניו
 העצמים הנאים והריח הטוב ותמשושים הרבים וכח הכעס הוא אשר יביא
 האדם על התגבורת והשררה והעזר לאחרים והנקמה והגאווה והעזות
 והדומ' לזה אבל כח החכמה הוא אשר ידן על הכחות האחרים ואיזה מהם
 ידמה האדם או ענה מעכפיה' או יתעסק בכח החכמה להתבונן בהם ולבחנם
 ואם יראה אחריותו ופופו כבולים מפגע או יעץ בו כ'ס' שתהיה אחריותו
 משוכחת ואם יראה כבר מצדדיו פגע מן הפגעים יעץ בעזיבתו וכל
 אדם שיקים השער הזה וימטיל הכרתו על תאוותיו וכעסו יהיה במועד
 החכמים כמו שאמר 'יראת י' מוכר חכמה וכל אדם שימטיל תאוותיו וכעסו
 דבריהם לא יחיה אדם מועד ואם יהר' עיניו זה מועד שלא בדיון הוא מועד

אילים באשר אמר ומוכר אילים ביו ואמר עוד וכעכס אל מוסר אילי ו
וכיון שהקדנתי המאמר הזה שהכורך מכית הל חכם שיכדר לנו האהבות
והשנאות איך נתנהב בענינם אומר שמכאיתי החכם שלמה בן דוד
שחת עסק בזה להודיענו מה הוא הטוב ואמר ראיתי את כל המעשים אשר
נעשו תחת השמש והנה הכל חבל ורעות רוח אינו רוצה באמרו הכל חבל
ורעות רוח קבוץ מעשים והתחברותם כי הכורא המביאם ואין חכם
אומר בזה על מה שמכאיו בוראו הכל חבל אבל רצה בזה כי כל מעשה
שיקומו בני אדם לבדו כלומר כי כל אחד מן מעשי האדם כאשר יעשהו
בפד יקומו הכל ורעות רוח ובהפדר אמר עוד מעוות לא יוכל לתקן
וכל אחד מעוות מהתקן מקבר מהשלים אבל בהתחברותם לא יקומו חסרון
כי אם שלמות ותמימות ומחוק הפרוש הזה שהוא בן שהראה שלשה שערים
מאהבות העולם וגור על כל אחד שהוא הכל ופירושו השאה באשר
מהבילים המא אתכם משיאים אתכם ואמרו ובגל אל תהבלו ותחללים
סייתחד בחכמה לכרה ויעזוב שאר האהבות אמר בזה והנה לבי לרעת
חכמה וזכר העלה בו כי כל אדם כפי שתדבק חכמתו ירבה מכאוביו
באשר יגלו לומותיו הדברים מה שהיה במנוחה קודם כגלותם לו והוא
מחשואמר ויוסף דעת יוסף הבאוב ואחר כך ענה בשמחה ובשחוק
בלבד ואמר אם ימים האדם דעתו לפנות אליה ולהקניח עליה יהיה לו זה
גם כן הכל כמו שאמר אצתי אני בלבי לכה נא אנסכה בשמחה ורחם
בטוב וזכר העלה בו מחשאי כי האדם בעת ההיא מרגיש מעצמו בעת
השחוק והשמחה פחיתות וגנות וכבר נכנס בתודות ההפמות והוא אמר
לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה ואחר כך שלם ביישוב העולם ויודיע כי
העסק בוגם כן הכל כאמרו הגרלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי
כרמים עשיתי לי גנות ופרדסים ושאר מה ששפר מעשיו עד כוף הפרכה
וזכר העלה בשנאתו את כל זה שיניחנו לאדם שיהיה אחריו והיה יגיעתו
לריק כמו שאמ' וסנאתי אני את כל עמלי שאני עמל תחת השמש שאני הנו
לאדם שיהיה אחריו וכאשר ספר אלה השלשה שערים פסק לזכור שהר
אהבות העולם שלא ימנעוהו מזה שהוא כריך לדבר ולצוות אך רמו
בתוך השערים האלה להשוות בין אלה השלשה והוא כן עסק במעט מן
החכמה ומן התענוג ולא יכניח לעיין במה שהוא הטוב כמו שאמר תרתי
אני כל בי למשוד ביין את בשרי ועלה בדעתי ייסירך האלהים לקנץ
משרשי אלה האהבות שלשה עשר ואזכור מה שידעתי ממה שביד כל עם
לכחור העסק בכל אחד מהם לכרה כל ימיהם ואחר כך באמר אי זה דבר

חיותו ופועלו מצד הדין והאמונה בכל אח' מהם חמקו ואשר ראוי להשתמש
 בהם לא נכבדו והוססו ואקבץ כלל ממה שאניח כל חפץ בכל סעוד
 ימים הקבוצ פער פלישות שלם זאספרם מתחלל ואומ' כי משרשי האהבות
 שלם עשר הפרישות והאכלה והמסגל והחשק והכניס והיישוב
 והחיים והזמון והשררה והנקמה והעבודה והחכמה והמנוחה
 ואחר כן אראה לסכל אחד אחד ואזכור לו אפני חשפ' בו ואכתוב מה
 שראוי מן הגרישות בו ואיה מקומו הראוי לו ואומר בדאסון
שור' הפרישות ראוי אכנס ביאשר ראוי להתכבד בו האדם
 בעולם הזה הפרישות והאכלה על ההרים
 ולבכות ונפסוד ולהתאבל על העולם הזה ואמרנו חייבנו זה מפני שהוא
 פולט כלל מתהפכה באכסיה איננה קיימת בעור סיקה האדם שמח בו
 סמחה בהשק ובשללו תתהפך עליו ותהיה סמחתו אכל וגדולתו שלולתו
 והשלחתו עמל כמו שאמ' כבוד יסבב ולא יאבד עינו סקח זנינו תשיגהו
 במים בלחות יסאחו קדים וילך ואלוהיה האדם משתדל בכל כחו להתחכם
 תכנתהו אולתו לא להנקות יכחשו ענופו או למית בריא יחלשו מזבו או
 לתלככ יכזבו לשונם כמו שאמר אם אבדק פי ירשיעני תס' אני ויעקבני
 ואין בן אדם שידע מה שיתחדש עליו מחולי ופגע וסכול ודאגה וחטרון
 ושאר הפגעים וכמו שאמר אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה ילך יום
 וכל אשר יוביך ממנו דויה יגדל במאו וכל אשר יוסף להחזיק בו ינתק
 מכחוכו כמו שאמר אשר יקוט ככלו ובית עכביש מבטחו יסען על ביתו
 ולא יעמוד יחזיק בו ולא יקום ואין ענינו בו ביאס בזיוף וסקר וכזב כל
 ימיו וכמו שאמר ויהסם עמל ואון וכמה גבורים השח השפיל וכמו
 שאמר אשתוללו אצירי לב וכמה גדולים הכניע וחלל כמו שאמר
 לתלל גאון כל כפי להקל כל נכבדי ארץ וכמה מיחל סוכו ו
 הצירה לו ברע ופתח עני לראות באורה והחשכה בפניו כמו שאמר
 י טוב קויהי ויבא דע וכשען בדאבותיו על האדם הזה והסליך על
 חולשתו וכמו שאמר עלי עמך חנתך ואנה סובנות והתאזים
 ותחשקו ויסורין וזה הדל בינו ובין אלפיו עד שיסוב לו כטורף
 באפו ובאצורי אחי הרחמים כמו שאמר בסחל הנורני והשוב ת
 תצפלא ביואמ' פור הנחיים ייבא אצוריו וצברה וחרון אף ואמר בריך
 לעולם בעולם הזה ולא יכנה בית ולא יטע ולא יקח אשחל יוליד
 ולא יסכן עם מי שבחר בעששים האלה שלא ייבילו אורו ותרבך
 בן עתותם אכל יתבודד בדעים ויאכל מה שמתאמתה ער שימות

ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ואמרנו טובה חכמה מכלי קרבן הוא מיוחד
בעבודתה ובידיה מפני שסבבו וחוטא אחד יאבד טובה הרבה הכל פשוטי
השבע עלי לני טובה אשר זכרנו שהם מן הספר מהם הטוב הטוב וחזרו הטוב
אמר בו טוב סם משמן טוב ומהם זכרון המות בעת המקרים וגם יסבב
אמר לו טוב ללכת אנכית אבל תלכת את בית משתה ומהם הטוב נכסוד
הבדל אחר בן טוב כעס צחוק ומהם ראות חוליות זה בדין אחר בן
טוב אחרי תדבר מראשיתו ומהם הטוב והמיון אחר בן טוב חרף חיים
מגלה רוח ומהם חלצת החכמים והנדיקים אחר בן טוב למוט בערת
הכם ומהם שיחיתין חרף שיכנוכמלט ומהם בדין טיב בעבודת השם
אנחנו אמרנו אשר תאחזו בזה ובסוף מזה אל תנח ירך וכבר נתבאר כי
החכם בעצמו שאלה עניניו בול' קצו אל' אלה עני' דברי' טעם' קרסם טוב
ומלשון קראם טובה והאחר קראו יפה והוא עשות כל דבר אהב ומהם
בעתו ואלה האחד עשר אמנם יעשו אחר לקיחת המזון מהקנין נמותה
ובמקום אשר נבדל לו באשר בארנו יי' ואחר טקו בתי' השער הזה ככל
מה שיכולתי מדרכי הקירוב אומר כי כל הספר איכנו מועיל כי אם לזכות
סלב וכונת תקונו כמאמר אם אתם חשבות לכך ואמר ההכנס בכל לבי
דרשתיו בלבי פנתי אמתך • וראוי שיזכרו הלככות ויכנסו לשם
אלהינו יתברך וכמו שאמר יען דך לבבך ותכנס מפני יי' בשמעך אשר
דברתי על המקום הזה וגו' הלח תראה כי הנאל והנסתח והנח' והנסמם
עושים עס כונת סלב יותר מזה עושים בלעדיה
ואסאל מהאל יתברך יסימנו מן המאמינים ולא מן התועים וימים בלבנו
אזכורו ויראתו כדירשנוכה לחיי העולם הזה ולחיי העולם הבא

תם וקטלם ספר האמונות תפלה לאל מגלה במונות

אשר חכר הגאון רבינו בערי' זל סנת ת' ר' ל' בלסון הערב והעתיקו
תחכם קגדל ר' יהודה ב' ר' שאל זל המכונכ אכן תבון מרמון ספרד
אל לסון הקודם סנת ת' ת' ק' מ'

בר' ח' אייר סנת יסמח ויר' נכו' על ירי צעיר המחוהקיס סלמה יעבץ
בב' מקרה יבחה יעבץ זל' ס' בן הירב החסיד כמקרה יוסף יעבץ מקורס
נ' כ' כ'

RAV SA'ADYA GAON
SEFER EMUNUT VE'DEOT

First Edition. Constantinople 1562

The only complete printed edition untouched by Christian censorship. Includes polemic treatises against other religions — not published elsewhere in all the later editions of EMUNOT VE'DEOT

Reprinted by
MAKOR PUBLISHING LTD.
Jerusalem, 1972